

PROFESINIO INFORMAVIMO
IR KONSULTAVIMO
DARBO VADOVAS

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO DARBO VADOVAS

III tomas

Vytauto Didžiojo universitetas
Kaunas, 2008

UDK 331.5(03)
Pr-122

Išleista Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir
Lietuvos Respublikos lėšomis

Parengė Vytauto Didžiojo universitetas
Vadovas prof. habil. dr. Kęstutis Pukelis

ISBN 978-9955-12-316-3
ISBN 978-9955-12-317-0

© Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2008
© Vytauto Didžiojo universitetas, 2008

PROFESINIO INFORMAVIMO
IR KONSULTAVIMO
DARBO VADOVAS

III TOMAS

TURINYS

5 DALIS. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO SPECIALISTŲ MOKYMAI	7
5.1. MOKYMAI PAGAL PROFESINIO INFORMAVIMO PROGRAMĄ	8
5.1.1. Mokymo programos tikslai ir uždaviniai	8
5.1.2. Mokymo programos įgyvendinimas.	9
5.1.2.1. Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojų mokymai	10
5.1.2.2. Profesijos patarėjų mokymai.	11
5.1.2.3. Mokytojų ir profesijos mokytojų mokymai.	12
5.1.3. Mokymo programos įvertinimas	14
5.2. MOKYMAI PAGAL KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO PROGRAMĄ	16
5.2.1. Mokymo programos tikslai ir uždaviniai	16
5.2.2. Mokymo programos įgyvendinimas.	17
5.2.2.1. Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojų mokymai	18
5.2.2.2. Socialinių pedagogų ir mokyklos psichologų mokymai	18
5.2.2.3. Mokytojų, profesijos mokytojų mokymai.	19
5.2.3. Mokymo programos įvertinimas	21
5.3. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO NUOTOLINIS MOKYMAS	23
5.3.1. Dokumentų paskirtis ir panaudojimo galimybės	23
5.3.2. Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programa	25
5.3.3. Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo metodika	43
5.4. MOKYMAI PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ VERTINTOJAMS PAGAL PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ AUDITO IR AKREDITAVIMO MOKYMO PROGRAMĄ	166
5.4.1. Mokymo programos tikslai ir uždaviniai	166
5.4.2. Mokymo programos įgyvendinimas.	167
5.4.3. Mokymo programos įvertinimas	167

5.5. PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ PASIRENGIMO TEIKTI PROFESINIO INFORMAVIMO PASLAUGAS STUDIJA	169
5.5.1. Profesinio informavimo taškų paskirtis, tikslai ir veiklos sritys	169
5.5.2. Profesinio informavimo taškų veiklos kokybės vertinimo paskirtis, tikslai ir eiga. . .171	171
5.5.3. Profesinio informavimo taškų pasirengimas veiklai	172
5.5.3.1. Materialieji ir finansiniai ištekliai	172
5.5.3.2. Informacijos tvarkymas	178
5.5.3.3. Informacijos teikimas	179
5.5.3.4. Išorinių ryšių palaikymas	182
5.5.3.5. Personalo kompetentingumas	185
5.5.3.6. Tobulintini PIT veiklos aspektai	188
5.5.4. Rekomendacijos profesinio informavimo taškų veiklos kokybės gerinimui	189
5.6. MOKYMAI PAGAL PROFESINIO KONSULTAVIMO SPECIALISTŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMĄ	191
5.6.1. Mokymo programos tikslai ir uždaviniai	191
5.6.2. Mokymo programos įgyvendinimas.	192
5.6.3. Mokymo programos įvertinimas	193
5.7. SEMINARAS „PROFESINIO KONSULTAVIMO VEIKLOS REKOMENDACIJOS“	195
5.7.1. Seminaro tikslai ir uždaviniai	195
5.7.2. Seminaro įgyvendinimas.	195
5.7.3. Seminaro įvertinimas	197
PRIEDAI	199

5 DALIS

PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO SPECIALISTŲ MOKYMAI

5.1. MOKYMAI PAGAL PROFESINIO INFORMAVIMO PROGRAMĄ

5.1.1. MOKYMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Profesinio informavimo programos **tikslas** – sudaryti galimybes mokytojams, profesijos mokytojams ir profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) įgyti pagrindines profesinio informavimo kompetencijas, įsisavinant žinias apie:

1. Profesinio informavimo principus, metodus ir formas;
2. Profesinio informavimo struktūrą ir turinį;
3. Nacionalinę profesinio informavimo ir profesinio rengimo sistemas.

Svarbus programos tikslas – skatinti profesinio informavimo programos dalyvių taikyti naujai įgytas teorines žinias kokybiškam profesinio informavimo organizavimui institucijoje.

Profesinio informavimo programos **uždaviniai**:

1. Suteikti mokytojams, profesijos mokytojams ir profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) bendrąsias žinias apie profesinio informavimo struktūrą ir jos turinį;
2. Suteikti profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) naujesnes ir gilesnes profesinio informavimo bei profesinio rengimo sistemų pažinimo žinias;
3. Suteikti profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) gebėjimus savarankiškai rinkti ir tvarkyti profesinio informavimo tikslinių grupių poreikius atitinkančią informaciją;
4. Skatinti mokytojų, profesijos mokytojų ir profesinio informavimo konsultantų (profesijos patarėjų) gebėjimus efektyviai bendrauti ir bendradarbiauti.

Atsižvelgiant į Profesinio informavimo mokymo programos tikslinių grupių – mokytojų, profesijos mokytojų ir profesinio informavimo konsultantų (profesijos

patarėjų) – veiklos funkcijas, jų kvalifikacijos tobulinimui parengtą Profesinio informavimo mokymo programos struktūrą sudaro dvi metodikos: A metodika ir B metodika. Parengtos vadovaujantis tais pačiais parametrais, šios metodikos skiriasi tik jose pateikiamos mokomosios medžiagos turinio gilumu ir apimtimi.

A metodikos, skirtos mokytojams ir profesijos mokytojams, tikslas – suteikti šiems specialistams bendrų profesinio informavimo žinių ir įgūdžių, padedančių:

1. Supažindinti mokinius su profesinio informavimo paslaugomis ir jų teikėjais;
2. Pateikti mokiniams informaciją apie profesinio informavimo veiklą koordinuojančias ir vykdančias institucijas;
3. AIKOS svetainės duomenų pagalba suteikti mokiniui informaciją apie dominančią studijų programą, kvalifikaciją ir kt.

B metodikos, skirtos profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) tikslas – suteikti profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) žinių ir įgūdžių, padedančių:

1. Mokiniam susirasti pageidaujamą profesinio informavimo turinio informaciją;
2. Mokiniam susirasti profesinio konsultavimo centrą – diagnozuoti asmeninį tinkamumą konkrečiai profesijai;
3. Kokybiškai teikti profesinio informavimo paslaugas.

5.1.2. MOKYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Siekiant užtikrinti, kad Profesinio informavimo mokymo programos dalyviai – mokytojai, profesijos mokytojai ir profesinio informavimo konsultantai (profesijos patarėjai) – įgytų numatytas profesinio informavimo kompetencijas, Profesinio informavimo mokymo programos įgyvendinimas vyko keliais etapais:

1. Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojai mokė pedagogų tobulinimo centrų dėstytojus pagal Profesinio informavimo programos A ir B metodikas (mokymų trukmė – 24 akademinės valandos). Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai buvo parengti mokyti savo apskrityse skirtingas tikslines profesinio informavimo paslaugų teikėjų grupes – mokytojus, profesijos mokytojus ir profesinio informavimo konsultantus (profesijos patarėjus);

2. Parengti pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai mokė jų centrus atvykusius tobulinti kvalifikacijos mokytojus ir profesijos mokytojus bendrųjų žinių apie profesinio informavimo struktūrą. Mokymai vyko pagal Profesinio informavimo programos A metodiką (mokymų trukmė – 2 akademinės valandos);

3. Parengti pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai išsamesnes teorines profesinio informavimo sistemos žinias ir praktinius įgūdžius perteikė profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) pagal Profesinio informavimo programos B metodiką (mokymų trukmė – 16 akademinė valanda).

5.1.2.1. PEDAGOGŲ TOBULINIMO CENTRŲ DĚSTYTOJŲ MOKYMAI

Profesinio informavimo programos įgyvendinime dalyvavę pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos iniciatyva buvo atrinkti iš 10-ties skirtingoms Lietuvos apskritims atstovaujančių pedagogų tobulinimo centrų (1 priedas):

1. Elektrėnų savivaldybės švietimo paslaugų centro (Vilniaus apskritis);
2. Kaišiadorių rajono švietimo ir kultūros paslaugų centro (Kauno apskritis);
3. Kretingos rajono pedagogų švietimo centro (Klaipėdos apskritis);
4. Marijampolės apskrities švietimo centro (Marijampolės apskritis);
5. Mažeikių švietimo centro (Telšių apskritis);
6. Molėtų švietimo centro (Utenos apskritis);
7. Panevėžio pedagogų švietimo centro (Panevėžio apskritis);
8. Šiaulių rajono savivaldybės švietimo centro (Šiaulių apskritis);
9. Šilalės rajono švietimo centro (Tauragės apskritis);
10. Varėnos švietimo centro (Alytaus apskritis).

Kiekvienam pedagogų tobulinimo centrui atstovavo po 2-4 dėstytojus – iš viso 30 dėstytojų – iš skirtingų Lietuvos apskričių.

1 pav. Lietuvos apskritis

(Šaltinis: bendra Wikimedia Commons nemokamų resursų duomenų bazė)

2007 m. lapkričio mėnesį pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro (ankstesnis pavadinimas – Respublikiniai moksleivių techninės kūrybos rūmai) Karjeros planavimo skyriuje išklaušė Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojų parengtą Profesinio informavimo programą (programos dėstymo trukmė – 24 akad. val.) ir įgijo pagrindines profesinio informavimo kompetencijas, įsisavindami žinias apie:

1. Profesinės kvalifikacijos ar kvalifikacinio laipsnio įgijimo galimybes švietimo institucijose (universitetuose, kolegijose, profesinėse mokyklose, darbo rinkos profesinio mokymo įstaigose);
2. Profesijas, jų turinį bei keliamus reikalavimus asmeninėms savybėms ir kvalifikacijai;
3. Profilinį mokymą skirtingoms tikslinėms grupėms (tėvams, mokytojams, bendrojo lavinimo mokyklų ir gimnazijų mokiniams);
4. Informacines komunikacines technologijas (internetą, AIKOS ir kitas Lietuvos ar užsienio duomenų bazes, įvairias kompiuterines programas bei kt.) bei jų taikymo galimybes savo darbe;
5. Informacijos pateikimą įvairiais būdais asmenims arba jų grupėms.

5.1.2.2. PROFESIJOS PATARĖJŲ MOKYMAI

Profesinio informavimo konsultantai – profesijos patarėjai, pedagogų tobulinimo centrų dėstytojų kviešti dalyvauti mokymuose pagal Profesinio informavimo programos B metodiką (mokymų trukmė – 16 akad. val.), turėjo atstovauti visiems tuo metu Lietuvos švietimo įstaigose įsteigtiems profesinio informavimo taškams (toliau – PIT), mokymuose dalyvaujant po 2 darbuotojus iš kiekvieno įsteigto PIT. 1130-ies profesijos patarėjų mokymai vyko 10-yje pedagogų tobulinimo centrų, o 150-ies – Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro Karjeros planavimo skyriuje. Išklaušę Profesinio informavimo programos B metodiką, profesijos patarėjai įsisavino žinias apie:

1. Profesinio informavimo sampratą, principus, metodus ir formas;
2. Profesinio informavimo struktūrą ir turinį;
3. Nacionalinę profesinio informavimo sistemą;
4. Profesinio rengimo sistemą.

Nuo 2006 m. vasario mėn. iki 2007 m. rugsėjo mėn. skirtingose Lietuvos apskrityse buvo apmokyti 1281 profesijos patarėjai (1 lentelė).

1 lentelė. Lietuvos apskrityse apmokyti profesijos patarėjai

Nr.	Mokymų vykdymas	Mokymų trukmė/vieta	Apmokytų profesijų patarėjų skaičius
1.	Elektrėnų savivaldybės švietimo paslaugų centras	2007 m. 03–04 mėn. Elektrėnai	133
		2007 m. 05–09 mėn. Vilnius	150
2.	Kaišiadorių rajono švietimo ir kultūros paslaugų centras	2007 m. 03–06 mėn. Kaišiadorys	139
3.	Kretingos švietimo centras	2007 m. 04–05 mėn. Kretinga	72
4.	Marijampolės apskrities švietimo centras	2007 m. 02–10 mėn. Marijampolė	140
5.	Mažeikių švietimo centras	2007 m. 03–10 mėn. Mažeikiai	99
6.	Molėtų švietimo centras	2007 m. 04–05 mėn. Molėtai	96
7.	Panevėžio švietimo centras	2007 m. 04 mėn. Panevėžys	114
8.	Šiaulių rajono savivaldybės švietimo centras	2007 m. 04–10 mėn. Šiauliai	149
9.	Šilalės rajono švietimo centras	2007 m. 04–05 mėn. Šilalė	117
10.	Varėnos švietimo centras	2007 m. 06 mėn. Varėna	72
	Iš viso:	2007 m. 02–06 mėn.	1281

5.1.2.3. MOKYTOJŲ IR PROFESIJOS MOKYTOJŲ MOKYMAI

Mokytojų ir profesijos mokytojų mokymai pagal Profesinio informavimo programos A metodiką (2 akad. val.) vyko pagal administracinę Lietuvos paskirstymą, organizuojant mokymus pedagogų tobulinimo centruose, esančiuose kuo arčiau mokymų dalyvių darbo ir gyvenamosios vietos. Į šiuos centrus atvykę tobulinti profesinės kvalifikacijos mokytojai ir profesijos mokytojai išklause Profesinio informavimo A metodiką, kurią sudarė tema „Nacionalinė profesinio informavimo sistema“. Išklause minėtą metodiką, mokytojai ir profesijos mokytojai įsivaino bendrąsias profesinio informavimo žinias: sužinojo, kokios yra profesinio informavimo tikslinės grupės,

profesinio informavimo veiklą koordinuojančios ir vykdančios institucijos, profesinio informavimo paslaugų teikėjai mokykloje ir už jos ribų. Mokytojai ir profesijos mokytojai buvo supažindinti su profesinio informavimo duomenų bazių interneto puslapių adresais ir kitais profesinio informavimo šaltiniais. Įsisavintos žinios mokytojams ir profesijos mokytojams padeda teikti elementarias profesinio informavimo paslaugas mokiniams jų lankomose mokyklose.

Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai, apmokyti pagal Profesinio informavimo mokymo programą savo centre, apmokė po 180 (10 apskričių – 1800 dalyvių) mokytojų ir profesijos mokytojų pagal Profesinio informavimo A metodiką (trukmė – 2 akad. val.). Kiekvienas pedagogų tobulinimo centras pagal nurodytą metodiką vidutiniškai turėjo apmokyti 12 grupių po 15 mokytojų ir profesijos mokytojų.

Mokymai vyko visuose Lietuvos apskrityse: Alytaus apskrities Varėnos švietimo centre, Kauno apskrities Kaišiadorių rajono švietimo ir kultūros paslaugų centre, Klaipėdos apskrities Kretingos rajono pedagogų švietimo centre, Marijampolės apskrities švietimo centre, Panevėžio apskrities Panevėžio pedagogų švietimo centre, Šiaulių apskrities Šiaulių rajono savivaldybės švietimo centre, Tauragės apskrities Šilalės rajono švietimo centre, Telšių apskrities Mažeikių švietimo centre, Utenos apskrities Molėtų švietimo centre ir Vilniaus apskrities Elektrėnų savivaldybės švietimo paslaugų centre.

2 lentelė. Lietuvos apskrityse pagal Profesinio informavimo programą apmokyti mokytojai ir profesijos mokytojai

Apskrities švietimo centras	Apmokytų mokytojų ir profesijos mokytojų skaičius	Mokymų trukmė	Mokymus vedė
Alytaus apskrities Varėnos rajono švietimo centras	180	2007 m. balandžio mėn. – birželio mėn.	Švietimo centrų metodininkės
Kauno apskrities Kaišiadorių rajono švietimo ir kultūros paslaugų centras	180	2007 m. balandžio mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės, Pedagoginės psichologinės tarnybos darbuotojai
Klaipėdos apskrities Kretingos rajono pedagogų švietimo centras	180	2007 m. balandžio mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės
Marijampolės apskrities švietimo centras	189	2007 m. kovo mėn. – birželio mėn.	Mokytojos metodininkės, švietimo centro metodininkės

Apskritis švietimo centras	Apmokytų mokytojų ir profesijos mokytojų skaičius	Mokymų trukmė	Mokymus vedė
Panevėžio apskritis Panevėžio pedagogų švietimo centras	182	2007 m. kovo mėn. – birželio mėn.	Mokyklos mokytojai, socialinė pedagogė
Šiaulių apskritis Šiaulių rajono savivaldybės švietimo centras	195	2007 m. balandžio mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės, mokytoja metodininkė
Tauragės apskritis Šilalės rajono švietimo centras	188	2007 m. vasario mėn. – gegužės mėn.	Švietimo centro metodininkės, Pedagoginės psichologinės tarnybos darbuotojai
Telšių apskritis Mažeikių švietimo centras	208	2007 m. kovo mėn. – gegužės mėn.	Švietimo centro metodininkės, mokytojai
Utenos apskritis Molėtų švietimo centras	180	2007 m. kovo mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės, mokytojai
Vilniaus apskritis Elektrėnų savivaldybės švietimo paslaugų centras	180	2007 m. kovo mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės, PIT patarėja

Projekto metu pagal Profesinio informavimo programos A metodiką iš viso buvo apmokyti 1862 mokytojai ir profesijos mokytojai.

Mokymai pagal A metodiką padėjo mokytojui ir profesijos mokytojui išsamiau suvokti profesinio informavimo sistemos funkcionavimą Lietuvoje, operatyviau teikti informaciją klientams.

5.1.3. MOKYMO PROGRAMOS ĮVERTINIMAS

Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojams ir profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) buvo pateiktas klausimynas (sudarytas iš 5 uždarų ir 2 atvirų klausimų) apie Profesinio informavimo mokymo programos A ir B metodikų modulius. Klausimyne buvo prašoma nurodyti ar metodikų:

- modulių turinys atliepė mokymų dalyvių puoselėtus lūkesčius,
- modulių turinio sąranga buvo aiški ir suprantama,

- modulių tikslai buvo aiškiai ir logiškai formuluojami,
- priimtini užsiėmimų metu naudoti didaktiniai metodai,
- mokymų dalyviai galės įgytas žinias pritaikyti savo praktinėje veikloje.

Taip pat buvo klausta:

- kas modulių dėstymo metu buvo priimtinausia,
- ką reikėtų koreguoti dėstant šiuos modulius ateityje.

Klausimynai buvo pateikti 30-iai pedagogų tobulinimo centrų dėstytojų ir 1280-iai profesinio informavimo konsultantų ir užpildžius buvo gražinti Profesinio informavimo mokymo programos įgyvendinimą koordinuojantiems Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojams apibendrinimui.

Apibendrinant 1022 klausimynus apie Profesinio informavimo mokymo programos įgyvendinimo rezultatus galima daryti prielaidą, kad programos dalyviai iš esmės palankiai įvertino programos turinį, atitikusį dalyvių lūkesčius, programos bei modulių struktūrą, programos įgyvendinimo metu įgytas žinias bei praktines šių žinių pritaikymo galimybes vykdomoje profesinėje veikloje (2, 3 priedai).

Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojams ir profesinio informavimo konsultantams (profesijos patarėjams) Profesinio informavimo mokymo programos įgyvendinimo metu buvo priimtinausia:

1. Taikomi aktyvūs dėstymo metodai (darbas grupėse, diskusijos).
2. Pateikiama metodinė medžiaga:
 - 2.1. Turinys (nuoseklumas, logika, apimtis).
 - 2.2. Pateikimo būdai (vaizdumas, aiškumas, suprantamumas, įdomumas).
3. Lektoriaus asmenybė, kompetentingumas:
 - 3.1. Auditorijos valdymas (bendravimas ir bendradarbiavimas).
 - 3.2. Nuoseklus dėstymas.
 - 3.3. Oratoriniai sugebėjimai.
 - 3.4. Teigiama emocinė atmosfera sukūrimas.
4. Galimybė įgytas žinias pritaikyti praktikoje.

Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai ir profesinio informavimo konsultantai (profesijos patarėjai) pateikė pasiūlymus koreguoti modulių turinį ir realizavimo būdus, jei jie būtų dėstomi ateityje:

1. Išsamiau pateikiant padalomąją mokomąją medžiagą;
2. Panaudojant daugiau praktinių užduočių;
3. Daugiau laiko skiriant praktinių užduočių sprendimui.

Neformalių pokalbių su programos dalyviais metu buvo išsakyta nuomonė apie neabejotiną modulinio mokymo pagrindu teikiamos Profesinio informavimo programos įgyvendinimo prasmingumą: mokymų metu programos dalyviai ne tik formaliai tobulino kvalifikaciją, įgydami pagrindines profesinio informavimo kompetencijas, bet ir pasinaudojo galimybe plėtoti socialinę partnerystę, užmezgant glaudesnius kontaktus su programos įgyvendintojais bei kolegomis, vykdančiais profesinio informavimo veiklą.

5.2. MOKYMAI PAGAL KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO PROGRAMĄ

5.2.1. MOKYMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos **tikslas** – sudaryti galimybes mokytojams, profesijos mokytojams ir profesinio informavimo konsultantams (socialiniams pedagogams ir mokyklų psychologams) įgyti pagrindines karjeros planavimo gebėjimų ugdymo kompetencijas bei skatinti programos dalyvius pritaikyti naujai įgytas teorines žinias kokybiškam profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo organizavimui.

Siekiant užsibrėžto programos tikslo buvo įgyvendinti tokie **uždaviniai**:

1. Mokytojams, profesijos mokytojams ir profesinio informavimo konsultantams (socialiniams pedagogams ir mokyklos psychologams) suteiktos žinios apie profesinės karjeros planavimo procesą, sampratą bei paskirtį;

2. Profesinio informavimo konsultantams (socialiniams pedagogams ir mokyklos psychologams) suteiktos žinios apie:

2.1. Asmenybės pažinimą ir šio proceso reikšmę asmens profesinės karjeros planavimo kokybei;

2.2. Profesinio konsultavimo paskirtį bei principus;

2.3. Savarankiško asmenybės mokymosi įsivertinimo paskirtį bei mokymosi kokybės užtikrinimą;

3. Plėtojami profesinio informavimo konsultantų (socialinių pedagogų ir mokyklų psychologų) gebėjimai efektyviai bendrauti ir bendradarbiauti.

Atsižvelgiant į Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos tikslinių grupių – mokytojų, profesijos mokytojų, socialinių pedagogų ir mokyklos psychologų – veiklos funkcijas, jų kvalifikacijos tobulinimui parengta Profesi-

nės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programa, kurią sudaro dvi metodikos: C metodika ir D metodika. Parengtos vadovaujantis tais pačiais parametrais, šios metodikos skiriasi tik jose pateikiamos mokomosios medžiagos turinio gilumu ir apimtimi.

C metodikos, skirtos mokytojams ir profesijos mokytojams, tikslas – suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo pagrindais. Profesinės karjeros planavimas yra nuolatinis procesas, kurio metu būtina įvertinti dinamiškai kintančių išorės veiksnių svarbą proceso kokybei. Taip pat svarbu peržiūrėti ir tinkamai įvertinti asmeninių prioritetų ryšį su realiomis galimybėmis.

D metodikos, skirtos socialiniams pedagogams ir mokyklų psychologams, tikslas – suteikti profesinio informavimo konsultantams žinių ir įgūdžių, padedančių kokybiškai teikti profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo paslaugas. Šios metodikos pagalba socialiniai pedagogai ir mokyklos psychologai susipažino su profesinės karjeros tyrimais, taikydami karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodus bei priemones, išmoko ugdyti mokinių profesinės karjeros planavimo gebėjimus.

5.2.2. MOKYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Siekiant užtikrinti, kad Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos dalyviai – mokytojai, profesijos mokytojai ir profesinio informavimo konsultantai (socialiniai pedagogai ir mokyklų psychologai) įgytų numatytas profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo kompetencijas, Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos įgyvendinimas vyko keliais etapais:

1. Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojai mokė pedagogų tobulinimo centrų dėstytojus pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodiką (mokymų trukmė – 8 akademinės valandos). Tokiu būdu pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai buvo parengti toliau savo apskrityse mokyti mokytojus ir profesijos mokytojus;

2. Parengti pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai mokė į jų centrus atvykusius tobulinti kvalifikacijos mokytojus ir profesijos mokytojus bendrųjų žinių apie profesinės karjeros planavimą. Mokymai vyko pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodiką (mokymų trukmė – 2 akademinės valandos);

3. VšĮ Jaunimo karjeros centro specialistai mokė socialinius pedagogus ir mokyklos psichologus pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos D metodiką (mokymų trukmė – 24 akad. val.).

5.2.2.1. PEDAGOGŲ TOBULINIMO CENTRŲ DĚSTYTOJŲ MOKYMAI

2006 m. lapkričio mėn. Lietuvos mokinių techninės kūrybos centre Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojai apmokė trisdešimtį įgyvendinant projektą dalyvaujančių ir profesinio informavimo kompetencijas įgijusių pedagogų tobulinimo centrų dėstytojų. Šie dėstytojai, išklaušę Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodiką (8 akademinės valandos), išsamiau susipažino su profesinės karjeros planavimo samprata, paskirtimi, tikslais ir, įgiję pagrindines profesinės karjeros planavimo kompetencijas, gebėjo įvardyti:

1. Pagrindinius profesinės karjeros planavimo žingsnius;
2. Profesinės karjeros planavimo funkcijas atliekančias institucijas ir darbuotojus;
3. Asmens gebėjimus, padedančius įsivertinti nuolat kintančioje darbo rinkoje.

5.2.2.2. SOCIALINIŲ PEDAGOGŲ IR MOKYKLOS PSICHOLOGŲ MOKYMAI

Profesinio informavimo konsultantai – socialiniai pedagogai ir mokyklos psichologai, Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojų kviesti dalyvauti mokymuose pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodiką, turėjo atstovauti 60-iai Lietuvos savivaldybių, mokymuose dalyvaujant nuo 5 iki 10 asmenų iš kiekvienos savivaldybės. 480-ties socialinių pedagogų ir mokyklos psichologų mokymai (mokymų trukmė – 24 akad. val.) vyko 2007 m. vasario – birželio mėn. Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro Karjeros planavimo skyriuje (4 priedas).

Išklaušę Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos D metodiką, socialiniai pedagogai ir mokyklos psichologai įgijo kompetencijas:

1. Taikyti teorines ir praktines žinias apie profesinės karjeros ir konsultavimo sampratą;
2. Taikyti įvairius karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodus bei priemones, dirbant su mokinių grupėmis;
3. Aptarti bei kurti individualius mokinių profesinės karjeros planus;
4. Nustatyti, įvertinti ir panaudoti įvairias asmenybės pažinimo formas ir priemones;
5. Atpažinti skirtingas profesijų grupes, suklasifikuoti profesijas.
6. Rasti, pasirinkti ir panaudoti tinkamas karjeros planavimo įgūdžių ugdymo formas.

5.2.2.3. MOKYTOJŲ, PROFESIJOS MOKYTOJŲ MOKYMAI

Mokytojų ir profesijos mokytojų mokymai pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodiką (2 akad. val.) vyko pagal administracinę Lietuvos pasiskirstymą, organizuojant mokymus pedagogų tobulinimo centruose, esančiuose kuo arčiau mokymų dalyvių darbo ir gyvenamosios vietos. Į šiuos centrus atvykę tobulinti profesinės kvalifikacijos mokytojai ir profesijos mokytojai išklusė Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodiką, kurią sudarė tema „Profesinės karjeros planavimas“ ir įgijo pagrindines profesinės karjeros planavimo kompetencijas, įgalinančias planuoti pagrindinius mokinių karjeros planavimo žingsnius, įvardinti asmens gebėjimus, padedančius įsitvirtinti darbo rinkoje, nurodyti profesinės karjeros planavimo funkcijas atliekančias institucijas ir darbuotojus. Mokytojų ir profesijos mokytojų pagalba mokiniai pagrindines profesinės karjeros planavimo paslaugas gauna mokyklose, kurias lanko, bei veikiančiuose artimiausiuose profesinio informavimo taškuose. Profesinio konsultavimo paslaugos tapo labiau prieinamos atokių kaimo vietovių mokiniams, kadangi ten jau dirba specialistai, gebantys teikti informaciją, padėti mokiniams planuoti profesinę karjerą.

Pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodiką apmokyti pedagogų tobulinimo centrų dėstytojai savo centre privalėjo išmokyti po 180 (10 apskričių – 1800 dalyvių) mokytojų ir profesijos mokytojų pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodiką (trukmė – 2 akad. val.). Kiekvienas pedagogų tobulinimo centras pagal nurodytą metodiką vidutiniškai turėjo apmokyti 12 grupių po 15 mokytojų ir profesijos mokytojų.

Mokymai vyko visuose Lietuvos apskrityse: Alytaus apskrities Varėnos švietimo centre, Kauno apskrities Kaišiadorių rajono švietimo ir kultūros paslaugų centre, Klaipėdos apskrities Kretingos rajono pedagogų švietimo centre, Marijampolės apskrities švietimo centre, Panevėžio apskrities Panevėžio pedagogų švietimo centre, Šiaulių apskrities Šiaulių rajono savivaldybės švietimo centre, Tauragės apskrities Šilalės rajono švietimo centre, Telšių apskrities Mažeikių švietimo centre, Utenos apskrities Molėtų švietimo centre ir Vilniaus apskrities Elektrėnų savivaldybės švietimo paslaugų centre.

3 lentelė. Lietuvos apskrityse pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų programą apmokyti mokytojai ir profesijos mokytojai

Apskritis švietimo centras	Apmokytų mokytojų ir profesijos mokytojų skaičius	Mokymų trukmė	Mokymus vedė
Alytaus apskritis Varėnos rajono švietimo centras	180	2007 m. balandžio mėn. – birželio mėn.	Švietimo centrų metodininkės
Kauno apskritis Kaišiadorių rajono švietimo ir kultūros paslaugų centras	180	2007 m. balandžio mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės, Pedagoginės psichologinės tarnybos darbuotojai
Klaipėdos apskritis Kretingos rajono pedagogų švietimo centras	180	2007 m. balandžio mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės
Marijampolės apskritis švietimo centras	189	2007 m. kovo mėn. – birželio mėn.	Mokytojos metodininkės, švietimo centro metodininkės
Panevėžio apskritis Panevėžio pedagogų švietimo centras	182	2007 m. kovo mėn. – birželio mėn.	Mokyklos mokytojai, socialinė pedagogė
Šiaulių apskritis Šiaulių rajono savivaldybės švietimo centras	195	2007 m. balandžio mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės, mokytoja metodininkė
Tauragės apskritis Šilalės rajono švietimo centras	188	2007 m. vasario mėn. – gegužės mėn.	Švietimo centro metodininkės, Pedagoginės psichologinės tarnybos darbuotojai
Telšių apskritis Mažeikių švietimo centras	208	2007 m. kovo mėn. – gegužės mėn.	Švietimo centro metodininkės, mokytojai
Utenos apskritis Molėtų švietimo centras	180	2007 m. kovo mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės, mokytojai
Vilniaus apskritis Elektrėnų savivaldybės švietimo paslaugų centras	180	2007 m. kovo mėn. – birželio mėn.	Švietimo centro metodininkės, PIT patarėja

Projekto metu pagal Profesinės karjeros planavimo gebėjimų programos C metodiką iš viso buvo apmokyti 1862 mokytojai ir profesijos mokytojai.

5.2.3. MOKYMO PROGRAMOS ĮVERTINIMAS

Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojams ir profesinio informavimo konsultantams (socialiniams pedagogams ir mokyklos psichologams) buvo pateiktas klausimynas (sudarytas iš 5 uždarų ir 2 atvirų klausimų) apie Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C ir D metodikos modulius. Klausimyne buvo prašoma nurodyti, ar metodikų:

- modulių turinys atliepė mokymų dalyvių puoselėtus lūkesčius,
- modulių turinio sąranga buvo aiški ir suprantama,
- modulių tikslai buvo aiškiai ir logiškai formuluojami,
- priimtini užsiėmimų metu naudoti didaktiniai metodai,
- mokymų dalyviai galės įgytas žinias pritaikyti savo praktinėje veikloje.

Taip pat buvo klausta:

- kas modulių dėstymo metu buvo priimtinausia,
- ką reikėtų koreguoti dėstant šiuos modulius ateityje.

Klausimynas buvo pateiktas 30-iai pedagogų tobulinimo centrų dėstytojų ir 495-iems profesinio informavimo konsultantams.

Apibendrinus 460-imt gražintų klausimynų, apklausos duomenys rodo (5, 6 priedai), kad išskirti Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C ir D metodikų modulių parametrai – turinys, sandara, tikslai, metodai ir pritaikomumas praktinėje veikloje – dalyvių įvertinti teigiamai. Remiantis gautais rezultatais galima teigti, kad užsiėmimų metu įgytos profesinės karjeros planavimo kompetencijos pasitarnaus mokymų dalyviams plėtojant ugdymo karjerai veiklas darbo vietoje.

Programos įgyvendinimo metu pedagogų tobulinimo centrų dėstytojams bei socialiniams pedagogams ir mokyklų psichologams buvo priimtinausia:

1. Praktinių užduočių pateikimas.
 - 1.1. Konkretūs pavyzdžiai, situacijos, situacijų sprendimo būdai, patarimai.
2. Aktyvūs dėstymo metodai:
 - 2.1. Darbas grupėse,
 - 2.2. Diskusijos.
3. Metodinės medžiagos pateikimo:
 - 3.1. Aiškumas,
 - 3.2. Informatyvumas,
 - 3.3. Naudingumas,
 - 3.4. Konkretumas,
 - 3.5. Įdomumas.
4. Lektoriaus asmenybė, kompetentingumas.
 - 4.1. Auditorijos valdymas.
 - 4.2. Bendravimas ir bendradarbiavimas.
 - 4.3. Nuoširdumas.

5. Dėstymo stilius:

5.1. Aiškus ir konkretus informacijos pateikimas.

Pedagogų tobulinimo centrų dėstytojų, socialinių pedagogų ir mokyklų psichologų nuomone, dėstant programą ateityje pirmiausiai reikėtų mokymų dalyviams:

1. Pateikti kuo daugiau praktinių užduočių.
2. Dėstomą teoriją daugiau susieti su praktine veikla.
3. Plačiau taikyti aktyvius dėstymo metodus.

5.3. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO NUOTOLINIS MOKYMAS

5.3.1. DOKUMENTŲ PASKIRTIS IR PANAUDOJIMO GALIMYBĖS

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos paskirtis – savarankiško mokymosi dėka paskatinti pritaikyti naujai įgytas teorines žinias organizuojant ir teikiant kokybišką profesinį informavimą mokiniams bei padėti jiems geriau planuoti savo būsimą profesinę karjerą.

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos panaudojimo galimybės. Mokytojas, profesijos mokytojas ir profesijos patarėjas Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programą analizuoja kaip profesinio informavimo standarto praktinio panaudojimo pavyzdį, projektuojant kitas profesinio informavimo mokymo programas tikslinėms profesinio informavimo grupėms.

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo metodikos paskirtis – naudojant nuotolinio mokymosi metodą suteikti mokytojams, profesijos mokytojams ir profesijos patarėjams žinių bei plėtoti gebėjimus, padedančius kokybiškai teikti profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo paslaugas.

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo metodikos panaudojimo galimybės.

Mokytojas, profesijos mokytojas ir profesijos patarėjas Profesinio informavimo ir profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo metodiką naudoja savo kvalifikacijos tobulinimui.

Profesiniam informavimui skirta mokymosi medžiagos dalis suteikia mokytojui, profesijos mokytojui ir profesijos patarėjui žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su profesinio informavimo paslaugomis ir jų teikėjais. Naudodamasis profesinio informavimo metodika, mokytojas, profesijos mokytojas aiškiau suvokia profesijos sąvoką, profesinį informavimą ir profesinio informavimo sistemos funkcionavimą Lietuvoje.

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymui skirta mokymosi medžiagos dalis suteikia mokytojui, profesijos mokytojui ir profesijos patarėjui žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo pagrindais. Naudodamiesi šia metodika, profesijos patarėjai išsamiau suvokia profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo sampratą, paskirtį ir tikslus.

AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymui skirta mokymosi medžiagos dalis suteikia mokytojui, profesijos mokytojui ir profesijos patarėjui žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su AIKOS ir kitomis pagrindinėmis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis.

PATVIRTINTA
Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus
2008 m. sausio 31 d. įsakymu R1-29

5.3.2. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO NUOTOLINIO MOKYMO PROGRAMA

TURINYS

1. PROGRAMOS PAGRINDIMAS IR TRUMPAS APIBŪDINIMAS	26
2. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR ĮGYVENDINIMAS	28
3. PROGRAMOS KŪRIMO PARAMETRAI.	28
3.1. Mokymo ir mokymosi filosofija	28
3.2. Savarankiško mokymosi principai	29
4. PROGRAMOS TURINYS, STRUKTŪRA IR TRUMPAS APIBŪDINIMAS	29

1. PROGRAMOS PAGRINDIMAS IR TRUMPAS APIBŪDINIMAS

Vykstant Lietuvos ekonomikos restruktūrizacijai ir integracijai į Europos Sąjungos ekonomines struktūras, ypač svarbiu uždaviniu tampa tikslingas ir efektyvus žmogiškųjų išteklių panaudojimas, kurį lemia profesinio mokymo pasiūlos ir darbo rinkos paklausos sąveika. Vienu pagrindinių veiksnių galime įvardinti karjeros projektavimą – nuolatinės žmogaus pastangas įžvelgti darbo rinkos kaitos tendencijas ir prognozuojamų pokyčių kontekste tirti, planuoti ir įgyvendinti savo profesinės veiklos tobulinimo procesus siekiant išlikti nuolat kintančioje darbo rinkoje bei įprasmiti savo gyvenimą. Karjeros projektavimą suvokiant kaip visą gyvenimą trunkantį procesą, profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugos pripažįstamos kaip svarbiausias mokymosi visą gyvenimą strategijos elementas. Europos Komisijos mokymosi visą gyvenimą memorandume pabrėžiama, kad profesinio informavimo ir konsultavimo bei karjeros planavimo paslaugų plėtotės uždavinys – užtikrinti, kad kiekvienas asmuo galėtų lengvai gauti kokybišką informaciją bei patarimus, susijusius su mokymosi ir profesinės veiklos galimybėmis visą gyvenimą.

Profesinio orientavimo strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo bei socialinės apsaugos ir darbo ministrų 2003 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-1635/A1-180, keliami šie profesinio informavimo ir konsultavimo tikslai: teikti Lietuvos žmonėms kokybišką informaciją apie mokymosi ir įsidarbinimo galimybes; teikti kokybiškas karjeros konsultavimo paslaugas visiems gyventojams, neatsižvelgiant į jų amžių, lytį, tautybę ar gyvenamąją vietą bei socialinę padėtį, pagal individualius ir visuomenės poreikius; gerinti jaunų žmonių ir suaugusiųjų įsidarbinimo gebėjimus, skatinti jų verslumą ir nuolatinį žinių siekimą; ugdyti socialinį žmonių aktyvumą ir atsakomybę už savo profesinę veiklą siekiant išvengti nedarbo. Akivaizdžia sėkmingo išvardintų tikslų įgyvendinimo kliūtimi tampa kvalifikuotų specialistų, dirbančių profesinio informavimo ir konsultavimo srityje, nebuvimas, kadangi šalies aukštojo mokslo įstaigos jų tiesiog nerengia, o šių specialistų kvalifikacijos tobulinimui skiriama nepakankamai dėmesio. Atsižvelgiant į Lietuvos ekonominės, socialinės plėtros perspektyvą, šaliai tapus Europos Sąjungos nare, didėjanti profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų paklausa lemia poreikį sukurti Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programą (toliau – Programa).

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos būtinumą pagrindžia ir profesinio orientavimo strategijos įgyvendinimo plano (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro bei socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. kovo 23 d. įsakymas Nr. ISAK-415/ A1-71, 3.1.5 punktas) gairės: „rengti universitetuose ir kolegijose profesijos konsultantus,

įtraukti į pedagogų, socialinių pedagogų mokymo programą profesinio orientavimo kursą“.

Pagrindiniai programos turinio ir realizavimo tikslai atitinka Lietuvos Respublikos švietimo ir profesinio rengimo srities teisinių dokumentų nuostatas:

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853);
2. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymo (Žin., 1997, Nr. 98-2478);
3. Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo (Žin., 1998, Nr. 66-1909);
4. Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų (Žin., 2003, Nr. 71-3216);
5. Profesinio orientavimo strategijos (Žin., 2004, Nr. 56-1957);
6. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos (Žin., 2004, Nr. 56-1957);
7. Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų aprašo (Žin., 2005, Nr. 60-2132).

Rengiant programą, buvo atsižvelgta į kitų Europos šalių patirtį ir tarptautinių ES programų (Leonardo da Vinči, PHARE ir kitų) projektų, skirtų profesiniam informavimui ir konsultavimui, rezultatus.

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programa rengiama Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai vykdant projektą „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“. Šio projekto tikslas yra sukurti profesinio orientavimo sistemą Lietuvoje, kurią sudarytų profesinio informavimo ir profesinio konsultavimo posistemės, leidžiančios plėtoti profesinio orientavimo paslaugas atsižvelgiant į šalies ekonominės bei socialinės raidos perspektyvas ir individualius kiekvieno visuomenės nario poreikius. Siekiant šio tikslo, projekto metu suplanuotos šios svarbiausios veiklos grupės: mokymo programų sukūrimas ir specialistų mokymas.

Projektas „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“ yra remiamas Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis, įgyvendinant Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento (BPD) 2 prioriteto „Žmogiškųjų išteklių plėtra“ 2.4 priemonę „Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas“.

Rengiant Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos mokymosi medžiagą buvo naudotasi šio projekto metu gauta produkcija:

1. Profesinio informavimo standartas.
2. Profesijos konsultanto profesijos standartas.
3. Profesinio informavimo mokymo programa.
4. Profesinio informavimo A metodika.
5. Profesinio informavimo B metodika.
6. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika.
7. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa.

Visus šiuos leidinius parengė VDU darbo grupė (vadovas K. Pukelis). Šie leidiniai patalpinti ŠMM tinklalapyje interneto adresu: http://www.smm.lt/es_parama/projektai/smm_projektai/projektas_%20profesinio_orientavimo_rez.htm.

Programos tikslinės grupės:

1. Mokytojai ir profesijos mokytojai;
2. Profesijos patarėjai.

2. PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR ĮGYVENDINIMAS

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos tikslas yra sudaryti galimybes mokytojams, profesijos mokytojams ir profesijos patarėjams savarankiškai įgyti pagrindinių profesinio informavimo kompetencijų, suteikti žinių apie pagrindinius profesinio informavimo principus, metodus ir formas, profesinio informavimo struktūrą ir turinį, nacionalinę profesinio informavimo sistemą ir profesinio rengimo sistemą, taip pat pagrindinių karjeros planavimo gebėjimų ugdymo kompetencijų, suteikti žinių apie pagrindinius karjeros planavimo gebėjimų ugdymo principus įvardijant profesinės karjeros planavimo sampratą bei paskirtį.

Siekiant užsibrėžto programos tikslo, būtina įgyvendinti šiuos uždavinius:

1. Suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams bendrųjų žinių apie profesinio informavimo struktūrą ir jos turinį;
2. Suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams žinių apie profesinės karjeros planavimo procesą, sampratą ir paskirtį;
3. Suteikti profesijos patarėjams išsamesnių profesinio informavimo bei profesinio rengimo sistemų pažinimo žinių;
4. Suteikti profesijos patarėjams gebėjimų savarankiškai rinkti ir tvarkyti informaciją, atitinkančią konsultuojamų asmenų poreikius;
5. Suteikti profesijos patarėjams žinių apie profesinio konsultavimo paskirtį ir principus.

3. PROGRAMOS KŪRIMO PARAMETRAI

3.1. MOKYMO IR MOKYMOSI FILOSOFIJA

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos filosofiją grindžia tokios vertybės:

1. Kolegialumas ir bendradarbiavimas;
2. Kompetencija, lygybė ir įtraukimas į mokymosi veiklą;
3. Programos vartotojo autonomija ir mokymosi veiklos akcentavimas;

4. Programos vartotojo, kaip reflektuojančio praktiko, suvokimas.

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programą apibūdinantys parametrai:

1. Žinių ir įgūdžių ugdymas, grindžiamas juos atitinkančiomis teorijomis;
2. Programos turinys ir metodai, atspindintys įvairius mokymo ir mokymosi modelius;
3. Aktyvus besimokančiųjų dalyvavimas, dalijantis turima patirtimi;
4. Reflektyvinio mąstymo akcentavimas ir savianalizė, skatinanti profesinį tobulėjimą;
5. Praktinės veiklos reflektavimas ir erudicijos plėtra;
6. Kolegialumas ir bendradarbiavimas;
7. Į programos vartotojų poreikius orientuotas mokymosi medžiagos sudarymas ir vartotojo autonomijos gerbimas;
8. Programos vartotojų teisių gerbimas, lygybė, jų visų vienodas įtraukimas į veiklą;
9. Programos vartotojų poreikių įvertinimas ir lankstumas koreguojant programą;
10. Programos vartotojų turimų profesinių žinių ir patirties naudojimas mokymosi procese;
11. Programos vartotojų vaidmens akcentavimas tobulinant jų mokėjimus ir įgūdžius.

3. 2. SAVARANKIŠKO MOKYMOŠI PRINCIPAI

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos įgyvendinimo metu profesinio informavimo vykdytojai mokysis savarankiškai nuotoliniu būdu.

4. PROGRAMOS TURINYS, STRUKTŪRA IR TRUMPAS APIBŪDINIMAS

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programa pagal tikslines grupes suskirstyta į dvi dalis:

1. Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo metodika mokytojams ir profesijos mokytojams.
2. Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo metodika profesijos patarėjams.

Abi programos dalys turi tą pačią struktūrą, t. y. susideda iš trijų skyrių:

1. Profesinio informavimo metodika;
2. Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodika;
3. AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodika.

Tačiau Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos dalys skiriasi savo turiniu ir apimtimi: pirmoji programos dalis, skirta mokytojams ir profesijos mokytojams, yra mažesnė savo apimtimi, o antroji programos dalis, skirta profesijos patarėjams, yra didesnė savo apimtimi, t. y. šioje programos dalyje pateikiama išsamesnė profesinio informavimo, karjeros planavimo gebėjimų ugdymo pagrindų ir AIKOS pristatymo medžiaga.

Pateikiami detalūs šių metodikų aprašai.

PROFESINIO INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO NUOTOLINIO MOKYMO METODIKOS MOKYTOJAMS IR PROFESIJOS MOKYTOJAMS APRAŠAS

PROFESINIO INFORMAVIMO METODIKA MOKYTOJAMS IR PROFESIJOS MOKYTOJAMS

Metodikos pavadinimas	Profesinio informavimo metodika mokytojams ir profesijos mokytojams
1. Metodikos apimtis	1,5 akad. val.
2. Metodikos paskirtis ir tikslas	<p>Profesinio informavimo metodika yra skirta bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose dirbantiems mokytojams ir profesijos mokytojams.</p> <p>Profesinio informavimo metodikos tikslas – suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su profesinio informavimo paslaugomis ir jų teikėjais. Naudodamiesi profesinio informavimo metodika, mokytojai ir profesijos mokytojai aiškiau suvoks profesijos sąvoką, profesinį informavimą ir profesinio informavimo sistemos funkcionavimą Lietuvoje.</p>
3. Siekiamos kompetencijos	<p>Gebėjimas operatyviai teikti informaciją klientams.</p> <p>Gebėjimas teikti informaciją apie tolesnio mokymosi ar studijų galimybes.</p>
4. Mokymosi tikslai	<p>Išklausę metodiką, programos vartotojai gebės:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Apibūdinti profesinį informavimą ir profesijos sąvokos sampratą; 2. Išvardinti profesinio informavimo veiklą koordinuojančias ir vykdančias institucijas; 3. Suteikti mokiniui informaciją apie dominančią studijų programą, kvalifikaciją ir kt., naudojantis AIKOS interneto svetaine.
5. Metodikos turinys	<p>Profesinio informavimo metodiką sudaro keturios temos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Profesinio informavimo samprata. 2. Profesijos supratimas. 3. Nacionalinė profesinio informavimo sistema. <p>Profesinio informavimo metodiką papildo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Literatūros sąrašas. 2. Interneteka. 3. Savikontrolės priemonės.
6. Mokymosi metodai	Mokymosi metodai grindžiami aktyvaus ir savarankiško besimokančiųjų dalyvavimo principu.

Metodikos pavadinimas	Profesinio informavimo metodika mokytojams ir profesijos mokytojams
7. Numatomi mokymosi rezultatai	<p>Apibrėžta profesinio informavimo samprata.</p> <p>Suprasta profesijos sąvoka ir apibūdintos pagrindinės jos charakteristikos.</p> <p>Apibūdinta nacionalinė profesinio informavimo sistema.</p>
8. Pasiekimų vertinimo metodai ir priemonės	Savarankiško mokymosi įsivertinimas savarankiškai atliekant testus.
9. Pasiekimų	Mokytojai ir profesijos mokytojai, dirbantys bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose.
10. Naudojimosi metodika instrukcija	<p>Profesinio informavimo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė patikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:</p> <p>1. Paspaudus po kiekvieno teminio bloko esančią nuorodą „Patikrinkite šios kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi toliau. Suklydus atsakant į klausimus, galima:</p> <p>1.1. Arba pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio buvo užduotas klausimas;</p> <p>1.2. Arba tiesiog susirasti ar perskaityti teisingą atsakymą, paspaudus nuorodą „Atsakymai“.</p> <p>2. Naudojant „Profesinio informavimo metodikos mokytojams“ pabaigoje esantį savikontrolės testą, pateikiami metodikos turinį padedantys įsisavinti klausimai. Teisingi atsakymai pateikiami, paspaudus nuorodą „Savikontrolės testo klausimų atsakymai“.</p>
11. Metodikos forma	Elektroninė versija

**PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ
UGDYMO METODIKA MOKYTOJAMS IR PROFESIJOS
MOKYTOJAMS**

Metodikos pavadinimas	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodika mokytojams ir profesijos mokytojams
1. Metodikos apimtis	1,5 akad. val.
2. Metodikos paskirtis ir tikslas	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodika skirta bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose dirbantiems mokytojams ir profesijos mokytojams. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikos tikslas – suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo pagrindais. Naudodamiesi šia metodika, mokytojai ir profesijos mokytojai išsamiau suvoks profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo sampratą, paskirtį ir tikslus.
3. Siekiamos kompetencijos	Gebėjimas operatyviai teikti informaciją klientams. Gebėjimas planuoti savo karjerą.
4. Mokymo tikslai	Išklause metodiką, programos vartotojai gebės: 1. Paašškinti karjeros planavimo gebėjimų ugdymo paskirtį ir tikslus; 2. Išvardinti ir paašškinti profesinės karjeros planavimo žingsnius.
5. Metodikos turinys	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodiką sudaro septynios temos: 1. Profesinės karjeros planavimo samprata. 2. Profesinės karjeros planavimo paskirtis, tikslas ir uždaviniai. 3. Profesinės karjeros planavimo sąlygos. 4. Profesinės karjeros planavimo žinios. 5. Profesinės karjeros planavimo gebėjimai. 6. Mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaitos reikšmė profesijos pasirinkimui ir profesinės karjeros planavimui. 7. Darbo rinkos kaitos reikšmė profesijos pasirinkimui ir profesinės karjeros planavimui literatūros sąrašas. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodiką papildo: 1. Literatūros sąrašas. 2. Interneteka. 3. Savikontrolės priemonės.
6. Mokymo metodai	Savarankiško mokymosi įsivertinimas savarankiškai atliekant testus.
7. Numatomi mokymosi rezultatai	Apibrėžta profesinės karjeros samprata, paskirtis ir tikslai. Išvardinti ir paašškinti profesinės karjeros planavimo žingsniai.
8. Pasiekimų vertinimo metodai ir priemonės	Savarankiško mokymosi įsivertinimas savarankiškai atliekant testus.

Metodikos pavadinimas	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodika mokytojams ir profesijos mokytojams
9. Tikslinė grupė	Mokytojai ir profesijos mokytojai, dirbantys bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose.
10. Naudojimosi metodika instrukcija	<p>Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė patikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naudojant po kiekvieno teminio bloko esančią nuorodą „Patikrinkite šios kurso dalies žinias“, kurią paspaudus gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi toliau. Suklydus atsakant į klausimus, galima arba: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio buvo užduotas klausimas; 1.2. Tiesiog susirasti ar perskaityti teisingą atsakymą, paspaudus nuorodą „Atsakymai“. 2. Naudojant „Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikos mokytojams ir profesijos patarėjams“ pabaigoje esantį savikontrolės testą, pateikiami visi metodikos turinį padedantys įsisavinti klausimai. Teisingi atsakymai pateikiami, paspaudus nuorodą „Savikontrolės testo klausimų atsakymai“.
11. Metodikos forma	Elektroninė versija

AIKOS IR KITŲ PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINIŲ DUOMENŲ BAZIŲ PRISTATYMO METODIKA MOKYTOJAMS IR PROFESIJOS MOKYTOJAMS

Metodikos pavadinimas	AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodika mokytojams ir profesijos mokytojams
1. Metodikos apimtis	1,5 akad. val.
2. Metodikos paskirtis ir tikslas	AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodika yra skirta bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose dirbantiems mokytojams ir profesijos mokytojams. AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos tikslas – suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su pagrindinėmis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis.
3. Siekiamos kompetencijos	Gebėjimas operatyviai teikti informaciją klientams. Gebėjimas teikti informaciją apie naudojimosi profesinio informavimo ir konsultavimo internetinėmis duomenų bazėmis galimybes.
4. Mokymosi tikslai	Išklausę metodiką, programos vartotojai gebės: <ol style="list-style-type: none"> 1. Naudotis AIKOS ir kitomis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis; 2. Surasti reikiamą informaciją AIKOS ir kitose profesinio informavimo internetinėse duomenų bazėse; 3. Pristatyti mokiniams AIKOS ir kitas profesinio informavimo internetines duomenų bases.
5. Metodikos turinys	AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodiką sudaro keturios temos: <ol style="list-style-type: none"> 1. AIKOS – atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema. 2. Kitos Lietuvos ir užsienio profesinio informavimo internetinės duomenų bazės. 3. Leidiniai, skirti profesiniam informavimui ir konsultavimui. 4. Profesinio informavimo interneto adresai. <p>AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodiką papildo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Literatūros sąrašas. 2. Interneteka. 3. Savikontrolės priemonės.
6. Mokymosi metodai	Mokymosi metodai grindžiami aktyvaus ir savarankiško besimokančiųjų dalyvavimo principu.
7. Numatomi mokymosi rezultatai	Apibūdinta ir pristatyta AIKOS sistema. Išmokta naudotis AIKOS ir kitomis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis.

Metodikos pavadinimas	AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodika mokytojams ir profesijos mokytojams
8. Pasiekimų vertinimo metodai ir priemonės	Savarankiško mokymosi įsivertinimas savarankiškai atliekant testus.
9. Tikslinė grupė	Mokytojai ir profesijos mokytojai, dirbantys bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose.
10. Naudojimosi metodika instrukcija	<p>AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė pasitikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Paspaudus po kiekvieno teminio bloko esančią nuorodą „Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi toliau. Suklydus atsakant į klausimus, galima: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Arba pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio buvo užduotas klausimas; 1.2. Arba tiesiog susirasti ar perskaityti teisingą atsakymą, paspaudus nuorodą „Atsakymai“. 2. Naudojant „AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos mokytojams“ pabaigoje esantį savikontrolės testą, pateikiami metodikos turinį padedantys įsisavinti klausimai. Teisingi atsakymai pateikiami, paspaudus nuorodą „Savikontrolės testo klausimų atsakymai“.
11. Metodikos forma	Elektroninė versija

PROFESINIO INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO NUOTOLINIO MOKYMO METODIKOS PROFESIJOS PATARĖJAMS APRAŠAS

PROFESINIO INFORMAVIMO METODIKA PROFESIJOS PATARĖJAMS

Metodikos pavadinimas	Profesinio informavimo metodika profesijos patarėjams
1. Metodikos apimtis	3 akad. val.
2. Metodikos paskirtis ir tikslas	Profesinio informavimo metodika yra skirta profesijos patarėjams. Profesinio informavimo metodikos tikslas – suteikti profesijos patarėjams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su profesinio informavimo paslaugomis ir jų teikėjais. Naudodamiesi profesinio informavimo metodika, profesijos patarėjai aiškiau suvoks profesijos sąvoką, profesinį informavimą ir profesinio informavimo sistemos funkcionavimą Lietuvoje.
3. Siekiamos kompetencijos	Gebėjimas operatyviai teikti informaciją klientams. Gebėjimas teikti informaciją apie tolesnio mokymosi ar studijų galimybes.
4. Mokymosi tikslai	Išklausę metodiką, programos vartotojai gebės: <ol style="list-style-type: none"> 1. pristatyti profesinį informavimą ir profesijos sąvoką; 2. pateikti informaciją apie profesinio informavimo veiklą Koordinuojančias ir vykdančias institucijas; 3. Naudodamiesi AIKOS interneto svetaine, suteikti mokiniui informacijos apie dominančią studijų programą, kvalifikaciją ir kt.
5. Metodikos turinys	Profesinio informavimo metodiką sudaro keturios temos: <ol style="list-style-type: none"> 1. Profesinio informavimo samprata. 2. Profesijos supratimas. 3. Nacionalinė profesinio informavimo sistema. <p>Profesinio informavimo metodiką papildo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Literatūros sąrašas. 2. Interneteka. 3. Savikontrolės priemonės.
6. Mokymosi metodai	Mokymosi metodai grindžiami aktyvaus ir savarankiško besimokančiųjų dalyvavimo principu.
7. Numatomi mokymosi rezultatai	Apibrėžta profesinio informavimo samprata. Suprasta profesijos sąvoka ir apibūdintos pagrindinės jos charakteristikos. Apibūdinta nacionalinė profesinio informavimo sistema.
8. Pasiekimų vertinimo metodai ir priemonės	Savarankiško mokymosi įsivertinimas savarankiškai atliekant testus.

Metodikos pavadinimas	Profesinio informavimo metodika profesijos patarėjams
9. Tikslinė grupė	Profesijos patarėjai.
10. Naudojimosi metodika instrukcija	<p>Profesinio informavimo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė pasitikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Paspaudus po kiekvieno teminio bloko esančią nuorodą „Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi toliau. Suklydus atsakant į klausimus, galima arba: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio buvo užduotas klausimas; 1.2. Tiesiog susirasti ar perskaityti teisingą atsakymą, paspaudus nuorodą „Atsakymai“. 2. Naudojant „Profesinio informavimo metodikos profesijos patarėjams“ pabaigoje esantį savikontrolės testą, pateikiami metodikos turinį padedantys įsisavinti klausimai. Teisingi atsakymai pateikiami, paspaudus nuorodą „Savikontrolės testo klausimų atsakymai“.
11. Metodikos forma	Elektroninė versija

PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO METODIKA PROFESIJOS PATARĖJAMS

Metodikos pavadinimas	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodika profesijos patarėjams
1. Metodikos apimtis	1,5 akad. val.
2. Metodikos paskirtis ir tikslas	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodika skirta profesijos patarėjams. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikos tikslas – suteikti profesijos patarėjams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo pagrindais. Naudodamiesi šia metodika, profesijos patarėjai išsamiau suvoks profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo sampratą, paskirtį ir tikslus.
3. Siekiamos kompetencijos	Gebėjimas operatyviai teikti informaciją klientams. Gebėjimas planuoti savo karjerą.
4. Mokymo tikslai	Išklausę metodiką, programos vartotojai gebės: 1. Paaikškinti karjeros planavimo gebėjimų ugdymo paskirtį ir tikslus; 2. Išvardinti ir paaikškinti profesinės karjeros planavimo žingsnius.
5. Metodikos turinys	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodiką sudaro septynios temos: 1. Profesinės karjeros planavimo samprata. 2. Profesinės karjeros planavimo paskirtis, tikslas ir uždaviniai. 3. Profesinės karjeros planavimo sąlygos. 4. Profesinės karjeros planavimo žinios. 5. Profesinės karjeros planavimo gebėjimai. 6. Mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaitos reikšmė profesijos pasirinkimui ir profesinės karjeros planavimui. 7. Darbo rinkos kaitos reikšmė profesijos pasirinkimui ir profesinės karjeros planavimui literatūros sąrašas. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodiką papildo: 1. Literatūros sąrašas. 2. Interneteka. 3. Savikontrolės priemonės.
6. Mokymo metodai	Savarankiško mokymosi įsivertinimas savarankiškai atliekant testus.
7. Numatomi mokymosi rezultatai	Apibrėžta profesinės karjeros samprata, paskirtis ir tikslai. Išvardinti ir paaikškinti profesinės karjeros planavimo žingsniai.
8. Pasiekimų vertinimo metodai ir priemonės	Savarankiško mokymosi įsivertinimas savarankiškai atliekant testus.

Metodikos pavadinimas	Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodika profesijos patarėjams
9. Tikslinė grupė	Profesijos patarėjai.
10. Naudojimosi metodika instrukcija	<p>Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė patikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:</p> <p>1. Naudojant po kiekvieno teminio bloko esančią nuorodą „Patikrinkite šios kurso dalies žinias“, kurią paspaudus gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi toliau. Suklydus atsakant į klausimus, galima arba:</p> <p>1.1. Pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio buvo užduotas klausimas;</p> <p>1.2. Tiesiog susirasti ar perskaityti teisingą atsakymą, paspaudus nuorodą „Atsakymai“.</p> <p>2. Naudojant „Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikos mokytojam ir profesijos patarėjams“ pabaigoje esantį savikontrolės testą, pateikiami visi metodikos turinį padedantys įsivairinti klausimai. Teisingi atsakymai pateikiami, paspaudus nuorodą „Savikontrolės testo klausimų atsakymai“.</p>
11. Metodikos forma	Elektroninė versija

**AIKOS IR KITŲ PROFESINIO INFORMAVIMO
INTERNETINIŲ DUOMENŲ BAZIŲ PRISTATYMO
METODIKA PROFESIJOS PATARĖJAMS**

Metodikos pavadinimas	Aikos ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodika profesijos patarėjams
1. Metodikos apimtis	1,5 akad. val.
2. Metodikos paskirtis ir tikslas	AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodika yra skirta profesijos patarėjams. Metodikos tikslas – suteikti profesijos patarėjams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su AIKOS ir kitomis pagrindinėmis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis.
3. Siekiamos kompetencijos	Gebėjimas operatyviai teikti informaciją klientams. Gebėjimas teikti informaciją apie naudojimosi profesinio informavimo ir konsultavimo internetinėmis duomenų bazėmis galimybes.
4. Mokymosi tikslai	Išklausę metodiką, programos vartotojai gebės: 1. Naudotis AIKOS ir kitomis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis; 2. Surasti reikiamą informaciją AIKOS ir kitose profesinio informavimo internetinėse duomenų bazėse; 3. Pristatyti mokiniams AIKOS ir kitas profesinio informavimo internetines duomenų bases.
5. Metodikos turinys	AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodiką sudaro keturios temos: 1. AIKOS – atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema. 2. Kitos Lietuvos ir užsienio profesinio informavimo internetinės duomenų bazės. 3. Leidiniai, skirti profesiniam informavimui ir konsultavimui. 4. Profesinio informavimo interneto adresai. AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodiką papildo: 1. Literatūros sąrašas. 2. Interneteka. 3. Savikontrolės priemonės.
6. Mokymosi metodai	Mokymosi metodai grindžiami aktyvaus ir savarankiško besimokančiųjų dalyvavimo principu.
7. Numatomi mokymosi rezultatai	Išmokta naudotis AIKOS ir kitomis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis. Apibūdinta ir pristatyta AIKOS sistema.
8. Pasiekimų vertinimo metodai ir priemonės	Savarankiško mokymosi įsivertinimas savarankiškai atliekant testus.

Metodikos pavadinimas	Aikos ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodika profesijos patarėjams
9. Tikslinė grupė	Profesijos patarėjai.
10. Naudojimosi metodika instrukcija	<p>AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė patikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:</p> <p>1. Paspaudus po kiekvieno teminio bloko esančią nuorodą „Patikrinkite šios kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi toliau. Suklydus atsakant į klausimus, galima:</p> <p>1.1. Arba pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio buvo užduotas klausimas;</p> <p>1.2. Arba tiesiog susirasti ar perskaityti teisingą atsakymą, paspaudus nuorodą „Atsakymai“.</p> <p>2. Naudojant „AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos mokytojam“ pabaigoje esantį savikontrolės testą, pateikiami metodikos turinį padedantys įsisavinti klausimai. Teisingi atsakymai pateikiami, paspaudus nuorodą „Savikontrolės testo klausimų atsakymai“.</p>
11. Metodikos forma	Elektroninė versija

PATVIRTINTA
Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro direktoriaus
2008 m. sausio 31 d. įsakymu R1-29

5.3.3. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO NUOTOLINIO MOKYMO METODIKA

TURINYS

1 DALIS. PROFESINIS INFORMAVIMAS MOKYTOJAMS	44
2 DALIS. PROFESINĖS KARJEROS GEBĖJIMŲ UGDYMAS MOKYTOJAMS	56
3 DALIS. AIKOS IR KITŲ PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINIŲ DUOMENŲ BAZIŲ PRISTATYMAS MOKYTOJAMS	76
4 DALIS. PROFESINIS INFORMAVIMAS PROFESIJOS PATARĖJAMS	86
5 DALIS. PROFESINĖS KARJEROS GEBĖJIMŲ UGDYMAS PROFESIJOS PATARĖJAMS	131
6 DALIS. AIKOS IR KITŲ PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINIŲ DUOMENŲ BAZIŲ PRISTATYMAS PROFESIJOS PATARĖJAMS	152

1 DALIS. PROFESINIS INFORMAVIMAS MOKYTOJAMS

TRUMPAS APRAŠAS

Tikslinė grupė

Profesinio informavimo metodika skirta bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose dirbantiems mokytojams ir profesijos mokytojams.

Tikslas

Suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams žinių ir įgūdžių, padedančių aiškiau suvokti profesinio informavimo sistemos funkcionavimą Lietuvoje, kokybiškai teikti profesinio informavimo paslaugas ir informaciją, kur kreiptis klientui, ieškančiam profesionalios konsultacijos, padedančios nustatyti savo tinkamumą konkrečiai profesijai.

Turinys

Profesinio informavimo metodikoje mokytojams pateikiama profesinio informavimo samprata ir profesijos supratimas, detalizuojama nacionalinė profesinio informavimo sistema: nurodomi asmenys, kuriems teikiamas profesinis informavimas; pateikiamas profesinio informavimo veiklą koordinuojančių ir vykdančių institucijų sąrašas bei profesinio informavimo paslaugų teikėjai mokykloje ir už jos ribų; pristatoma AIKOS – Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema, pateikiami profesinio informavimo duomenų bazių interneto puslapių adresai, įvardijami profesinio informavimo vykdytojai ir jų atliekamos funkcijos; nurodoma mokymosi individualizavimo mokyklose tikslai ir esmė, svarbiausi mokymosi individualizavimo uždaviniai ir problemos.

Mokymosi rezultatai

1. Apibrėžta profesinio informavimo samprata.
2. Suprasta profesijos sąvoka ir apibūdintos pagrindinės jos charakteristikos.
3. Apibūdinta nacionalinė profesinio informavimo sistema.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI GAIRĖS

Profesinio informavimo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė pasitikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:

1. Po kiekvieno teminio bloko paspaudus esančią nuorodą „Pasitikrinkite šio kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi toliau. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

2. „Profesinio informavimo metodikos mokytojams“ pabaigoje esantis savikontrolės testas padės skaitytojams geriau įsisavinti metodikos turinį. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI MEDŽIAGA

1. PROFESINIO INFORMAVIMO SAMPRATA

Vykstant nuolatiniam mokslo, technikos ir technologijų pokyčiams, keičiasi ir veiklos pasaulis, lemiantis nuolat keliamus naujus reikalavimus darbuotojų profesinei kvalifikacijai. Spartėjant naujų profesijų atsiradimui ir senų nykimui, profesijos, atitinkančios žmogaus lūkesčius, rinkimosi problema tampa ypač svarbi.

Mokykloje, siekiant supažindinti mokinius su profesijų įvairove, pasitelkiamas profesinis informavimas. **Profesinis informavimas** – tikslingas konsultuojamųjų supažindinimas su profesijomis, su šių profesijų psichologiniais, mediciniais, socialiniais, ekonominiais ir kitais reikalavimais asmeniui bei kvalifikacijai.

Pagrindinis profesinio informavimo tikslas – padėti mokiniui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą. Įgyvendindamas šį tikslą profesinio informavimo specialistas tvarko tikslinių grupių poreikius atitinkančią informaciją, prieinamai teikia ją kiekvienam asmeniui ar asmenų grupėms, sudarydamas sąlygas klientui priimti racionalius profesijos rinkimosi ir karjeros planavimo sprendimus, derinti saviraiškos bei individualius asmens tobulėjimo poreikius su darbo rinkos reikalavimais.

Bendrieji profesinio informavimo tikslai:

1. Padėti mokiniams, studentams, asmenims, „iškritusiems“ iš bendrojo lavinimo sistemos, asmenims be profesinio pasirengimo ir kt. planuoti bei valdyti savo karjeros plėtotę, realizuojant mokymosi visą gyvenimą principą;
2. Skatinti bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo institucijų mokytojus ugdyti mokinius prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi bei tolimesnių studijų kokybę;
3. Padėti įmonių darbuotojams pasirinkti tolesnį profesinio tobulėjimo kelią;
4. Aprūpinti politikus objektyvia informacija priimant sprendimus apie tolesnę karjeros projektavimo sistemos plėtotę;
5. Gerinti bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo sistemų bendradarbiavimą bei sąveiką, atsižvelgiant į vietinius, regioninius, nacionalinius ir europinius darbo rinkos poreikius;
6. Mažinti socialinę atskirtį ir didinti darbo rinkos veiksmingumą.

2. PROFESIJOS SUPRATIMAS

Profesija – atitinkamomis žiniomis, gebėjimais pagrįstos žmonių veiklos kombinacijos, teikiančios jiems materialinio apsirūpinimo ir aktyvaus įsijungimo į visuomeninio gyvenimo struktūras prielaidas. (Laužackas, 2005, 34). **Profesija** yra veikla, pavyzdžiui, teisė, medicina ar inžinerija, kuriai atlikti reikia gilaus profesinio pasiren-

gimo, darbo patirties ir specializuotų tam tikros trukmės studijų. Galimybė užsiimti šia veikla gali būti tam tikru būdu reglamentuojama.

Istorija ir vystymasis. Profesijų pasaulio įvairovė sudaro galimybę analizuoti profesijos istoriją ir jos vystymosi kelią. Susiduriama su sunkumais siekiant įvertinti giminiškų profesijų atsiradimo bei paplitimo laiką, todėl informacijos paieška bei duomenų analizė tampa svarbia profesijos patarėjo veiklos sritimi. Nereikėtų pamiršti, jog technikos ir technologijų tobulėjimas lemia vienu profesijų atsiradimą, kitų nykimą, todėl konsultacijos metu profesijos patarėjas turėtų akcentuoti šiuos faktus.

Poreikis ir perspektyvos. Supažindinant su profesijomis, būtina informuoti apie aptariamos profesijos perspektyvas. Darbo rinka formuoja tam tikrų profesijų poreikį, todėl profesijos patarėjas turėtų žinoti artimiausias darbo rinkos plėtros tendencijas, būti susipažinęs su profesijų poreikio prognozėmis. Vienas patogiausių informacijos apie darbo rinkoje paklausias profesijas paieškos būdų – Lietuvos darbo biržos publikuojamo Įsadarbinimo galimybių barometro bei Lietuvos darbo biržos (LDB) Jaunimo darbo centro kas ketvirtį rengiamo Informacinio biuletenio analizė. Būtina paminėti, jog šios prognozės nėra ilgalaikės, todėl renkantis profesiją reikėtų jas vertinti kritiškai.

Ryšys su kitomis profesijomis. Aptariant profesijas bei jų įgijimo kelius reikėtų nepamiršti, jog realybėje susiduriama su giminiškomis profesijomis bei jų grupėmis. Konsultuojant reikia paminėti, kokių žinių ir gebėjimų poreikis būdingas vienai ar kitai profesijų šeimai, kokios žinios ir gebėjimai būtini konkrečiai profesijai.

Mokymo institucijos, kuriose galima įgyti pasirinktą profesiją. Vienas svarbiausių dalykų pasirinkus profesiją – mokymo institucijos, kurioje rengiama pasirinktai profesijai, išsirinkimas. Profesijos patarėjas, turėdamas žinių apie Lietuvos švietimo sistemą, jos lygmenis bei mokymo institucijų tipus, turi informuoti asmenis apie jų pasirinkimo galimybes.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

1. Kas yra profesinis informavimas? *(pažymėkite vieną teisingą atsakymą)*
 - tikslingas konsultuojamųjų supažindinimas su profesijomis
 - pagalbos konsultuojamiesiems teikimas savęs pažinimo tyrimų srityje
 - pagalbos konsultuojamiesiems teikimas darbo rinkos srityje
2. Koks yra pagrindinis profesinio informavimo tikslas? *(pažymėkite vieną teisingą atsakymą)*
 - padėti mokiniui susidaryti individualų profesinės karjeros planą
 - padėti mokiniui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą.
 - padėti mokiniui pasirinkti mokymosi profilį ir tolimesnio mokymosi perspektyvą.
3. Kas yra profesija? *(pažymėkite vieną teisingą atsakymą)*
 - darbo pasaulio keliamei reikalavimai žmogui
 - atitinkamomis žiniomis ir gebėjimais grįsti žmonių veiklos deriniai
 - žmogaus asmeninių savybių ir gebėjimų rinkinys, reikalingas konkrečiai darbinei veiklai atlikti

3. NACIONALINĖ PROFESINIO INFORMAVIMO SISTEMA

3.1. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO TEISĖS AKTAI

Pagrindiniai Lietuvos teisės aktai ir politiniai dokumentai, svarbūs profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų plėtrai:

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853);
2. Profesinio orientavimo strategija (Žin., 2004, Nr. 56-1955);
3. Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų aprašas (Žin., 2005, Nr. 60-2132).

3.2. PROFESINIO INFORMAVIMO TIKSLINĖS GRUPĖS

Remiantis Profesinio informavimo standartu (2006), įvardytos šios profesinio informavimo tikslinės grupės:

1. Jaunesniojo mokyklinio amžiaus (1–4 klasių, 5–8 klasių) mokiniai;
2. Asmenys, „iškritę“ iš bendrojo švietimo sistemos;
3. Jaunimas be profesinio pasirengimo;
4. Vyresniojo mokyklinio amžiaus (9–12 klasių) mokiniai;
5. Stojantys į Lietuvos profesines mokyklas asmenys;
6. Profesinių mokyklų mokiniai;
7. Stojantys į Lietuvos aukštąsias mokyklas asmenys;
8. Kolegijų ir universitetų studentai;
9. Mokinių tėvai;
10. Mokytojai;
11. Profesijos mokytojai;
12. Dėstytojai;
13. Profesinio informavimo konsultantai;
14. Profesijos konsultantai;
15. Dirbantys asmenys;
16. Bedarbiai;
17. Persikvalifikuojantys asmenys;
18. Tobulinantys kvalifikaciją asmenys;
19. Darbdaviai;
20. Politikai;
21. Neįgalieji;
22. Kaliniai;
23. Migrantai;
24. Kiti.

3.3. PROFESINIO INFORMAVIMO VYKDYTOJAI

Profesinį informavimą vykdo:

1. **Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ir klasių auklėtojai** mokiniams suteikia elementarių žinių apie darbo ir profesijų pasaulį, AIKOS interneto svetainę ir kitus profesinio informavimo šaltinius, profesinio informavimo taško teikiamas paslaugas, informuoja, kur galima rasti profesinio informavimo ir konsultavimo institucijas.

2. **Profesijos mokytojai** profesinių mokyklų mokiniams teikia informaciją apie AIKOS svetainę ir kitus profesinio informavimo šaltinius, profesinio informavimo taško teikiamas paslaugas, darbo rinką, profesijas, kvalifikaciją, tolesnio mokymosi galimybes, priėmimo sąlygas, informuoja, kur galima rasti profesinio informavimo ir konsultavimo institucijas, darbdaviams teikia informaciją apie profesinėje mokykloje teikiamą kvalifikaciją, vykdomas mokymo programas, kvalifikacijos tobulinimo galimybes.

3. Profesinio informavimo konsultantai:

3.1. *Profesijos patarėjai* organizuoja profesinio informavimo taško veiklą, kaupia, saugo ir tvarko profesiniam informavimui reikalingą informaciją magnetinėse laikmenose ir žinyne, informacinių leidinių, aprašų ir kitomis spausdintos informacijos formomis, naudodamiesi AIKOS ir kitais informacijos šaltiniais, teikia profesinio informavimo paslaugas bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams ir visiems profesinio informavimo taškui priklausančioje teritorijoje gyvenantiems asmenims, padeda išmokti naudotis AIKOS ir kitomis interneto svetainėmis, mokiniams teikia žinių apie profesijų ir darbo pasaulį, profesijų turinį, jų ypatumus ir reikalavimus, mokymosi ir studijų galimybes Lietuvos Respublikoje ir užsienyje, mokymo ir studijų programas, įgyjamą kvalifikaciją, priėmimo sąlygas, kvalifikacijos įgijimo arba tobulinimo, įsidarbinimo ir profesinės karjeros galimybes, bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų mokytojus informuoja apie teikiamas paslaugas bei naujoves profesinio informavimo srityje, taip pat teikia įvairias profesinio informavimo paslaugas „iškritusiems“ iš švietimo sistemos asmenims, jaunimui be profesinio pasirengimo, dirbantiesiems ir bedarbiams, darbdaviams, paaiškina, kaip rasti profesinio konsultavimo institucijas, rūpinasi, kad mokyklų mokiniai gautų informaciją apie profesinio konsultavimo paslaugas artimiausiame profesinio orientavimo centre;

3.2. *Socialiniai pedagogai ir mokyklų psichologai* mokiniams teikia informaciją apie AIKOS interneto svetainę ir kitus profesinio informavimo šaltinius, profesinio informavimo taško teikiamas paslaugas, darbo rinką ir profesijas, padeda mokiniams susirinkti reikalingą informaciją bei medžiagą, susidaryti individualius profesinės karjeros planus bei juos vykdyti, informuoja mokytojus, klasės auklėtojus, profesijos mokytojus apie profesinės karjeros planavimo principus ir metodiką.

3.4. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO PASLAUGŲ TEIKĖJAI

Mokykloje ir už jos ribų numatomi du profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjų tipai.

1. **Profesinio informavimo taškai (PIT)** – tai akredituotos ar kitos institucijos, kuriose rūpinamasi profesiniu informavimu mokykloje ar kitoje įstaigoje. Juose pro-

fesinio informavimo paslaugas teikia profesijos patarėjai. Profesinio informavimo taškai (PIT) turi įrengtus laisvos prieigos prie interneto taškus, priėjimą prie šalies švietimo ir darbo rinkos duomenų bazių ar sukauptą informaciją kompiuterinėse laikmenose, vaizdajuostėse bei yra aprūpinti metodinėmis priemonėmis, žinytais apie mokymosi ir įsidarbinimo galimybes ar kita su profesiniu informavimu susijusia spausdinta informacija. 10-yje Lietuvos apskričių, savivaldybių teritorijose jau įrengti 61 profesinio informavimo taškai, kurie yra aprūpinti trijų kompiuterių darbo vietomis, skaitytuvu, spausdintuvu, vietinio tinklo bei programine įranga. Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų mokytojai turėtų nukreipti mokinius, ieškančius išsamios su profesiniu informavimu susijusios informacijos, būtent į šiuos profesinio informavimo taškus. Ateityje visose 10-yje Lietuvos apskričių planuojama papildomai įsteigti 640 profesinio informavimo taškų.

2. **Profesinio orientavimo centrai (POC)** – tai akredituotos institucijos, kurios rūpinasi profesiniu informavimu ir konsultavimu bei įgyvendina prevencinę, reabilitacinę ir korekcinę profesinio konsultavimo veiklą už mokyklos ribų. POC profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas teikia profesijos patarėjai, profesijos konsultantai ir psichologai.

POC funkcijos:

1. Teikti informaciją visiems gyventojams apie įsidarbinimo galimybes Lietuvoje ir užsienyje;
2. Rengti ir vykdyti prevencines, korekcinės bei reabilitacines profesinio konsultavimo programas;
3. Taikyti psichodiagnostinį testavimą;
4. Konsultuoti profesinio kryptingumo, tinkamumo, profesinės karjeros planavimo klausimais;
5. Visos profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugos profesinio informavimo taškuose (PIT) ir profesinio orientavimo centruose (POC) teikiamos nemokamai.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

4. Iš pateikiamo įstatymų sąrašo pažymėkite vieną svarbų profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų plėtrai teisės aktą (pažymėkite vieną teisingą atsakymą):

- Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 98-2478)
- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853)
- Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 66-1909)

5. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturis profesinio informavimo vykdytojus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

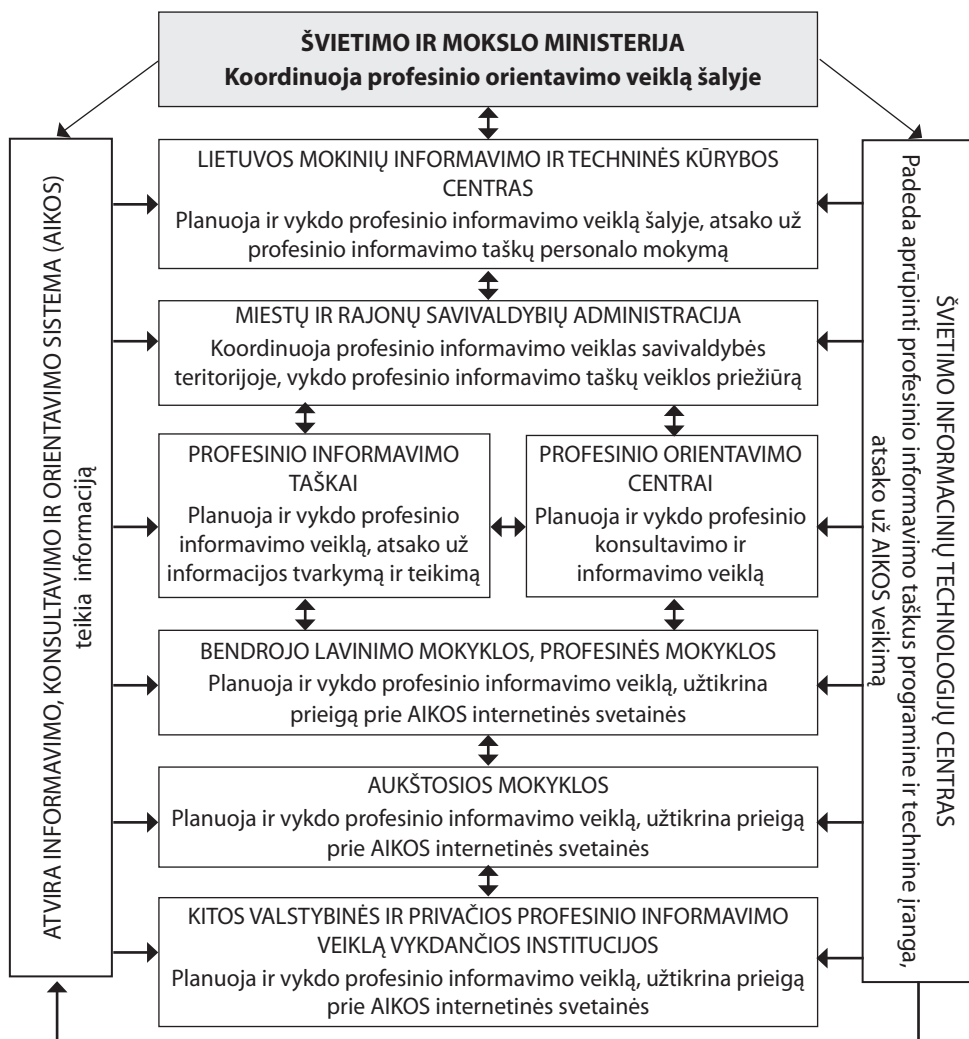
- Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ir klasių auklėtojai
- Mokinių tėvai
- Savivaldybės administracijos atstovai
- Profesijos mokytojai
- Regioninių darbo biržų darbuotojai
- Teritorinių darbo rinkos mokymo tarnybų darbuotojai
- Profesijos patarėjai
- Socialiniai pedagogai ir mokyklų psichologai

6. Iš pateikto sąrašo pažymėkite du profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjų tipus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- Teritorinių darbo rinkos mokymo tarnybos (TDRMT)
- Profesinio informavimo taškai (PIT)
- Profesinio orientavimo centrai (POC)
- Regioniniai darbo biržų skyriai (RDBS)

3.5. NACIONALINĖ PROFESINIO INFORMAVIMO STRUKTŪRA

Nacionalinė profesinio informavimo struktūra pateikta pirmame paveiksle.

1 pav. Nacionalinė profesinio informavimo struktūra

3.5.1. NACIONALINĖS PROFESINIO INFORMAVIMO STRUKTŪROS APRAŠYMAS

Profesinio informavimo ir konsultavimo veiklą šalyje koordinuoja Profesinio orientavimo taryba, kurią sudaro-suformuoja švietimo ir mokslo ministras bei socialinės apsaugos ir darbo ministras. Taryba – tai patariamoji institucija, vienijanti profesinio orientavimo praktikus, įvairių lygmenų švietimo įstaigas, socialinius partnerius, darbo rinkos institucijas, visuomenines jaunimo ir suaugusiųjų organizacijas. Tarybos paskirtis – koordinuoti profesinio orientavimo veiklą šalyje, apribuoti profesinio orientavimo finansavimo programas, užtikrinti visų visuomenės grupių atstovų dalyvavimą profesinio orientavimo plėtroje ir skatinti šios srities naujoves.

3.5.2. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO SRITYJE ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

Pastaraisiais metais profesinio informavimo ir konsultavimo srityje buvo įgyvendintos ir iki šiol įgyvendinamos tokios pagrindinės priemonės:

Vytauto Didžiojo universitete (VDU) ir Vilniaus pedagoginiame universitete veikia antrosios pakopos magistro studijų programa „Karjeros projektavimas“ (2006 m. ši programa buvo įregistruota Švietimo ir mokslo ministerijoje bei pradėta vykdyti VDU ir VPU).

Naudojantis ES struktūrine parama, įgyvendinami projektai:

BPD 2. 4 priemonė „Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas“, veiklos sritis „Profesinis informavimas ir konsultavimas“ (2004):

1. „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“, projekto koordinatorius Švietimo ir mokslo ministerija;

2. „Profesinio konsultavimo ir ugdymo paslaugų plėtra Respublikiniuose moksleivių techninės kūrybos rūmuose“, projekto koordinatorius Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras;

3. BPD 1.5 priemonė „Darbo rinkos, švietimo, profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų bei socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“, veiklos sritis „Profesinio informavimo, konsultavimo, orientavimo bazės atnaujinimas“ (2004) – „Atviros informavimo, konsultavimo, orientavimo sistemos (AIKOS) sukūrimas ir plėtojimas“, projekto koordinatorius Švietimo ir mokslo ministerija.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

7. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturias institucijas, kurios koordinuoja profesinio informavimo veiklą (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- Miestų ir rajonų savivaldybių administracija
- Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras
- Švietimo ir mokslo ministerija

- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
- Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba
- Lietuvos darbo birža
- Profesinio orientavimo taryba
- Švietimo informacinių technologijų centras

8. Koks yra profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų rengimui skirtos veikiančios antrosios pakopos magistro studijų programos pavadinimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- „Profesinis informavimo ir konsultavimas“
- „Profesinis konsultavimas“
- „Karjeros projektavimas“

PAPILDOMI MOKYMOŠI ŠALTINIAI

Literatūros sąrašas

1. Galkytė H. (1977). Mokinių sugebėjimo analizuoti savo galimybes, renkantis profesiją, ugdymas. Vilnius.
2. Inglar T., Bjerknes E., Lappen R., Tobiassen T. (2002). Mokymasis ir konsultavimas. Kaunas: VDU leidykla.
3. Jautautaitė B. (1993). Vyresniųjų moksleivių darbinio apsisprendimo sunkumai ir trūkumai. Acta Paedagogica Vilnensia, Nr. 2, p. 160–173. Vilnius: VPU.
4. Jovaiša L. (1975). Psichologinė diagnostika. Kaunas.
5. Jovaiša L. (1981). Asmenybė ir profesija. Kaunas.
6. Jovaiša L. (1993). Pedagogikos terminai. Kaunas.
7. Jovaiša L. (1998). Profesinio konsultavimo organizavimas // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 1. Kaunas: VDU leidykla.
8. Jovaiša L. (1999). Profesinio konsultavimo psichologija. VDU: Agora.
9. Jovaiša L., Vaitkevičius J. (1989). Pedagogikos pagrindai. Didaktika 2. Kaunas.
10. Karjeros projektavimo vadovas. Sistemos, teorijos, praktika ir technologija penkioje Europos šalyse (2005).
11. Kučinskiene R. (2003). Asmeninės karjeros valdymo gebėjimai ir jų ugdymo gairės // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 7, p. 72–82. Kaunas: VDU leidykla.
12. Kučinskienė R. (2003). Ugdymo karjerai metodologija. Klaipėda: KU leidykla.
13. Laužackas R. (2005). Profesinio rengimo terminų aiškinamasis žodynas. Kaunas: VDU leidykla.
14. Laužackas R. (1999). Sistemoteorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos. Kaunas: VDU leidykla.
15. Laužackas R. (2005). Profesinio rengimo metodologija. Kaunas. VDU leidykla.
16. Laužackas R., Pukelis K. (2003). Kvalifikacija ir kompetencija: samprata, santykis bei struktūra profesijos mokytojo veiklos kontekste // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 7, p. 10–17. Kaunas: VDU leidykla.

17. Laužikas J. (1972). Mokinių psichodiagnostikos ir atrankos klausimai mūsų šalyje // *Psichodiagnostikos problemos*. Vilnius.
18. Lietuvos darbo birža (2005). Jaunimo darbo centrų renginių metodinė priemonė. Vilnius.
19. Paulavičius K. (2002). Darbo rinka. Vilnius: VPU.
20. Petrauskaitė R. (1993). Profesijos pasirinkimo racionalumas kaip psichopedagoginė problema // *Acta Pedagogica Vilnensia*. Nr. 2, p. 197–205. Vilnius: VU.
21. Profesinio mokymo programų optimizavimo gidas (2003). Kaunas: VDU leidykla.
22. Pukelis K. (2003). Karjeros projektavimo gebėjimai žinių visuomenėje: nauji iššūkiai profesiniam konsultavimui ir karjeros planavimui // *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 6, p. 66–76. Kaunas: VDU leidykla.
23. Pukelis K. (2004). Mokytojų rengimo idealinio modelio parametrai. Kaunas.
24. Pukelis K., Garnienė D. (2003). Moksleivių ugdymas karjerai: padėties analizė ir perspektyvos bendrojo lavinimo mokykloje // *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 7, p. 24–34. Kaunas: VDU leidykla.
25. Stanišauskienė V. (2000). Rengimosi karjerai proceso socioedukaciniai pagrindai ir jo prielaidos Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje. Daktaro disertacija. Kaunas: KTU.
26. Švietimo ir mokslo ministerija. (2003). Karjeros planavimo įgūdžių ugdymas. Pratimai. ŠMM.
27. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesinio informavimo standartas. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf
28. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf
29. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20mokymo%20programa_VDU.pdf
30. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo A metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20A%20metodika_VDU.pdf
31. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo B metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20B%20metodika_VDU.pdf
32. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_C%20metodika.VDU.pdf
33. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_mok_progr.VDU.pdf

INTERNETEKĀ

Lietuvos interneto svetainių sąrašas

- AIKOS – Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (<http://www.aikos.smm.lt>)
 - Lietuvos darbo birža (<http://www.ldb.lt>)
 - Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba (<http://www.darborinka.lt>)
 - Profesijos vadovas internete (<http://www.euroguidance.lt>)
 - Profesijų pasaulis (<http://www.profesijupasaulis.lt>)
 - Profesinio orientavimo strategija (http://www.smm.lt/veiklos_planai_ir_programos/strategijos.htm)
 - Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro karjeros planavimo skyrius (<http://kpc.rmtkr.lt>)
 - Švietimo ir mokslo ministerija (<http://www.smm.lt>)

Užsienio internetio svetainių sąrašas

- Darbas Europos Sąjungoje (<http://europa.eu.int/eures>)
- Eurostage (darbas Europos Sąjungoje) (<http://www.eurostage.org/>)
- Mokslas ir studijos Europos Sąjungoje, <http://europa.eu.int/ploteus>
- On the Move (iteraktyvus vadovas studijoms ir darbui užsienyje) (<http://www.onthemove-eu.hi.is/>)
 - PLOTEUS (<http://europa.eu.int/ploteus/portal/>)
 - Vocational learning (profesinis mokymasis) (<http://www.vocationallearning.org.uk>)

Savikontrolės testas

1. Kas yra profesinis informavimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - tikslingas konsultuojamųjų supažindinimas su profesijomis
 - pagalbos konsultuojamiesiems teikimas savęs pažinimo tyrimų srityje
 - pagalbos konsultuojamiesiems teikimas darbo rinkos srityje
2. Koks yra pagrindinis profesinio informavimo tikslas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti mokiniui susidaryti individualų profesinės karjeros planą
 - padėti mokiniui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą
 - padėti mokiniui pasirinkti mokymosi profilį ir tolimesnio mokymosi perspektyvą
3. Kas yra profesija? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - darbo pasaulio keliami reikalavimai žmogui
 - atitinkamomis žiniomis, gebėjimais pagrįstos žmonių veiklos kombinacijos
 - žmogaus asmeninių savybių ir gebėjimų rinkinys, reikalingas konkrečiai darbinei veiklai atlikti
4. Iš pateikiamo įstatymų sąrašo pažymėkite vieną svarbų profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų plėtrai teisės aktą (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*):

- Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 98-2478)
 - Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853)
 - Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 66-1909)
5. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturis profesinio informavimo vykdytojus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):
- Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ir klasių auklėtojai
 - Mokinių tėvai
 - Savivaldybės administracijos atstovai
 - Profesijos mokytojai
 - Regioninių darbo biržų darbuotojai
 - Teritorinių darbo rinkos mokymo tarnybų darbuotojai
 - Profesijos patarėjai
 - Socialiniai pedagogai ir mokyklų psichologai
6. Iš pateikto sąrašo pažymėkite du profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjų tipus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):
- Teritorinių darbo rinkos mokymo tarnybos (TDRMT)
 - Profesinio informavimo taškai (PIT)
 - Profesinio orientavimo centrai (POC)
 - Regioniniai darbo biržų skyriai (RDBS)
7. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturias institucijas, kurios koordinuoja profesinio informavimo veiklą (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):
- Miestų ir rajonų savivaldybių administracija
 - Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras
 - Švietimo ir mokslo ministerija
 - Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
 - Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba
 - Lietuvos darbo birža
 - Profesinio orientavimo taryba
 - Švietimo informacinių technologijų centras
8. Koks yra profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų rengimui skirtos veikiančios antrosios pakopos magistro studijų programos pavadinimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
- „Profesinis informavimo ir konsultavimas“
 - „Profesinis konsultavimas“
 - „Karjeros projektavimas“

2 DALIS. PROFESINĖS KARJEROS GEBĖJIMŲ UGDYMAS MOKYTOJAMS

TRUMPAS APRAŠAS

Tikslinė grupė

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodika skirta bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose dirbantiems mokytojams ir profesijos mokytojams.

Tikslas

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikos tikslas – suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo pagrindais. Per šią metodiką mokytojai ir profesijos mokytojai išsamiau suvoks profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo sampratą, paskirtį ir tikslus.

Turinys

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikoje mokytojams detalizuojama profesinės karjeros planavimo samprata, paskirtis ir tikslai: aptariama karjeros sampratos kaita, skirtingų karjeros teorijų įtaka asmens profesinės karjeros planavimo procesui. Nurodoma profesinės karjeros planavimo paskirtis, aptariami pagrindiniai šio proceso tikslai bei uždaviniai, kurių įgyvendinimas lemia sėkmingą planavimo proceso eigą. Taip pat aptariamos profesinės karjeros planavimo sąlygos, žinios ir gebėjimai, pristatomos profesinės karjeros planavimo sąlygos, gebėjimai, kurie padeda plėtoti karjerą. Įvardijama profesinės karjeros planavimo žinių svarba žmogaus profesiniame ir asmeniniame gyvenime. Aptariama mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaitos reikšmė profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui. Aiškinama savęs pažinimo, profesijos pažinimo, situacijos darbo rinkoje pažinimo, mokymosi, studijų poreikių kaita. Išvardinami įgūdžiai, padedantys įsitvirtinti nuolat kintančioje darbo rinkoje.

Mokymosi rezultatai

1. Apibrėžta profesinės karjeros samprata, paskirtis ir tikslai.
2. Įvardinti profesinės karjeros planavimo modeliai.
3. Įvardinti gebėjimai, padedantys įsitvirtinti nuolat kintančioje darbo rinkoje.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI GAIRĖS

Profesinės karjeros gebėjimų ugdymo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė pasitikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:

1. Paspaudę po kiekvieno teminio bloko esančią nuorodą „Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, kuriuos teisingai atsakius, bus galima

tęsti mokymąsi toliau. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

2. „Profesinės karjeros gebėjimų ugdymo metodikos mokytojams“ pabaigoje esantis savikontrolės testas padės skaitytojams geriau įsisavinti metodikos turinį. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI MEDŽIAGA

1. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO SAMPRATA

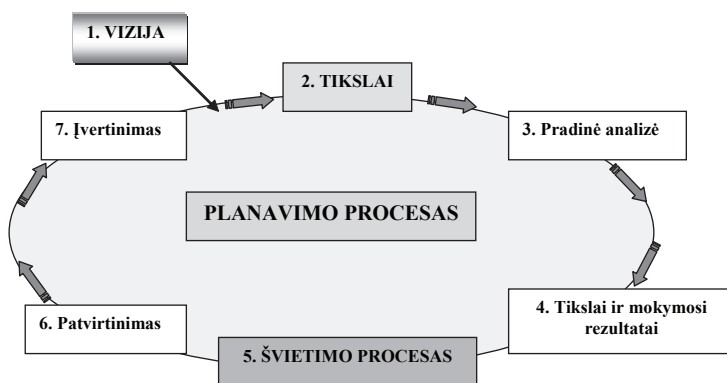
Karjera – įvairių socialiai reikšmingų žmogaus vaidmenų seka, susijusi su saviraiška ir individualiu profesiniu tobulėjimu bei atspindinti asmenybės gyvenimo viziją, stilių (Karjeros projektavimo vadovas, 2005, 160; Laužackas, 2005, 17; Kučinskienė, 2003, 16). Lotyniška karjeros („carraria“) samprata reiškia žmogaus gyvenimo kelią, „bėgimą“. Karjera žmogaus gyvenime vaidina svarbų vaidmenį, žmogus pats ją kuria, vertina, ir ne tik nuo tada, kai kartą pasirinko profesiją, bet visą savo darbingą gyvenimą. Karjera yra nuolatinio asmenybės tobulėjimo ir profesinės saviraiškos procesas. Žmogus vysto savo karjerą tiek individualioje, tiek socialinėje sferoje, todėl žmogaus karjera priklauso tiek nuo individualių pastangų, asmeninių sugebėjimų, tiek nuo jį supančios, kartu ir jį veikiančios aplinkos.

Karjeros planavimas – nuoseklus asmens pažintinės ir profesinės veiklos sprendimų išdėstymas laike, siekiant profesinio tobulėjimo tikslų bei numatant būtinus išteklius ir aplinkybes (Laužackas, 2005). Vykstant globalizacijai, dinamiškai keičiantis bei tobulėjant technologijoms asmuo tampa įpareigotas nuolat planuoti profesinę karjerą. Karjeros planavimas – tai visą gyvenimą trunkantis procesas. Didėjant darbo rinkos poreikiams, žmonėms vis dažniau tenka keisti veiklos pobūdį. Svarbiu tampa ne tik išlikti darbo rinkoje, išsaugoti darbo vietą, bet ir būti sėkmingu konkurencinėje kovoje. Kiekvienas asmuo pirmuosius profesinės karjeros planus pradeda kurti jau mokykloje, todėl profesinis informavimas bei profesinis konsultavimas tampa būtinu šiuolaikinio ugdymo proceso elementu. Pirmiausia asmuo turėtų ištirti savo gebėjimus bei polinkius, suvokti savo profesinius ketinimus, siekti asmeninio profesinio tikslo. Planuojant karjerą būtina suvokti darbo rinkos poreikius ir kaitos tendencijas bei perspektyvas profesinėje srityje.

PAPILDOMA MOKYMOŠI MEDŽIAGA

1.1. KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO
PLANAVIMO IR VEIKLOS MODELIS

Profesinės karjeros planavimas yra nuolatinis procesas, kurio metu būtina įvertinti dinamiškai kintančių išorės veiksnių svarbą proceso kokybei. Taip pat svarbu peržiūrėti ir tinkamai įvertinti asmeninių prioritetų ryšį su realiomis galimybėmis. Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo planavimo ir veiklos modelis pateiktas 2 pav.

2 pav. Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo planavimo ir veiklos modelis (parengta pagal „Karjeros planavimo įgūdžių ugdymas“ medžiagą, 2003)

Profesinės karjeros planavimo proceso sėkmė tiesiogiai priklauso nuo individualiai apibrėžtos **vizijos**. Jos apibrėžtis lemia profesinės karjeros planavimo **tikslus**, padeda tinkamai suvokti proceso sąlygas. Karjeros planavimo gebėjimų tikslai turėtų būti įvardijami, apsvarsčius asmeninius poreikius, siekius. **Pradinė analizė** apėpia teorinių žinių apie profesijų pasaulį, situaciją darbo rinkoje ir praktinių įgūdžių visumą. Turėtų būti numatomi ne tik galimos karjeros poslinkio kryptys, bet ir galimi materialiniai ištekliai (pvz., mokesčiai už mokslą ar kursus). Būtina objektyviai įvertinti bendrųjų gebėjimų lygį, numatyti vietas, kur gali pritrūkti žinių ir (ar) gebėjimų. Pradinė asmeninės situacijos analizė padeda suformuluoti **mokymosi/tobulėjimo tikslus**, bei numatyti tokio mokymosi/tobulėjimo proceso **rezultatus**. Siektinų rezultatų įvardijimas leis asmenybei peržiūrėti švietimo proceso galimybes, atrasti tinkamiausius mokymo/mokymosi metodus. Mokymasis kaip kokybiška asmens veikla galima tinkamai išnaudojant jau turimas žinias bei gebėjimus. Švietimo proceso sistemiškumas, atliekamų užduočių grupavimas, refleksijos metodo naudojimas ne tik pajvairina mokymosi veiklą, bet ir harmonizuoja šį procesą. Asmens gebėjimų tobulinimo proceso **patvirtinimas** reikalingas pasiektų rezultatų įvardijimui bei jų kokybės analizei. Siekiant nustatyti pasiektų mokymosi/tobulėjimų tikslų kokybę, būtina atsižvelgti į proceso sąlygas. **Įvertinimas**, kaip profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo proceso dalis, yra paremtas tikslų pasiekimo analizės rezultatais.

Mokymų/kursų naudingumas, įgytų žinių bei gebėjimų tiesioginis naudojimas veikloje gali sudaryti atskirą vertinimo kriterijų grupę.

Svarbu suprasti, kad profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymas yra nuolat vykstantis procesas. Todėl griežtai apibrėžti šį procesą laike nerekomenduojama. Keičiantis asmenybei, kinta ir vertybių sistema, sėkmės samprata, todėl profesinės karjeros planavimas yra veikiamas ne tik išorės veiksnių (pokyčiai darbo rinkoje, naujų profesijų atsiradimas, studijų ir (ar) darbo užsienyje galimybių plėtra ir t. t.), bet ir vidinių veiksnių.

1.2. ORGANIZACINĖS IR ASMENINĖS KARJEROS MODELIAI

XX a. išryškėja organizacinės ir asmeninės karjeros modelių kaita. Šių dviejų modelių palyginimas:

- **Organizacinės karjeros** modelyje dominuoja organizacijos tikslai ir sprendimai, o **asmeninės karjeros** modelyje – asmenybės tikslai ir sprendimai.
- **Organizacinėje karjeroje** dominuoja vertikalus kilimas, **asmeninėje karjeroje** galima tiek vertikali, tiek horizontali kryptis, įskaitant ne tik darbo, bet ir mokymosi organizaciją (judėjimą vienoje ar keliose organizacijose vienu metu, dirbant savo susikurtoje darbo vietoje, kaitaliojantis darbo ir mokymosi periodams, derinant darbą su kitais reikšmingais socialiniais įvykiais – šeima, laisvalaikiu ir pan.).
- **Organizacinė karjera** prieinama tik daliai žmonių, dirbančių didelėse ir hierarchiškose organizacijose, o **asmeninę karjerą** gali susikurti kiekvienas to siekiantis.
- **Organizacinėje karjeroje** atsakomybę už ilgalaikius savo darbuotojų karjeros siekius prisiima darbdaviai, **asmeninėje karjeroje** – pats asmuo.
- **Organizacinėje karjeroje** darbuotojų judėjimo galimybės tarp mokymosi ir darbo yra ribotos organizacijos suinteresuotumo ir išteklių, o **asmeninėje** – pirmiausia priklauso nuo asmenybės.
- **Organizacinės karjeros** trukmė yra labiau ribota laiko atžvilgiu, t. y. baigiasi išėjus į pensiją, tuo tarpu **asmeninė karjera** tęsiasi visą gyvenimą, todėl **organizacinėje karjeroje** dominuojantis komponentas yra jos struktūra, o **asmeninėje karjeroje** – procesualumas (tęstinumas visą gyvenimą).
- Kitaip nei **organizacinės karjeros** garantuojamas nuolatinis nuoseklus užimtumas, **asmeninėje karjeroje** nuolatinis užimtumas nebėra didžiausia vertybė, atvirkščiai, jo pertrūkiai gali būti naudojami naujiems profesiniams ir gyvenimiškiems įgūdžiams įgyti ir vertinami teigiamai.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

1. Kas yra karjera? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - įvairių gebėjimų lavinimas profesinės veiklos srityje
 - įvairių socialiai reikšmingų žmogaus vaidmenų seka, susijusi su saviraiška ir individualiu profesiniu tobulėjimu bei atspindinti asmenybės gyvenimo viziją, stilių

- asmens darbinės veiklos istorija
- 2. Kas yra karjeros planavimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - nuoseklus asmens pažintinės ir profesinės veiklos sprendimų išdėstymas laike siekiant profesinio tobulėjimo tikslų bei numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
 - nuoseklus profesijos konsultanto darbo plano sudarymas numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
 - nuoseklus nacionalinio plano, siekiančio sukurti palankias sąlygas asmenims profesinio tobulėjimo srityje, sudarymas numatant būtinus išteklius ir aplinkybes

2. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO PASKIRTIS, TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Profesinės karjeros planavimo paskirtis sietina su asmens noru išlikti konkurencingu darbo rinkoje ir asmens saviraiškos per profesinę veiklą poreikiu. Tai dinamiškas procesas, pagrįstas racionaliomis asmens įžvalgomis. Profesinės karjeros planavimas įmanomas tik gerai pažįstant save bei tinkamai išanalizavus darbo rinkos tendencijas.

Šiuolaikinės karjeros teorijos akcentuoja asmeninės atsakomybės už savo sėkmingą karjerą ribų išplėtimą. Kiekvieno asmens karjera yra unikali, bei atspindi asmeninį požiūrį į gyvenimą (leidžia įžvelgti asmens vertybinę sistemą).

R. Kučinskienė (2003), aptardama psichologinių karjeros teorijų panašumus, teigia, jog didžiausias psichologinių karjeros įžvalgų nuopelnas – vidinių, subjektyvių asmenybės savikūros ir saviraiškos siekių pažinimas (Kučinskienė, 2003, 67). Tokiu būdu profesinės karjeros planavimas tampa aktuali asmenybės vykdomu veiksmu, tiesiogiai siejama su savivaizdžiu (savimone). Profesinės karjeros planavimas tampa asmenine kiekvieno visuomenės nario atsakomybe – kiekvienas skirtingai suvokia pasaulį, turi savitus lūkesčius, siekius bei viltis. Dėl šios priežasties neįmanoma įgyvendinti kito asmens profesinės karjeros plano. Tokiame individualizuotame profesinės veiklos suvokimo kontekste ypač aktualiais pripažįstami profesinės karjeros planavimo gebėjimai.

Profesinės karjeros planavimo tikslas – skatinti asmenybę būti atsakinga už savo profesinės veiklos tobulinimą ir asmeninės profesinės saviraiškos plėtotę. Šio tikslo įgyvendinimui išskeliami **profesinės karjeros planavimo uždaviniai**:

1. Įvertinti asmens bendrųjų gebėjimų spektrą bei jų tobulinimo galimybes profesinėje srityje;
2. Analizuoti ir vertinti asmeninio mokymosi poreikius bei darbo rinkos tendencijas;
3. Analizuoti profesinės karjeros plano sudarymo būdus ir numatyti galimas jo keitimo kryptis;
4. Įvertinti profesinės veiklos keliamus reikalavimus ir jos plėtros pagrindines kryptis bei tendencijas.

Pasitikrinkite šios curso dalies žinias

3. Su kuo sietina profesinės karjeros planavimo paskirtis? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- su valstybės pareiga sukurti žmogui kuo geresnes sąlygas siekti asmeninės ir visuomeninės gerovės
- su asmens noru išlikti konkurencingu darbo rinkoje ir asmens saviraiškos per profesinę veiklą poreikiu
- su profesinio informavimo ir konsultavimo sistemos tikslu padėti žmogui kuo racionaliau pasirinkti profesiją ir kuo optimaliau planuoti savo profesinį kelią

4. Koks yra profesinės karjeros planavimo tikslas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- padėti žmogui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą
- padėti žmogui geriau pažinti save
- skatinti asmenybę būti atsakinga už savo profesinės veiklos tobulinimą ir asmeninės profesinės saviraiškos plėtotę
- teikti žmogui informaciją apie padėtį darbo rinkoje

5. Kokie yra keturi pagrindiniai profesinės karjeros planavimo uždaviniai? (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)

- įvertinti asmens bendrųjų gebėjimų spektrą bei jų tobulinimo galimybes profesinėje srityje
- įvertinti profesinės veiklos keliamus reikalavimus ir jos plėtros pagrindines kryptis bei tendencijas
- teikti informaciją apie švietimo sistemos teikiamas mokymosi ir studijų galimybes, priėmimo sąlygas, įgyjamas kvalifikacijas profesinėse ir aukštosiose mokyklose
- teikti informaciją profesinio mokymosi, studijų, įgyjamų kvalifikacijų ir profesijų sąsajas
- analizuoti kvalifikacijas, jų įgijimo, tobulinimo, persikvalifikavimo galimybes
- analizuoti ir vertinti asmeninio mokymosi poreikius bei darbo rinkos tendencijas
- analizuoti profesinės karjeros plano sudarymo būdus ir numatyti galimas jo keitimo kryptis
- teikti informaciją apie įsidarbinimo ir profesinės karjeros galimybes

3. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO SĄLYGOS

Viena pagrindinių profesinės karjeros planavimo sąlygų, skatinančių profesionalių paslaugų teikimą, yra konsultuojamojo poreikių supratimas. Profesinės karjeros planavimo funkcijas atliekantis darbuotojas yra atsakingas už optimalių profesinės karjeros planavimo sąlygų konsultuojamajam sudarymą.

Profesijos konsultantas visų pirma turi suprasti, ko konsultuojamasis tikisi iš susitikimo, koks yra tikrasis konsultacijos tikslas. Sužinoti apie konsultuojamąjį galima jam *išsisakius*, t. y. konsultuojamasis pirmiausia turi būti sąžiningas pats sau, pripažinti savo patirtį ir išgyvenimus ir būti už juos atsakingas. Jei pokalbis bus vedamas

tinkama linkme, gaunama informacija apie konsultuojamojo elgesį, tikslus, charakterio savybes bus patikima. Išsamesnės informacijos apie konsultuojamąjį gali suteikti psichologiniai, didaktiniai ir praktiniai testai. Sukaupta medžiaga analizuojama ir apibendrinama, tikintis detalesnių išvadų apie konsultuojamojo profesinius poreikius.

Konsultacijos privatumo pobūdis įpareigoja profesijos konsultanto pokalbį su konsultuojamuoju laikyti konfidencialiu. Privatus pokalbis yra dviejų lygiateisių, vienas kitu pasitikinčių žmonių tiesioginis bendravimas. Toks bendravimas vyks, jei konsultuojamasis pasitikės profesijos konsultantu kaip asmeniu ir kaip kompetentingu specialistu.

4. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO ŽINIOS

Profesinės karjeros planavimo žinios yra itin svarbios ugdant karjerai, kurių tikslas – padėti asmeniui rasti savąjį kelią į profesiją, į būsimąją veiklą, vėliau į karjerą, jos projektavimą, ne tik kaip tobulėjimą profesinėje veikloje, bet ir savo, kaip asmenybės, augimą. Profesinės karjeros planavimo žinios taip pat svarbios suvokiant profesinės karjeros planavimo svarbą žmogaus profesiniame ir asmeniniame gyvenime. Karjeros sampratos kaitą sąlygoja socialinis, ekonominis, kultūrinis ir didaktinis kontekstas, žmonių profesinės saviraiškos galimybių pokyčiai. Asmens profesinei karjerai įtaką daro daugybė veiksnių, kuriuos galima skirti į dvi pagrindines grupes: objektyvieji arba išoriniai veiksniai bei subjektyvieji arba vidiniai veiksniai.

Objektyvieji (išoriniai) veiksniai: šiuolaikinio globalinio, nacionalinio ir regioninio vystymosi tendencijos bei atitinkami ekonominio ir socialinio gyvenimo, bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo, darbo rinkos užimtumo ir pan. sistemų ir posistemų parametrai, arba paprasčiau tariant – visa žmogų supanti ir veikianti socialinė aplinka.

Subjektyvieji (vidiniai) veiksniai: žmonių asmeninio tapatumo suvokimas ir kūrimas, jų gyvenimo ir karjeros tikslų sąsajos, išsilavinimas, nuostatos savo karjeros ir jos vystymo atžvilgiu ir kt. (Kučinskienė, 2003, 25–26).

Šių abiejų veiksnių griežtai vienas nuo kito atriboti negalima, nes tiek žmogus (subjektyvūs veiksniai) sąveikauja su aplinka (objektyviais veiksniais), tiek aplinka veikia žmogų.

Nagrinėjant karjeros kaitos prielaidas tikslinga išskirti **4 svarbiausius raiškos lygmenis**. Šiuose lygmenyse vykstantys pokyčiai lemia karjeros kaitą. Taigi skiriami šie karjeros kaitos prielaidų lygmenys: *globalinis, nacionalinis, organizacinis ir asmenybinis*.

Globalinėse prielaidose (Kučinskienė, 2003, 26) akcentuojami *darbo rinkos* globalizacijos reiškiniai. Tai reiškia, kad globalizacija skverbiasi į visas profesijas. Be to, siekiama kuo didesnio žmonių užimtumo. Darbo rinkos globalizacija reiškiasi didėjant:

1. Globalinės darbo jėgos srautui,
2. Tarptautiniam darbo jėgos mobilumui,
3. Tarptautinei konkurencijai.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, pastebimas laisvos darbo jėgos mobilumo suaktyvėjimas. Vis daugiau žmonių išvyksta į ES šalis, dėl šios priežasties jaučiamas kai kurių sričių specialistų trūkumas.

Nacionalinių prielaidų raiškoje galima įžvelgti globalinių tendencijų įtaką. Etinių mažumų atstovai, imigrantai sąlygojo nacionalinės politikos socialinės sferos koregavimą.

Organizacinės prielaidos tiesiogiai priklausomos nuo globalinių ir nacionalinių ekonomikos ir užimtumo tendencijų sąveikos. Pastebima organizacijų kaita. Pereinama nuo tradicinių veiklos būdų link verslių (ieškančių naujovių ir geresnių sprendimų savo veiklai plėtoti) veikimo būdų, o tai savo ruožtu lemia ir karjeros sampratos kaitą. Šiose organizacijose akivaizdi valdžios ir vadovavimo dimensijų kaita.

Tradicinėje organizacijoje valdžia sutelkta tik keleto asmenų, kurie rūpinasi jos išlaikymu, rankose, vadovavimas – pačioje hierarchijos viršūnėje.

Versliose organizacijose, propaguojančiose visuotinės kokybės vadybos principus, valdžia dalijamasi su visu personalu, sprendžiant iškilusią problemą ji perduodama kompetentingiausia asmeniui ar grupei, vadovavimas plėtojasi visoje organizacijoje.

Asmenybinėms prielaidoms reikšmingiausia laikytina daugėjančių asmeniui galimybių aktyviai ir atsakingai valdyti savo mokymąsi bei karjerą plėtotė.

Kintant socialinėms ir ekonominėms plėtos charakteristikoms, didėja ir kiekvieno asmens pastangų planuoti, organizuoti bei kontroliuoti savo, kaip tam tikros organizacijos, visuomenės nario, veiklą reikšmė.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

6. Kokia yra viena pagrindinių profesinės karjeros planavimo sąlygų, skatinančių profesionalių paslaugų teikimą? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- darbo rinkos poreikių supratimas
- asmens savęs pažinimas
- mokymosi/studijų galimybių žinojimas
- konsultuojamojo poreikių supratimas

7. Išskiriami keturi karjeros kaitos prielaidų lygmenys (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)

- globalinis
- ekonominis
- lokalinis
- politinis
- tarptautinis
- nacionalini
- organizacinis
- asmenybinis

5. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMAI

Profesinės karjeros planavimo gebėjimai – tai žinios, mokėjimai, įgūdžiai bei vertybinės orientacijos, padedančios plėtoti karjerą.

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymas neįmanomas be šių institucijų pagalbos:

1. Šeima. Šeimoje vyksta savaiminis asmens rengimas(is) bet kokiai profesijai, įskiepįant tokius bruožus kaip atsakomybė, savarankiškumas, organizuotumas, ištvermė, kt.

2. Bendrojo lavinimo mokyklos. Dėstomi bendrojo lavinimo dalykai – gimtoji kalba, dailė, fizika, matematika, biologija ir kt. – daro įtaką įvairiems būsimos profesinės veiklos pradmenims lavinant asmens mąstymą, verbalinę raišką, kūrybiškumą, vaizduotę, kt.

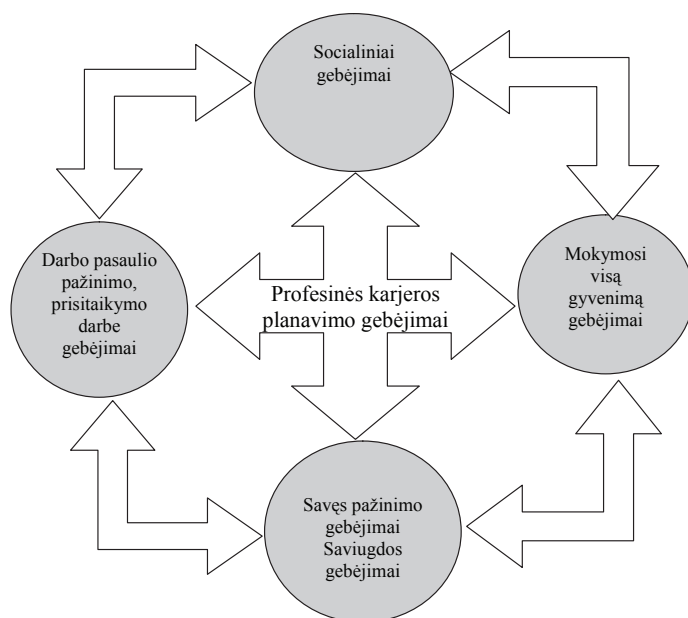
3. Profesinio mokymo įstaigos. Remiantis darbinių įgūdžių ugdymu, su profesija supažindinama išsamiau.

4. Profesinio mokymo centrai. Profesinio mokymo centruose padedama plėtoti asmens profesinę karjerą.

5. Įdarbinimo organizacijos. Pagal įgytą kvalifikaciją padeda greičiau integruotis į darbo rinką.

6. Įmonės ir įstaigos. Sudaro galimybes realizuoti įgytas žinias ir gebėjimus, plėtoti karjerą.

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų tarpusavio sąveika pavaizduota 3 pav.

3 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimai
(modifikuota, remiantis R. Kučinskiene, 2003, 77).

Profesinės karjeros planavimo gebėjimai:

1. Savęs pažinimo gebėjimai, padedantys išsiaiškinti dabartines ir ateityje numatomas įgyti asmenines vertybes, gebėjimus, lūkesčius ir kt. Tai būtiniausi gebėjimai, renkantys ir atliekant įvairius socialinius vaidmenis žmogaus gyvenime. **Saviugdos gebėjimai**, apimantys savęs pažinimo ir darbo pasaulio pažinimo gebėjimais pagrįstų karjeros strategijų kūrimo, koregavimo ir įgyvendinimo procesus. Karjeros tikslų, jų siekimo būdų ir priemonių bei rezultatų vertinimo sistemiskumas ir racionalumas įgalina optimizuoti kiekvieno asmens karjeros vystymą šiuolaikinėmis neapibrėžtumo ir rizikos sąlygomis. Tai gebėjimai prisiimti atsakomybę už savo karjerą, karjeros planavimo, organizavimo, saviugdos ir savikontrolės įgūdžiai.

2. Darbo pasaulio pažinimo gebėjimai, grindžiami bazinių šalies ekonominės sistemos pagrindų, laiduojančių supratimą ir pagarbą jai bei efektyvų funkcionavimą joje išmanymu, informuotumu apie darbo pasaulio ir jame egzistuojančios karjeros pasirinkimų įvairovės dinamiką. Svarbu gebėti suvokti karjerą sąlygojančių socialinių, ekonomikos ir užimtumo veiksnių sistemą ir kaitą, identifikuoti karjeros galimybių spektrą ir jų siekimo alternatyvas. **Prisitaikymo darbe gebėjimai**, kylantys iš individo socialiai priimtinių darbo vertybių sistemos, sąlygojančios asmens norą dirbti, darbo paieškos ir išsilaikymo jame gebėjimai, darbo įpročiai, garantuojantys produktyvumą darbo vietoje, gebėjimai, reikalingi darbo vietos humanizavimui pagal savo poreikius.

3. Mokymosi visą gyvenimą gebėjimai arba nuolatinio tobulėjimo gebėjimai, reikalingi asmenybės profesinės saviraiškos galimybių konkrečioje visuomenėje ir tam tikroje karjeroje optimizavimui.

4. Socialiniai gebėjimai, apimantys bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimus, yra ypatingai svarbūs integruojantis į darbo rinką. Šiandieninėje darbo rinkoje, kai žinių nepakanka, reikia sugebėjimo argumentuotai įtikinėti, sugebėti klausytis, spręsti išskylančius konfliktus, dirbti komandose bei siekti kompromisų.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

8. Išskiriami keturi karjeros kaitos prielaidų lygmenys (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)

- globalinis
- ekonominis
- lokalinis
- politinis
- tarptautinis
- nacionalinis
- organizacinis
- asmenybinis

9. Išskiriami keturi profesinės karjeros planavimo gebėjimai (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)

- grupės savęs pažinimo

- darbo pasaulio pažinimo
- bendrieji
- mokymosi visą gyvenimą arba nuolatinio tobulėjimo
- socialiniai
- specialybiniai

6. MOKYMOŠI, STUDIJŲ IR DARBO RINKOS POREIKIŲ KAITOS REIKŠMĖ PROFESIJOS PASIRINKIMUI IR PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMUI

Karjera žmogaus gyvenime vaidina svarbų vaidmenį. Profesijos pasirinkimas – vienas sudėtingiausių gyvenimo uždavinių. Teisingas sprendimas įgalina asmenybę visapusiškai save realizuoti, tobulėti, jaustis naudinga visuomenei. Prasminga ir įdomi veikla leidžia žmogui suvokti vertybes, analizuoti savo charakterį bei tobulinti jo savybes.

Sparčiai vystantis ekonomikai, didėjant konkurencijai darbo rinkoje, darosi vis sudėtingiau prisitaikyti prie rinkos pokyčių, pasirinkti perspektyvią profesiją. Tinkamai pasirinkta profesija, mėgstamas darbas, karjera – svarbūs kiekvieno žmogaus gyvenime. Tačiau kad galėtume pasirinkti, pirmiausia turime pažinti save ir aplinką kurioje gyvename.

Profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui įtaką daro nuolat kintantys veiksniai, tokie kaip asmeninių mokymosi poreikių kaita, darbo rinkos kaita, globalizacijos faktorius. Atsižvelgiant į vykstančius pokyčius socialiniame bei asmeniniame žmogaus gyvenime, galima išskirti keletą svarbių aspektų, turinčių įtakos žmogaus profesinei veiklai. Mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaitos reikšmę profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui atspindi:

1. Studijų poreikių kaita; .
2. Mokymosi poreikiai;
3. Situacija darbo rinkoje;
4. Profesijos pažinimas;
5. Savęs pažinimas.

Savęs, profesijos pažinimo, mokymosi, studijų bei darbo rinkos kaitos veiksniai, koreliuodami tarpusavyje, yra reikšmingi profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui.

Savęs pažinimas yra kiekvienos subrendusios asmenybės asmeninės karjeros kūrimo pamatas. Tik suvokdamas savo gyvenimo vertybes, asmeninius norus, galimybes, turėdamas asmeninę profesinės karjeros viziją, asmuo gali teisingai pasirinkti tolimesnį profesinį kelią. Laikui bėgant žmogus keičiasi, todėl savęs pažinimas turi vykti nuolatos, analizuojant save ir iškeliant, formuluojant bei numatant tolimesnius savo tikslus.

Dėl dažnai susikuriamų stereotipų gali būti klaidingai suprantama viena ar kita profesija. Laikui bėgant kai kurių profesijų reikalavimai, darbo pobūdis keičiasi, tam

tikros profesijos gali net visai išnykti. **Profesijos pažinimas** įgalina asmenybę suvokti, ar tai profesijai keliami reikalavimai bei uždaviniai atitinka jo lūkesčius. Pažinus profesiją, galima tvirtiau apsispręsti dėl jos pasirinkimo.

Mokymosi poreikių kaita prasideda kartu su numatomu mokymosi individualizavimu, kurio tikslas – tikslingai orientuotis į pasirinktą profesinės veiklos ar tolesnių studijų sritį. Mokinys turi apsispręsti, kokį mokymosi planą susidaryti.

Studijų poreikių kaita įgalina asmenybę apsispręsti dėl profesinės karjeros plano įgyvendinimo. Ugdo nuolatinio mokymosi, tobulina kritinio mąstymo įgūdžius. Studijų poreikių kaita vyksta keičiantis įvairiems asmenybės gyvenimo aspektams.

Situacijos darbo rinkoje kaitos suvokimas skatina nuolat koreguoti savo asmeninės profesinės karjeros planą. Atsiranda mokymosi poreikiai, kurie verčia tobulėti, kad asmuo išliktų konkurencingas darbo rinkoje.

Profesijos pasirinkimas bei profesinės karjeros planavimas vyksta konvergencijos principu – koreliuojant visiems išvardintiems veiksniams. Norint sėkmingai konkuruoti šiandieninėje darbo rinkoje būtina orientuotis į profesijų poreikių bei pagrindinių įgūdžių kitimą.

Įgūdžiai, padedantys įsitvirtinti nuolat kintančioje darbo rinkoje:

1. Gebėjimas naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (IKT);
 2. Įvairių užsienio kalbų mokėjimas;
 3. Gebėjimas mokytis bei mokyti;
 4. Gebėjimas bendradarbiauti bei dirbti komandoje;
 5. Gebėjimas konstruktyviai spręsti problemas;
 6. Gebėjimas planuoti, organizuoti veiklą;
 7. Verslumas (kurti naujas darbo vietas ir įsidarbinti pačiam).
- (Lietuvos darbo birža, 2005, 32).

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

10. Kokie veiksniai koreliuodami tarpusavyje yra reikšmingi profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui (*pažymėkite tris teisingus atsakymus*)

- savęs pažinimas
- globaliniai pokyčiai
- ekonomikos kaita
- profesijos pažinimas
- mokymosi, studijų ir darbo rinkos kaita
- politinės sistemos kaita

11. Kas yra kiekvienos subrendusios asmenybės asmeninės karjeros kūrimo pamatas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- geras ir mėgiamas darbas
- savęs pažinimas
- nuolatinis profesinis tobulėjimas

12. Į ką būtina orientuotis norint sėkmingai konkuruoti šiandieninėje darbo rinkoje (*pažymėkite du teisingus atsakymus*)

- profesijų poreikių kitimą
- gebėjimo naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (IKT) nuolatinį tobulinimą
- įvairių užsienio kalbų mokėjimą
- pagrindinių įgūdžių kitimą

7. DARBO RINKOS KAITOS REIKŠMĖ PROFESIJOS PASIRINKIMUI IR PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMUI

Nuolat kintančiame pasaulyje svarbu suvokti, jog informacija nuolat keičiasi, todėl ir mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaita vyksta sparčiai. Profesijos pasirinkimui ir profesinės karjeros planavimui ypač svarbu būti gerai susipažinus su situacija darbo rinkoje, su paklausiausiomis profesijomis, tendencijomis, kurios gali veikti tolesnę profesinę veiklą. Profesinės karjeros planavimui svarbu nuolatos domėtis padėtimi darbo rinkoje, taip įvertinant savo tolesnės karjeros galimybes.

Planuojant profesinę karjerą, svarbu būsimam specialistui sudaryti tokias mokymosi ar studijų sąlygas, kad įgyta *kvalifikacija* leistų jam sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje.

Terminas *darbo rinka* savo pirmine, siaurąja, prasme reiškė vietą, kurioje buvo perkama ir parduodama žmogaus darbo jėga. Darbo jėga, kaip pagrindinis darbo rinkos santykių objektas, yra neatskiriama nuo gyvo žmogaus organizmo, suaugusi su jo kūnu. Įvairiais ūkio raidos etapais santykis tarp fizinių ir protinių darbo jėgos savybių nevienodas. Iš pradžių, o tai truko ilgą laiką – beveik iki XIX a. pabaigos, žmogus gamyboje reiškėsi kaip fizinės energijos šaltinis. Nesant kitų energijos rūšių, pagrindinį vaidmenį gamyboje vaidino biologinė darbuotojo energija. Todėl žmogaus darbo sugebėjimai daugiausia buvo vertinami pagal fizinę jėgą. Ilgainiui garo, vėliau elektros ir kitos energijos rūšys pakeitė fizines žmogaus galias. Svarbiausias darbo jėgos funkcijas perėmė protinės ir dvasinės žmogaus savybės.

Darbo jėga įtraukiama į ekonominę veiklą per samdos santykius. Pagrindiniai šių santykių subjektai yra:

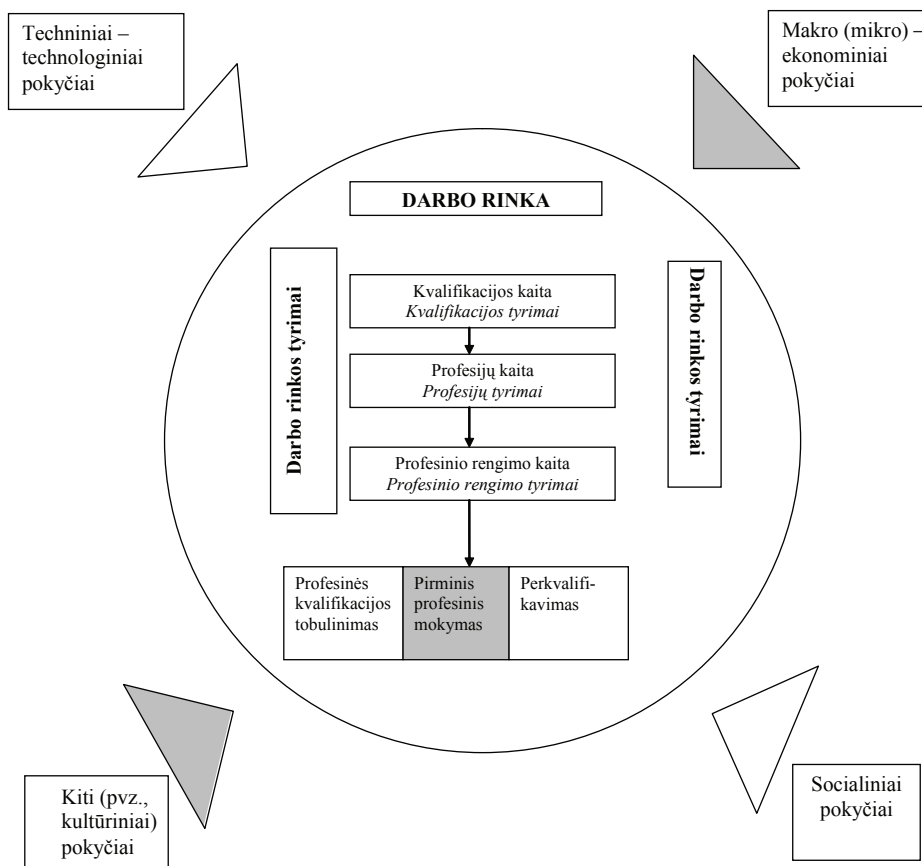
1. Darbdaviai (privatūs asmenys, įmonės, valstybė);
2. Samdomi darbuotojai (darbo jėgos savininkai);
3. Tarpininkaujančios darbo rinkoje įstaigos ir organizacijos (darbo biržos, įdarbinimo biurai, mokymo centrai, profesinės ir darbdavių sąjungos).

Darbo rinkos santykių negalima traktuoti tik kaip darbo jėgos pirkimo ir pardavimo. Šių dienų darbo rinkoje sprendžiamos ne tik ekonominės, bet ir socialinės problemos. Tai darbo išteklių racionalus panaudojimas, gyventojų užimtumo ir kovos su nedarbu programų įgyvendinimas, naujų darbo vietų kūrimas, bedarbių regis-

travimas ir materialinis rėmimas, darbo ieškančių žmonių mokymas ir perkvalifikavimas. Profesinį rengimą sąlygojančių procesų ir tyrimo sričių sąveika pavaizduota 4 paveiksle.

Darbo rinka šiuo metu reiškia darbo vietų pasiūlos ir paklausos santykius bei jų kaitą (Laužackas, 1999, 119). Darbo rinkos tyrimų metu gaunama informacija apie situaciją darbo rinkoje, pateikiamos prognozės ir tendencijos. „Profesijų ir kvalifikacijų tyrimų rezultatai duoda pagrindus praktinėms mokymo priemonėms, mokymo planavimui, profesiniam konsultavimui. <...> Profesinio rengimo teorijai vertingiausi yra profesijų tyrimų rezultatai, teikiantys duomenis apie profesijų vaidmens žmonių gyvenime kaitą ir ypač apie vienu ar kitu profesijų aktualumo pasikeitimus“ (Laužackas, 1999, 124).

Mokėjimai – teorinių, praktinių ir vertinamų veiksmų lavinimo rezultatas, rodantis mokinių veiklos kompetenciją. Tai – išmokimo, naujų veiklos būdų įvaldymo

4 pav. Profesinį rengimą sąlygojančių procesų ir tyrimo sričių sąveika (pagal R. Laužacką, 1999, 125)

padarinys. Pasiekę šį tikslą, mokiniai laisvai operuoja visais mokymo dalykais: nuosekliai dėsto mintis apie konkrečius mokymo dalykus, sklandžiai kalba, rašo, skaičiuoja, atlieka bandymus, pratimus, dirba specializuotą darbą. Suformuoti mokėjimą padeda žinios ir įgūdžių lavinimas. Jie yra mokėjimų komponentai.

Sugebėjimai, kaip mokymo tikslas – tai gabumų lavinimo rezultatas. *Gabumai* – įgimti duomenys, kurie padeda lengvai, greitai ir kokybiškai veikti. Mokymo tikslas – juos plėtoti, ugdyti sugebėjimus visiems mokymo dalykams, ypač tiems, kurių mokantis greičiau atsiskleidžia ir vystosi įgimti duomenys. Lavinant gabumus, ilgainiui diferencijuojasi sugebėjimai, išsiskiria intelektualiniai, specialieji, praktiniai (motoriniai, profesiniai) sugebėjimai. *Intelektinių sugebėjimų* ugdymo tikslas – kūrybiškumas. Jis pasiekiamas lavinant savarankišką produktyvų mąstymą. Išskiriami šie gebėjimai:

1. Komunikatyviniai – gebėjimas komunikuoti raštu ir žodžiu, kompiuterinis raštingumas ir matematiniai mokėjimai; gebėjimas dirbti komandoje;
2. Diagnostiniai – gebėjimas pažinti, išskirti;
3. Vadybiniai – gebėjimas realiai dalyvauti visuomeniniame gyvenime, t. y. planuoti, prognozuoti, organizuoti, vadovauti, koordinuoti, motyvuoti, kontroliuoti, prižiūrėti;
4. Kūrybiniai – gebėjimai originaliai mąstyti ir jausti; kūrybiškumas pasireiškia minčių, idėjų, sumanymų originalumu pateikiant užduotis mokiniams;
5. Akademiniai – sugebėjimas mąstyti, būti gabiam;
6. Ekspresyviniai – gebėjimas būti išraiškingam.

Mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaitą, renkantis profesiją ir planuojant karjerą, lemia socialiniai ir ekonominiai veiksniai bei asmeninis žmogaus pasirinkimas.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

13. Ką reiškia darbo rinka šiuo metu? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - vietą, kurioje buvo perkama ir parduodama žmogaus darbo jėga
 - reiškinių, kuris nustato darbdavių ir dirbančiųjų tarpusavio santykius
 - darbo vietų pasiūlos ir paklausos santykius bei jų kaitą
14. Kas yra sugebėjimai kaip mokymo tikslas?
 - kvalifikacijos tobulinimosi rezultatas
 - gebėjimų lavinimo rezultatas
 - gabumų lavinimo rezultatas

PAPILDOMI MOKYMOSI ŠALTINIAI

Literatūros sąrašas

1. Galkytė H. (1977). Mokinių sugebėjimo analizuoti savo galimybes, renkantis profesiją, ugdymas. Vilnius.
2. Inglar T., Bjerknes E., Lappen R., Tobiassen T. (2002). Mokymasis ir konsultavimas. Kaunas: VDU leidykla.

3. Jautautaitė B. (1993). Vyresniųjų moksleivių darbinio apsisprendimo sunkumai ir trūkumai. *Acta Paedagogica Vilnensia*, Nr. 2, p. 160–173. Vilnius: VU.
4. Jovaiša L. (1975). *Psichologinė diagnostika*. Kaunas.
5. Jovaiša L. (1981). *Asmenybė ir profesija*. Kaunas.
6. Jovaiša L. (1993). *Pedagogikos terminai*. Kaunas.
7. Jovaiša L. (1998). *Profesinio konsultavimo organizavimas // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 1. Kaunas: VDU leidykla.
8. Jovaiša L. (1999). *Profesinio konsultavimo psichologija*. VDU: Agora.
9. Jovaiša L., Vaitkevičius J. (1989). *Pedagogikos pagrindai. Didaktika 2*. Kaunas.
10. *Karjeros projektavimo vadovas. Sistemos, teorijos, praktika ir technologija penkiose Europos šalyse* (2005).
11. Kučinskienė R. (2003). *Asmeninės karjeros valdymo gebėjimai ir jų ugdymo gairės // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 7, p. 72–82. Kaunas: VDU leidykla.
12. Kučinskienė R. (2003). *Ugdymo karjerai metodologija*. Klaipėda: KU leidykla.
13. Laužackas R. (2005). *Profesinio rengimo terminų aiškinamasis žodynas*. Kaunas: VDU leidykla.
14. Laužackas R. (1999). *Sistemoteorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos*. Kaunas: VDU leidykla.
15. Laužackas R. (2005). *Profesinio rengimo metodologija*. Kaunas: VDU leidykla.
16. Laužackas R., Pukelis K. (2003). *Kvalifikacija ir kompetencija: samprata, santykis bei struktūra profesijos mokytojo veiklos kontekste // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 7, p. 10–17. Kaunas: VDU leidykla.
17. Laužikas J. (1972). *Mokinių psichodiagnostikos ir atrankos klausimai mūsų šalyje // Psichodiagnostikos problemos*. Vilnius.
18. *Lietuvos darbo birža* (2005). *Jaunimo darbo centrų renginių metodinė priemonė*. Vilnius.
19. Paulavičius K. (2002). *Darbo rinka*. Vilnius: VPU.
20. Petrauskaitė R. (1993). *Profesijos pasirinkimo racionalumas kaip psichopedagoginė problema // Acta Paedagogica Vilnensia*. Nr. 2, p. 197–205. Vilnius: VU.
21. *Profesinio mokymo programų optimizavimo gidas* (2003). Kaunas: VDU leidykla.
22. Pukelis K. (2003). *Karjeros projektavimo gebėjimai žinių visuomenėje: nauji iššūkiai profesiniam konsultavimui ir karjeros planavimui // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 6, p. 66–76. Kaunas: VDU leidykla.
23. Pukelis K. (2004). *Mokytojų rengimo idealinio modelio parametrai*. Kaunas.
24. Pukelis K., Garnienė D. (2003). *Moksleivių ugdymas karjerai: padėties analizė ir perspektyvos bendrojo lavinimo mokykloje // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 7, p. 24–34. Kaunas: VDU leidykla.
25. Stanišauskienė V. (2000). *Rengimosi karjerai proceso socioedukaciniai pagrindai ir jo prielaidos Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje*. Daktaro disertacija. Kaunas: KTU.

26. Švietimo ir mokslo ministerija. (2003). Karjeros planavimo įgūdžių ugdymas. Pratimai. ŠMM.

27. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesinio informavimo standartas. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf

28. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf

29. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20mokymo%20programa_VDU.pdf

30. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo A metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20A%20metodika_VDU.pdf

31. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo B metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20B%20metodika_VDU.pdf

32. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_C%20metodika.VDU.pdf

33. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_mok_progr.VDU.pdf

INTERNETEKAI

Lietuvos interneto svetainių sąrašas

- AIKOS – Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (<http://www.aikos.smm.lt>)
- Lietuvos darbo birža (<http://www.ldb.lt>)
- Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba (<http://www.darborinka.lt>)
- Profesijos vadovas internete (<http://www.euroguidance.lt>)
- Profesijų pasaulis (<http://www.profesijupasaulis.lt>)
- Profesinio orientavimo strategija (http://www.smm.lt/veiklos_planai_ir_programos/strategijos.htm)
- Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro karjeros planavimo centras (<http://kpc.rmtkr.lt>)
- Švietimo ir mokslo ministerija (<http://www.smm.lt>)

Užsienio interneto svetainių sąrašas

- Darbas Europos Sąjungoje (<http://europa.eu.int/eures>)
- *Eurostage* (darbas Europos Sąjungoje) (<http://www.eurostage.org/>)

- Mokslas ir studijos Europos Sąjungoje (<http://europa.eu.int/ploteus>)
- *On the Move* (iteraktyvus vadovas studijoms ir darbui užsienyje) (<http://www.onthemove-eu.hi.is/>)
- PLOTEUS (<http://europa.eu.int/ploteus/portal/>)
- *Vocational learning* (profesinis mokymasis) (<http://www.vocationallearning.org.uk>)

Savikontrolės testas

1. Kas yra karjera? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - įvairių gebėjimų lavinimas profesinės veiklos srityje
 - įvairių socialiai reikšmingų žmogaus vaidmenų seka, susijusi su saviraiška ir individualiu profesiniu tobulėjimu bei atspindinti asmenybės gyvenimo viziją, stilių
 - asmens darbinės veiklos istorija
2. Kas yra karjeros planavimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - nuoseklus asmens pažintinės ir profesinės veiklos sprendimų išdėstymas laike siekiant profesinio tobulėjimo tikslų bei numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
 - nuoseklus profesijos konsultanto darbo plano sudarymas numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
 - nuoseklus nacionalinio plano, siekiančio sukurti palankias sąlygas asmenims profesinio tobulėjimo srityje, sudarymas numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
3. Su kuo sietina profesinės karjeros planavimo paskirtis? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - su valstybės pareiga sukurti žmogui kuo geresnes sąlygas siekti asmeninės ir visuomeninės gerovės
 - su asmens noru išlikti konkurencingu darbo rinkoje ir asmens saviraiškos per profesinę veiklą poreikiu
 - su profesinio informavimo ir konsultavimo sistemos tikslu padėti žmogui kuo racionaliau pasirinkti profesiją ir kuo optimaliau planuoti savo profesinį kelią
4. Koks yra profesinės karjeros planavimo tikslas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti žmogui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą
 - padėti žmogui geriau pažinti save
 - skatinti asmenybę būti atsakinga už savo profesinės veiklos tobulinimą ir asmeninės profesinės saviraiškos plėtotę
 - teikti žmogui informaciją apie padėtį darbo rinkoje
5. Kokie yra keturi pagrindiniai profesinės karjeros planavimo uždaviniai? (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)
 - įvertinti asmens bendrųjų gebėjimų spektrą bei jų tobulinimo galimybes profesinėje srityje
 - įvertinti profesinės veiklos keliamus reikalavimus ir jos plėtros pagrindines kryptis bei tendencijas

- teikti informaciją apie švietimo sistemos teikiamas mokymosi ir studijų galimybes, priėmimo sąlygas, įgyjamas kvalifikacijas profesinėse ir aukštosiose mokyklose
 - teikti informaciją profesinio mokymosi, studijų, įgyjamų kvalifikacijų ir profesijų sąsajas
 - analizuoti kvalifikacijas, jų įgijimo, tobulinimo, persikvalifikavimo galimybes
 - analizuoti ir vertinti asmeninio mokymosi poreikius bei darbo rinkos tendencijas
 - analizuoti profesinės karjeros plano sudarymo būdus ir numatyti galimas jo keitimo kryptis
 - teikti informaciją apie įsidarbinimo ir profesinės karjeros galimybes
6. Kokia yra viena pagrindinių profesinės karjeros planavimo sąlygų, skatinančių profesionalių paslaugų teikimą? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
- darbo rinkos poreikių supratimas
 - asmens savęs pažinimas
 - mokymosi/studijų galimybių žinojimas
 - konsultuojamojo poreikių supratimas
7. Išskiriami keturi karjeros kaitos prielaidų lygmenys (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)
- globalinis
 - ekonominis
 - lokalinis
 - politinis
 - tarptautinis
 - nacionalinis
 - organizacinis
 - asmenybinis
8. Išskiriami keturi profesinės karjeros planavimo gebėjimai (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)
- grupės savęs pažinimo
 - darbo pasaulio pažinimo
 - bendrieji
 - mokymosi visą gyvenimą arba nuolatinio tobulėjimo
 - socialiniai
 - specialybiniai
9. Kokie veiksniai koreliuodami tarpusavyje yra reikšmingi profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui (*pažymėkite tris teisingus atsakymus*)
- savęs pažinimas
 - globaliniai pokyčiai
 - ekonomikos kaita
 - profesijos pažinimas
 - mokymosi, studijų ir darbo rinkos kaita
 - politinės sistemos kaita

10. Kas yra kiekvienos subrendusios asmenybės asmeninės karjeros kūrimo pamatas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- geras ir mėgiamas darbas
- savęs pažinimas
- nuolatinis profesinis tobulėjimas

11. Į ką būtina orientuotis norint sėkmingai konkuruoti šiandieninėje darbo rinkoje (*pažymėkite du teisingus atsakymus*)

- profesijų poreikių kitimą
- gebėjimo naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (IKT) nuolatinį tobulinimą

• įvairių užsienio kalbų mokėjimą

• pagrindinių įgūdžių kitimą

12. Ką reiškia darbo rinka šiuo metu? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- vietą, kurioje buvo perkama ir parduodama žmogaus darbo jėga
- reiškinį, kuris nustato darbdavių ir dirbančiųjų tarpusavio santykius
- darbo vietų pasiūlos ir paklausos santykius bei jų kaitą

13. Kas yra sugebėjimai kaip mokymo tikslas?

- kvalifikacijos tobulinimosi rezultatas
- gebėjimų lavinimo rezultatas
- gabumų lavinimo rezultatas

3 DALIS. AIKOS IR KITŲ PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINIŲ DUOMENŲ BAZIŲ PRISTATYMAS MOKYTOJAMS

TRUMPAS APRAŠAS

Tikslinė grupė

AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodika skirta bendrojo lavinimo ir profesinėse mokyklose dirbantiems mokytojams ir profesijos mokytojams.

Tikslas

Metodikos tikslas – suteikti mokytojams ir profesijos mokytojams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su AIKOS ir kitomis pagrindinėmis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis.

Turinys

AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikoje mokytojams pristatomos šios temos: AIKOS – atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema; kitos Lietuvos ir užsienio profesinio informavimo internetinės duomenų bazės; leidiniai, skirti profesiniam informavimui ir konsultavimui; profesinio informavimo interneto adresai.

Mokymosi rezultatai

1. Apibūdinta ir pristatyta AIKOS sistema.
2. Išmokta naudotis AIKOS ir kitomis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI GAIRĖS

AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė patikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais.

1. Paspaudę po kiekvieno teminio bloko esančią nuorodą „Patikrinkite šio kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi toliau. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

2. „AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos mokytojams“ pabaigoje esantis savikontrolės testas padės skaitytojams geriau įsisavinti metodikos turinį. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas

teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI MEDŽIAGA

1. ATVIRA INFORMAVIMO, KONSULTAVIMO IR ORIENTAVIMO SISTEMA (AIKOS)

AIKOS interneto svetainės adresas: <http://www.aikos.smm.lt>

AIKOS – atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema, plačiam vartotojų ratui teikianti informaciją, kurios pagrindas – valstybinės, žinybinės ir kitos duomenų bazės bei registrai.

AIKOS paskirtis – padėti Lietuvos asmenims pasirinkti paklausių specialybę, kurią galima įgyti pirmą kartą ar persikvalifikuoti Lietuvos ir Europos aukštosiose ir profesinėse mokyklose kaupiant, apdorojant bei įvairioms vartotojų grupėms patogia forma pateikiant lengvai prieinamą informaciją apie mokymosi galimybes.

Pagrindiniai AIKOS tikslai:

1. Teikti kokybišką informaciją apie mokymosi galimybes internetu;
2. Informuoti ir konsultuoti platų vartotojų ratą nepriklausomai nuo jų amžiaus, pasirenkant savo kelią mokymosi bei užimtumo srityse ir aktyviai dalyvaujant savo profesinės karjeros planavime;
3. Užtikrinti AIKOS naudojamų registrų duomenų gavėjų aptarnavimą internetu. Informaciją vartotojai gauna naudodamiesi struktūrizuota paieška bei nuorodomis į kitus susijusius informacinius šaltinius.

AIKOS numato įdiegti keturių tipų paiešką:

1. Paiešką pagal kriterijus;
2. Apytikslę paiešką pagal raktinius žodžius;
3. Bendrąją paiešką tekstinėje informacijoje;
4. Jungtinę paiešką.

Įvairioms vartotojų grupėms yra sukurti specialūs informacijos paieškos algoritmai, kurie padeda greičiau rasti aktualią informaciją. Informacija stojantiesiems pateikiama tik apie tas aukštąsias ir profesines mokyklas, priėmimo į jas sąlygas, studijų ir mokymo programas, į kurias bus priimama mokyti naujaisiais mokslo metais. Kitoms vartotojų grupėms pateikiama visa informacija apie visas mokyklas, studijų ir mokymo programas, tačiau atsižvelgiama į turimą asmens išsilavinimą.

Informaciją apie bendrojo lavinimo mokyklas mokiniai gali rasti ieškodami pagal turimą išsilavinimą, teritoriją, mokyklos tipą, paskirtį, mokymo kalbą ir kt.

Stojantieji į profesines mokyklas gali rasti bendrąsias priėmimo į profesines mokyklas taisykles ir informaciją apie mokymo programas ieškodami pagal turimą išsilavinimą, norimą įgyti kvalifikaciją, teritoriją, profesinės mokyklos pavadinimą ir kt.

Stojantieji į aukštąsias mokyklas gali rasti bendrojo priėmimo į aukštąsias mokyklas bei priėmimo į konkrečias aukštąsias mokyklas taisykles ir informaciją apie

studijų programas ieškodami pagal turimą išsilavinimą, norimą įgyti profesinę kvalifikaciją ar kvalifikacinį laipsnį, aukštosios mokyklos tipą ar pavadinimą, studijų pakopą ir kt.

Siekiantieji tobulinti savo kvalifikaciją gali rasti informaciją apie jiems skirtas kvalifikacijos tobulinimo programas ir renginius pagal programų sritis, renginių vietą, laiką ir kt.

Darbdaviai ras informaciją apie juos dominančių kvalifikacijų specialistų rengimo programas ieškodami pagal kvalifikaciją, švietimo sritį, posritį, programos lygmenį ar tipą, mokyklą ir kt. Darbdaviai taip pat ras informacijos apie bedarbių skaičių pagal švietimo posričius, baigtas mokyklas, įgytą kvalifikaciją ir teritorijas.

Informacijos paiešką palengvina „ALKOS bendrieji dalykai“ nuorodoje esantis „Svetainės žemėlapis“.

Nuolat atnaujinamoje ALKOS svetainėje išsamiai pateikiamos registru naujienos, švietimo ir mokslo institucijų sąrašai (nurodomi adresai, telefonai, oficialus studentų/moksleivių bei pedagogų skaičius), išduotos mokymo licencijos, įvairūs interneto adresai ir kita profesiniam informavimui aktuali informacija.

ALKOS interneto svetainėje šiuo metu yra sukurtos vienuolika vartotojų grupių:

1. Stojantieji;
2. Mokiniai;
3. Asmenys;
4. Tobulinantieji kvalifikaciją;
5. Neįgalieji;
6. Konsultantai;
7. Politikai;
8. Darbdaviai;
9. Imigrantai;
10. Kaliniai.

11. Registruotas vartotojas – asmuo, užpildęs registracijos formą ir gavęs vartotojo vardą ir slaptažodį, suteikiančius teisę naudotis išsamesne tinklo informacija bei neviešomis ALKOS funkcijomis.

Priklausomai nuo to, kokiai grupei priklauso, vartotojas gauna jam skirta informacijos bloką.

PAPILDOMA MOKYMO SI MEDŽIAGA

AIKOS tinklalapio titulinis lapas

AIKOS

ATVIRA
INFORMAVIMO
KONSULTAVIMO
ORIENTAVIMO
SISTEMA

Bendroji paieška

- ▶ AIKOS TIKSLAI
- ▶ VARTOTOJAI
- ▶ REGISTRAI IR DB
- ▶ EUROPASS PAŽYMĖJIMŲ PRIEDĖLIAI
- ▶ SUVESTINĖS LENTELĖS
- ▶ KLASIFIKATORIAI
- ▶ PLOTEUS
- ▶ PARTNERIAI
- ▶ PAGALBA
- ▶ DUJK
- ▶ AIKOS BENDRIEJI DALYKAI

is. Donec aliquet auctor lacus. Suspendisse eget est. Fusce ullamcorper n

Duomenys atnaujinti: 2007-09-04

BPD
BENDROJOJO PROFESINIO DARBO TARYBA

EUROPOS SĄJUNGA

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Profesijos

Kvalifikacijos

Studijų ir mokymo programos

Švietimo ir mokslo institucijos

Mokiniai

Noriu sužinoti apie darbo pasaulį

- ▶ Esu 1-4 klasės mokinys
- ▶ Esu 5-8 klasės mokinys
- ▶ Esu 9-12 klasės mokinys

Stojantieji

Ieškau mokymosi galimybių 2007 m.

- ▶ Priėmimo taisyklės
- ▶ Paieška pagal profesijas
- ▶ Paieška pagal profesinio mokymo programas
- ▶ Profesinės mokyklos, kuriose priimama 2007 m.
- ▶ Paieška pagal aukštųjų studijų programas
- ▶ Aukštosios mokyklos, kuriose priimama 2007 m.

Tobulinantys kvalifikaciją

Ieškau kvalifikacijos tobulinimo:

- ▶ programos
- ▶ renginio
- ▶ įstaigos

2. KITOS LIETUVOS IR UŽSIENIO PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINĖS DUOMENŲ BAZĖS

Kitos Lietuvos ir užsienio profesinio informavimo internetinės duomenų bazės:

1. Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos tinklalapyje (<http://www.lamabpo.lt>) pateikiamos bendrojo priėmimo į aukštąsias mokyklas Lietuvoje taisyklės;
2. Studijų pristatymui skirtoje interneto svetainėje (<http://www.studijos.lt>) būsimi studentai gali rasti konkursinio balo skaičiuoklę, kuria galima apskaičiuoti prognozuojamą konkursinį balą;
3. Europos Komisijos iniciatyva sukurti interneto vartai apie mokymosi galimybes – PLOTEUS (www.ploteus.net). Jų paskirtis – paskatinti Europos piliečių mobilumą mokymosi ir studijų tikslais. Jie skirti įvairių interesų vartotojams – nuo norinčių studijuoti iki profesinio konsultavimo specialistų. Čia galima rasti medžiagos apie Europos šalių švietimo sistemas, nuorodas į egzistuojančius informacijos šaltinius;
4. Euroguidance informacinės sistemos tinklalapyje (<http://euroguidance.lt>) profesijos patarėjams ir konsultantams, profesinio orientavimo specialistams bei institucijoms, sprendžiančioms su mobilumu susijusius klausimus švietimo ir užimtumo sektoriuose pateikiama metodinė informacija apie mokymosi programas ir įstaigas, seminarus ir tarptautines konferencijas, profesijų aprašai, įvairūs testai, strateginiai dokumentai bei naudingos nuorodos į internetinius informacijos resursus nacionalinėje ir tarptautinėse duomenų bazėse, Euroguidance svetainėje pateikiami jaunimui skirti leidiniai: „Profesijos vadovas 2007“ ir „Karjeros planavimo žingsniai“;
5. Informacija apie mokymosi ir darbo galimybes Europoje – EURES (<http://europa.eu.int/eures/home.jsp?lang=lt>);
6. *On the Move* (<http://www.onthemove-eu.hi.is>) – jauniems žmonėms skirtas interaktyvus informacijos šaltinis apie studijas ir darbą Europos valstybėse. Medžiagos galima rasti ir lietuvių kalba.

3. LEIDINIAI, SKIRTI PROFESINIAM INFORMAVIMUI IR KONSULTAVIMUI

Pagrindiniai leidiniai, skirti profesiniam informavimui ir konsultavimui

1. Profesijos vadovas. Kasmetinis leidinys. Vilnius. 2007 m. ES Leonardo da Vinčio programos koordinavimo paramos fondas (Euroguidance-Lietuva). Tinklalapyje <http://www.euroguidance.lt> pateikiama internetinė šio leidinio versija.
2. Kur stoti. Kasmetinis žurnalas moksleiviams. Redaktorius L. Pupelis. 2006. Kaunas, Leidybos studija.
3. Kur mokytis. Žinynas. Redaktorė I. Germanovič. 2006. Vilnius: UAB „Infoleidyba“.
4. Kur mokytis ir persikvalifikuoti? Kaip įsidarbinti užsienyje? Žinynas. 2004. Kaunas: Audronės skaitykla.
5. Kur stoti Europoje ir JAV. Redaktorius L. Pupelis. 2006. Kaunas: Leidybos studija.
6. Profesinio informavimo mokymo programa. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20mokymo%20programa_VDU.pdf

7. Profesinio informavimo A metodika. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20A%20metodika_VDU.pdf

8. Profesinio informavimo B metodika. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20B%20metodika_VDU.pdf

9. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_mok_progr.VDU.pdf

10. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_C%20metodika.VDU.pdf

11. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodika. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_D%20metodika.VDU.pdf

12. Profesinio informavimo standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf

13. Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf

4. PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETO ADRESAI

Nr.	Tematika	Interneto adresai
1.	Profesijos	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.ldrmt.lt/mod/klasifikatorius/ (Profesijų klasifikatorius) • http://www.euroguidance.lt/profesijosvadovas2006/gui/index.htm (Profesijų vadovas) • http://www.darborinka.lt/profesijos/ (Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimas) • http://www.manager.lt/karjera/literatura/100_profesiju_jums.pdf • http://www.manager.lt/karjera/literatura/Profesiju_aplankas.pdf
2.	Darbo pasaulis	<ul style="list-style-type: none"> • www.ldb.lt (Lietuvos darbo birža) • www.ldb.lt/eures (Lietuvos darbo birža) • http://europa.eu.int/ploteus/portal/ (PLOTEUS)
3.	Licencijuoti testai	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.euroguidance.lt/profesijosvadovas/gui (E. A. Klimovo „Diferencinis-diagnostinis klausimynas“) • http://www.profesijupasaulis.lt/ (Interesų klausimynas, gebėjimų klausimynas, profesijos pasirinkimo testas pagal darbe dėvimus drabužius)
4.	Profesinis informavimas	<ul style="list-style-type: none"> • www.aikos.smm.lt (Švietimo ir mokslo ministerija) • http://www.darborinka.lt/?pid=350 (Konsultavimas internetu)

Nr.	Tematika	Interneto adresai
5.	Švietimo ir mokslo institucijos	<ul style="list-style-type: none"> • www.aikos.smm.lt • www.lamabpo.lt
6.	Elektroninė stojamojo balo skaičiuoklė	<ul style="list-style-type: none"> • www.stojimai.lt • www.studijos.lt
7.	Profesinio informavimo ir konsultavimo standartai	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf (Profesinio informavimo standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM) • http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf (Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM)

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

- Ką reiškia trumpinys AIKOS? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - Autonomiška informacijos kaupimo ir organizavimo sistema
 - Autonomiška informavimo ir konsultavimo organizacijų sąjunga
 - Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema
- Kokia yra AIKOS paskirtis pagal pateiktą medžiagą? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti žmogui pasirinkti jo vidinę asmenybės struktūrą atitinkančią ir darbo rinkoje reikalingą profesiją
 - padėti Lietuvos asmenims pasirinkti paklausią specialybę
 - padėti žmogui susiorientuoti mokymosi/studijų galimybose ir darbo rinkoje
- AIKOS interneto svetainėje šiuo metu yra sukurta vienuolika vartotojų grupių (*pažymėkite, kurios penkios iš čia pateiktų vartotojų grupių yra teisingos*)
 - dirbantys asmenys
 - mokytojai
 - mokiniai
 - teisininkai
 - stojantieji
 - tobulinantieji kvalifikaciją
 - bedarbiai
 - mokinių tėvai
 - darbdaviai
 - registruoti vartotojai
- Kokioje užsienio profesinio informavimo ir konsultavimo svetainėje yra pateiktas leidinys jaunimui „Profesijos vadovas“? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - PLOTEUS
 - Euroguidance
 - Eures
 - On the Move

PAPILDOMI MOKYMOSI ŠALTINIAI

Literatūros sąrašas

1. Galkytė H. (1977). Mokinių sugebėjimo analizuoti savo galimybes, renkantis profesiją, ugdymas. Vilnius.
2. Inglar T., Bjercknes E., Lappen R., Tobiassen T. (2002). Mokymasis ir konsultavimas. Kaunas: VDU leidykla.
3. Jautautaitė B. (1993). Vyresniųjų moksleivių darbinio apsisprendimo sunkumai ir trūkumai // *Acta Paedagogica Vilnensia*. Nr. 2, p. 160–173. Vilnius: VU.
4. Jovaiša L. (1975). Psichologinė diagnostika. Kaunas.
5. Jovaiša L. (1981). Asmenybė ir profesija. Kaunas.
6. Jovaiša L. (1993). Pedagogikos terminai. Kaunas.
7. Jovaiša L. (1998). Profesinio konsultavimo organizavimas // *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 1. Kaunas: VDU leidykla.
8. Jovaiša L. (1999). Profesinio konsultavimo psichologija. VDU: Agora.
9. Jovaiša L., Vaitkevičius J. (1989). Pedagogikos pagrindai. Didaktika 2. Kaunas.
10. Karjeros projektavimo vadovas. Sistemos, teorijos, praktika ir technologija penkiose Europos šalyse (2005).
11. Kučinskienė R. (2003). Asmeninės karjeros valdymo gebėjimai ir jų ugdymo gairės // *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 7, p. 72–82. Kaunas: VDU leidykla.
12. Kučinskienė R. (2003). Ugdymo karjerai metodologija. Klaipėda: KU leidykla.
13. Laužackas R. (2005). Profesinio rengimo terminų aiškinamasis žodynas. Kaunas: VDU leidykla.
14. Laužackas R. (1999). Sistemoteorinės profesinio rengimo kaitos dimensijos. Kaunas: VDU leidykla.
15. Laužackas R. (2005). Profesinio rengimo metodologija. Kaunas. VDU leidykla.
16. Laužackas R., Pukelis K. (2003). Kvalifikacija ir kompetencija: samprata, santykis bei struktūra profesijos mokytojo veiklos kontekste // *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 7, p. 10–17. Kaunas: VDU leidykla.
17. Laužikas J. (1972). Mokinių psichodiagnostikos ir atrankos klausimai mūsų šalyje // *Psichodiagnostikos problemos*. Vilnius.
18. Lietuvos darbo birža (2005). Jaunimo darbo centrų renginių metodinė priemonė. Vilnius.
19. Paulavičius K. (2002). Darbo rinka. Vilnius: VPU.
20. Petrauskaitė R. (1993). Profesijos pasirinkimo racionalumas kaip psichopedagoginė problema // *Acta Paedagogica Vilnensia*. Nr. 2, p. 197–205. Vilnius: VU.
21. Profesinio mokymo programų optimizavimo gidas (2003). Kaunas: VDU leidykla.
22. Pukelis K. (2003). Karjeros projektavimo gebėjimai žinių visuomenėje: nauji iššūkiai profesiniam konsultavimui ir karjeros planavimui // *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 6, p. 66–76. Kaunas: VDU leidykla.
23. Pukelis K. (2004). Mokytojų rengimo idealinio modelio parametrai. Kaunas.

24. Pukelis K., Garnienė D. (2003). Moksleivių ugdymas karjerai: padėties analizė ir perspektyvos bendrojo lavinimo mokykloje // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos, Nr. 7, p. 24–34. Kaunas: VDU leidykla.

25. Stanišauskienė V. (2000). Rengimosi karjerai proceso socioedukaciniai pagrindai ir jo prielaidos Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje. Daktaro disertacija. Kaunas: KTU.

26. Švietimo ir mokslo ministerija. (2003). Karjeros planavimo įgūdžių ugdymas. Pratimai. ŠMM.

27. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesinio informavimo standartas. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf

28. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf

29. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20mokymo%20programa_VDU.pdf

30. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo A metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20A%20metodika_VDU.pdf

31. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo B metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20B%20metodika_VDU.pdf

32. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_C%20metodika.VDU.pdf

33. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_mok_progr.VDU.pdf

INTERNETEKAI

Lietuvos interneto svetainių sąrašas

- AIKOS – Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (<http://www.aikos.smm.lt>)
- Lietuvos darbo birža (<http://www.ldb.lt>)
- Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba (<http://www.darborinka.lt>)
- Profesijos vadovas internete (<http://www.euroguidance.lt>)
- Profesijų pasaulis (<http://www.profesijupasaulis.lt>)
- Profesinio orientavimo strategija (http://www.smm.lt/veiklos_planai_ir_programos/strategijos.htm)

- Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro karjeros planavimo centras (<http://kpc.rmtkr.lt>)
- Švietimo ir mokslo ministerija (<http://www.smm.lt>)

Užsienio interneto svetainių sąrašas

- Darbas Europos Sąjungoje (<http://europa.eu.int/eures>)
- Eurostage (darbas Europos Sąjungoje) (<http://www.eurostage.org/>)
- Mokslas ir studijos Europos Sąjungoje, <http://europa.eu.int/ploteus>
- On the Move (interaktyvus vadovas studijoms ir darbui užsienyje) (<http://www.onthemove-eu.hi.is/>)
- PLOTEUS (<http://europa.eu.int/ploteus/portal/>)
- Vocational learning (profesinis mokymasis) (<http://www.vocationallearning.org.uk>)

Savikontrolės testas

1. Ką reiškia trumpinys AIKOS? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - Autonomiška informacijos kaupimo ir organizavimo sistema
 - Autonomiška informavimo ir konsultavimo organizacijų sąjunga
 - Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema
2. Kokia yra AIKOS paskirtis pagal pateiktą medžiagą? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti žmogui pasirinkti jo vidinę asmenybės struktūrą atitinkančią ir darbo rinkoje reikalingą profesiją
 - padėti Lietuvos asmenims pasirinkti paklausią specialybę
 - padėti žmogui susiorientuoti mokymosi / studijų galimybose ir darbo rinkoje
3. AIKOS interneto svetainėje šiuo metu yra sukurtos penkios vartotojų grupės (*pažymėkite jas*)
 - profesinio informavimo konsultantas
 - mokytojas
 - mokinys
 - profesijos konsultantas
 - stojantysis
 - tobulinantis kvalifikaciją
 - profesijos patarėjas
 - politikai
 - darbdavys
 - registruotas vartotojas
4. Kokioje užsienio profesinio informavimo ir konsultavimo svetainėje yra pateiktas leidinys jaunimui „Profesijos vadovas“? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - PLOTEUS
 - Euroguidance
 - Eures
 - On the Move

4 DALIS. PROFESINIS INFORMAVIMAS PROFESIJOS PATARĖJAMS

TRUMPAS APRAŠAS

Tikslinė grupė

Profesijos patarėjai.

Tikslas

Suteikti profesijos patarėjams žinių ir įgūdžių, padedančių aiškiau suvokti profesinio informavimo sistemos funkcionavimą Lietuvoje, kokybiškai teikti profesinio informavimo paslaugas ir informaciją, kur kreiptis klientui ieškančiam profesionalios konsultacijos dėl savo tinkamumo konkrečiai profesijai nustatymo.

Turinys

Profesinio informavimo metodikoje profesijos patarėjams pateikiama profesinio informavimo samprata, principai, metodai, formos ir turinys; profesijos supratimas; detalizuojama nacionalinė profesinio informavimo sistema: nurodomi asmenys, kuriems teikiamas profesinis informavimas; pateikiamas profesinio informavimo veiklą koordinuojančių ir vykdančių institucijų sąrašas bei profesinio informavimo paslaugų teikėjai mokykloje ir už jos ribų; trumpai pristatoma profesinio rengimo sistema.

Mokymosi rezultatai

1. Apibrėžta profesinio informavimo samprata.
2. Suprasta profesijos sąvoka ir apibūdintos pagrindinės jos charakteristikos.
3. Apibūdinta nacionalinė profesinio informavimo sistema.
4. Apibūdinta Lietuvos profesinio rengimo sistema ir joje veikiantys institucijų veiklos ypatumai.
5. Apibūdinta darbo rinkos ir profesinio rengimo sąveika

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI GAIRĖS

Profesinio informavimo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė pasitikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:

1. Paspaudus po kiekvieno teminio mokymosi bloko esančią nuorodą „Pasitikrinkite šio kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

2. „Profesinio informavimo metodikos profesijos patarėjams“ pabaigoje esantis savikontrolės testas padės skaitytojams geriau įsisavinti metodikos turinį. Ne-

teisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI MEDŽIAGA

1. PROFESINIO INFORMAVIMO SAMPRATA

Vykstant nuolatiniams mokslo, technikos ir technologijų pokyčiams, keičiasi ir veiklos pasaulis, lemiantis nuolat keliamus naujus reikalavimus darbuotojų profesinei kvalifikacijai. Spartėjant naujų profesijų atsiradimui ir senų nykimui, plėtojantis žinių ekonomikai, profesijos atitinkančios žmogaus pašaukimą rinkimosi problema tampa ypač svarbi.

Mokykloje, siekiant supažindinti mokinius su profesijų įvairove, pasitelkiamas profesinis informavimas. **Profesinis informavimas** – tikslingas konsultuojamųjų supažindinimas su profesijomis, jų keliamais psichologiniais, mediciniais, socialiniais, ekonominiais ir kitais reikalavimais asmens savybėms bei įgyjamai kvalifikacijai.

Pagrindinis profesinio informavimo tikslas – padėti mokiniui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą. Įgyvendindamas šį tikslą profesinio informavimo specialistas tvarko tikslinių grupių poreikius atitinkančią informaciją, prieinamai teikia ją kiekvienam asmeniui ar asmenų grupėms, sudarydamas sąlygas klientui priimti racionalius profesijos rinkimosi ir karjeros planavimo sprendimus, derinti saviraiškos bei individualius asmens tobulėjimo poreikius su darbo rinkos reikalavimais.

Bendrieji profesinio informavimo tikslai:

1. Padėti mokiniams, studentams, asmenims, „iškritusiems“ iš bendrojo lavinimo sistemos be profesinio pasirengimo ir kt., planuoti bei valdyti savo karjeros plėtotę, priimant racionalų profesijos rinkimosi sprendimą;
2. Skatinti bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo institucijų mokytojus ugdyti mokinius prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi bei tolimesnių studijų kokybę;
3. Padėti įmonių darbuotojams pasirinkti tolesnį profesinio tobulėjimo kelią;
4. Aprūpinti politikus objektyvia informacija, priimant sprendimus apie tolesnę karjeros projektavimo sistemos plėtotę;
5. Gerinti bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo sistemų bendradarbiavimą bei sąveiką, atsižvelgiant į vietinius, regioninius, nacionalinius ir europinius darbo rinkos poreikius;
6. Mažinti socialinę atskirtį ir didinti darbo rinkos veiksmingumą.

Profesinio informavimo uždaviniai:

1. Informuoti apie švietimo sistemos teikiamas mokymosi ir studijų galimybes, priėmimo sąlygas, įgyjamas specialybes bei kvalifikacijas profesinėse ir aukštosiose mokyklose;
2. Informuoti apie individualizuoto ir profesinio mokymosi, studijų, įgyjamų specialybių ar profesijų bei kvalifikacijų sąsajas;

3. Informuoti apie kvalifikacijas, jų įgijimą, tobulinimą, persikvalifikavimo ir įsidarbinimo galimybes bei tvarką;
4. Informuoti apie profesinės karjeros galimybes;
5. Informuoti apie profesinio informavimo duomenų bazes ir kitus profesinio informavimo šaltinius;
6. Informuoti apie bendradarbiavimo su socialiniais partneriais galimybes.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

1. Kas yra profesinis informavimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - tikslingas konsultuojamųjų supažindinimas su profesijomis
 - pagalbos konsultuojamiesiems teikimas savęs pažinimo srityje
 - pagalbos konsultuojamiesiems teikimas darbo rinkos pažinimo srityje
2. Koks yra pagrindinis profesinio informavimo tikslas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti mokiniui susidaryti individualų profesinės karjeros planą
 - padėti mokiniui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą
 - padėti mokiniui pasirinkti individualizuotą mokymosi planą ir tolimesnio mokymosi perspektyvą

2. PROFESINIO INFORMAVIMO PRINCIPAI

2.1. PAGRINDINIAI PROFESINIO INFORMAVIMO PRINCIPAI

Vykdamas profesinį informavimą, svarbu vadovautis šiais pagrindiniais profesinio informavimo principais:

1. Istoriškumo principu. Spartėjant senų profesijų nykimui ir naujų atsiradimui, profesijos patarėjas turi supažindinti mokinius su juos dominančių profesijų kilmę (istorija), vystymusi, poreikiu bei perspektyvomis. Šie aspektai gali turėti įtakos mokiniams priimant racionalius profesijos rinkimosi ir karjeros planavimo sprendimus.

2. Nuoseklumo ir sistemingumo principu. Profesinis informavimas turi būti vykdomas sistemingai ir nuosekliai. Pirmiausia profesinio informavimo paslaugų turinys mokykloje turėtų būti diferencijuotas pagal mokinių amžių bei pasirinktą individualizuotą mokymosi planą. Taip būtų užtikrintas sistemingas profesinio informavimo turinio įsisavinimas. Antra, profesinio informavimo procesas turi būti nuoseklus ir nuolatinis, suteikiantis mokiniams galimybę atvirai ir nuolat domėtis tolesnėmis studijomis ar profesine veikla.

3. Prienamumo principu. Profesinio informavimo turinys turi atitikti mokinių amžiaus, visų jo pakopų ypatybes bei lygių galimybių principą, kai informacija teikiama skirtingoms profesinio informavimo tikslinėms grupėms. Prieš supažindinant tam tikro amžiaus mokinius su profesijomis, reikia užtikrinti specialybių turinio su-

prantamumą, nes yra sudėtingų specialybių, kurių turiniui suvokti būtinas atitinkamas išsilavinimas.

4. Teorijos ir praktikos vienovės principu. Galimybė praktiškai išbandyti tam tikrą profesinę veiklą leidžia įtvirtinti teorinius profesijos pažinimo pagrindus bei patvirtinti arba paneigti asmeninio profesinio pasirinkimo racionalumą.

5. Pagarbos profesijai principu. Mokykla turi ugdyti pagarbą visoms profesijoms. Mokinys turi įsisąmoninti, kad kiekvienas darbas visuomenei yra naudingas ir reikalingas. Kiekvienas žmogus turi dalyvauti kurdamas vertybes savo ir visuomenės gerovei, nes visa, ko reikia žmonių gyvenimui ir vystymuisi, sukuria darbas.

6. Profesijų tarpusavio sąryšio principu. Teikiant informaciją apie profesijas, reikia atkreipti dėmesį į profesijų klasifikaciją, kuri palengvina profesijos pasirinkimo procesą. Svarbu žinoti, kaip yra klasifikuojamos profesijos, pagal kokius kriterijus jos yra jungiamos į formalias grupes, kokios žinios ir gebėjimai yra būdingi profesijų grupėms.

7. Savirealizacijos principu. Profesinis informavimas suteikia galimybę mokinui geriau suderinti asmeninį profesinį pašaukimą su profesijos prigimtimi ir tokiu būdu efektyviau realizuoti savo pašaukimą, kas sudaro prielaidas efektyviau perimti ir plėtoti pažangią patirtį žinių visuomenės iššūkių kontekste.

2.2. PROFESINIO INFORMAVIMO PRINCIPAI, AKCENTUOJANTYS ŽMOGAUS POREIKIUS

Profesinio informavimo principai, akcentuojantys žmogaus poreikius:

1. Nepriklausomumas ir savarankiškumas pačiam asmeniui nuspręsti apie reikiamos informacijos turinį, pasirinkti jos teikėjus bei šaltinius. Šių jo sprendimų neturi lemti profesijos informavimo konsultantai, tėvai, globėjai, giminės, draugai ar kiti suinteresuoti asmenys;

2. Informacijos nešališkumas ir objektyvumas. Dažnai mokiniai disponuoja subjektyvia informacija apie visuomenėje populiarias ir prestižines profesijas. Tačiau ši informacija neretai būna ribota ir neatitinkanti tikrovės. Tad asmeniui turi būti sudaromos sąlygos gauti įvairiapusę ir objektyvią informaciją pateikiant išsamų profesijos vaizdą, išryškinant ne tik profesijų privalumus, bet ir trūkumus: akcentuojant ekonominius ir socialinius profesijos ir specialybės ypatumus – darbo sąlygas, darbo dienos, darbo savaitės ir atostogų trukmę, profesijos populiarumą regione, uždarbį, socialines garantijas, karjeros galimybes, pensinio amžiaus ribą, kt.;

3. Lygių galimybių laikymasis. Nepriklausomai nuo lyties, amžiaus, gyvenamosios vietos (miesto ar kaimo) ar socialinės padėties, reikia sudaryti vienodas galimybes gauti patikimą, išsamią ir objektyvią informaciją.

Sisteminis informavimas įvertinant asmeninį ir socialinį, kultūrinį ir ekonominį kontekstus.

2.3. PROFESINIO INFORMAVIMO PRIEINAMUMO PRINCIPAI

Profesinio informavimo prieinamumo principai:

1. Skaidrumas. Profesinio informavimo paslaugų gavėjams turi būti atskleidžiami visi profesijos privalumai ir trūkumai, pateikiamas išsamus profesijų paveikslas. Jie supažindinami su psichologinėmis ir kitomis profesijos charakteristikomis;

2. Draugiškumas ir empatija. Profesinio informavimo konsultantas turi būti draugiškas bei dėmesingas intereso tikslams, poreikiams ir jausmams. Norint žmogų suprasti, reikia jį įsijausti, pasijusti jo vietoje, mąstyti jo sąvokomis, jausti jo emocijas, vertinti, remiantis jo patirtimi. Tačiau įsijautimas negali peraugti į užuojautą, ir tai gali žeminti interesantą;

3. Tęstinumas. Sparčiai kaitos veikiamame pasaulyje profesijos pasirinkimas nėra vienkartinis aktas – žmogui profesiją tenka rinktis keletą kartų, kadangi keičiasi tiek pats asmuo, tiek darbo rinkos poreikiai, todėl pagalba jam reikalinga visą gyvenimą. Vadinasi, vadovaujantis tęstinumo principu, profesinio informavimo paslaugos turi būti teikiamos mokantis bendrojo lavinimo mokykloje, profesinėje mokykloje, studijuojant kolegijoje, universitete; vėliau, įsitraukiant į darbo rinką, profesinio informavimo paslaugos turi būti teikiamos darbo biržose, darbo rinkos mokymo tarnybose bei kitose institucijose. Tokiu būdu sukurta lanksti ir kiekvienam asmeniui visą gyvenimą prieinama profesinio informavimo sistema užtikrintų savalaikę asmens savirealizaciją;

4. Galimybė bet kuriame asmens amžiaus tarpsnyje gauti su profesiniu informavimu susijusią informaciją, pateikiamą įvairiomis formomis. Šiuolaikiniam žmogui labai svarbu gauti išsamią ir patikimą informaciją jam patogiu laiku bei forma. Šį klausimą galima išspręsti pasitelkiant informacines komunikacines technologijas ir priemones. Vadinasi, profesinio informavimo paslaugos klientui turi būti teikiamos jam patogiu laiku bendraujant su profesinio informavimo konsultantu tiesiogiai, telefonu, internetu ir kitomis IKT priemonėmis;

5. Atitinkamų profesinio informavimo metodų ir formų teisingas parinkimas pagal anamnezę bei tikslus ir korektiškas jų naudojimas. Atsižvelgiant į individualias asmens savybes, pvz., į mokinio psichinius ypatumus (jautrumą, uždarumą bei atvirumą, pasitikėjimo savimi laipsnį), fizines ypatybes (pusiausvyrą, koordinaciją, judesių valdymą ir mokymąsi, vikrumą), ir iškeltus tikslus, turi būti pasirenkami ir atitinkami profesinio informavimo metodai bei formos. Konsultuojamojo asmenybės būtina traktuoti kaip nedalomą individualybę su visais jos privalumais ir trūkumais;

6. Nuolatinis profesinio informavimo paslaugų teikimo tobulinimas sukuriant efektyvią grįžtamojo ryšio sistemą. Atsižvelgiant į darbo rinkos pokyčius, būtina nuolat atnaujinti profesinio informavimo turinį ir paslaugų teikimo formas;

7. Sudarymas galimybių klientams reikšti nusiskundimus dėl prastai teikiamų profesinio informavimo paslaugų;

8. Profesinio informavimo paslaugų teikėjų kompetentingumas. Profesinio informavimo paslaugų kokybė priklauso nuo specialistų kvalifikacijos. Vadinasi, profesinio informavimo paslaugas turi teikti asmenys, įgiję atitinkamą kvalifikaciją (pvz., profesijos informavimo konsultantas turi mokėti palaikyti intereso dėmesį, apibendrinti teikiamą informaciją, gerbti intereso asmenybę ir jo profesinius ketinimus, vengti kategoriškų teiginių apie pasirinktą profesinio informavimo turinio teisingumą ar klaidingumą, informaciją pateikti aiškiai, vaizdingai ir kt.).

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

3. Iš pateikto sąrašo pažymėkite tris pagrindinius profesinio informavimo principus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- objektyvumo ir sąžiningumo
- profesijų tarpusavio sąryšio
- pagarbos individualioms teisėms ir asmens orumui
- konfidencialumo
- pagarbos profesijai
- savirealizacijos

4. Iš pateikto sąrašo pažymėkite tris pagrindinius profesinio informavimo principus, akcentuojančius žmogaus poreikius (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- nuolatinis profesinio tobulinimosi ir naujų žinių, įgūdžių bei kompetencijų siekimas
 - nepriklausomumas ir savarankiškumas, renkantis informacijos turinį, jos teikėjus ir šaltinius
 - informacijos nešališkumas ir objektyvumas
 - veikimo kompetencijos ribų nustatymas
 - profesinės reputacijos laikymasis
 - lygių galimybių laikymasis

3. PROFESINIO INFORMAVIMO METODAI IR FORMOS

Profesinio informavimo metodai

Profesinis informavimas tampa efektyvesnis, jeigu naudojamos įvairios profesinio informavimo formos ir metodai. Galimi šie profesinio informavimo metodai:

1. Stebėjimas;
2. Praktinė veikla;
3. Vaizdinių priemonių demonstravimas;
4. Verbaliniai (žodiniai metodai);
5. IKT (informacinės kompiuterinės technologijos) naudojimas ir kt.

Profesinio informavimo formos

Profesinio informavimo formų taikymo efektyvumas priklauso nuo tikslo ir to, ko mes siekiame pasitelkdami vieną ar kitą profesinio informavimo formą. Žinoma, efektyvesnės yra tos formos, kurios sudaro mokiniams sąlygas aktyviai suvokti,

praktiškai pažinti ir emociškai patirti pateikiamus dalykus apie profesijas, profesijos atstovų darbą ar gyvenimą. Taip pat labai svarbu derinti profesinio informavimo formas, pvz., suorganizavus paskaitą apie tam tikrą profesiją, vėliau organizuoti vizitą į įmonę, kurioje dirba šios profesijos atstovai, arba peržiūrėjus videofilmą, suorganizuoti susitikimą su matytais profesijos atstovais ir pan. Atsižvelgiant į mokinių poreikius, materialinę bazę, profesinio informavimo formas reikėtų keisti bei nuolat tobulinti.

Profesinio informavimo formomis mokiniai supažindinami su profesijomis, skirtingomis žmogaus savybėmis, būtinomis dalyvaujant tam tikroje veikloje. Skiriamos šios pagrindinės profesinio informavimo formos:

1. Profesinis informavimas pamokų metu;
2. Vizitai į įmones, mokymo įstaigas bei ekskursijos į muziejus;
3. Susitikimai su įvairių profesijų atstovais;
4. Profesinis informavimas klasės valandėlių metu;
5. Profesinio informavimo konferencijos;
6. Kino filmai, televizijos laidos, radijas;
7. Speciali literatūra;
8. Stendai;
9. Parodos;
10. Profesinis informavimas paskaitų metu;
11. Inscenizavimas, vaidinimas, konkursai;
12. Profesinio informavimo dienos (savaitė);
13. Internetas.

PAPILDOMA MOKYMOŠI MEDŽIAGA

3.1. PROFESINIO INFORMAVIMO METODŲ TRUMPAS PRISTATYMAS

1) Stebėjimas (darbo bei gamybinės aplinkos stebėjimas ir tyrimas). Mokslininkai, kalbėdami apie stebėjimą kaip pažinimo metodą, skiria mokslinį ir kasdieninį stebėjimą. Mokslinis stebėjimas – tai kryptingai organizuotas aplinkos daiktų ir reiškinių suvokimas. Jis glaudžiai susijęs su jutiminiu pažinimu, nes bet koks suvokimo procesas yra susijęs su informacija, kurią pažinimo subjektas jutimo organais gauna iš aplinkos. Be to, stebint galima suvokti ir savo pačių patirtį, jausmus, psichinę būseną arba visa tai galima fiksuoti stebint kitus asmenis. Kasdieniniu stebėjimu mes suvokiame išorinio pasaulio daiktus bei reiškinius. Pagrindinis skirtumas tarp mokslinio ir kasdienio stebėjimo yra tai, jog pirmasis yra tikslingai organizuotas procesas, kontroliuojamas remiantis kokia nors teorija ar hipoteze, o kasdieninis stebėjimas labiausiai remiasi praktine patirtimi.

2) Darbo bei gamybinės aplinkos stebėjimui ir tyrimui pasitelkiamas kasdieninio stebėjimo metodas. Darbas ir gamybinė aplinka stebima ir tiriama tiek per pamokas, tiek užklasinės veiklos metu. Kasdieninio stebėjimo metodas taip pat naudojamas vizitų gamybinėje aplinkoje metu. Minėtas metodas gali būti puikus šaltinis kai kuriems darbo bei gamybos ypatumams, sutinkamiems kasdieniniame mokinių gyvenime, atskleisti, tik reikia mokiniams padėti šį metodą tinkamai panaudoti. Geresnių rezultatų galima pasiekti, jeigu:

1. Stebėjimo objektas yra tiksliai apibrėžtas;
2. Stebėtojas turi konkretų tikslą;
3. Stebėjimo objektų skaičius yra minimalus;
4. Vertinimo kriterijai yra aiškūs;
5. Stebėjimas vyksta pagal iš anksto sudarytą planą, ką ir kaip stebėti.

6. Duomenis, gautus stebėjimo metu, įmanoma palyginti, todėl čia turėtų būti taikomi vienodi kriterijai (pavyzdžiui, palyginti skirtingų įmonių tos pačios profesijos atstovų darbo sąlygas, atliekamas funkcijas, darbo užmokestį).

3) Mokslinėje literatūroje nurodomi šie stebėjimo metodo privalumai:

1. Stebima tiesiogiai; pavyzdžiui, galima stebėti konkrečios profesijos atstovų jų darbo vietoje;
2. Yra galimybė analizuoti grupės elgesį, nes vienu metu galima aprėpti daugiau tiriamųjų, o remiantis kitais metodais, tai sunkiai įmanoma;
3. Elgesį galima įvertinti tiksliau nei tai padarytų pats asmuo;
4. Stebėjimas nepriklauso nuo tiriamojo nuostatos, jo noro atsakinėti į pateiktus klausimus arba subjektyvaus atsakymo apklausų metu;
5. Galima vienu metu aprėpti daugiau savybių, stebimų reiškinių.
- 4) Galimos ir įvairios klaidos, susijusios su tiriamųjų elgesio vertinimu. Šios vertinimo klaidos gali būti esminės, lemiančios palankų ar nepalankų požiūrio susifor-

mavimą konkrečios profesijos atstovų atžvilgiu. Pavyzdžiui, stebėtojas gali vertinti konkrečios profesijos atstovo elgesį, remdamasis savo pirminiais įspūdžiais. Jeigu stebėjimo pradžioje jis susidaro nepalankų įspūdį apie tam tikros profesijos atstovą, tai ir vėlesniuose stebėjimuose gali nepalankiai vertinti visus tos profesijos atstovus. Daroma prielaida, kad kartais vertinant pagal išankstinius įsitikinimus, vertinamiesiems priskiriamos tam tikros asmeninės savybės, pavyzdžiui, besišypsantiems priskiriamas humoro jausmas, nešiojantiems akinius – inteligentiškumas ir pan.

5) Praktinė veikla. Praktinė veikla gali būti labai įvairi:

1. Visuomenei naudingas darbas (pvz., savanoriška veikla įvairiuose centruose);
2. Ruošos darbai;
3. Darbai per darbų pamokas;
4. Praktika;
5. Užklasinė veikla;
6. Laboratoriniai darbai ir pan.

6) Pasitelkiant praktinę veiklą, kaip profesinio informavimo tikslą, labai svarbu tinkamai apibendrinti ir įvertinti minėtos praktinės veiklos rezultatus. Mokiniai turi suvokti ir įvertinti savo praktinio darbo reikšmę, įvertinti savo darbo kokybę, kad galėtų suvokti savo pajėgumus, polinkius, sugebėjimus. Praktinės veiklos rezultatų apibendrinimas padeda jiems savarankiškai tai atlikti.

Vaizdinių priemonių demonstravimas. Įvairios vaizdinės priemonės yra demonstruojamos ir pamokų, ir užklasinės veiklos metu. Vaizdinė informacija, be abejo, padeda geriau įsiminti ir suvokti reiškinius, todėl profesinio informavimo tikslais turi būti pasitelkiamos kuo įvairesnės vaizdinės priemonės: kino filmai, televizijos laidos, paveikslai, schemas, diagramos, nuotraukos, albumai, kt. Įvairios vaizdinės priemonės gali padėti:

1. Suvokti (vaizdinė raiška lemia greitesnį suvokimą);
2. Suprasti (aiškesnis suvokimas lemia greitesnį supratimą);
3. Sustiprinti atmintį (geriau įsiminama);
4. Prisiminti;
5. Žadinti motyvaciją (kai naudojamas daugiau nei vienas pojūtis, didesnė tikimybė sužadinti susidomėjimą);
6. Pajvairinti informacijos pateikimą (vaizdinės priemonės suteikia galimybę informaciją įtvirtinti įvairiais būdais);
7. Efektyviai naudoti laiką.

Vaizdinės priemonės turėtų būti paprastos, informatyvios ir įdomios.

Verbaliniai (žodiniai) metodai. Tai pokalbiai, pasakojimai, paskaitos ir pan. Žodžio vartojimo metodika reikalauja siekti įtikinamumo, aiškumo aptariamais klausimais, ugdyti mokinių mąstymą ir pažiūras. Profesinis informavimas neįmanomas be gyvo pasakojimo, įkvepiančio žodžio, nes informavimo prasmė slypi ne tik žinių pateikime, bet kartu ir ugdyme sužadinant klausytojo interesus, emocijas, valios sprendimus.

Informacinės komunikacinės technologijos (IKT). Informacinės ir komunikacinės technologijos (IKT) – tai techninė įranga, skirta informacijai apdoroti, ir programinė įranga (pavyzdžiui, tekstų rengimo sistema, skaičiuoklė, duomenų bazė, pateikčių rengimo programa) bei metodai, kuriais kuriama, tvarkoma ir skleidžiama informacija (Dagienė, 2000). IKT samprata remiasi plačiu technologijų supratimu. Į šią sąvoką įeina:

1. Kompiuteriai;
2. Interaktyvi daugialypė terpė;
3. Nešiojami kompiuteriai;
4. Elektroninės lentos;
5. Televizija;
6. Mobilieji telefonai;
7. Intranetas;
8. Internetas.

IKT atveria platesnes galimybes rinkti, apdoroti ir teikti reikalingą informaciją. Svarbu, kad mokiniai galėtų patys taikyti IKT įvairių dalykų pamokose ir užklasinėje veikloje. Aktyvus IKT naudojimas formuoja praktinius gebėjimus, pavyzdžiui, gebėjimą apdoroti informaciją, t. y. susirasti ją bet kokių pavidalu, peržvelgiant tiek popierinius, tiek kompiuterinius katalogus, atrinkti šaltinius, susisteminti informaciją pagal svarbą, išsirinkti fragmentus, juos susisteminti. Vis plačiau naudojamos IKT priemonės padeda greičiau susirasti reikalingą informaciją, skatina savarankiškumą, aktyvumą.

Savarankiškas literatūros skaitymas. Savarankiškas literatūros skaitymas taip pat turi pažintinę ir auklėjamąją reikšmę. Informacijos apie profesijas interesantai gali rasti grožinės literatūros kūriniuose, mokslo leidiniuose, specialioje literatūroje apie profesijas (pvz., Profesijos vadove), žurnaluose ir laikraščiuose (skirtuose konkrečiai profesijai ar mokslų sričiai), informaciniuose leidiniuose (pvz., lankstinukuose, informaciniuose kalendoriuose). Žinoma, naudojimasis šia literatūra priklauso nuo literatūros pobūdžio bei nuo besidominčiojo interesų, amžiaus ypatybių.

3.2. PROFESINIO INFORMAVIMO FORMŲ TRUMPAS PRISTATYMAS

Profesinis informavimas pamokų metu. Svarbiausia profesinio informavimo figūra mokykloje yra mokytojas; pateikdamas mokslo pagrindų žinias, mokėjimus ir įgūdžius, mokytojas supažindina mokinius su profesijomis, susijusiomis su jo dėstomu dalyku. Mokytojas turi geras sąlygas pažinti atskirų mokinių gabumus bei sugebėjimus dėstomam dalykui, taip pat pastebėti jų bendrusius gebėjimus (suvokimo, atminties, mąstymo, vaizduotės). Taip pat mokytojas turi visas sąlygas ir priemones pažinti mokinių veiklos būdą (darbštumą, atkaklumą, kantrybę, tikslumą, organizuotumą ir kt.).

Mokytojai, siedami teorinį dėstomą dalyką su praktine veikla, turi atskleisti mokiniams skirtingų profesijų atstovams keliamus dalykinius ir etinius reikalavimus, profesijų reikšmę visuomenės gyvenime, nurodyti būdus, kaip pažinti atskiras profesijas, kaip joms pasirengti.

Vizitai į įmones ir mokymo įstaigas, ekskursijos. Profesinio informavimo tikslų galima siekti specialių vizitų į įmones ar mokymo įstaigas metu bei ekskursijų metu. Ši profesinio informavimo forma taikoma tada, kai yra poreikis aiškiau patirti realias tam tikros mokymo ar veiklos pasaulio situacijos sąlygas. Tokiu būdu mokiniai yra atitraukiami nuo įprastinės aplinkos. Šių vizitų metu mokiniai gali geriau susipažinti su realiomis profesijų sąlygomis, išsiaiškinti, kokių savybių reikalauja stebėtų specialistų darbas, kas atstovauja darbuotojų interesams ir pan.

Vizitai į mokymo institucijų organizuojamas atvirų durų dienas taip pat yra labai informatyvūs, kadangi mokiniai gauna pirminę informaciją apie mokymo ir studijų programas, išgirsta atsakymus į jiems rūpimus klausimus, gali apsilankyti auditorijose, laboratorijose.

Į rūpimus profesijos pasirinkimo klausimus galima atsakymus rasti ir ekskursijų į muziejus metu.

Susitikimai su įvairių profesijų atstovais. Rengiami susitikimai su įvairių profesijų atstovais, kurių metu gaunama pirminė informacija apie profesijas, yra įtaigūs ir dažnai sudomina mokinius. Susitikimai su įvairių profesijų atstovais gali būti organizuojami vienai ar kelioms klasėms. Organizuojant tokio pobūdžio susitikimą, reikia iš anksto numatyti susitikimo vietą (pvz., mokykla, įmonė, neformali aplinka), laiką ir trukmę. Siekiant, kad susitikimas mokiniams taptų akstinu ir ateityje jie išsamiau domėtusi aptarta profesija, būtina aiškiai apibrėžti susitikimo rezultatus ir parinkti atitinkamą profesiją reprezentuojantį atstovą.

Profesinis informavimas klasės valandėlių metu. Klasės vadovas, būdamas ir dalyko mokytojas, turi palankias sąlygas pažinti mokinius. Daugelį metų vadovaudami vienai klasei, klasių vadovai geriau nei kiti mokytojai pažįsta savuosius auklėtinius. Jiems labiau prieinami įvairūs mokinių gebėjimų, poreikių tyrimo metodai, jie geriau pažįsta auklėtinių šeimas ir yra susipažinę su tėvų lūkesčiais savų vaikų atžvilgiu. Pagal santykius su draugais, mokytojais ir tėvais klasės vadovas gali įvertinti mokinių socialinio elgesio ypatumus, elgesio ir veiklos motyvaciją, užklasinę ir visuomeninę veiklą, fizinį išsivystymą ir sveikatą. Taigi klasės vadovas tampa pagrindiniu profesinio informavimo organizatoriumi.

Klasės valandėlių metu auklėtojai gali išsiaiškinti klasės mokinių poreikius profesinio informavimo srityje, sudaryti renginių bei priemonių planą, aptarti dalyvavimo įvairiuose profesinio informavimo renginiuose rezultatus.

Profesinio informavimo konferencijos. Konferencija – įstaigų, įmonių, organizacijų ir kt. institucijų atstovų pasitarimas, susirinkimas. Organizuojamos įvairios tematikos konferencijos, į kurias įtraukiami mokiniai ir jų tėvai, įvairių profesijų bei visuomeninių organizacijų atstovai (pvz., Lietuvos darbo biržos, Lietuvos darbo rin-

kos mokymo tarnybos, karjeros centrų, meno mokyklų, profesinių mokyklų, kolegijų ir universitetų atstovai), darbdaviai, LR švietimo ir mokslo ministerijos deleguoti asmenys ir pan.

Kino filmai, televizijos laidos, radijas. Radijas ir televizija šiandien yra lengviausiai prieinamos profesinio informavimo formos, todėl mokiniams taip pat gali būti demonstruojami ir kino filmai, ir informacinės laidos apie skirtingas profesijas. Pasitelkus šią profesinio informavimo formą, labai svarbu aptarti ir išanalizuoti matytą informaciją, kadangi aptarimas padeda geriau įsisąmoninti, įsiminti įvairius skirtingos profesinės veiklos ypatumus ar suprasti šios veiklos reikšmę visuomenei ir žmogui. Aptarimui gali vadovauti klasės auklėtojai, būrelių vadovai ir kt.

Mokyklos, kurios turi savo radiją ar televiziją, taip pat gali sėkmingai rengti laidas profesinio informavimo tikslais.

Speciali literatūra. Pažinti profesijas galima pasitelkus specialią literatūrą, kurią sudaro:

1. Grožinės literatūros kūriniai;
2. Mokslinė ir techninė literatūra, žurnalai;
3. Laikraščiai (informacija mokyklos leidžiamame laikraštyje);
4. Informaciniai leidiniai (pvz., Profesijos vadovas).

Stendai. Stendai – išsamus vaizdinis informacijos šaltinis, kuris gali būti pritaikomas ir naudojamas profesinio informavimo tikslams. Stenduose gali būti pateikiama aktuali ir nuolat atnaujinama informacija apie studijų ir mokymo programas, mokymo įstaigas, organizuojamus renginius (pvz., atvirų durų dienas, darbo mugės, karjeros dienas, kt.) ir pan.

Minėtą svarbiausią informaciją taip pat galima išplatinti rengiant informacinius lankstinukus, skrajutes, informacinio pobūdžio kalendorius.

Paroda. Profesinio informavimo tikslais gali būti organizuojamos profesinio informavimo gaminių parodos. Šių parodų metu vyksta sukurtų profesinio informavimo ir konsultavimo nacionalinių bei tarptautinių projektų skaida, eksponuojami leidiniai, elektroninės priemonės ir kiti profesinio informavimo ir konsultavimo srities produktai. Parodų lankytojai gali susipažinti su profesinio informavimo paslaugas teikiančiomis institucijomis.

Paskaita. Tai informavimo forma, kurios metu dažniausiai vienas žmogus perduoda tam tikros srities informaciją žodžiu. Nors klausytojai tiesiogiai paskaitoje nedalyvauja, negalima teigti, kad jie yra pasyvūs. Klausytojai gali intensyviai dirbti bandydami suvokti paskaitos argumentaciją, gerai suprasti logiką, įvertinti faktus ir įrodymus, stengtis atskirti esmę nuo antraeilių dalykų ar kitaip sekti paskaitą. Paskaita susideda iš įžangos, dėstymo (pagrindinės dalies) ir išvadų (baigiamosios dalies). Medžiaga turi būti pateikiama sistemaiškai, struktūruotai ir vaizdingai. Tai gana praktiškas ir greitas informacijos perteikimo būdas. Paskaitų metų pasakojimai apie profesijas turi būti vaizdingi (pvz., naudojamos skaidrės, plakatai, diagramos, kino filmai ir pan.) ir struktūruoti.

Inscenizavimas, vaidinimas, viktorinos (konkursai). Vaidmenų atlikimas – tai trumpas realus ir atkartojamas arba sukurtas gyvenimiškas epizodas ar vaidmuo, kuriam grupės narys ruošiasi. Galimas vaidmens atlikimas arba vaidinimas dalyvaujant keliems grupės nariams. Tokiu būdu vieni grupės nariai bus dalyviai, o kiti – tik stebėtojai. Po vaidinimo abi grupės pasidalija savo mintimis bei nauja patirtimi. Vaidmenų atlikimas sudaro puikias galimybes platesnei diskusijai ir pažinimo džiaugsmui.

Naudojant imitacijas ir žaidimus, dalyviai yra įtraukiami į kompleksinį problemos sprendimą, jie gali patirti profesiją, būsimą įvykį. Imitacijų ar žaidimų metu pateikiami elgesio stereotipai ar nurodomos taisyklės tipiškoms gyvenimo situacijoms, žmonių tarpusavio santykiams. Imitacijų ir žaidimų pabaigoje taip pat būtinas aptarimas.

Organizuojant vaidinimus ir imitacijas labai svarbu, kad mokiniai patys rodytų iniciatyvą, mokytojas ar profesijos patarėjas turi leisti jiems laisvai nuspręsti dalyvauti.

Konkursai tai pat skatina domėjimąsi ir padeda įsiminti informaciją apie profesijas.

Profesinio informavimo dienos (karjeros savaitė). Profesinio informavimo dienų (karjeros savaitės) metu skirtingose švietimo institucijose vyksta renginiai, skirti mokiniams ir studentams. Informacinių renginių metu lankytojai klauso įvairias paskaitas apie karjeros planavimą, atlieka asmenybės kryptingumo testus, susitinka su švietimo sektoriaus institucijų atstovais ar potencialiais darbdaviais ir yra supažindinami su įvairiomis studijų bei darbo galimybėmis. Renginiuose dalyvaujantys studentai ir mokiniai teigia, jog išsamios Karjeros dienos leidžia susidaryti platesnį vaizdą tiek apie studijas, tiek apie darbdavių reikalavimus potencialiems darbuotojams. Darbdaviai, prisistatinėję studentams ir mokiniams bei atėję paklausti jų pranešimų, teigia, jog šitaip jie gali sekti rinką, matyti, kaip studentai ieško darbo, įsivaizduoja savo būsimą veiklą bei išgirsta keliamus būsimų darbuotojų reikalavimus.

Internetas. Internetas – tai puikus būdas greitai ir lengvai surasti ieškomą informaciją, susijusią su profesijos pasirinkimu. Internetu yra prieinamos ne tik Lietuvos, bet ir užsienio šalių duomenų bazės. Taigi informacijos įvairovė skatina lyginamosios analizės praktiką profesinio informavimo ir konsultavimo kontekste. Informacinėmis kompiuterinėmis technologijomis grindžiami žinių šaltiniai ir diagnostinės priemonės atveria naujas galimybes tobulinti profesinio informavimo paslaugų apimtį ir kokybę.

3.3. PROFESINIO INFORMAVIMO FORMŲ TRŪKUMAI IR PRIVALUMAI

1 lentelė. Profesinio informavimo formų trūkumai ir privalumai

Formos pavadinimas	Pagrindiniai privalumai	Galimi trūkumai
Pamoka	<ul style="list-style-type: none"> • Logiškai, struktūruotai pateikta medžiaga • Įkvepianti pamoką vedančio asmens patirtis • Mąstymo ir diskusijų skatinimas • Taikoma didesnei klausytojų auditorijai 	<ul style="list-style-type: none"> • Pamoką vedantis asmuo nėra puikus oratorius • Klausytojų pasyvumas • Sunkiai įvertinamas žinių įsisavinimas • Vienpusė komunikacija
Vizitai ir ekskursijos	<ul style="list-style-type: none"> • Galimybė pamatyti realią situaciją • Realu – efektyvu (tai, ką matai, geriau įsisavini) • Aiškus siektinas rezultatas grindžiamas konkrečiu vizitu • Grįžtamasis ryšys 	<ul style="list-style-type: none"> • Vizito planavimo ir įgyvendinimo laiko sąnaudos • Papildomos finansinės išlaidos • Ne visiems prieinama dėl finansinių apribojimų • Mokinių priežiūra vizito ar ekskursijos metu
Susitikimai su profesijų atstovais	<ul style="list-style-type: none"> • Galimybė išgirsti įvairių nuomonių apie tą pačią profesiją • Galimybė dalyvauti diskusijoje • Dėmesio koncentracija dalyvaujant keliems profesijų atstovams 	<ul style="list-style-type: none"> • Geri profesijos atstovai gali būti blogi oratoriai • Asmenybė gali užgožti pateikiamos informacijos turinį • Pateikiamas nestruktūruotas informacijos turinys • Žmogiškasis faktorius (netinkamai parinktas atstovas gali neobjektyviai charakterizuoti savąją profesiją)
Klasės valandėlės	<ul style="list-style-type: none"> • Sistemingi susitikimai • Galimybė atsižvelgti į konkrečius klasės mokinių poreikius • Tiesioginis kontaktas 	<ul style="list-style-type: none"> • Mokinių pasyvumas • Diskusijos nukrypimas nuo temos
Profesinio informavimo konferencijos	<ul style="list-style-type: none"> • Taikoma didesnei klausytojų auditorijai • Galimybė pasikviesti įvairių pranešėjų • Galimybė pasirinkti įvairias temas 	<ul style="list-style-type: none"> • Konferencijos organizavimo laiko sąnaudos • Specialių patalpų ir įrangos būtinybė

Formos pavadinimas	Pagrindiniai privalumai	Galimi trūkumai
Kino filmai, televizijos laidos, radijas	<ul style="list-style-type: none"> • Išliekamoji įrašo vertė • Mąstymo skatinimas • Nebrangi ir patogi informacinė priemonė • Padeda susidaryti vaizdinius • Galimybė sustabdyti ar sulėtinti vaizdą • Galimybė pasirinkti keletą trumpų ištraukų 	<ul style="list-style-type: none"> • Šaltinis tik pačioms charakteringiausioms profesijoms • Pateikiamą informaciją sunku atnaujinti • Gali būti suvokiama kaip pramoga • Pasitaikantys techniniai nesklandumai
Speciali literatūra	<ul style="list-style-type: none"> • Koncentruota informacija • Ypač naudinga teigiamam profesijos įvaizdžiui sudaryti (pvz., „Sėkmingos karjeros istorijos“) • Lengvai pasiekama įvairaus amžiaus bei išsilavinimo konsultuojamiesiems 	<ul style="list-style-type: none"> • Be tinkamos įvadinės dalies gali pasirodyti nuobodūs, „sausas“ informacijos pateikimo šaltinis • Pateikiama informacija ne visada objektyvi, todėl profesijos patarėjas turėtų atidžiai peržiūrėti periodinėje spaudoje publikuojamus straipsnius
Parodos	<ul style="list-style-type: none"> • Taikoma didesnei klausytojų auditorijai 	<ul style="list-style-type: none"> • Reklaminio pobūdžio, paviršutiniškas bendravimas
Paskaita	<ul style="list-style-type: none"> • Taikoma didesnei klausytojų auditorijai • Informacija pateikiama struktūruotai 	<ul style="list-style-type: none"> • Vienpusis kalbėjimas, nuobodi • Transliacinio pobūdžio • Klausytojų pasyvumas
Inscenizavimas, vaidinimas,	<ul style="list-style-type: none"> • Aktyvus dalyvavimas ir medžiagos įsisavinimas • Reali situacija • Pačių realiai patirtos žinios išlieka ilgesnį laiką • Emocijų raiška • Mokymasis dalinantis patirtais įspūdžiais ir emocijomis atliekant tam tikrą vaidmenį 	<ul style="list-style-type: none"> • Tokia profesinio informavimo forma gali būti nepriimtina, ypač drovesniems mokiniam • Netaikoma didelėms grupėms • Reikalauja kruopštaus pasirengimo • Sunku suvaldyti daug dalyvių • Laiko sąnaudos
Konkursai (viktoriai)	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencijos skatinimas • Tiesioginis grįžtamasis ryšys • Profesijos patarėjas turi laiko stebėti dalyvius 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerimtas požiūris • Sudėtinga kontrolė • Dalyvių pasyvumas
Profesinio informavimo dienos (karjeros savaitė)	<ul style="list-style-type: none"> • Taikoma didesnei klausytojų auditorijai • Koncentruotas dėmesys vienai temai • Individualus dėmesys • Galimybė dalyvauti diskusijoje 	<ul style="list-style-type: none"> • Reikalauja kruopštaus pasirengimo • Laiko sąnaudos • Specialių patalpų ir įrangos būtinybė

Formos pavadinimas	Pagrindiniai privalumai	Galimi trūkumai
Teminiai vakarai	<ul style="list-style-type: none"> • Kūrybiškumo ir aktyvumo skatinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Dalyvių pasyvumas
Internetas	<ul style="list-style-type: none"> • Palankios sąlygos gauti naujausią informaciją, susijusią su profesijos pasirinkimu, mokymosi institucijos paieškomis ir t. t. • Prieinamos ne tik Lietuvos, bet ir užsienio šalių duomenų bazės 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepatikimas interneto ryšys • Organizuojant grupinį informavimą, reikalinga speciali patalpa (tinkamai parengta kompiuterių klasė) ir papildomos techninės priemonės (daugialypė terpė) • Informacijos šrautų intensyvumas bei gausa • Būtinasis informacijos diferencijavimas (prioritetas – oficialios duomenų bazės)
Seminarai	<ul style="list-style-type: none"> • Išankstinis dalyvių pasiruošimas • Aktyvus dalyvių įsitraukimas • Diskusijų galimybė • Seminaro moderatoriai – dalyviai • Tinkamumas specialioms temoms 	<ul style="list-style-type: none"> • Sunku, nedrąsu pradėti • Dalyvių pasyvumas

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

5. Iš pateikto sąrašo pažymėkite penkis profesinio informavimo metodus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- aspektinė analizė
- analitinis tyrimas
- stebėjimas
- praktinė veikla
- anketinė apklausa
- kokybinis diagnostinis tyrimas
- vaizdinių priemonių demonstravimas
- verbaliniai (žodiniai metodai)
- fenomenologinė analizė
- IKT (informacinės kompiuterinės technologijos) naudojimas

6. Nuo ko priklauso profesinio informavimo formų taikymo efektyvumas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- esmės suvokimo
- tikslo suformulavimo
- strategijos pasirinkimo

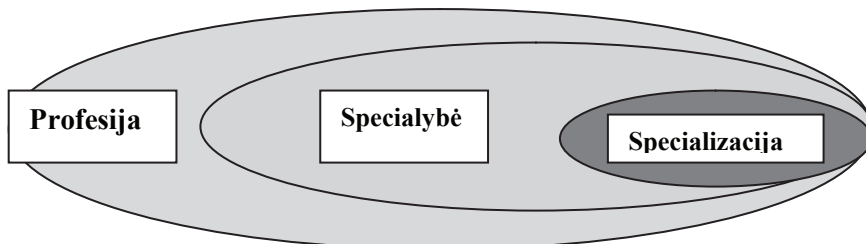
4. PROFESIJOS SUPRATIMAS

Profesija – atitinkamomis žiniomis, gebėjimais pagrįstos žmonių veiklos kombinacijos, teikiančios jiems materialinio apsirūpinimo ir aktyvaus įsijungimo į visuomeninio gyvenimo struktūras prielaidas (Laužackas, 2005, 34). **Profesija** yra veikla, pavyzdžiui, teisė, medicina ar inžinerija, kuriai atlikti reikia gero profesinio pasirengimo, darbo patirties ir specializuotų tam tikros trukmės studijų. Galimybė užsiimti šia veikla gali būti tam tikru būdu reglamentuojama.

Specialybė – tam tikra mokslo žinių ir pažinimo faktų visuma, kurią įsisavina žmogus, rengdamasis darbui konkrečioje profesijoje, t. y. įgyja reikiamą kvalifikaciją. Specialybė dažniausiai sutampa su mokymo / studijų programa (Laužackas, 2005, 45).

Kalbant apie šių sąvokų ryšį reikia paminėti, jog dažniausiai *specialybė* suvokiama siauriau nei *profesija*. *Profesijos* sąvoka atspindi veiklos pobūdį, o *specialybė* – praktikoje realizuojamą profesinę veiklą. Be šių sąvokų dažnai vartojamas ir neretai painiojamas dar vienas terminas – *specializacija*.

Specializacija – siauresnė už specialybę žinių ir pažinimo sritis; darbo pasidalijimo forma, kai asmuo sutelkia savo veiklą į vieną palyginti siaurą veiklos sritį (5 pav.). Šia sąvoka pažymima, jog asmuo žinias bei gebėjimus tobulina siauroje tam tikros profesinės veiklos srityje.

5 pav. Profesija, specialybė, specializacija: sąvokų apibrėžimo ribos

Profesijos patarėjas remiasi pagrindiniais profesinio informavimo principais. Labai svarbu suvokti, jog profesinis informavimas pirmiausia yra paremtas objektyvios informacijos teikimu, todėl būtina turėti žinių ne tik apie giminiškas profesijas, bet ir apie jų įgijimo kelius, kvalifikacijos tobulinimo galimybes.

Istorija ir vystymasis. Profesijų pasaulio įvairovė sudaro galimybę analizuoti profesijos istoriją ir jos vystymosi kelią. Susiduriama su sunkumais siekiant įvertinti giminiškų profesijų atsiradimo bei paplitimo laiką, todėl informacijos paieška bei duomenų analizė tampa svarbia profesijos patarėjo veiklos sritimi. Nereikėtų pamiršti, jog technikos ir technologijų tobulėjimas lemia vienu profesijų atsiradimą, o kitų nykimą, todėl konsultacijos metu profesijos patarėjas turėtų akcentuoti šiuos faktus.

Poreikis ir perspektyvos. Supažindinant su profesijomis, būtina informuoti apie aptariamą profesiją perspektyvas. Darbo rinka formuoja tam tikrų profesijų poreikį, todėl profesijos patarėjas turėtų žinoti artimiausias darbo rinkos plėtros tendencijas, būti susipažinęs su profesijų poreikio prognozėmis. Vienas patogiausių informacijos apie darbo rinkoje paklausias profesijas paieškos būdų – Lietuvos darbo biržos publikuojamo Įsidarbinimo galimybių barometro bei LDB Jaunimo darbo centro kas ketvirtį rengiamo Informacinio biuletenio analizė. Būtina paminėti, jog šios prognozės nėra ilgalaikės, todėl renkantis profesiją reikėtų jas vertinti kritiškai.

Ryšys su kitomis profesijomis. Aptariant profesijas bei jų įgijimo būdus reikėtų nepamiršti, jog realybėje susiduriama su giminiškomis profesijomis bei jų grupėmis. Konsultuojant reikia paminėti, kokių žinių ir gebėjimų poreikis būdingas vienai ar kitai profesijų šeimai, kokios žinios bei gebėjimai būtini konkrečiai profesijai.

Mokymo institucijos, kuriose galima įgyti pasirinktą profesiją. Vienas svarbiausių dalykų pasirinkus profesiją – mokymo institucijos, kurioje rengiama pasirinktai profesijai, išsirinkimas. Profesijos patarėjas, turėdamas žinių apie Lietuvos švietimo sistemą, jos lygmenis bei mokymo institucijų tipus, turi informuoti asmenis apie jų pasirinkimo galimybes. Ypač naudinga profesijos patarėjui yra LR Švietimo ir mokslo ministerijos oficiali duomenų bazė AIKOS (Atvira informavimo konsultavimo ir orientavimo sistema – www.aikos.smm.lt).

PAPILDOMA MOKYMOŠI MEDŽIAGA

4.1. PROFESIJŲ GRUPĖS

1974 metais **L. Jovaiša** parengė profesijų sąrašą **pagal veiklos poreikį**. L. Jovaiša teigia, jog sąrašas buvo sudarytas laikantis požiūrio, kad gabumai yra motyvacijos veiksnys, sukeliantis polinkį. Dėl šios priežasties visai tikėtina prielaida, kad asmuo rinksis profesiją pagal savo polinkius¹. L. Jovaiša išskyrė 6 profesijų grupes:

1. Intelektinės [išsvystytas gebėjimas spręsti sudėtingas problemas];
2. Techninės [išlavintas erdvinis, vaizdinis mąstymas];
3. Socialinės [gebėjimas organizuoti veiklą, įtikinėti kitus];
4. Asistento (aptarnavimo) [gebėjimas bendrauti, lengvai užmegzti kontaktus,];
5. Ekspresyvinės (meninės) [savitas formų, spalvų jautimas, išlavintas estetiškas skonis];
6. Lokomocinės (judesio, darbo atvirame lauke) [išsvystyta ištvermė, gebėjimas įveikti kliūtis].

Išvardintoms profesijų grupėms priklauso šios profesijos:

¹ Jovaiša L. (1999). Profesinio konsultavimo psichologija. Kaunas, p. 76.

2 lentelė. Profesijų grupės

1. Intelektinės	2. Techninės	3. Socialinės
a) humanitariniai ir socialiniai mokslai b) biologija ir medicina c) fizika ir astronomija d) chemija e) matematika	a) gamybos ir gamybos b) statyba c) energetika d) elektronika e) ryšiai	a) valdymas (vadyba, administravimas) b) švietimas c) apsauga (teisinė, civilinė, karinė) d) globa ir rūpyba e) konsultavimas
4. Asistento	5. Ekspresyvinės	6. Lokomocinės
a) prekyba ir maitinimas b) žiniasklaida c) finansai ir buhalterija d) sielovada e) buitės paslaugos	a) architektūra b) skulptūra c) tapyba, grafika, dizainas d) muzika, choreografija e) grožinė literatūra, vaidyba	a) transportas b) miškininkystė c) žemės ūkis d) žvejyba e) sportas

Pagal asmens polinkį tam tikrai veiklai galima spręsti apie būsimą jo profesijos pasirinkimą.

L. Jovaiša pabrėžia asmeninės pasirinkimo laisvės svarbą.

4.2. ASMENYBĖS TIPAI PAGAL J. HOLLANDĄ

3 lentelė. Asmenybės tipai pagal J. Hollandą

Nr.	Tipas	Vertybės	Veiklos būdas	Darbo stilius
1.	Realistinis	Dažniausiai yra konservatyvių pažiūrų, pasižymi sveika nuovoka, mėgsta asmeninę laisvę, gamtą, yra taupus, sąžiningas.	Atlieka darbą daug nekalbėdamas, iš karto atlieka jį gerai, eidamas prie to, kas svarbiausia.	Bendraudamas kalba apie esmę, nemėgsta ilgų derybų, nori žinoti, ką reikia atlikti, ir dirba savarankiškai.
2.	Konvencionalusis	Konservatyvus, bet vertina prabangą, ištvermingas, sąžiningas, taupus, vertina tikslus, nuoseklius įsakymus.	Numato detalų veiklos planą ir jo laikosi. Dėmesingas detalėms, mėgsta jas sisteminti.	Gerai jaučiasi kolektyve, didžiuojasi galėdamas gerai ir ramiai atlikti darbą. Sunku dirbti, kai tikslų ir atlikimo būdų neįmanoma aiškiai apibrėžti.
3.	Verslusis	Pasisekimas, statusas, atsakomybė, lojalumas, rizika.	Inicijuoja veiklą, kurią vykdo kiti. Sutelkia dėmesį į tikslo siekimą nekreipdamas dėmesio į smulkmenas.	Vadovauja komandai siekdamas tikslo. Gerai jaučiasi, kai gali suteikti valdžios įgaliojimus kitiems ir įtikinti kitus vykdyti planą. Kartais gali būti neįjautrus kitų nuopelnams.

Nr.	Tipas	Vertybės	Veiklos būdas	Darbo stilius
4.	Intelektualusis	Kruopštumas, išradingumas, tikslo siekimas, nepriklausomybė.	Analizuoja problemą, įvertina galimybes ir duomenis, sudaro veikimo planą, analizuoja rezultatus.	Jam labiau patinka dirbti vienam. Kartais gali labiau susitelkti ties detalėmis ir nematyti visumos.
5.	Meninis	Grožis, saviraiška, vaizduotė, kūrybiškumas, pažiūrų liberalumas.	Mėgsta kūrybiškai spręsti problemas ir planuoti. Sprendimai dažniausiai pagrįsti intuicija ir vaizduote.	Dažnai spontaniškas. Gali pateikti neįprastus sprendimus, kurie nesusitampa su organizacijoje priimtomis normomis.
6.	Socialinis	Paslaugos kitiems, teisingumas, supratimas, empatija, betarpiškumas.	Veikdamas atsižvelgia į aplinkinių žmonių nuomones, stengiasi rasti visus tenkinantį sprendimą.	Mėgsta dirbti grupėje, asmeniškai aukojasi, kad įvykdytų grupės uždavinius. Siekdamas sutarimo, kartais nepaiso darbo efektyvumo

Parengta pagal V. Stanišauskienės mokomąją medžiagą

4.3. BENDRA INFORMACIJA APIE PROFESIJŲ KLASIFIKAVIMĄ

4 lentelė. Profesijų klasifikacijos sistemos pagal kriterijus

Nr.	V. Pavardė	Profesijų klasifikacijos kriterijus	Profesijų klasifikacijos sistema
1.	C. Piorkovskis	Dėmesio ypatumai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesijos, reikalaujančios nuolatinio dėmesio. 2. Profesijos, reikalaujančios paskirstyti dėmesį ir sugebėti greitai jį perkelti. 3. Profesijos, reikalaujančios koncentruoto dėmesio. 4. Profesijos, reikalaujančios ritminio dėmesio. 5. Profesijos, reikalaujančios greitai prisitaikančio dėmesio.
2.	O. Lipmanas	Darbo objektai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesijos, kuriose darbas susijęs su žmonėmis. 2. Profesijos, apimančios darbą su gyvąja gamta. 3. Profesijos, kuriose darbas susijęs su negyvąja gamta.

Nr.	V. Pavardė	Profesijų klasifikacijos kriterijus	Profesijų klasifikacijos sistema
3.	E. Strongas	Interesai	I grupė – menininkas, architektas, psichologas, gydytojas. II grupė – fizikas, inžinierius, chemikas. III grupė – lakūnas, žemdirbys, dailidė. IV grupė – biuro tarnautojas, knygų žinovas.
4.	F. Šatkovskis	Žmogaus potraukiai	<i>I. Vitalinių profesinių potraukių sfera</i> 1. Seksualiniai potraukiai (dauginimosi, meilės). 2. Maitinimosi potraukiai. 3. Globos potraukiai (motinystė, slauga). <i>II. Funkcinių profesinių potraukių sfera</i> 1. Statybos potraukiai (meistro darbai, statybai). 2. Judėjimo potraukiai (kelionės, medžioklės, kovos). <i>III. Socialinių profesinių potraukių sfera</i> 1. Savęs potraukiai (savęs teigimo, valdymo, siekimo pasižymėti). 2. Kontaktų potraukiai (atsidavimo, grupavimosi, dalyvavimo). <i>IV. Kultūrinių profesinių potraukių sfera</i> 1. Tyrimo potraukiai. 2. Estetiniai potraukiai. 3. Etiniai potraukiai.
5.	J. Hollandas	Asmenybės ir profesinės aplinkos atitikimas	1. Realistinis tipas. 2. Konvencionalusis tipas. 3. Verslusis tipas. 4. Intelektualusis tipas. 5. Meninis tipas. 6. Socialinis tipas.
6.	L. Jovaiša	Veiklos poreikis	1. Intelektinės [išvystytas gebėjimas spręsti sudėtingas problemas] 2. Techninės [išlavintas erdvinis, vaizdinis mąstymas] 3. Socialinės [gebėjimas organizuoti veiklą, įtikinėti kitus] 4. Asistento (aptarnavimo) [gebėjimas bendrauti, lengvai užmegzti kontaktus] 5. Ekspresyvinės (meninės) [savitas formų, spalvų jautimas, išlavintas estetiškas skonis] 6. Lokomocinės (judesio, darbo atvirame lauke) [išvystyta išvermė, gebėjimas įveikti kliūtis]

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

7. Kas yra profesija? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - darbo pasaulio keliami reikalavimai žmogui
 - atitinkamomis žiniomis bei gebėjimais grįsti žmonių veiklos deriniai
 - žmogaus asmeninių savybių ir gebėjimų rinkinys, reikalingas konkrečiai darbinei veiklai atlikti
8. Kas yra specialybė? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - darbo pasidalijimo forma, kai asmuo sutelkia savo veiklą į vieną palyginti siaurą veiklos sritį
 - žmogaus asmeninių savybių ir gebėjimų rinkinys, reikalingas konkrečiai darbinei veiklai atlikti
 - tam tikra mokslo žinių ir pažinimo faktų visuma, kurią įsisavina žmogus, rengdamasis darbui konkrečioje profesijoje, t. y. įgyja reikiamą kvalifikaciją

5. PROFESINIO INFORMAVIMO TURINYS

Profesinio informavimo turinį sudaro:

1. Profesijos supratimas (visuomeninis poreikis, darbo perspektyvos ir t. t.);
2. Profesijos įgijimas (informavimas apie švietimo įstaigų pasirinkimo galimybes ir t. t.);
3. Darbo turinys ir pobūdis (supažindinimas su proceso išoriniais ir vidiniais ypatumais);
4. Higieniniai, psichofiziologiniai, psichologiniai darbo ypatumai;
5. Ekonominiai ir socialiniai darbo ypatumai;
6. Informacijos apie profesiją šaltiniai.

Reikalavimai profesinio informavimo turiniui

1. Profesijos (specialybės) supratimas:
 - 1.1. Istorija ir vystymasis;
 - 1.2. Profesijos poreikis ir perspektyvos;
 - 1.3. Ryšys su kitomis profesijomis;
 - 1.4. Mokymo institucijos, kuriose galima įgyti profesiją (nurodant stojimo sąlygas ir reikalavimus);
 - 1.5. Darbo vieta; pareigos, kurias galima užimti.
2. Darbo pagal profesiją turinys:
 - 2.1. Išorinis darbo proceso turinys (užduotys, rezultatai);
 - 2.2. Vidinis darbo turinys (žinios ir gebėjimai, kurių prireiks dirbant pagal pasirinktą profesiją);
 - 2.3. Darbo pobūdis (darbo aplinkos aptarimas: darbas lauke ar patalpoje; įprastomis ar pavojingomis sąlygomis).
3. Žmogus darbo metu:
 - 3.1. Moralinės ir charakterio savybės;
 - 3.2. Psichofiziologinės savybės;

- 3.3. Medicininės ir psichologinės kontraindikacijos.
- 4. Ekonominiai ir socialiniai profesijos ypatumai:
 - 4.1. Darbo sąlygos (darbo trukmė; pamaininis darbas; dalinio užimtumo galimybės; atostogos);
 - 4.2. Uždarbis, jo didėjimo galimybės;
 - 4.3. Karjeros galimybės, tobulėjimo perspektyvos;
 - 4.4. Socialinė sauga, pensinis amžius;
 - 4.5. Profesijos populiarumas regione.
- 5. Literatūra apie tam tikrą profesiją:
 - 5.1. Periodinė spauda (sėkmingos karjeros istorijos);
 - 5.2. Specializuoti spaudiniai (Profesijų aplankai; Profesijos vadovas ir t. t.).

PAPILDOMA MOKYMOŠI MEDŽIAGA

5.1. REIKALAVIMŲ PROFESINIO INFORMAVIMO TURINIUI APRAŠYMAS

Reikalavimų profesinio informavimo turiniui aprašymas:

1. Darbo vieta, pareigos, kurias galima užimti

Pageidautina, jog pristatant tam tikrą profesiją būtų informuojama ir apie aptariamą profesijos atstovo darbo vietą. Ši informacija padeda asmeniui susidaryti išsamų vaizdą apie ateityje planuojamą darbo veiklą. Būtina paminėti, jog yra profesijų, (pvz., filosofo), kurių darbo vietos ir (ar) užimamų pareigų spektro apibrėžti neįmanoma.

2. Darbo pagal specialybę turinys

2.1. Išorinis darbo turinys – tai informacija apie darbo vietoje vykdomas užduotis, jų eiliškumą bei atlikimo rezultatus. Šio tipo informacija suteikia galybę supažindinti su profesija natūralioje jos aplinkoje. Tokiu būdu galima įsivertinti asmenines savybes bei aplinkos poveikį atliekamų užduočių kokybei. Šio tipo informaciją profesijos patarėjas turėtų teikti ypač atidžiai, atsižvelgdamas į objektyvius, patikrintus duomenis;

2.2. Vidinis darbo turinys. Išoriniu darbo proceso turiniu aktualizuojamas vidinis tam tikros profesijos darbo turinys. Peržvelgus galimas užduotis ir siekiamus rezultatus sužinoma, kokių žinių ir gebėjimų reikia įgyti siekiant aktyviai veikti pasirinktoje profesinėje veikloje. Informuojant būtina išskirti, kurie bendrieji gebėjimai aktualiausi, kaip jie veikia sėkmingą užduočių atlikimą. Privalu nurodyti, kokių specialiųjų gebėjimų, būdingų tik tam tikrai profesinei veiklai, teks įgyti;

2.3. Darbo pobūdžio nusakymas – tai darbo aplinkos konkretizavimas. Siekiant maksimaliai informuoti, turėtų būti pateikiama informacija apie darbo aplinką, kurioje atliekamos pagrindinės užduotys: dirbama patalpose ar lauke; galbūt darbo sąlygos yra pavojingos ar kenksmingos.

3. Žmogus darbo metu

3.1. Moralinės charakterio savybės. Tai profesinei veiklai būtinos charakterio savybės, kurias asmuo turėtų puoselėti. Tai tobulintinos charakterio savybės, kurių pagrindas – asmens vertybių nuostatos. Jei asmens moralinės charakterio savybės ir profesijos keliami reikalavimai sutampa, asmuo įgyja papildomą motyvacijos šaltinį, skatinantį tobulinti kvalifikaciją, įgyti naujų žinių bei gebėjimų, siekti aukštos darbo kokybės;

3.2. Psichofiziologinės savybės leidžia apibūdinti, kokių asmens psichofiziologinių charakteristikų tikimasi iš vienos ar kitos profesijos atstovų (pvz., atkreipiamas dėmesys į asmens reakciją, judesių koordinaciją, dėmesio koncentraciją, sklandžią kalbą, gerą atmintį);

3.3. Medicininės ir psichologinės kontraindikacijos. Tai asmens savybių, trukdančių atlikti visavertę profesinę veiklą, identifikavimas. Skirtingų profesijų medicininės ir psichologinės kontraindikacijos skiriasi, priklausomai nuo atliekamų užduočių pobūdžio ir pageidautino rezultato (galimų medicininių ir psichologinių kontraindikacijų pavyzdžiai: regos, klausos, kalbos sutrikimai; užkrečiamos ligos (aktyvi tuberkuliozė; įvairios odos bei nagų grybelio formos); alergija; sutrikęs vestibuliarinis aparatas; lėta reakcija; nepakantumas sėdimam darbui; klaustrofobija; lėtas erdvinis mąstymas ir t. t.).

4. Ekonominiai ir socialiniai profesijos ypatumai

4.1. Darbo sąlygos (trukmė, atostogos) turi būti apibūdintos siekiant informuoti apie pasirinktos profesinės veiklos teikiamą materialinę naudą. Būtina nurodyti darbo dienos trukmę. Jei darbas pagal pasirinktą profesiją yra pamaininis, reikėtų nurodyti pamainos intervalą. Atostogų trukmė dažniausiai – 28 kalendorinės dienos, tačiau yra profesijų, kurių atstovai atostogauja ilgiau, pvz., mokytojai atostogauja 56 kalendorines dienas per metus;

4.2. Uždarbis, pajamų didėjimas. Atlygio už atliktą darbą įvardijimas gali padėti sutelkti jėgas bei motyvuoti asmenį aktyviai veikti. Profesijos patarėjas, aptardamas tam tikrą profesiją, turėtų nurodyti vidutinį atlyginimą, kurio galėtų tikėtis asmuo, nusprendęs pasirinkti konkrečią profesiją. Nors šiuo metu sudėtinga numatyti skirtingų profesijų darbuotojų pajamas, tačiau atsižvelgiant į darbo rinkos sektorių tyrimus bei prognozes, galima mėginti įvardyti profesinės veiklos sritis, kuriose dirbančių pajamos didės arba nesikeis;

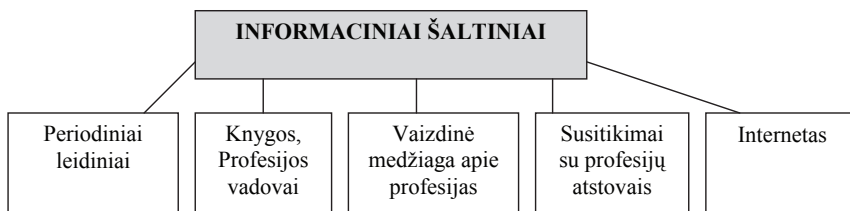
4.3. Karjeros galimybės, tobulėjimo perspektyvos. Vienas aktualiausių šandieninių dinamiškų pokyčių diktuojamų profesijos prestižo kriterijų – sėkmingos karjeros galimybės. Priklausomai nuo požiūrio į karjerą (asmeninė ar organizacinė karjera), pabrėžiami ir tam tikros profesinės veiklos privalumai. Tokiam informavimui ypač pasitarnauja sėkmingos žymių visuomenės veikėjų, verslininkų, politikų, menininkų sėkmingos karjeros istorijos (angl. *success story*). Kvalifikacijos tobulinimo galimybių aptarimas yra labai aktualus, ypač kalbant apie profesijas, kurių tobulėjimo galimybės bei kryptys yra griežtai biurokратиškai reglamentuotos. Pvz., mokytojo profesija turi horizontaliosios karjeros plėtojimo tendencijų: skiriamos šios

profesinės kvalifikacinės kategorijos– mokytojas, vyresnysis mokytojas, mokytojas metodininkas, mokytojas ekspertas;

4.4. Socialinė sauga, pensinis amžius leidžia suvokti, į kokias socialines garantijas pretenduoja vienos ar kitos profesijos atstovai. Kai kurių profesijų atstovai turi reglamentuotą teisę į pensiją išeiti anksčiau LR įstatymuose numatyto laiko (pvz., teisėsaugos struktūrų darbuotojai, ugniagesiai gelbėtojai), todėl aptariant skirtingas veiklos sritis, profesijos patarėjas turi informuoti ir apie šias galimybes;

4.5. Profesijos populiarumas regione parodo profesijos paplitimo arealą ir įmanomas profesinės veiklos tobulinimo galimybes. Įvardijama, kur ir esant kokioms sąlygoms palankiausia rinktis tam tikrą profesiją.

5. Literatūros ir kitų papildomų informacinių šaltinių apie profesiją klasifikacija pateikta 6 pav.

6 pav. Informacinių šaltinių apie profesiją klasifikacija

5.2. PROFESIOGRAMOS STRUKTŪRA

Profesiograma – trumpas, konkretus ir detalus konkrečios profesijos apibūdinimas (profesijos charakteristika). (Profesijos patarėjų mokymo metodinė medžiaga, 2004, Vilnius. RMTKR Karjeros planavimo centras, 40).

1. *Elementarioji profesiogramos struktūra*
 - darbo objektas;
 - darbo priemonės;
 - darbo vietos charakteristikos aprašymas;
 - reikiamos kvalifikacijos aprašymas;
 - profesinio statuso įvertinimas.
2. *Detali profesiogramos struktūra*
 - Technologinė charakteristika:
 1. Darbo objektas;
 2. Darbo tikslai;
 3. Darbo operacijos / veiksmi;
 4. Darbo aplinka;
 5. Darbo laikas;
 6. Klaidos darbe.
 - Ekonominė charakteristika:
 1. Darbo sritis;

2. Darbo paklausa.
 - Pedagoginė charakteristika:
 1. Išsilavinimo lygis ir turinys;
 2. Mokymo įstaigos;
 3. Būtinios žinios bei gebėjimai.
 - Medicininė charakteristika:
 1. Reikalavimai sveikatai;
 2. Medicininės kontraindikacijos;
 3. Neigiami veiksniai darbe.
 - Psichologinė charakteristika:
 1. Reikalavimai jutimo organams, klausai, judėjimo funkcijoms;
 2. Reikalavimai protiniams sugebėjimams;
 3. Reikalavimai charakterio bruožams.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

9. Reikalavimuose profesinio informavimo turiniui žmogus darbo metu apibūdinamas trejomis charakteristikomis (*pažymėkite tris teisingus atsakymus*)
 - pedagoginiai gebėjimai
 - moralinės ir charakterio savybės
 - gebėjimas priimti sprendimus
 - psichofiziologinės savybės
 - medicininės ir psichologinės kontraindikacijos
 - bendravimo gebėjimai
10. Darbo pagal profesiją turinys reikalavimuose profesinio informavimo turiniui apibūdinamas trimis parametrais (*pažymėkite tris teisingus atsakymus*)
 - karjeros galimybių ir tobulėjimo perspektyvų turinys
 - vidinis darbo turinys
 - darbo pobūdis
 - socialinės saugos galimybės ir pensinio amžiaus ribos
 - profesijos populiarumo regione lygis
 - išorinis darbo proceso turinys

6. NACIONALINĖ PROFESINIO INFORMAVIMO SISTEMA

6.1. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO TEISĖS AKTAI

Pagrindiniai Lietuvos teisės aktai ir politiniai dokumentai, svarbūs profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų plėtrai:

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853);
2. Profesinio orientavimo strategija (Žin., 2004, Nr. 56-1955);

3. Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų aprašas (Žin., 2005, Nr. 60-2132).

6.2. PROFESINIO INFORMAVIMO TIKSLINĖS GRUPĖS

Remiantis Profesinio informavimo standartu (2006), įvardytos šios profesinio informavimo tikslinės grupės:

1. Jaunesniojo mokyklinio amžiaus (1–4 klasių, 5–8 klasių) mokiniai;
2. Asmenys, „iškritę“ iš bendrojo švietimo sistemos;
3. Jaunimas be profesinio pasirengimo;
4. Vyresniojo mokyklinio amžiaus (9–12 klasių) mokiniai;
5. Stojantys į Lietuvos profesines mokyklas asmenys;
6. Profesinių mokyklų mokiniai;
7. Stojantys į Lietuvos aukštąsias mokyklas asmenys;
8. Kolegijų ir universitetų studentai;
9. Mokinių tėvai;
10. Mokytojai;
11. Profesijos mokytojai;
12. Dėstytojai;
13. Profesinio informavimo konsultantai;
14. Profesijos konsultantai;
15. Dirbantys asmenys;
16. Bedarbiai;
17. Persikvalifikuojantys asmenys;
18. Tobulinantys kvalifikaciją asmenys;
19. Darbdaviai;
20. Politikai;
21. Neįgalieji;
22. Kaliniai;
23. Migrantai;
24. Kiti.

6.3. PROFESINIO INFORMAVIMO VYKDYTOJAI

Profesinį informavimą vykdo:

1. **Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ir klasių auklėtojai** mokiniams suteikia elementarių žinių apie darbo ir profesijų pasaulį, AIKOS interneto svetainę ir kitus profesinio informavimo šaltinius, profesinio informavimo taško teikiamas paslaugas, informuoja, kur galima rasti profesinio informavimo ir konsultavimo institucijas.

2. **Profesijos mokytojai** profesinių mokyklų mokiniams teikia informaciją apie AIKOS svetainę ir kitus profesinio informavimo šaltinius, profesinio informavimo taško

teikiamas paslaugas, darbo rinką, profesijas, kvalifikaciją, tolesnio mokymosi galimybes, priėmimo sąlygas, informuoja, kur galima rasti profesinio informavimo ir konsultavimo institucijas, darbdaviams teikia informaciją apie profesinėje mokykloje teikiamą kvalifikaciją, vykdomas mokymo programas, kvalifikacijos tobulinimo galimybes.

3. Profesinio informavimo konsultantai:

3.1. *Profesijos patarėjai* organizuoja profesinio informavimo taško veiklą, kaupia, saugo ir tvarko profesiniam informavimui reikalingą informaciją magnetinėse laikmenose ir žinytų, informacinių leidinių, aprašų ir kitomis spausdintos informacijos formomis, naudodamiesi AIKOS ir kitais informacijos šaltiniais, teikia profesinio informavimo paslaugas bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams ir visiems profesinio informavimo taškui priklausančioje teritorijoje gyvenantiems asmenims, padeda išmokti naudotis AIKOS ir kitomis interneto svetainėmis, mokiniams teikia žinių apie profesijų ir darbo pasaulį, profesijų turinį, jų ypatumus ir reikalavimus, mokymosi ir studijų galimybes Lietuvos Respublikoje ir užsienyje, mokymo ir studijų programas, įgyjamą kvalifikaciją, priėmimo sąlygas, kvalifikacijos įgijimo arba tobulinimo, įsidarbinimo ir profesinės karjeros galimybes, bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų mokytojus informuoja apie teikiamas paslaugas bei naujoves profesinio informavimo srityje, taip pat teikia įvairias profesinio informavimo paslaugas „iškritusiems“ iš švietimo sistemos asmenims, jaunimui be profesinio pasirengimo, dirbantiesiems ir bedarbiams, darbdaviams, paaiškina, kaip rasti profesinio konsultavimo institucijas, rūpinasi, kad mokyklų mokiniai gautų informaciją apie profesinio konsultavimo paslaugas artimiausiame profesinio orientavimo centre;

3.2. *Socialiniai pedagogai ir mokyklų psichologai* mokiniams teikia informaciją apie AIKOS interneto svetainę ir kitus profesinio informavimo šaltinius, profesinio informavimo taško teikiamas paslaugas, darbo rinką ir profesijas, padeda mokiniams susirinkti reikalingą informaciją bei medžiagą, susidaryti individualius profesinės karjeros planus bei juos vykdyti, informuoja mokytojus, klasės auklėtojus, profesijos mokytojus apie profesinės karjeros planavimo principus ir metodiką.

6.4. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO PASLAUGŲ TEIKĖJAI

Mokykloje ir už jos ribų numatomi du profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjų tipai.

1. **Profesinio informavimo taškai (PIT)** – tai akredituotos ar kitos institucijos, kuriose rūpinamasi profesiniu informavimu mokykloje ar kitoje įstaigoje. Juose profesinio informavimo paslaugas teikia profesijos patarėjai. Profesinio informavimo taškai (PIT) turi įrengtus laisvos prieigos prie interneto taškus, priėjimą prie šalies švietimo ir darbo rinkos duomenų bazių ar sukauptą informaciją kompiuterinėse laikmenose, vaizduojantėse bei yra aprūpinti metodinėmis priemonėmis, žinytais apie mokymosi ir įsidarbinimo galimybes ar kita su profesiniu informavimu susijusia spausdinta informacija. 10-yje Lietuvos apskričių, savivaldybių teritorijose jau

įrengti 61 profesinio informavimo taškai, kurie yra aprūpinti trijų kompiuterių darbo vietomis, skaitytuvu, spausdintuvu, vietinio tinklo bei programine įranga. Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų mokytojai turėtų nukreipti mokinius, ieškančius išsamios su profesiniu informavimu susijusios informacijos, būtent į šiuos profesinio informavimo taškus. Ateityje visose 10-yje Lietuvos apskričių planuojama papildomai įsteigti 640 profesinio informavimo taškų.

2. Profesinio orientavimo centrai (POC) – tai akredituotos institucijos, kurios rūpinasi profesiniu informavimu ir konsultavimu bei įgyvendina prevencinę, reabilitacinę ir korekcinę profesinio konsultavimo veiklą už mokyklos ribų. POC profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas teikia profesijos patarėjai, profesijos konsultantai ir psichologai.

POC funkcijos:

1. Teikti informaciją visiems gyventojams apie įsidarbinimo galimybes Lietuvoje ir užsienyje;
2. Rengti ir vykdyti prevencines, korekcines bei reabilitacines profesinio konsultavimo programas;
3. Taikyti psichodiagnostinį testavimą;
4. Konsultuoti profesinio kryptingumo, tinkamumo, profesinės karjeros planavimo klausimais;
5. Visos profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugos profesinio informavimo taškuose (PIT) ir profesinio orientavimo centruose (POC) teikiamos nemokamai.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

11. Iš pateikiamo įstatymų sąrašo pažymėkite vieną svarbų profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų plėtrai teisės aktą (*reikia pažymėti teisingą atsakymą*):

- Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 98-2478)
- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853)
- Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 66-1909)

12. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturis profesinio informavimo vykdytojus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ir klasių auklėtojai
- mokinių tėvai
- savivaldybės administracijos atstovai
- profesijos mokytojai
- regioninių darbo biržų darbuotojai
- teritorinių darbo rinkos mokymo tarnybų darbuotojai
- profesijos patarėjai
- socialiniai pedagogai ir mokyklų psichologai

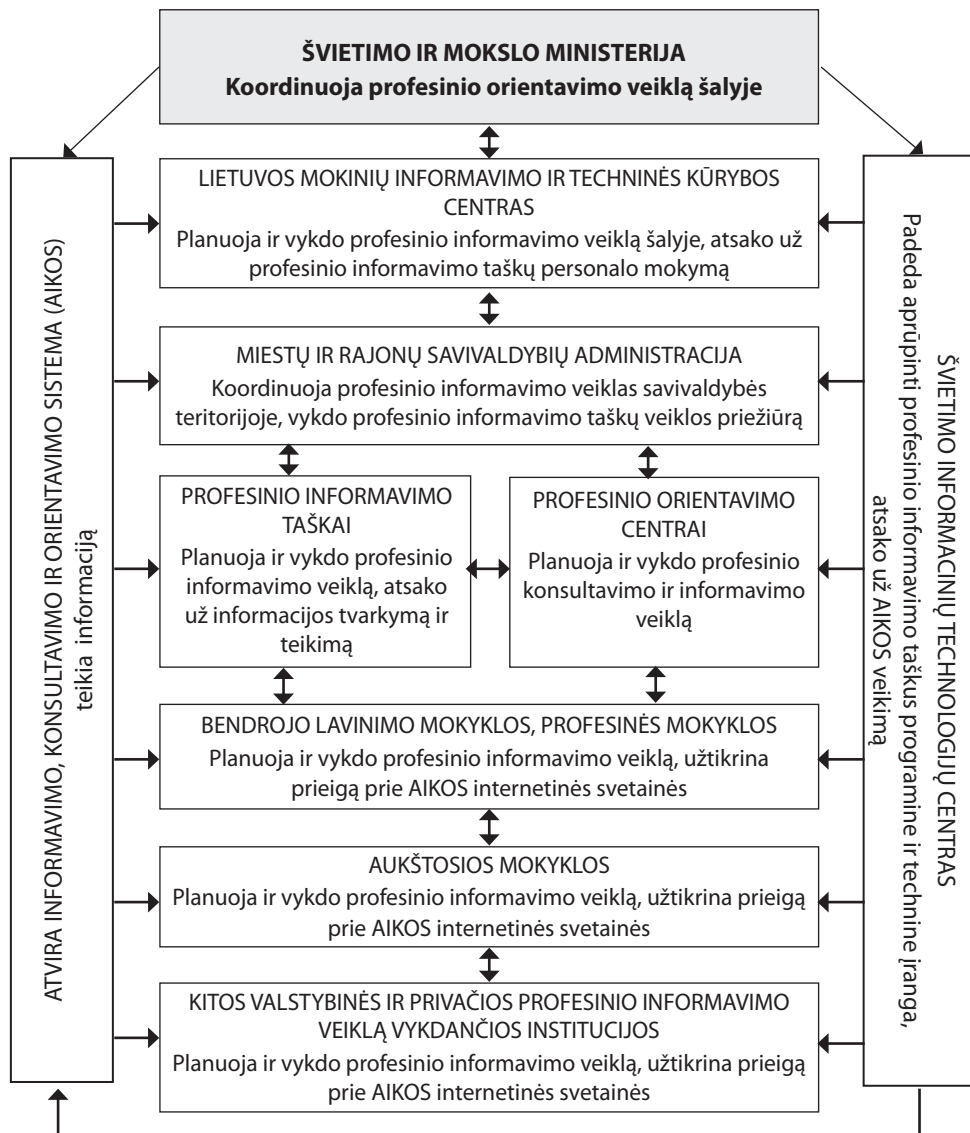
13. Iš pateikto sąrašo pažymėkite du profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjų tipus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- teritorinių darbo rinkos mokymo tarnybos (TDRMT)

- profesinio informavimo taškai (PIT)
- profesinio orientavimo centrai (POC)
- regioniniai darbo biržų skyriai (RDBS)

6.5. NACIONALINĖ PROFESINIO INFORMAVIMO STRUKTŪRA

Nacionalinė profesinio informavimo struktūra pateikta 7 paveiksle.

7 pav. Nacionalinė profesinio informavimo struktūra

6.5.1. NACIONALINĖS PROFESINIO INFORMAVIMO STRUKTŪROS APRAŠYMAS (UŽ PROFESINĮ INFORMAVIMĄ ATSAKINGŲ IR (AR) JŲ VYK DANČIŲ INSTITUCIJŲ FUNKCIJOS)

Profesinio informavimo ir konsultavimo veiklą šalyje koordinuoja Profesinio orientavimo taryba, kurią sudaro švietimo ir mokslo ministras bei socialinės apsaugos ir darbo ministras. Taryba – tai patariamoji institucija, vienijanti profesinio orientavimo praktikus, įvairių lygmenų švietimo įstaigas, socialinius partnerius, darbo rinkos institucijas, visuomenines jaunimo ir suaugusiųjų organizacijas. Tarybos paskirtis – koordinuoti profesinio orientavimo veiklą šalyje, apribuoti profesinio orientavimo finansavimo programas, užtikrinti visų visuomenės grupių atstovų dalyvavimą profesinio orientavimo plėtroje ir skatinti šios srities naujoves.

6.5.2. PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

Pastaraisiais metais profesinio informavimo ir konsultavimo srityje buvo įgyvendintos ir iki šiol įgyvendinamos tokios pagrindinės priemonės:

Vytauto Didžiojo universitete (VDU) ir Vilniaus pedagoginiame universitete VPU veikia antrosios pakopos magistro studijų programa „Karjeros projektavimas“ (2006 m. ši programa buvo įregistruota Švietimo ir mokslo ministerijoje bei pradėta vykdyti VDU ir VPU).

Naudojantis ES struktūriniu parama, įgyvendinami projektai:

BPD 2.4 priemonė „Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas“, veiklos sritis „Profesinis informavimas ir konsultavimas“ (2004):

1. „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“, projekto koordinatorius Švietimo ir mokslo ministerija.

2. „Profesinio konsultavimo ir ugdymo paslaugų plėtra Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centre“, projekto koordinatorius Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras.

3. BPD 1.5 priemonė „Darbo rinkos, švietimo, profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų bei socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra“, veiklos sritis „Profesinio informavimo, konsultavimo, orientavimo bazės atnaujinimas“ (2004) – „Atviros informavimo, konsultavimo, orientavimo sistemos (AIKOS) sukūrimas ir plėtojimas“, projekto koordinatorius Švietimo ir mokslo ministerija.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

14. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturias institucijas, kurios koordinuoja profesinio informavimo veiklą (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- Miestų ir rajonų savivaldybių administracija
- Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras
- Švietimo ir mokslo ministerija
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
- Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba
- Lietuvos darbo birža
- Profesinio orientavimo taryba
- Švietimo informacinių technologijų centras

15. Koks yra profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų rengimui skirtos veikiančios antrosios pakopos magistro studijų programos pavadinimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- „Profesinis informavimo ir konsultavimas“
- „Profesinis konsultavimas“
- „Karjeros projektavimas“

7. PROFESINIO RENGIMO SISTEMA

Lietuvoje galima išskirti du profesinio rengimo lygius – profesinį mokymą ir aukštąjį mokslą.

7.1. PAGRINDINIS PROFESINIS MOKYMAS

Pagrindinio profesinio mokymo įstaiga – tai profesinę kvalifikaciją ir bendrojo lavinimo žinias teikianti mokymo įstaiga. Valstybinėse mokymo įstaigose Lietuvos piliečiai gali mokytis nemokamai. Nevalstybinėse mokymo įstaigose mokslas mokamas. Į profesines mokyklas stoti gali asmenys, sulaukę 14 metų amžiaus. Mokymosi forma yra tik dieninė (informacija paimta iš http://www.euroguidance.lt/profesijosvadovas/gui/profesijos_mok.htm).

Pagrindinio profesinio mokymo programos yra keturių pakopų:

1. *I pakopa* skiriama jaunuoliams, neturintiems pagrindinio išsilavinimo ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją. Mokymosi trukmė – 2 metai. Sėkmingai baigusiems mokymo programas, įteikiamas kvalifikacijos pažymėjimas. Atskiros programos sudaromos mokiniams, baigusiems 9 klases ir norintiems įgyti pagrindinį išsilavinimą bei profesinę kvalifikaciją. Mokymosi trukmė – 3 metai. Sėkmingai baigusiems mokymo programas, įteikiamas kvalifikacijos pažymėjimas ir pagrindinio išsilavinimo pažymėjimas.

2. *II pakopa* skiriama jaunuoliams, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją. Mokymosi trukmė – 2 metai. Sėkmingai baigus mokslą, įteikiamas profesinio mokymo diplomą.

3. *III pakopa* skiriama jaunuoliams, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir norintiems įgyti vidurinį išsilavinimą bei profesinę kvalifikaciją. Mokymosi trukmė – 3 metai. Sėkmingai baigusiems mokymo programas, įteikiamas profesinio mokymo diplomą ir brandos atestatas.

4. *IV pakopa* skiriama jaunuoliams, turintiems vidurinę išsilavinimą ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją. Mokymosi trukmė – 1–2 metai. Sėkmingai baigusiems mokymo programas, įteikiamas profesinio mokymo diplomai.

Profesinio mokymo įstaigų sąrašas pateikiamas Švietimo ir mokslo ministerijos tinklalapyje http://www.smm.lt/nuorodos/nr_profesinio.htm.

7.2. AUKŠTASIS MOKSLAS

Aukštojo mokslo institucijas vienijanti Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija įgyvendino bendrojo priėmimo koncepciją: stojantiesiems sudarytos sąlygos, užpildžius prašymą, dalyvauti bendrojo priėmimo konkurse į pasirinktas aukštąsias mokyklas (www.lamabpo.lt).

Aukštojo mokslo studijos yra dviejų rūšių – neuniversitetinės ir universitetinės.

7.2.1. NEUNIVERSITETINĖS STUDIJOS

Neuniversitetinės studijos, vykdomos kolegijose, yra vienos pakopos.

Kolegija – tai aukštoji mokykla, kurioje studijuojama pagal neuniversitetines studijų programas. Tai į praktinę veiklą orientuotos profesinės studijos, kurių trukmė dažniausiai – 3 metai. Baigus studijas, įgyjamas aukštasis išsilavinimas ir profesinė kvalifikacija.

Neuniversitetinių studijų formos: dieninė, vakarinė ir neakivaizdinė. Baigus tos pačios pakopos skirtingų formų studijų programas, įgytas išsilavinimas yra lygiavertis.

Diplomai liudija įgytą kvalifikaciją. Baigę neuniversitetines studijas, įgyja profesinę kvalifikaciją. Baigus neuniversitetines, vientisąsias arba specialiąsias profesines studijas, įteikiamas aukštojo mokslo diplomai, suteikiamas ir profesinis bakalauro.

Studijų programos grupuojamos pagal studijų sričių ir krypčių klasifikatorių ir registruojamos Studijų ir mokymo programų registre (www.aikos.smm.lt). Svarbiausias formalusis įregistruotos studijų programos požymis yra programos valstybinis kodas (jis įrašomas ir diplome), svarbiausias kokybinis studijų programos požymis – jos akreditavimas.

Kolegijų steigimo būtinybę lėmė tiek Lietuvos ūkio poreikiai, tiek užsienio valstybių patirtis. Tobulėjant technologijoms ir įsitvirtinant smulkioms ir vidutinėms įmonėms, reikėjo vis daugiau aukštos kvalifikacijos specialistų, turinčių aukštąjį išsilavinimą. Todėl buvo pradėtos kurti trumpesnės nei universitetinių studijų programos, kuriose daugiau dėmesio skiriama ne akademinėms žinioms, o praktiniam rengimui. Lietuvoje kolegijas steigti pradėta 2000 metais, priėmus naują Aukštojo mokslo įstatymą. Šiame įstatyme numatyta, kad aukštosios mokyklos yra dviejų tipų – universitetai ir kolegijos. 2005–2006 mokslo metais Lietuvoje veikia 16 valstybinių ir 12 nevalstybinių kolegijų.

Į kolegijas konkurso būdu priimami asmenys, turintys ne žemesnę kaip vidurinę išsilavinimą, t. y. baigę vidurines mokyklas, gimnazijas ar profesinėse mokyklose

įgiję brandos atestatą. Kiekviena kolegija turi savą studentų priėmimo tvarką, kuri skelbiama kolegijos interneto puslapyje bei įvairiuose reklaminiuose leidiniuose. Studentų priėmimo į kolegijas tvarką galima rasti Švietimo ir mokslo ministerijos puslapyje (<http://www.aikos.smm.lt/> arba <http://www.mokslas.lt/>).

7.2.2. UNIVERSITETINĖS STUDIJOS

Universitetinės studijos, vykdomos universitetuose, yra trijų pakopų:

1. Pirmoji pakopa – pagrindinės studijos;
2. Antroji pakopa – magistrantūra ir specialiosios profesinės studijos;
3. Trečioji pakopa – rezidentūra, meno aspirantūra, doktorantūra.

Universitetinių studijų formos: dieninė, tęstinė ir neakivaizdinė. Baigus tos pačios pakopos skirtingų formų studijų programas, įgytas išsilavinimas yra lygiavertis.

Universitetai – tai mokymo institucijos, teikiančios aukštąjį universitetinį išsilavinimą. Šiuo metu Lietuvoje yra 15 valstybinių ir 7 nevalstybiniai universitetai. Studijos universitetuose skiriamos vienai iš 6 studijų sričių:

1. Humanitarinių mokslų;
2. Menų;
3. Socialinių mokslų;
4. Fizinių mokslų;
5. Biomedicinos mokslų;
6. Technologijos mokslų.

Studijų sritys universitetuose skirstomos į studijų kryptis.

Baigę universitetines studijas, įgyja kvalifikacinį laipsnį ir (ar) profesinę kvalifikaciją arba mokslo laipsnį (doktorantūros studijos). Baigus pirmosios pakopos studijas, įgyjamas bakalauro kvalifikacinis laipsnis, baigus magistrantūrą – magistro kvalifikacinis laipsnis, baigus doktorantūrą – mokslo daktaro laipsnis, baigus meno aspirantūrą – meno licenciato diplomas, o baigus rezidentūrą – rezidentūros pažymėjimas.

Nepertraukiamos universitetinės studijos, apimančios pirmąją ir antrąją pakopas, vadinamos vientisosiomis. Studijų metu įgyta kvalifikacija prilygsta antrosios studijų pakopos kvalifikacijai.

Į universitetus konkurso keliu priimami asmenys, turintys ne žemesnį nei vidurinį išsilavinimą. Beveik į visus Lietuvos universitetus galima stoti bendrojo priėmimo metu (<http://www.aikos.smm.lt/> arba www.lamabpo.lt/).

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

16. Kam skiriamos *II pakopos* pagrindinio profesinio mokymo programos? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- skiriama jaunuoliams, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir norintiems įgyti vidurinį išsilavinimą bei profesinę kvalifikaciją

- skiriama jaunuoliams, neturintiems pagrindinio išsilavinimo ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją
 - skiriama jaunuoliams, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją
 - skiriama jaunuoliams, turintiems vidurinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją
17. Aukštojo mokslo studijos yra dviejų rūšių (*pažymėkite jas*):
- dieninės
 - neuniversitetinės
 - neakivaizdinės
 - universitetinės
18. Kelių pakopų studijos vykdomos universitetuose? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
- vienos pakopos
 - dviejų pakopų
 - trijų pakopų
 - keturių pakopų

7.3. DARBO RINKOS KAITOS IR PROFESINIO RENGIMO SĄVEIKA

7.3.1. DARBO RINKOS STRUKTŪRŲ TIPAI IR JŲ ANALIZĖ

Analizuojant darbo rinką kaip tam tikrą socialinę struktūrą, gali būti skiriami šie jos elementai:

Darbo rinkos instituciniai veikėjai:

1. Darbo jėgos paklausą formuojančios įmonės, organizacijos (darbdaviai);
2. Darbo rinkos procesus reguliuojančios ir valdančios institucijos, vykdančios darbo rinkos politiką (darbo biržos);
3. Darbo jėgos pasiūlą formuojančios profesinio rengimo institucijos (profesinės mokyklos, aukštosios mokyklos, tęstinio profesinio rengimo institucijos);
4. Darbuotojų ir darbdavių interesams atstovaujančios korporatyvinės institucijos (profesinės sąjungos, darbdavių organizacijos).

Darbo rinkoje veikiančios socioprofesinės grupės:

1. Bedarbiai, turintys įvairią nedarbo patirtį ir pasirengimo profesinei veiklai lygį;
2. Žemos kvalifikacijos ir nekvalifikuoti darbuotojai, užimantys žemiausias pozicijas užimtumo struktūroje ir atliekantys kompensavimo vaidmenį kintant užimtumo ir ekonominės raidos situacijai – ekonominės plėtros laikotarpiais šis užimtumo sektorius išsiplėčia, ekonominių krizių laikotarpiu mažėjant užimtumui, šių darbuotojų atleidžiama daugiausiai;

3. Kvalifikuoti darbininkai, savo interesus darbo rinkoje ginantys įvairiais kolektyviniais veiksmais;

4. Aukštos kvalifikacijos darbuotojai, užimantys aukščiausias pozicijas užimtumo struktūros hierarchijoje – jų konkuravimo darbo rinkoje pagrindas yra jų kvalifikacija ir žmogiškieji ištekliai.

Darbo rinkoje vykstanti darbo jėgos pasiūlos ir paklausos sąveika:

1. Darbo jėgos pasiūlos formavimasis pirminio ir tęstinio profesinio rengimo metu;

2. Darbo jėgos paklausos formavimasis veiklos pasaulyje;

3. Darbo jėgos pasiūlos ir paklausos tarpusavio sąveika, lemianti pasiūlos ir paklausos procesų pokyčius.

Parengta pagal Brown P., Green A., Lauder H. (2001). *High Skills: Globalization, Competitiveness and Skill Formation*. Oxford University Press.

7.3.2. DARBO RINKOS (DARBO PASAULIO) KAITOS IR PROFESINIO RENGIMO RAIDOS SĄVEIKA

Įvairiuose darbo rinkos tyrimuose yra analizuojami šie pagrindiniai veiklos pasaulio kaitos aspektai:

1. Technologijų kaita;

2. Teisinės aplinkos kaita;

3. Rinkos situacijos ir klientų poreikių kaita;

4. Darbo organizacijos ir organizacijos kultūros kaita.

Rinkos situacijos ir klientų poreikių kaitos aspektai:

1. Rinkų globalizacija, išplečianti vidinių ir išorinių veiklos kontaktų apimtį: daugelis darbuotojų susiduria su naujais klientais, gaminiais ir paslaugomis, plečiasi profesinio bendravimo ir bendradarbiavimo tinklai. Tai reikalauja naujų bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimų, užsienio kalbų žinių, tarpkultūrinio bendravimo ir darbo grupėmis gebėjimų;

2. Intensyvesnis bendravimas su klientais; organizacijos siekia glaudžiau bendradarbiauti su klientais, maksimaliai patenkinti jų poreikius, glaudžiau susieti klientą su organizacija. Todėl šiose srityje ypač išauga bendravimo ir darbo grupėje gebėjimų reikšmė;

3. Tiesioginio pardavimo ir klientų konsultavimo technikos plėtra; kadangi gaminiai ir paslaugos darosi sudėtingesni, iš prekybos sferos darbuotojų reikalaujama konsultuoti klientą, įtikinti jį padaryti tam tikrą pasirinkimą;

4. Kokybės standartų diegimas.

Profesinio rengimo reagavimo į darbo rinkos pokyčius schema pateikta 5 lentelėje.

5 lentelė. Darbo rinkos (veiklos pasaulio) kaitos ir profesinio rengimo raidos sąveika

Veiklos pasaulio pokyčiai	Kaitos proceso bruožai	Profesinio rengimo kaita
Profesijų turinio plėtra	Profesijos grupuojamos į giminingas grupes, profesinio mokymo tikslais siekiant prisitaikyti prie sparčios veiklos turinio kaitos.	1. Lanksčių mokymo ir mokymosi metodų plėtra – modulinis mokymas. Mokymo programos ir suteikiamos kvalifikacijos išskaidomos į modulius, kurie gali būti įvairiai derinami pagal veiklos sektoriaus, įmonės regiono ar valstybės poreikius. 2. Lankstesnių ir lengviau prieinamų mokymo metodų taikymas (nuotolinis mokymas). 3. Lanksčių profesinio rengimo standartų kūrimas. 4. Darbo rinkos poreikių analizė profesinės veiklos turinio lygmenyje.
Veiklos aprašymų plėtimas	Atsirandant naujiems veiklos uždaviniams ir sudėtingėjant profesinei veiklai, ji išreiškiama kaip technologijos ar veiklos organizacijos kaitos funkcija bei rezultatas. Tuo yra pagrįsti profesijų ir kvalifikacijų tyrimai.	
Bendrųjų gebėjimų reikšmės didėjimas	Bendrieji gebėjimai – kompiuterinis raštingumas, komunikacijos gebėjimai, problemų sprendimo gebėjimai tampa svarbiais įsidarbinimo reikalavimais ir nurodomi profesinio rengimo standartuose.	

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

19. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturias institucijas, kurios įvardijamos kaip darbo rinkos instituciniai veikėjai (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- darbo jėgos paklausą formuojančios įmonės, organizacijos (darbdaviai)
- darbo rinkos procesus reguliuojančios ir valdančios institucijos, vykdančios darbo rinkos politiką (darbo biržos)
 - Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras
 - Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba
 - darbo jėgos pasiūlą formuojančios profesinio rengimo institucijos (profesinės mokyklos, aukštosios mokyklos, tęstinio profesinio rengimo institucijos)
 - profesinio informavimo veiklą vykdančios institucijos
 - darbuotojų ir darbdavių interesams atstovaujančios korporatyvinės institucijos (profesinės sąjungos, darbdavių organizacijos).
 - Švietimo ir mokslo ministerija

20. Kokie keturi pagrindiniai veiklos pasaulio kaitos aspektai yra analizuojami įvairiuose darbo rinkos tyrimuose? (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*)

- ekonomikos kaita
- technologijų kaita
- politinės situacijos kaita
- migracija
- teisinės aplinkos kaita
- rinkos situacijos ir klientų poreikių kaita
- infliacija
- darbo organizacijos ir organizacijos kultūros kaita

PAPILDOMI MOKYMOSI ŠALTINIAI

Literatūros sąrašas

1. Commission of the European Communities. (2000). A Memorandum on Lifelong Learning.
2. Arnold J. (1997). Nineteen propositions concerning the nature of effective thinking for career management in a turbulent world // *British Journal of Guidance and Counselling*, 25 (4).
3. Brown P., Green A., Lauder H. (2001). *High Skills: Globalization, Competitiveness and Skill Formation*. Oxford University Press.
4. Fukuyama Sh. (1982). *Profile Guidelines for Teachers*. Ashiya Hyogo. Japan: Ashiya University Press.
5. Fukuyama Sh. (1980). *Vocational Guidance as Foundation of the Human Existency*. 2-nd International Conference on Vocational Guidance at Ashiya University. Oct. 29–31, Ashiya Hyogo. Japan.
6. Fukujama Sh. (1984). *F – test for Appraising the Ability to Choose Methodically Among Occupations*. Ashiya. Hyogo Japan: Ashiya College Press.
7. Galkytė H. (1977). *Mokinių sugebėjimo analizuoti savo galimybes, renkantis profesiją ugdymas*. Vilnius.
8. Herr E. L., Cramer S. H. (1984). *Career Guidance Through the Life Span*. Boston, Toronto.
9. Hesketh B. (1982). *Decision-Making Style and Career Decision-Making Behaviours Among School Learners* // *Journal of Vocational Behaviour*. No 20.
10. Hoyt K. B. (1979). *A Primer for Career Education*. Washington, D.C.
11. Holland J. L. (1973). *Making Vocational Choices. Theory of Careers* // Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
12. Inglar T., Bjerknes E., Lappen R., Tobiassen T. (2002). *Mokymasis ir konsultavimas*. Kaunas: VDU leidykla.
13. Jautautaitė B. (1993). *Vyresniųjų moksleivių darbinio apsisprendimo sunkumai ir trūkumai* // *Acta Paedagogica Vilnensia*. Nr. 2, p. 160–173. Vilnius: VU.
14. Jovaiša L. (1975). *Psichologinė diagnostika*. Kaunas.
15. Jovaiša L. (1998). *Profesinio konsultavimo organizavimas* // *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr 1. Kaunas: VDU leidykla.
16. Jovaiša T., Orenienė R. (2003). *Profesinis konsultavimas žmogiškųjų išteklių plėtros kontekste* // *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 7. Kaunas: VDU leidykla.
17. Laužackas R., Stasiūnaitė E., Teresevičienė M. (2005). *Kompetencijų vertinimas neformaliajame ir savaiminiame mokymesi*. Kaunas: VDU leidykla.
18. Laužikas J. (1969). *Pažangiųjų Lietuvos psichologų pirmieji žingsniai darbo psichologijos ir profesinio orientavimo srityje* // *Profesinio orientavimo klausimai*. Kaunas.
19. Laužikas J. (1972). *Mokinių psichodiagnostikos ir atrankos klausimai mūsų šalyje* // *Psichodiagnostikos problemos*. Vilnius.

20. Natham R., Hill L. (1992). *Career Councelling*.
21. Parsons T. (1909). *Chosing a Vocation*. New York: Free Press.
22. Petrauskaitė R. (1993). Profesijos pasirinkimo racionalumas kaip psichopedagoginė problema // *Acta Peadagogica Vilnensia*. Nr. 2, p. 197–205. Vilnius: VU.
23. Profesijos patarėjų mokymo metodinė medžiaga. (2004). Vilnius.
24. Profesijos patarėjų mokymo metodinės medžiagos papildymas. (2004). Vilnius.
25. Review of career guidance policies in 11 acceding and candidate countries synthesis report July (2003).
26. Rubinton N. (1980). Instruction in Career Decision-Making and Decision-Making Styles // *Journal of Counseling Psychology*, 27.
27. Stanišauskienė V. (2000). Rengimosi karjerai proceso socioedukaciniai pagrindai ir jo prielaidos Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje. Daktaro disertacija. Kaunas: KTU.
28. Super D.E.(1961). Consistency and Wisdom of Vocational Preference as Indices of Vocational Maturity in the Ninth Grade // *Journal of Educationnal Psychology*, 62 , No 1.
29. Super D. E. (1962). *Appraising Vocational Fitness*, No. 4.
30. Tilinghast B. S. Jr. (1964). Choice Orientations of Guidance // *Vocational Guidance Quaterly*, 13.
31. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Vadovas Laužackas R. Atviros informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos (AIKOS) ir užsienio profesinio informavimo sistemų turinio lyginamoji studija. Vilnius: ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/AIKOS_ir_uzs_prof_inf_sist_turinio_lyg_studija.pdf.
32. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesinio informavimo standartas. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf
33. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf
34. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20mokymo%20programa_VDU.pdf
35. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo A metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20A%20metodika_VDU.pdf
36. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo B metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20B%20metodika_VDU.pdf
37. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_C%20metodika.VDU.pdf

38. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_mok_progr.VDU.pdf

INTERNETEKAI

Lietuvos interneto svetainių sąrašas

Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (AIKOS)	www.aikos.smm.lt
Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija	http://www.lamabpo.lt
Nacionalinis egzaminų centras	http://www.egzaminai.lt
Švietimo ir mokslo ministerija	www.smm.lt
Gidas į profesijų pasaulį	http://www.profesijupasaulis.lt
Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras, Karjeros planavimo skyrius	www.rmtkr.lt/
Jaunimo karjeros centras	www.vdu.lt/jkc/
Lietuvos darbo birža	www.ldb.lt
Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	www.darborinka.lt
Karjeros projektavimo sąvokų žodynas	http://glossary.ambernet.lt
Profesijų klasifikatorius	www.ldrmt.lt/mod/klasifikatorius

Užsienio interneto svetainių sąrašas

<i>Association of Graduate Recruiters</i>	www.agr.org.uk
<i>GUIDENET</i>	www.guidenet.org
<i>Association of Graduate Careers Advisory Services</i>	www.agcas.org.uk
<i>Careers Education Support Programme</i>	www.cegnet.co.uk
<i>Careers Europe</i>	www.careerseurope.co.uk
<i>Careers Research and Advisory Centre (CRAC)</i>	www.crac.org.uk
<i>Careers Scotland</i>	www.careers-scotland.org.uk
<i>Careers Wales</i>	www.careerswales.com
<i>Connexions</i>	www.connexions.gov.uk
<i>Department for Education and Skills</i>	www.dfes.gov.uk
<i>Department for Employment and Learning Northern Ireland</i>	www.delni.gov.uk
<i>Educational Guidance Service for Adults (Northern Ireland)</i>	www.egsa.org.uk
<i>Euroguidance</i>	www.euroguidance.net
<i>European Centre for the Development of Vocational Training</i>	www.cedefop.eu.int
<i>Federation of Professional Associations in Guidance</i>	www.fedpig.com
<i>Guidenet</i>	www.guidenet.org
<i>IAG Partnerships</i>	www.lifelonglearning.co.uk

<i>Institute of Careers Guidance</i>	www.icg-uk.org
<i>International Association of Career Management Professionals</i>	www.iacmp.org
<i>International Association for Educational and Vocational Guidance</i>	www.iaevg.org
<i>Jobcentre Plus</i>	www.jobcentreplus.gov.uk
<i>Learn Direct</i>	www.learndirect.co.uk
<i>Learning and Skills Council</i>	www.lsc.gov.uk
<i>Learning and Skills Development Agency</i>	www.lsd.gov.uk
<i>Life-long learning</i>	www.lifelonglearning.co.uk
<i>National Association of Careers and Guidance Teachers</i>	www.nacgt.org.uk
<i>National Association for Managers of Student Services</i>	www.namss.org.uk
<i>National Association for Careers Education and Counselling</i>	www.crac.org.uk
<i>New Deal</i>	www.newdeal.gov.uk
<i>Office for Standards in Education</i>	www.ofsted.gov.uk
<i>Organisation for Economic Co operation and Development</i>	www.oecd.org
<i>Qualifications and Curriculum Authority</i>	www.qca.org.uk
<i>The Guidance Council</i>	www.guidancecouncil.com
<i>Third Age Network</i>	www.taen.org.uk

Savikontrolės testas

- Kas yra profesinis informavimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - tikslingas konsultuojamųjų supažindinimas su profesijomis
 - pagalbos konsultuojamiesiems teikimas savęs pažinimo tyrimų srityje
 - pagalbos konsultuojamiesiems teikimas darbo rinkos srityje
- Koks yra pagrindinis profesinio informavimo tikslas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti mokiniui susidaryti individualų profesinės karjeros planą
 - padėti mokiniui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą.
 - padėti mokiniui pasirinkti mokymosi profilį ir tolimesnio mokymosi perspektyvą
- Iš pateikto sąrašo pažymėkite tris pagrindinius profesinio informavimo principus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):
 - objektyvumo ir sąžiningumo principas
 - profesijų tarpusavio sąryšio principas
 - pagarbos individualioms teisėms ir asmens orumui principas
 - konfidencialumo principas
 - pagalbos profesijai principas
 - savirealizacijos principas

4. Š pateikto sąrašo pažymėkite tris pagrindinius profesinio informavimo principus, akcentuojančius žmogaus poreikius (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- nuolatinis profesinio tobulinimosi ir naujų žinių, įgūdžių bei kompetencijų siekimas
- nepriklausomumas ir savarankiškumas renkantis informaciją, jos teikėjus ir šaltinius
- informacijos nešališkumas ir objektyvumas
- veikimo kompetencijos ribų nustatymas
- profesinės reputacijos laikymasis
- lygių galimybių laikymasis

5. Iš pateikto sąrašo pažymėkite penkis profesinio informavimo metodus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- aspektinė analizė
- analitinis tyrimas
- stebėjimas
- praktinė veikla
- anketinė apklausa
- kokybinis diagnostinis tyrimas
- vaizdinių priemonių demonstravimas
- verbaliniai (žodiniai metodai)
- fenomenologinė analizė
- IKT (informacinės kompiuterinės technologijos) naudojimas

6. Nuo ko priklauso profesinio informavimo formų taikymo efektyvumas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- esmės suvokimo
- tikslo suformulavimo
- strategijos pasirinkimo

7. Kas yra profesija? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- darbo pasaulio keliami reikalavimai žmogui
- atitinkamomis žiniomis bei gebėjimais grįsti žmonių veiklos deriniai
- žmogaus asmeninių savybių ir gebėjimų rinkinys, reikalingas konkrečiai darbinei veiklai atlikti

8. Kas yra specialybė? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- darbo pasidalijimo forma, kai asmuo sutelkia savo veiklą į vieną palyginti siaurą veiklos sritį
- žmogaus asmeninių savybių ir gebėjimų rinkinys, reikalingas konkrečiai darbinei veiklai atlikti

• tam tikra mokslo žinių ir pažinimo faktų visuma, kurią įsisavina žmogus, rengdamasis darbui konkrečioje profesijoje, t. y. įgyja reikiamą kvalifikaciją

9. Reikalavimuose profesinio informavimo turiniui žmogus darbo metu apibūdinamas trejomis charakteristikomis (*pažymėkite tris teisingus atsakymus*)

- pedagoginiai gebėjimai
- moralinės ir charakterio savybės
- gebėjimas priimti sprendimus
- psichofiziologinės savybės
- medicininės ir psichologinės kontraindikacijos
- bendravimo gebėjimai

10. Darbo pagal profesiją turinys reikalavimuose profesinio informavimo turiniui apibūdinamas trimis parametrais (*pažymėkite tris teisingus atsakymus*)

- karjeros galimybių ir tobulėjimo perspektyvų turinys
- vidinis darbo turinys
- darbo pobūdis
- socialinės saugos galimybės ir pensinio amžiaus ribos
- profesijos populiarumo regione lygis
- išorinis darbo proceso turinys

11. Iš pateikiamo įstatymų sąrašo pažymėkite vieną svarbų profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų plėtrai teisės aktą (*reikia pažymėti teisingą atsakymą*):

- Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 1997, Nr. 98-2478)
- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853)

• Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas (Žin., 1998, Nr. 66-1909)

12. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturis profesinio informavimo vykdytojus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ir klasių auklėtojai
- mokinių tėvai
- savivaldybės administracijos atstovai
- profesijos mokytojai
- regioninių darbo biržų darbuotojai
- teritorinių darbo rinkos mokymo tarnybų darbuotojai
- profesijos patarėjai
- socialiniai pedagogai ir mokyklų psichologai

13. Iš pateikto sąrašo pažymėkite du profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjų tipus (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- teritorinių darbo rinkos mokymo tarnybos (TDRMT)
- profesinio informavimo taškai (PIT)
- profesinio orientavimo centrai (POC)
- regioniniai darbo biržų skyriai (RDBS)

14. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturias institucijas, kurios koordinuoja profesinio informavimo veiklą (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- Miestų ir rajonų savivaldybių administracija
- Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras
- Švietimo ir mokslo ministerija

- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
- Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba
- Lietuvos darbo birža
- Profesinio orientavimo taryba
- Švietimo informacinių technologijų centras

15. Koks yra profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų rengimui skirtos veikiančios antrosios pakopos magistro studijų programos pavadinimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- „Profesinis informavimo ir konsultavimas“
- „Profesinis konsultavimas“
- „Karjeros projektavimas“

16. Kam skiriamos II pakopos pagrindinio profesinio mokymo programos? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- skiriama jaunuoliams, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir norintiems įgyti vidurinį išsilavinimą bei profesinę kvalifikaciją
- skiriama jaunuoliams, neturintiems pagrindinio išsilavinimo ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją
- skiriama jaunuoliams, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją
- skiriama jaunuoliams, turintiems vidurinį išsilavinimą ir siekiantiems įgyti profesinę kvalifikaciją

17. Aukštojo mokslo studijos yra dviejų rūšių (*pažymėkite jas*):

- dieninės
- neuniversitetinės
- neakivaizdinės
- universitetinės

18. Kelių pakopų studijos vykdomos universitetuose? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- vienos pakopos
- dviejų pakopų
- trijų pakopų
- keturių pakopų

19. Iš pateikto sąrašo pažymėkite keturias institucijas, kurios įvardijamos kaip darbo rinkos instituciniai veikėjai (*reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi*):

- darbo jėgos paklausą formuojančios įmonės, organizacijos (darbdaviai)
- darbo rinkos procesus reguliuojančios ir valdančios institucijos, vykdančios darbo rinkos politiką (darbo biržos)
- Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras
- Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba
- darbo jėgos pasiūlą formuojančios profesinio rengimo institucijos (profesinės mokyklos, aukštosios mokyklos, tęstinio profesinio rengimo institucijos)
- profesinio informavimo veiklą vykdančios institucijos

- darbuotojų ir darbdavių interesams atstovaujančios korporatyvinės institucijos (profesinės sąjungos, darbdavių organizacijos)

- Švietimo ir mokslo ministerija

20. Kokie keturi pagrindiniai veiklos pasaulio kaitos aspektai yra analizuojami įvairiuose darbo rinkos tyrimuose? *(reikia pažymėti, kurie atsakymai yra teisingi)*

- ekonomikos kaita
- technologijų kaita
- politinės situacijos kaita
- migracija
- teisinės aplinkos kaita
- rinkos situacijos ir klientų poreikių kaita
- infliacija
- darbo organizacijos ir organizacijos kultūros kaita

5 DALIS. PROFESINĖS KARJEROS GEBĖJIMŲ UGDYMAS PROFESIJOS PATARĖJAMS

TRUMPAS APRAŠAS

Tikslinė grupė

Profesijos patarėjai.

Tikslas

Suteikti profesijos patarėjams žinių ir įgūdžių, padedančių geriau suprasti profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo paskirtį, tikslus bei uždavinius ir supažindinti mokinius su profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo pagrindais.

Turinys

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo metodikoje profesijos patarėjams detalizuojama profesinės karjeros planavimo samprata, paskirtis ir tikslai: aptariama karjeros sampratos kaita, skirtingų karjeros teorijų įtaka asmens profesinės karjeros planavimo procesui. Nurodoma profesinės karjeros planavimo paskirtis, aptariami pagrindiniai šio proceso tikslai bei uždaviniai, kurių įgyvendinimas lemia sėkmingą planavimo procesą. Taip pat aptariamos profesinės karjeros planavimo sąlygos, žinios ir gebėjimai, pristatomos profesinės karjeros planavimo sąlygos, gebėjimai, kurie padeda plėtoti karjerą. Įvardijama profesinės karjeros planavimo žinių svarba žmogaus profesiniame ir asmeniniame gyvenime. Aptariama mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaitos reikšmė profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui. Aiškinama savęs pažinimo, profesijos, situacijos darbo rinkoje pažinimo ir mokymosi bei studijų poreikių kaita. Išvardinami įgūdžiai, padedantys įsitvirtinti nuolat kintančioje darbo rinkoje.

Mokymosi rezultatai

1. Apibrėžta profesinės karjeros samprata, paskirtis ir tikslai.
2. Įvardinti profesinės karjeros planavimo modeliai.
3. Įvardinti gebėjimai, padedantys įsitvirtinti nuolat kintančioje darbo rinkoje.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI GAIRĖS

Profesinės karjeros gebėjimų ugdymo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė pasitikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais.

1. Paspaudę po kiekvieno teminio mokymosi bloko esančią nuorodą „Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

2. „Profesinės karjeros gebėjimų ugdymo metodikos profesijos patarėjams“ pabaigoje esantis savikontrolės testas padės skaitytojams geriau įsisavinti metodikos turinį. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI MEDŽIAGA

1. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO SAMPRATA

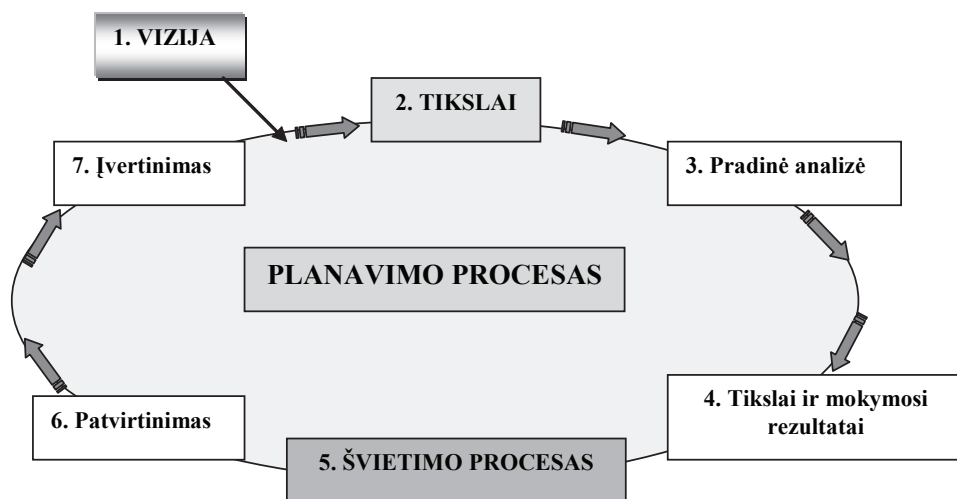
Karjera – įvairių socialiai reikšmingų žmogaus vaidmenų seka, susijusi su saviraiška ir individualiu profesiniu tobulėjimu bei atspindinti asmenybės gyvenimo viziją, stilių (Karjeros projektavimo vadovas, 2005, 160; Laužackas, 2005, 17; Kučinskienė, 2003, 16). Lotyniška karjeros („carraria“) samprata reiškia žmogaus gyvenimo kelią, „bėgimą“. Karjera žmogaus gyvenime vaidina svarbų vaidmenį, žmogus patys ją kuria, vertina, ir ne tik nuo tada, kai kartą pasirinko profesiją, bet visą savo darbinę gyvenimą. Karjera yra nuolatinio asmenybės tobulėjimo ir profesinės saviraiškos procesas. Žmogus vysto savo karjerą tiek individualioje, tiek socialinėje sferoje, todėl žmogaus karjera priklauso tiek nuo individualių pastangų, asmeninių sugebėjimų, tiek nuo jų supančios aplinkos.

Karjeros planavimas – nuoseklus asmens pažintinės ir profesinės veiklos sprendimų išdėstymas laike, siekiant profesinio tobulėjimo tikslų bei numatant būtinus išteklius ir aplinkybes (Laužackas, 2005). Plėtojantis žinių ekonomikai ir ją lydinčiai globalizacijai, dinamiškai keičiantis bei tobulėjant technologijoms, asmuo tampa įpareigotas nuolat planuoti savo profesinę karjerą. Karjeros planavimas – tai visą gyvenimą trunkantis procesas. Didėjant darbo rinkos poreikiams, žmonėms vis dažniau tenka keisti veiklos pobūdį. Svarbu tampa ne tik išlikti darbo rinkoje, išsaugoti darbo vietą, bet ir būti sėkmingai konkuruoti. Kiekvienas asmuo pirmuosius profesinės karjeros planus pradeda kurti jau mokykloje, todėl profesinis informavimas bei profesinis konsultavimas tampa būtinu šiuolaikinio ugdymo proceso elementu. Pirmiausia asmuo turėtų iširti savo gebėjimus bei polinkius, suvokti savo profesinius ketinimus, siekti asmeninio profesinio tikslo. Planuojant karjerą būtina suvokti darbo rinkos poreikius ir kaitos tendencijas bei perspektyvas profesinėje srityje.

PAPILDOMA MOKYMOSI MEDŽIAGA

1.1. KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO PLANAVIMO IR VEIKLOS MODELIS

Profesinės karjeros planavimas yra nuolatinis procesas, kurio metu būtina įvertinti dinamiškai kintančių išorės veiksnių svarbą proceso kokybei. Taip pat svarbu peržiūrėti ir tinkamai įvertinti asmeninių prioritetų ryšį su realiomis galimybėmis. Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo planavimo ir veiklos modelis pateiktas 8 pav.

8 pav. Karjeros planavimo gebėjimų ugdymo planavimo ir veiklos modelis (parengta pagal „Karjeros planavimo įgūdžių ugdymas“ medžiagą, 2003)

Profesinės karjeros planavimo proceso sėkmė tiesiogiai priklauso nuo individualiai apibrėžtos **vizijos**. Jos apibrėžtis lemia profesinės karjeros planavimo **tikslius**, padeda tinkamai suvokti proceso sąlygas. Karjeros planavimo gebėjimų tikslai turėtų būti įvardijami, apsvarsčius asmeninius poreikius, siekius. **Pradinė analizė** apėmė teorinių žinių apie profesijų pasaulį, situaciją darbo rinkoje ir praktinių įgūdžių visumą. Turėtų būti numatomi ne tik galimos karjeros poslinkio kryptys, bet ir galimi materialiniai ištekliai (pvz., mokesčiai už mokslą ar kursus). Būtina objektyviai įvertinti bendrųjų gebėjimų lygį, numatyti vietas, kur gali pritrūkti žinių ir (ar) gebėjimų. Pradinė asmeninės situacijos analizė padeda suformuluoti **mokymosi/tobulėjimo tikslus** bei numatyti tokio mokymosi/tobulėjimo proceso **rezultatus**. Siekintų rezultatų įvardijimas leis asmenybei peržiūrėti švietimo proceso galimybes, atrasti tinkamiausius mokymo/mokymosi metodus. Mokymasis kaip kokybiška asmens veikla galima tinkamai išnaudojant jau turimas žinias bei gebėjimus. Švietimo proceso sistemiskumas, atliekamų užduočių grupavimas, refleksijos metodo naudojimas ne tik pajvairina mokymosi veiklą, bet ir harmonizuoja šį procesą. Asmens gebėjimų tobulinimo proceso **patvirtinimas** reikalingas pasiektų rezultatų įvardijimui bei jų kokybės analizei. Siekiant nustatyti pasiektų mokymosi/tobulėjimų tikslų kokybę, būtina atsižvelgti į proceso sąlygas. **Įvertinimas**, kaip profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo proceso dalis, yra paremtas tikslų pasiekimo analizės rezultatais. Mokymų/kursų naudingumas, įgytų žinių bei gebėjimų tiesioginis naudojimas veikloje gali sudaryti atskirą vertinimo kriterijų grupę.

Svarbu suprasti, kad profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymas yra nuolat vykstantis procesas. Todėl griežtai apibrėžti šį procesą laikė nerekomenduojama. Keičiantis asmenybei, kinta ir vertybių sistema, sėkmės samprata, todėl profesinės

karjeros planavimas yra veikiamas ne tik išorės veiksnių (pokyčiai darbo rinkoje, naujų profesijų atsiradimas, studijų ir/ar darbo užsienyje galimybių plėtra ir t.t.), bet ir vidinių veiksnių.

1.2. ORGANIZACINĖS IR ASMENINĖS KARJEROS MODELIAI

XX a. išryškėja organizacinės ir asmeninės karjeros modelių kaita. Šių dviejų modelių palyginimas:

- **Organizacinės karjeros** modelyje dominuoja organizacijos tikslai ir sprendimai, **asmeninės karjeros** modelyje – asmenybės tikslai ir sprendimai.
- **Organizacinėje karjeroje** dominuoja vertikalus kilimas, **asmeninėje karjeroje** galima tiek vertikali, tiek horizontali kryptis, įskaitant ne tik darbo, bet ir mokymosi organizaciją (judėjimą vienoje ar keliuose organizacijose vienu metu, dirbant savo susikurtoje darbo vietoje, kaitaliojantis darbo ir mokymosi periodams, derinant darbą su kitais reikšmingais socialiniais įvykiais – šeima, laisvalaikiu ir pan.).
- **Organizacinė karjera** prieinama tik daliai žmonių, dirbančių didelėse ir hierarchiškose organizacijose, o **asmeninę karjerą** gali susikurti kiekvienas to siekiantis.
- **Organizacinėje karjeroje** atsakomybę už ilgalaikius savo darbuotojų karjeros siekius prisiima darbdaviai, **asmeninėje karjeroje** – pats asmuo.
- **Organizacinėje karjeroje** darbuotojų judėjimo galimybės tarp mokymosi ir darbo yra ribotos organizacijos suinteresuotumo ir išteklių, o **asmeninėje** – pirmiausia priklauso nuo asmenybės.
- **Organizacinės karjeros** trukmė yra labiau ribota laiko atžvilgiu, t. y. baigiasi išėjus į pensiją, tuo tarpu **asmeninė karjera** tęsiasi visą gyvenimą, todėl **organizacinėje karjeroje** dominuojantis komponentas yra jos struktūra, **asmeninėje karjeroje** – procesualumas (tęstinumas visą gyvenimą).
- Kitaip nei **organizacinės karjeros** garantuojamas nuolatinis nuoseklus užimtumas, **asmeninėje karjeroje** nuolatinis užimtumas nebėra didžiausia vertybė, atvirkščiai, jo pertrūkiai gali būti naudojami naujiems profesiniams ir gyvenimiškiems įgūdžiams įgyti ir vertinami teigiamai.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

1. Kas yra karjera? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - įvairių gebėjimų lavinimas profesinės veiklos srityje
 - įvairių socialiai reikšmingų žmogaus vaidmenų seka, susijusi su saviraiška ir individualiu profesiniu tobulėjimu bei atspindinti asmenybės gyvenimo viziją, stilių
 - asmens darbinės veiklos istorija

2. Kas yra karjeros planavimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- nuoseklus asmens pažintinės ir profesinės veiklos sprendimų išdėstymas laike siekiant profesinio tobulėjimo tikslų bei numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
- nuoseklus profesijos konsultanto darbo plano sudarymas numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
- nuoseklus nacionalinio plano, siekiančio sukurti palankias sąlygas asmenims profesinio tobulėjimo srityje, sudarymas numatant būtinus išteklius ir aplinkybes

2. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO PASKIRTIS, TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Profesinės karjeros planavimo paskirtis sietina su asmens noru išlikti konkurencingu darbo rinkoje ir asmens saviraiškos per profesinę veiklą poreikiu. Tai dinamiškas procesas, pagrįstas racionaliomis asmens įžvalgomis. Profesinės karjeros planavimas įmanomas tik gerai pažįstant save bei tinkamai išanalizavus darbo rinkos tendencijas.

Šiuolaikinės karjeros teorijos akcentuoja asmeninės atsakomybės už savo sėkmingą karjerą ribų išplėtimą. Kiekvieno asmens karjera yra unikali bei atspindi asmeninį požiūrį į gyvenimą (leidžia įžvelgti asmens vertybinę sistemą).

R. Kučinskienė (2003), aptardama psichologinių karjeros teorijų panašumus, teigia, jog didžiausias psichologinių karjeros įžvalgų nuopelnas – vidinių, subjektyvių asmenybės savikūros ir saviraiškos siekių pažinimas (Kučinskienė, 2003, 67). Tokiu būdu profesinės karjeros planavimas tampa aktuali asmenybės vykdomu veiksmu, tiesiogiai siejama su savivaizdžiu (savimone). Profesinės karjeros planavimas tampa asmenine kiekvieno visuomenės nario atsakomybe – kiekvienas skirtingai suvokia pasaulį, turi savitus lūkesčius, siekius bei viltis. Dėl šios priežasties neįmanoma įgyvendinti kito asmens profesinės karjeros plano. Tokiame individualizuotame profesinės veiklos suvokimo kontekste ypač aktualiais pripažįstami profesinės karjeros planavimo gebėjimai.

Profesinės karjeros planavimo tikslas – skatinti asmenybę būti atsakinga už savo profesinės veiklos tobulinimą ir asmeninės profesinės saviraiškos plėtotę. Šio tikslo įgyvendinimui iškeliami **profesinės karjeros planavimo uždaviniai**:

1. Įvertinti asmens bendrųjų gebėjimų spektrą bei jų tobulinimo galimybes profesinėje srityje;
2. Analizuoti ir vertinti asmeninio mokymosi poreikius bei darbo rinkos tendencijas;
3. Analizuoti profesinės karjeros plano sudarymo būdus ir numatyti galimas jo keitimo kryptis;
4. Įvertinti profesinės veiklos keliamus reikalavimus ir jos plėtros pagrindines kryptis bei tendencijas

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

3. Su kuo sietina profesinės karjeros planavimo paskirtis? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- su valstybės pareiga sukurti žmogui kuo geresnes sąlygas siekti asmeninės ir visuomeninės gerovės
- su asmens noru išlikti konkurencingu darbo rinkoje ir asmens saviraiškos per profesinę veiklą poreikiu
- su profesinio informavimo ir konsultavimo sistemos tikslu padėti žmogui kuo racionaliau pasirinkti profesiją ir kuo optimaliau planuoti savo profesinį kelią

4. Koks yra profesinės karjeros planavimo tikslas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- padėti žmogui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą
- padėti žmogui geriau pažinti save
- skatinti asmenybę būti atsakinga už savo profesinės veiklos tobulinimą ir asmeninės profesinės saviraiškos plėtotę
- teikti žmogui informaciją apie padėtį darbo rinkoje

5. Kokie yra keturi pagrindiniai profesinės karjeros planavimo uždaviniai? (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)

- įvertinti asmens bendrųjų gebėjimų spektrą bei jų tobulinimo galimybes profesinėje srityje
- įvertinti profesinės veiklos keliamus reikalavimus ir jos plėtros pagrindines kryptis bei tendencijas
- teikti informaciją apie švietimo sistemos teikiamas mokymosi ir studijų galimybes, priėmimo sąlygas, įgyjamas kvalifikacijas profesinėse ir aukštosiose mokyklose
- teikti informaciją profesinio mokymosi, studijų, įgyjamų kvalifikacijų ir profesijų sąsajas
- analizuoti kvalifikacijas, jų įgijimo, tobulinimo, persikvalifikavimo galimybes
- analizuoti ir vertinti asmeninio mokymosi poreikius bei darbo rinkos tendencijas
- analizuoti profesinės karjeros plano sudarymo būdus ir numatyti galimas jo keitimo kryptis
- teikti informaciją apie įsidarbinimo ir profesinės karjeros galimybes

3. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO SĄLYGOS

Viena pagrindinių profesinės karjeros planavimo sąlygų, skatinančių profesionalių paslaugų teikimą, yra konsultuojamojo poreikių supratimas. Profesinės karjeros planavimo funkcijas atliekantis darbuotojas yra atsakingas už optimalių profesinės karjeros planavimo sąlygų konsultuojamajam sudarymą.

Profesijos konsultantas visų pirma turi suprasti, ko konsultuojamasis tikisi iš susitikimo, koks yra tikrasis konsultacijos tikslas. Sužinoti apie konsultuojamąjį galima

jam *išsiskius*, t. y. konsultuojamasis pirmiausia turi būti sąžiningas pats sau, pripažinti savo patirtį ir išgyvenimus ir būti už juos atsakingas. Jei pokalbis bus vedamas tinkama linkme, gaunama informacija apie konsultuojamojo elgesį, tikslus, charakterio savybes bus patikima. Išsamesnės informacijos apie konsultuojamąjį gali suteikti psichologiniai, didaktiniai ir praktiniai testai. Sukaupta medžiaga analizuojama ir apibendrinama, tikintis detalesnių išvadų apie konsultuojamojo profesinius poreikius.

Konsultacijos privatumo pobūdis įpareigoja profesijos konsultanto pokalbį su konsultuojamuoju laikyti konfidencialiu. Privatus pokalbis yra dviejų lygiateisių, vienas kitu pasitikinčių žmonių tiesioginis bendravimas. Toks bendravimas vyks, jei konsultuojamasis pasitikės profesijos konsultantu kaip asmeniu ir kaip kompetentingu specialistu.

4. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO ŽINIOS

Profesinės karjeros planavimo žinios yra itin svarbios ugdant karjerą, jų tikslas – padėti asmeniui rasti savąjį kelią į profesiją, į būsimąją veiklą, vėliau į karjerą, jos projektavimą, ne tik kaip tobulėjamą profesinėje veikloje, bet ir savo, kaip asmenybės, augimą. Profesinės karjeros planavimo žinios taip pat svarbios suvokiant profesinės karjeros planavimo svarbą žmogaus profesiniame ir asmeniniame gyvenime. Karjeros sampratos kaitą sąlygoja socialinis, ekonominis, kultūrinis ir didaktinis kontekstas, žmonių profesinės saviraiškos galimybių pokyčiai. Asmens profesinei karjerai įtaką daro daugybė veiksnių, kuriuos galima skirti į dvi pagrindines grupes: objektyvieji arba išoriniai veiksniai bei subjektyvieji arba vidiniai veiksniai.

Objektyvieji (išoriniai) veiksniai: šiuolaikinio globalinio, nacionalinio ir regioninio vystymosi tendencijos bei atitinkami ekonominio ir socialinio gyvenimo, bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo, darbo rinkos užimtumo ir pan. sistemų ir posistemų parametrai, arba paprasčiau tariant – visa žmogų supanti ir jį veikianti socialinė aplinka.

Subjektyvieji (vidiniai) veiksniai: žmonių asmeninio tapatumo suvokimas ir kūrimas, jų gyvenimo ir karjeros tikslų sąsajos, išsilavinimas, nuostatos savo karjeros ir jos vystymo atžvilgiu ir kt. (Kučinskienė, 2003, 25–26).

Šių abiejų veiksnių griežtai vienas nuo kito atriboti negalima, nes tiek žmogus (subjektyvūs veiksniai) sąveikauja su aplinka (objektyviais veiksniais), tiek aplinka veikia žmogų.

Nagrinęjant karjeros kaitos prielaidas tikslinga išskirti **4 svarbiausius raiškos lygmenis**. Šiuose lygmenyse vykstantys pokyčiai lemia karjeros kaitą. Taigi skiriamą šie karjeros kaitos prielaidų lygmenys: *globalinis, nacionalinis, organizacinis ir asmenybinis*.

Globalinėse prielaidose (Kučinskienė, 2003, 26) akcentuojami *darbo rinkos* globalizacijos reiškiniai. Tai reiškia, kad globalizacija skverbiasi į visas profesijas. Be to, siekiama kuo didesnio žmonių užimtumo. Darbo rinkos globalizacija reiškiasi didėjant:

1. Globalinės darbo jėgos srautui;
2. Tarptautiniam darbo jėgos mobilumui;
3. Tarptautinei konkurencijai.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, pastebimas laisvos darbo jėgos mobilumo suaktyvėjimas. Vis daugiau žmonių išvyksta į ES šalis, dėl šios priežasties jaučiamas kai kurių sričių specialistų trūkumas.

Nacionalinių prielaidų raiškoje galima išvelgti globalinių tendencijų įtaką. Etinių mažumų atstovai, imigrantai sąlygojo nacionalinės politikos socialinės sferos koregavimą.

Organizacinės prielaidos tiesiogiai priklausomos nuo globalinių ir nacionalinių ekonomikos ir užimtumo tendencijų sąveikos. Pastebima organizacijų kaita. Pereinama nuo tradicinių veiklos būdų link verslių (ieškančių naujovių ir geresnių sprendimų savo veiklai plėtoti) veikimo būdų, o tai savo ruožtu lemia ir karjeros sampratos kaitą. Šiose organizacijose akivaizdi valdžios ir vadovavimo dimensijų kaita.

Tradicinėje organizacijoje valdžia sutelkta tik keletu asmenų, kurie rūpinasi jos išlaikymu, rankose, vadovavimas – pačioje hierarchijos viršūnėje.

Versliose organizacijose, propaguojančiose visuotinės kokybės vadybos principus, valdžia dalijasi idėjomis su visu personalu, sprendžiant iškilusią problemą, ji perduodama kompetentingiausiam asmeniui ar grupei, vadovavimas plėtojasi visoje organizacijoje.

Asmenybinės prielaidose reikšmingiausiomis laikytinos didėjančios asmens galimybės aktyviai ir atsakingai valdyti savo mokymąsi bei karjeros plėtotę.

Kintant socialinėms ir ekonominėms plėtros charakteristikoms, didėja ir kiekvieno asmens pastangų planuoti, organizuoti bei kontroliuoti savo, kaip tam tikros organizacijos, visuomenės nario veiklą, reikšmė.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

6. Kokia yra viena pagrindinių profesinės karjeros planavimo sąlygų, skatinančių profesionalių paslaugų teikimą? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- darbo rinkos poreikių supratimas
- asmens savęs pažinimas
- mokymosi/studijų galimybių žinojimas
- konsultuojamojo poreikių supratimas

7. Išskiriami keturi karjeros kaitos prielaidų lygmenys (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*):

- globalinis
- ekonominis
- lokalinis
- politinis
- tarptautinis
- nacionalinis
- organizacinis
- asmenybinis

5. PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMAI

Profesinės karjeros planavimo gebėjimai – tai žinios, mokėjimai, įgūdžiai bei vertybinės orientacijos, padedančios plėtoti karjerą.

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymas neįmanomas be šių institucijų pagalbos:

1. Šeima. Šeimoje vyksta savaiminis asmens rengimas(is) bet kokiai profesijai, įskiepiant tokius bruožus kaip atsakomybė, savarankiškumas, organizuotumas, ištvermė, kt.

2. Bendrojo lavinimo mokyklos. Dėstomi bendrojo lavinimo dalykai – gimtoji kalba, dailė, fizika, matematika, biologija ir kt. – turi įtakos įvairiems būsimos profesinės veiklos pradmenims lavinant asmens mąstymą, verbalinę raišką, kūrybiškumą, vaizduotę, kt.

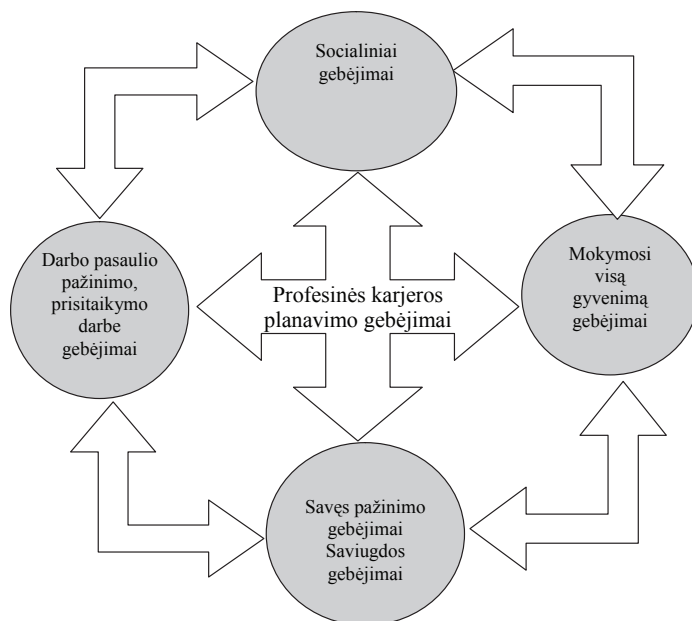
3. Profesinio mokymo įstaigos. Remiantis darbinių įgūdžių ugdymu, su profesija supažindinama išsamiau.

4. Profesinio mokymo centrai. Profesinio mokymo centruose padedama plėtoti asmens profesinę karjerą.

5. Įdarbinimo organizacijos. Pagal įgytą kvalifikaciją padeda greičiau integruotis į darbo rinką.

6. Įmonės ir įstaigos. Sudaro galimybes realizuoti įgytas žinias ir gebėjimus, plėtoti karjerą.

Profesinės karjeros planavimo gebėjimų tarpusavio sąveika pavaizduota 9 pav.

9 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimai
(modifikuota remiantis Kučinskiene, 2003, 77).

Profesinės karjeros planavimo gebėjimai:

1. Savęs pažinimo gebėjimai, padedantys išsiaiškinti dabartines ir ateityje numatomas įgyti asmenines vertybes, gebėjimus, lūkesčius ir kt. Tai būtiniausi gebėjimai renkantis ir atliekant įvairius socialinius vaidmenis per visą žmogaus gyvenimą. **Saviugdos gebėjimai**, apimantys savęs pažinimo ir darbo pasaulio pažinimo gebėjimais pagrįstų karjeros strategijų kūrimo, koregavimo ir įgyvendinimo procesus. Karjeros tikslų, jų siekimo būdų ir priemonių bei rezultatų vertinimo sistemiskumas ir racionalumas įgalina optimizuoti kiekvieno asmens karjeros vystymą šiuolaikinėmis neapibrėžtumo ir rizikos sąlygomis. Tai gebėjimai prisiimti atsakomybę už savo karjerą, karjeros planavimo, organizavimo, saviugdos ir savikontrolės įgūdžiai;

2. Darbo pasaulio pažinimo gebėjimai grindžiami bazinių šalies ekonominės sistemos pagrindų, laiduojančių supratimą ir pagarbą jai bei efektyvų funkcionavimą joje išmanymu, informuotumu apie darbo pasaulio ir jame egzistuojančios karjeros pasirinkimų įvairovės dinamiką. Svarbu gebėti suvokti karjerą sąlygojančių socialinių, ekonomikos ir užimtumo veiksmų sistemą ir kaitą, identifikuoti karjeros galimybių spektrą ir jų siekimo alternatyvas. **Prisitaikymo darbe gebėjimai**, kylantys iš individo socialiai priimtinių darbo vertybių sistemos, sąlygojančios asmens norą dirbti, darbo paieškos ir išsilaikymo jame gebėjimai, darbo įpročiai, garantuojantys produktyvumą darbo vietoje, gebėjimai, reikalingi darbo vietos humanizavimui pagal savo poreikius;

3. Mokymosi visą gyvenimą gebėjimai arba nuolatinio tobulėjimo gebėjimai reikalingi asmenybės profesinės saviraiškos galimybių konkrečioje visuomenėje ir tam tikroje karjeroje optimizavimui;

4. Socialiniai gebėjimai, apimantys bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimus, yra ypatingai svarbūs integruojantis į darbo rinką. Šiandieninėje darbo rinkoje, kai žinių nepakanka, reikia sugebėjimo argumentuotai įtikinėti, sugebėti klausytis, spręsti iškilančius konfliktus, dirbti komandose bei siekti kompromisų.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

7. Išskiriami keturi karjeros kaitos prielaidų lygmenys (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)

- globalinis
- ekonominis
- lokalinis
- politinis
- tarptautinis
- nacionalinis
- organizacinis
- asmenybinis

8. Išskiriami keturi profesinės karjeros planavimo gebėjimai (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)

- grupės savęs pažinimo

- darbo pasaulio pažinimo
- bendrieji
- mokymosi visą gyvenimą arba nuolatinio tobulėjimo
- socialiniai
- specialybiniai

6. MOKYMOŠI, STUDIJŲ IR DARBO RINKOS POREIKIŲ KAITOS REIKŠMĖ PROFESIJOS PASIRINKIMUI IR PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMUI

Karjera žmogaus gyvenime vaidina svarbų vaidmenį. Profesijos pasirinkimas – vienas sudėtingiausių gyvenimo uždavinių. Teisingas sprendimas įgalina asmenybę visapusiškai save realizuoti, tobulėti, jaustis naudinga visuomenei. Prasminga ir įdomi veikla leidžia žmogui suvokti vertybes, analizuoti savo charakterį bei tobulinti jo savybes.

Sparčiai vystantis ekonomikai, didėjant konkurencijai darbo rinkoje, darosi vis sudėtingiau prisitaikyti prie rinkos pokyčių, pasirinkti perspektyvią profesiją. Tinkamai pasirinkta profesija, mėgstamas darbas, karjera – svarbūs kiekvieno žmogaus gyvenime. Tačiau kad galėtume pasirinkti, pirmiausia turime pažinti save ir aplinką, kurioje gyvename.

Profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui įtaką daro nuolat kintantys veiksniai, tokie kaip asmeninių mokymosi poreikių kaita, darbo rinkos kaita, globalizacijos faktorius. Atsižvelgiant į vykstančius pokyčius socialiniame bei asmeniniame žmogaus gyvenime, galima išskirti keletą svarbių aspektų, turinčių įtakos žmogaus profesinei veiklai. Mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaitos reikšmę profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui atspindi:

1. Studijų poreikių kaita;
2. Mokymosi poreikiai;
3. Situacija darbo rinkoje;
4. Profesijos pažinimas;
5. Savęs pažinimas.

Savęs, profesijos pažinimo, mokymosi, studijų bei darbo rinkos kaitos veiksniai, koreliuodami tarpusavyje, yra reikšmingi profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui.

Savęs pažinimas yra kiekvienos subrendusios asmenybės asmeninės karjeros kūrimo pamatas. Tik suvokdamas savo gyvenimo vertybes, asmeninius norus, galimybes, turėdamas asmeninę profesinės karjeros viziją, asmuo gali teisingai pasirinkti tolimesnį profesinį kelią. Laikui bėgant žmogus keičiasi, todėl savęs pažinimas turi vykti nuolatos, analizuojant save ir iškeliant, formuluojant bei numatant tolimesnius savo tikslus.

Dėl dažnai susikuriamų stereotipų gali būti klaidingai suprantama viena ar kita profesija. Laikui bėgant kai kurių profesijų reikalavimai, darbo pobūdis keičiasi, tam

tikros profesijos gali net visai išnykti. **Profesijos pažinimas** įgalina asmenybę suvokti, ar tai profesijai keliami reikalavimai bei uždaviniai atitinka jo lūkesčius. Pažinus profesiją, galima tvirčiau apsispręsti dėl jos pasirinkimo.

Mokymosi poreikių kaita prasideda kartu su numatomu mokymosi individualizavimu, kurio tikslas – tikslingai orientuotis į pasirinktą profesinės veiklos ar tolesnių studijų sritį. Mokinys turi apsispręsti, kokį mokymosi planą susidaryti.

Studijų poreikių kaita įgalina asmenybę apsispręsti dėl profesinės karjeros plano įgyvendinimo. Ugdo nuolatinio mokymosi, tobulina kritinio mąstymo įgūdžius. Studijų poreikių kaita vyksta keičiantis įvairiems asmenybės gyvenimo aspektams.

Situacijos darbo rinkoje kaitos suvokimas skatina nuolat koreguoti savo asmeninės profesinės karjeros planą. Atsiranda mokymosi poreikiai, kurie verčia tobulėti tam, kad asmuo išliktų konkurencingas darbo rinkoje.

Profesijos pasirinkimas bei profesinės karjeros planavimas vyksta konvergencijos principu – koreliuojant visiems išvardintiems veiksniams. Norint sėkmingai konkuruoti šiandieninėje darbo rinkoje, būtina orientuotis į profesijų poreikių bei pagrindinių įgūdžių kitimą.

Įgūdžiai, padedantys įsitvirtinti nuolat kintančioje darbo rinkoje:

1. Gebėjimas naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (IKT);
2. Įvairių užsienio kalbų mokėjimas;
3. Gebėjimas mokytis bei mokyti;
4. Gebėjimas bendradarbiauti bei dirbti komandoje;
5. Gebėjimas konstruktyviai spręsti problemas;
6. Gebėjimas planuoti, organizuoti veiklą;
7. Verslumumas (kurti naujas darbo vietas ir įsidarbinti pačiam).

(Lietuvos darbo birža, 2005, p. 32).

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

9. Kokie veiksniai koreliuodami tarpusavyje yra reikšmingi profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui? (*pažymėkite tris teisingus atsakymus*)

- savęs pažinimas
- globaliniai pokyčiai
- ekonomikos kaita
- profesijos pažinimas
- mokymosi, studijų ir darbo rinkos kaita
- politinės sistemos kaita

10. Kas yra kiekvienos subrendusios asmenybės asmeninės karjeros kūrimo pamatas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)

- geras ir mėgiamas darbas
- savęs pažinimas
- nuolatinis profesinis tobulėjimas

11. Į ką būtina orientuotis norint sėkmingai konkuruoti šiandieninėje darbo rinkoje? (*pažymėkite du teisingus atsakymus*)

- profesijų poreikių kitimą
- gebėjimo naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (IKT) nuolatinį tobulinimą
- įvairių užsienio kalbų mokėjimą
- pagrindinių įgūdžių kitimą

7. DARBO RINKOS KAITOS REIKŠMĖ PROFESIJOS PASIRINKIMUI IR PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMUI

Nuolat kintančiame pasaulyje svarbu suvokti, jog informacija nuolat keičiasi, todėl ir mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaita vyksta sparčiai. Profesijos pasirinkimui ir profesinės karjeros planavimui ypač svarbu būti gerai susipažinus su situacija darbo rinkoje, su paklausiausiomis profesijomis, tendencijomis, kurios gali veikti tolesnę profesinę veiklą. Profesinės karjeros planavimui svarbu nuolatos domėtis padėtimi darbo rinkoje, taip įvertinant savo tolesnės karjeros galimybes.

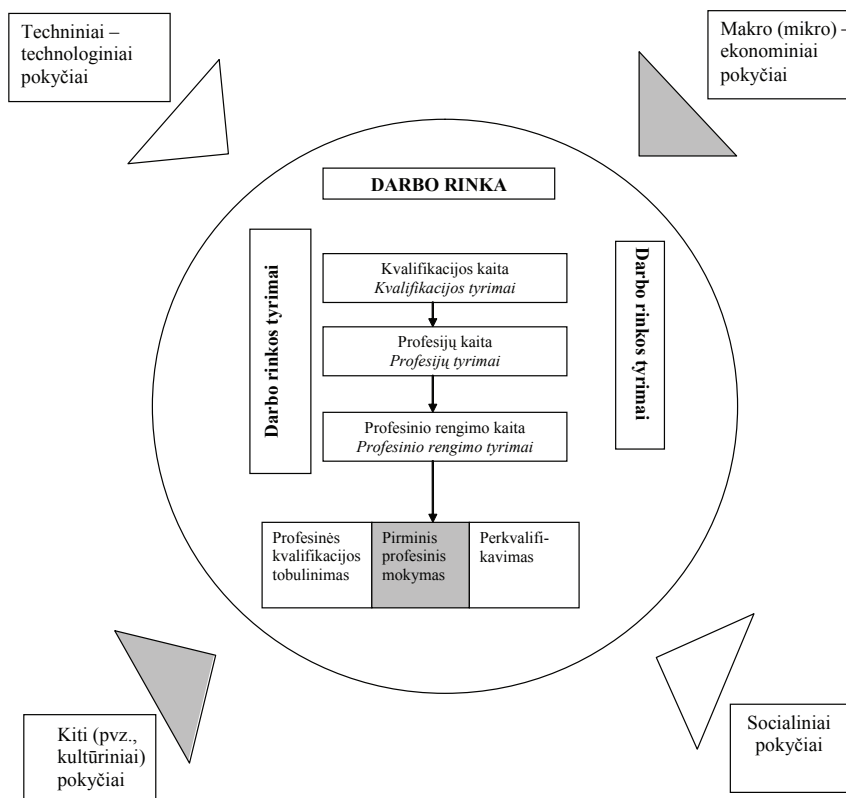
Planuojant profesinę karjerą, svarbu būsimam specialistui sudaryti tokias mokymosi ar studijų sąlygas, kad įgyta *kvalifikacija* leistų jam sėkmingai konkuruoti darbo rinkoje.

Terminas *darbo rinka* savo pirmine, siaurąja, prasme reiškė vietą, kurioje buvo perkama ir parduodama žmogaus darbo jėga. Darbo jėga, kaip pagrindinis darbo rinkos santykių objektas, yra neatskiriama nuo gyvo žmogaus organizmo, suaugusi su jo kūnu. Įvairiais ūkio raidos etapais santykis tarp fizinių ir protinių darbo jėgos savybių nevienodas. Iš pradžių, tai truko ilgą laiką – beveik iki XIX a. pabaigos, žmogus gamyboje reiškėsi kaip fizinės energijos šaltinis. Nesant kitų energijos rūšių, pagrindinį vaidmenį gamyboje vaidino biologinė darbuotojo energija. Todėl žmogaus darbo sugebėjimai daugiausia buvo vertinami pagal fizinę jėgą. Ilgainiui garo, vėliau elektros ir kitos energijos rūšys pakeitė fizines žmogaus galias. Svarbiausias darbo jėgos funkcijas perėmė protinės ir dvasinės žmogaus savybės.

Darbo jėga įtraukiama į ekonominę veiklą per samdos santykius. Pagrindiniai šių santykių subjektai:

1. Darbdaviai (privatūs asmenys, įmonės, valstybė);
2. Samdomi darbuotojai (darbo jėgos savininkai);
3. Tarpininkaujančios darbo rinkoje įstaigos ir organizacijos (darbo biržos, įdarbinimo biurai, mokymo centrai, profesinės ir darbdavių sąjungos).

Darbo rinkos santykių negalima traktuoti tik kaip darbo jėgos pirkimo ir pardavimo. Šių dienų darbo rinkoje sprendžiamos ne tik ekonominės, bet ir socialinės problemos. Tai darbo išteklių racionalus panaudojimas, gyventojų užimtumo ir kovos su nedarbu programų įgyvendinimas, naujų darbo vietų kūrimas, bedarbių registravimas ir materialinis rėmimas, darbo ieškančių žmonių mokymas ir perkvalifikavimas. Profesinį rengimą sąlygojančių procesų ir tyrimo sričių sąveika pavaizduota 9 paveiksle.

10 pav. Profesinį rengimą sąlygojančių procesų ir tyrimo sričių sąveika (pagal R. Laužacką, 1999, 125)

Darbo rinka šiuo metu reiškia darbo vietų pasiūlos ir paklausos santykius bei jų kaitą (Laužackas, 1999, 119). Darbo rinkos tyrimų metu gaunama informacija apie situaciją darbo rinkoje, pateikiamos prognozės ir tendencijos. „Profesijų ir kvalifikacijų tyrimų rezultatai duoda pagrindus praktinėms mokymo priemonėms, mokymo planavimui, profesiniam konsultavimui. <...> Profesinio rengimo teorijai vertingiausi yra profesijų tyrimų rezultatai, teikiantys duomenis apie profesijų vaidmens žmonių gyvenime kaitą ir ypač apie vienu ar kitu profesijų aktualumo pasikeitimus“ (Laužackas, 1999, 124).

Mokėjimai – teorinių, praktinių ir vertinamų veiksnių lavinimo rezultatas, rodantis mokinių veiklos kompetenciją. Tai – išmokimo, naujų veiklos būdų įvaldymo padarinys. Pasiekę šį tikslą, mokiniai laisvai operuoja visais mokymo dalykais: nuosekliai dėsto mintis apie konkrečius mokymo dalykus, sklandžiai kalba, rašo, skaičiuoja, atlieka bandymus, pratimus, dirba specializuotą darbą. Suformuoti mokėjimą padeda žinios ir įgūdžių lavinimas. Jie yra mokėjimų komponentai.

Sugebėjimai, kaip mokymo tikslas – tai gabumų lavinimo rezultatas. *Gabumai* – įgimti duomenys, kurie padeda lengvai, greitai ir kokybiškai veikti. Mokymo tikslas –

juos plėtoti, ugdyti sugebėjimus visiems mokymo dalykams, ypač tiems, kurių mokantis greičiau atsiskleidžia ir vystosi įgimti duomenys. Lavinant gabumus, ilgainiui diferencijuojasi sugebėjimai, išsiskiria intelektualiniai, specialieji, praktiniai (motoriniai, profesiniai) sugebėjimai. *Intelektinių sugebėjimų* ugdymo tikslas – kūrybiškumas. Jis pasiekiamas lavinant savarankišką produktyvų mąstymą. Išskiriami šie gebėjimai:

1. Komunikatyviniai – gebėjimas komunikuoti raštu ir žodžiu, kompiuterinis raštingumas ir matematiniai mokėjimai; gebėjimas dirbti komandoje;
2. Diagnostiniai – gebėjimas pažinti, išskirti;
3. Vadybiniai – gebėjimas realiai dalyvauti visuomeniniame gyvenime, t. y. planuoti, prognozuoti, organizuoti, vadovauti, koordinuoti, motyvuoti, kontroliuoti, prižiūrėti;
4. Kūrybiniai – gebėjimai originaliai mąstyti ir jausti; kūrybiškumas pasireiškia minčių, idėjų, sumanymų originalumu pateikiant užduotis mokiniams;
5. Akademiniai – sugebėjimas mąstyti, būti gabiam;
6. Ekspresyviniai – gebėjimas būti išraiškingam.

Mokymosi, studijų ir darbo rinkos poreikių kaitą, renkantis profesiją ir planuojant karjerą, lemia socialiniai ir ekonominiai veiksniai bei asmeninis žmogaus pasirinkimas.

Pasitikrinkite šios kurso dalies žinias

12. Ką reiškia darbo rinka šiuo metu? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - vietą, kurioje buvo perkama ir parduodama žmogaus darbo jėga
 - reiškinį, kuris nustato darbdavių ir dirbančiųjų tarpusavio santykius
 - darbo vietų pasiūlos ir paklausos santykius bei jų kaitą
13. Kas yra sugebėjimai kaip mokymo tikslas?
 - kvalifikacijos tobulinimosi rezultatas
 - gebėjimų lavinimo rezultatas
 - gabumų lavinimo rezultatas

PAPILDOMI MOKYMOSI ŠALTINIAI

Literatūros sąrašas

1. Commission of the European Communities. (2000). A Memorandum on Lifelong Learning.
2. Arnold J. (1997). Nineteen propositions concerning the nature of effective thinking for career management in a turbulent world // *British Journal of Guidance and Counselling*, 25 (4).
3. Brown P., Green A., Lauder H. (2001). *High Skills: Globalization, Competitiveness and Skill Formation*. Oxford University Press.
4. Fukuyama Sh. (1982). *Profile Guidelines for Teachers*. Ashiya Hyago. Japan: Ashiya University Press.
5. Fukuyama Sh. (1980). *Vocational Guidance as Foundation of the Human*

Existency. 2-nd International Conference on Vocational Guidance at Ashiya University. Oct. 29–31, Ashiya Hyago. Japan.

6. Fukujama Sh. (1984). F – test for Appraising the Ability to Choose Methodically Among Occupations. Ashiya. Hyogo Japan: Ashiya College Press.

7. Galkytė H. (1977). Mokinių sugebėjimo analizuoti savo galimybes, renkantis profesiją ugdymas. Vilnius.

8. Herr E. L., Cramer S. H. (1984). Career Guidance Through the Life Span. Boston, Toronto

9. Hesketh B. (1982). Decision-Making Style and Career Decision-Making Behaviours Among School Learners // Journal of Vocational Behaviour. No 20.

10. Hoyt K. B. (1979). A Primer for Career Education. Washington, D.C.

11. Holland J. L. (1973). Making Vocational Choices. Theory of Careers // Englewood Cliffs. NJ: Prentice – Hall.

12. Inglar T., Bjercknes E., Lappen R., Tobiassen T. (2002). Mokymasis ir konsultavimas. Kaunas: VDU.

13. Jautautaitė B. (1993). Vyresniųjų moksleivių darbinio apsisprendimo sunkumai ir trūkumai // Acta Paedagogica Vilnensia. Nr. 2, p. 160–173. Vilnius: VU.

14. Jovaiša L. (1975). Psichologinė diagnostika. Kaunas.

15. Jovaiša L. (1998). Profesinio konsultavimo organizavimas // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr 1. Kaunas: VDU leidykla.

16. Jovaiša T., Orenienė R. (2003). Profesinis konsultavimas žmogiškųjų išteklių plėtros kontekste // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 7. Kaunas: VDU leidykla.

17. Laužackas R., Stasiūnaitė E., Teresevičienė M. (2005). Kompetencijų vertinimas neformaliajame ir savaiminiame mokymesi. Kaunas: VDU leidykla.

18. Laužikas J. (1969). Pažangiųjų Lietuvos psichologų pirmieji žingsniai darbo psichologijos ir profesinio orientavimo srityje // Profesinio orientavimo klausimai. Kaunas.

19. Laužikas J. (1972). Mokinių psichodiagnostikos ir atrankos klausimai mūsų šalyje. Psichodiagnostikos problemos. Vilnius.

20. Natham R., Hill L. (1992). Career Counselling.

21. Parsons T. (1909). Choosing a Vocation. New York: Free Press.

22. Petrauskaitė R. (1993). Profesijos pasirinkimo racionalumas kaip psichopedagoginė problema // Acta Paedagogica Vilnensia. Nr. 2, p. 197–205. Vilnius: VU.

23. Profesijos patarėjų mokymo metodinė medžiaga. (2004). Vilnius.

24. Profesijos patarėjų mokymo metodinės medžiagos papildymas. (2004). Vilnius.

25. Review of career guidance policies in 11 acceding and candidate countries synthesis report July (2003).

26. Rubinton N. (1980). Instruction in Career Decision-Making and Decision-Making Styles // Journal of Counseling Psychology, 27.

27. Stanišauskienė V. (2000). Rengimosi karjerai proceso socioedukaciniai pagrindai ir jo prielaidos Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje. Daktaro disertacija. Kaunas: KTU.

28. Super D. E. (1961). Consistency and Wisdom of Vocational Preference as Indices of Vocational Maturity in the Ninth Grade // *Journal of Educational Psychology*, 62, No 1.

29. Super D. E. (1962). *Appraising Vocational Fitness*. No. 4.

30. Tilinghast B. S. Jr. (1964). *Choice Orientations of Guidance* // *Vocational Guidance Quarterly*, 13.

31. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). *Vadovas Laužackas R. Atviros informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos (AIKOS) ir užsienio profesinio informavimo sistemų turinio lyginamoji studija*. Vilnius: ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/AIKOS_ir_uzs_prof_inf_sist_turinio_lyg_studija.pdf

32. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). *Profesinio informavimo standartas*. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf

33. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). *Profesijos konsultanto profesijos standartas*. Vadovas Pukelis K. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf

34. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). *Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo mokymo programa*. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20mokymo%20programa_VDU.pdf

35. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). *Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo A metodika*. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20A%20metodika_VDU.pdf

36. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). *Vadovas Pukelis K. Profesinio informavimo B metodika*. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20B%20metodika_VDU.pdf

37. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). *Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika*. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_C%20metodika.VDU.pdf

38. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). *Vadovas Pukelis K. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa*. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_mok_progr.VDU.pdf

INTERNETEKAI

Lietuvos interneto svetainių sąrašas

Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (AIKOS)	www.aikos.smm.lt
Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija	http://www.lamabpo.lt
Nacionalinis egzaminų centras	http://www.egzaminai.lt
Švietimo ir mokslo ministerija	www.smm.lt
Gidas į profesijų pasaulį	http://www.profesijupasaulis.lt

Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras, Karjeros planavimo skyrius	www.rmtkr.lt/
Jaunimo karjeros centras	www.vdu.lt/jkc/
Lietuvos darbo birža	www.ldb.lt
Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	www.darborinka.lt
Karjeros projektavimo sąvokų žodynas	http://glossary.ambernet.lt
Profesijų klasifikatorius	www.ldrmt.lt/mod/klasifikatorius

Užsienio interneto svetainių sąrašas

<i>Association of Graduate Recruiters</i>	www.agr.org.uk
<i>GUIDENET</i>	www.guidenet.org
<i>Association of Graduate Careers Advisory Services</i>	www.agcas.org.uk
<i>Careers Education Support Programme</i>	www.cegnet.co.uk
<i>Careers Europe</i>	www.careerseurope.co.uk
<i>Careers Research and Advisory Centre (CRAC)</i>	www.crac.org.uk
<i>Careers Scotland</i>	www.careers-scotland.org.uk
<i>Careers Wales</i>	www.careerswales.com
<i>Connexions</i>	www.connexions.gov.uk
<i>Department for Education and Skills</i>	www.dfes.gov.uk
<i>Department for Employment and Learning Northern Ireland</i>	www.delni.gov.uk
<i>Educational Guidance Service for Adults (Northern Ireland)</i>	www.egsa.org.uk
<i>Euroguidance</i>	www.euroguidance.net
<i>European Centre for the Development of Vocational Training</i>	www.cedefop.eu.int
<i>Federation of Professional Associations in Guidance</i>	www.fedpig.com
<i>Guidenet</i>	www.guidenet.org
<i>IAG Partnerships</i>	www.lifelonglearning.co.uk
<i>Institute of Careers Guidance</i>	www.icg-uk.org
<i>International Association of Career Management Professionals</i>	www.iacmp.org
<i>International Association for Educational and Vocational Guidance</i>	www.iaevg.org
<i>Jobcentre Plus</i>	www.jobcentreplus.gov.uk
<i>Learn Direct</i>	www.learnirect.co.uk
<i>Learning and Skills Council</i>	www.lsc.gov.uk
<i>Learning and Skills Development Agency</i>	www.lstda.org.uk
<i>Life-long Learning</i>	www.lifelonglearning.co.uk
<i>National Association of Careers and Guidance Teachers</i>	www.nacgt.org.uk
<i>National Association for Managers of Student Services</i>	www.namss.org.uk

<i>National Association for Careers Education and Counselling</i>	www.crac.org.uk
<i>New Deal</i>	www.newdeal.gov.uk
<i>Office for Standards in Education</i>	www.ofsted.gov.uk
<i>Organisation for Economic Cooperation and Development</i>	www.oecd.org
<i>Qualifications and Curriculum Authority</i>	www.qca.org.uk
<i>The Guidance Council</i>	www.guidancecouncil.com
<i>Third Age Network</i>	www.taen.org.uk

Savikontrolės testas

- Kas yra karjera? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - įvairių gebėjimų lavinimas profesinės veiklos srityje
 - įvairių socialiai reikšmingų žmogaus vaidmenų seka, susijusi su saviraiška ir individualiu profesiniu tobulėjimu bei atspindinti asmenybės gyvenimo viziją, stilių
 - asmens darbinės veiklos istorija
- Kas yra karjeros planavimas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - nuoseklus asmens pažintinės ir profesinės veiklos sprendimų išdėstymas laike siekiant profesinio tobulėjimo tikslų bei numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
 - nuoseklus profesijos konsultanto darbo plano sudarymas numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
 - nuoseklus nacionalinio plano, siekiančio sukurti palankias sąlygas asmenims profesinio tobulėjimo srityje, sudarymas numatant būtinus išteklius ir aplinkybes
- Su kuo sietina profesinės karjeros planavimo paskirtis? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - su valstybės pareiga sukurti žmogui kuo geresnes sąlygas siekti asmeninės ir visuomeninės gerovės
 - su asmens noru išlikti konkurencingu darbo rinkoje ir asmens saviraiškos per profesinę veiklą poreikiu
 - su profesinio informavimo ir konsultavimo sistemos tikslu padėti žmogui kuo racionaliau pasirinkti profesiją ir kuo optimaliau planuoti savo profesinį kelią
- Koks yra profesinės karjeros planavimo tikslas? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti žmogui susidaryti tikslų ir išsamų būsimos profesijos vaizdą
 - padėti žmogui geriau pažinti save
 - skatinti asmenybę būti atsakinga už savo profesinės veiklos tobulinimą ir asmeninės profesinės saviraiškos plėtotę
 - teikti žmogui informaciją apie padėtį darbo rinkoje
- Kokie yra keturi pagrindiniai profesinės karjeros planavimo uždaviniai? (*pažymėkite keturis teisingus atsakymus*)
 - įvertinti asmens bendrųjų gebėjimų spektrą bei jų tobulinimo galimybes profesinėje srityje

- įvertinti profesinės veiklos keliamus reikalavimus ir jos plėtros pagrindines kryptis bei tendencijas
 - teikti informaciją apie švietimo sistemos teikiamas mokymosi ir studijų galimybes, priėmimo sąlygas, įgyjamas kvalifikacijas profesinėse ir aukštosiose mokyklose
 - teikti informaciją profesinio mokymosi, studijų, įgyjamų kvalifikacijų ir profesijų sąsajas
 - analizuoti kvalifikacijas, jų įgijimo, tobulinimo, persikvalifikavimo galimybes
 - analizuoti ir vertinti asmeninio mokymosi poreikius bei darbo rinkos tendencijas
 - analizuoti profesinės karjeros plano sudarymo būdus ir numatyti galimas jo keitimo kryptis
 - teikti informaciją apie įsidarbinimo ir profesinės karjeros galimybes
6. Kokia yra viena pagrindinių profesinės karjeros planavimo sąlygų, skatinančių profesionalių paslaugų teikimą? *(pažymėkite vieną teisingą atsakymą)*
- darbo rinkos poreikių supratimas
 - asmens savęs pažinimas
 - mokymosi/studijų galimybių žinojimas
 - konsultuojamojo poreikių supratimas
7. Išskiriami keturi karjeros kaitos prielaidų lygmenys *(pažymėkite keturis teisingus atsakymus)*:
- globalinis
 - ekonominis
 - lokalinis
 - politinis
 - tarptautinis
 - nacionalinis
 - organizacinis
 - asmenybinis
8. Išskiriami keturi profesinės karjeros planavimo gebėjimai *(pažymėkite keturis teisingus atsakymus)*:
- grupės savęs pažinimo
 - darbo pasaulio pažinimo
 - bendrieji
 - mokymosi visą gyvenimą arba nuolatinio tobulėjimo
 - socialiniai
 - specialybiniai
9. Kokie veiksniai koreliuodami tarpusavyje yra reikšmingi profesijos pasirinkimui ir karjeros planavimui? *(pažymėkite tris teisingus atsakymus)*
- savęs pažinimas
 - globaliniai pokyčiai
 - ekonomikos kaita
 - profesijos pažinimas

- mokymosi, studijų ir darbo rinkos kaita
- politinės sistemos kaita

10. Kas yra kiekvienos subrendusios asmenybės asmeninės karjeros kūrimo pamatas? *(pažymėkite vieną teisingą atsakymą)*

- geras ir mėgiamas darbas
- savęs pažinimas
- nuolatinis profesinis tobulėjimas

11. Į ką būtina orientuotis norint sėkmingai konkuruoti šiandieninėje darbo rinkoje? *(pažymėkite du teisingus atsakymus)*

• profesijų poreikių kitimą
• gebėjimo naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis (IKT) nuolatinį tobulinimą

- įvairių užsienio kalbų mokėjimą
- pagrindinių įgūdžių kitimą

12. Ką reiškia darbo rinka šiuo metu? *(pažymėkite vieną teisingą atsakymą)*

- vietą, kurioje buvo perkama ir parduodama žmogaus darbo jėga
- reiškinį, kuris nustato darbdavių ir dirbančiųjų tarpusavio santykius
- darbo vietų pasiūlos ir paklausos santykius bei jų kaitą

13. Kas yra sugebėjimai kaip mokymo tikslas?

- kvalifikacijos tobulinimosi rezultatas
- gebėjimų lavinimo rezultatas
- gabumų lavinimo rezultatas

6 DALIS. AIKOS IR KITŲ PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINIŲ DUOMENŲ BAZIŲ PRISTATYMAS PROFESIJOS PATARĖJAMS

TRUMPAS APRAŠAS

Tikslinė grupė

Profesijos patarėjai.

Tikslas

Suteikti profesijos patarėjams žinių ir įgūdžių, padedančių supažindinti mokinius su AIKOS ir kitomis pagrindinėmis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis bei jų teikiamomis galimybėmis.

Turinys

AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikoje profesijos patarėjams pristatomos šios temos: AIKOS – atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema; kitos Lietuvos ir užsienio profesinio informavimo internetinės duomenų bazės; leidiniai, skirti profesiniam informavimui ir konsultavimui; profesinio informavimo interneto adresai.

Mokymosi rezultatai

1. Apibūdinta ir pristatyta AIKOS sistema.
2. Išmokta naudotis AIKOS ir kitomis profesinio informavimo internetinėmis duomenų bazėmis.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI GAIRĖS

AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos vartotojui yra sudaroma galimybė pasitikrinti žinių įsisavinimą dviem būdais:

1. Paspaudę po kiekvieno teminio mokymosi bloko esančią nuorodą „Pasitikrinkite šio kurso dalies žinias“, gausite kelis klausimus, į kuriuos teisingai atsakius, bus galima tęsti mokymąsi. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.
2. „AIKOS ir kitų profesinio informavimo internetinių duomenų bazių pristatymo metodikos profesijos patarėjams“ pabaigoje esantis savikontrolės testas padės skaitytojams geriau įsisavinti metodikos turinį. Neteisingai atsakius, po klausimu bus pateikiamas teisingas atsakymas arba nuoroda pakartotinai perskaityti teminį bloką, iš kurio turinio buvo užduotas klausimas.

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI MEDŽIAGA

1. ATVIRA INFORMAVIMO, KONSULTAVIMO IR ORIENTAVIMO SISTEMA (AIKOS)

1.1. BENDRA AIKOS PRISTATYMO MEDŽIAGA

AIKOS – atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema, plačiam vartotojų ratui teikianti informaciją, kurios pagrindas – valstybinės, žinybinės ir kitos duomenų bazės bei registrai. AIKOS interneto svetainės adresas: <http://www.aikos.smm.lt>

AIKOS informacinė sistema leidžia stebėti darbo rinkos ir švietimo sistemos nuolatinę sąveiką, o išanalizavus ir įvertinus švietimo sistemoje bei darbo rinkoje nuolat vykstančius pokyčius, atsiranda galimybė reaguoti į šiuos pokyčius, juos įvertinti ir koreguoti.

AIKOS paskirtis – padėti Lietuvos asmenims pasirinkti paklausių specialybę, kurią galima įgyti pirmą kartą ar persikvalifikuoti Lietuvos ir Europos aukštosiose ir profesinėse mokyklose, kaupiant, apdorojant bei įvairioms vartotojų grupėms patogia forma pateikiant lengvai prieinamą informaciją apie mokymosi galimybes.

Pagrindiniai AIKOS tikslai:

1. Teikti kokybišką informaciją apie mokymosi galimybes internetu;
2. Informuoti ir konsultuoti platų vartotojų ratą, nepriklausomai nuo jų amžiaus, pasirenkant savo kelią mokymosi bei užimtumo srityse ir aktyviai dalyvaujant savo profesinės karjeros planavime;
3. Užtikrinti AIKOS naudojamų registru duomenų gavėjų aptarnavimą internetu. Informaciją vartotojai gauna naudodamiesi struktūrizuota paieška bei nuorodomis į kitus susijusius informacinius šaltinius.

AIKOS numatoma įdiegti keturių tipų paiešką:

1. Paiešką pagal kriterijus;
2. Apytikslę paiešką pagal raktinius žodžius;
3. Bendrąją paiešką tekstinėje informacijoje;
4. Jungtinę paiešką.

Įvairioms vartotojų grupėms yra sukurti specialūs informacijos paieškos algoritmai, kurie padeda greičiau rasti aktualią informaciją. Informacija stojantiesiems pateikiama tik apie tas aukštąsias ir profesines mokyklas, priėmimo į jas sąlygas, studijų ir mokymo programas, į kurias bus priimama mokytis einamaisiais metais. Kitoms vartotojų grupėms pateikiama visa informacija apie visas mokyklas, studijų ir mokymo programas, tačiau atsižvelgiama į turimą asmens išsilavinimą.

Informaciją apie bendrojo lavinimo mokyklas mokiniai gali rasti ieškodami pagal turimą išsilavinimą, teritoriją, mokyklos tipą, paskirtį, mokymo kalbą ir kt.

Stojantieji į profesines mokyklas gali rasti bendrąsias priėmimo į profesines mokyklas taisykles ir informaciją apie mokymo programas, ieškodami pagal turimą išsilavinimą, norimą įgyti kvalifikaciją, teritoriją, profesinės mokyklos pavadinimą ir kt.

Stojantieji į aukštąsias mokyklas gali rasti bendrojo priėmimo į aukštąsias mokyklas bei priėmimo į konkrečias aukštąsias mokyklas taisykles ir informaciją apie studijų programas, ieškodami pagal turimą išsilavinimą, norimą įgyti profesinę kvalifikaciją ar kvalifikacinį laipsnį, aukštosios mokyklos tipą ar pavadinimą, studijų pakopą ir kt.

Siekiantieji tobulinti savo kvalifikaciją gali rasti informaciją apie jiems skirtas kvalifikacijos tobulinimo programas ir renginius pagal programų sritis, renginių vietą, laiką ir kt.

Darbdaviai ras informaciją apie juos dominančių kvalifikacijų specialistų rengimo programas, ieškodami pagal kvalifikaciją, švietimo sritį, posritį, programos lygmenį ar tipą, mokyklą ir kt. Darbdaviai taip pat ras informacijos apie bedarbių skaičių pagal švietimo posričius, baigtas mokyklas, įgytą kvalifikaciją ir teritorijas.

Informacijos paiešką palengvina „AIKOS bendrieji dalykai“, nuorodoje esantis „Svetainės žemėlapis“.

Nuolat atnaujinamoje AIKOS svetainėje išsamiai pateikiamos registruojamųjų naujienos, švietimo ir mokslo institucijų sąrašai (nurodomi adresai, telefonai, oficialus studentų/moksleivių bei pedagogų skaičius), išduotos mokymo licencijos, įvairūs interneto adresai ir kita profesiniam informavimui aktuali informacija.

AIKOS interneto svetainėje šiuo metu yra sukurtos vienuolika vartotojų grupių:

1. Stojantieji;
2. Mokiniai;
3. Asmenys „iškritę“ iš švietimo sistemos;
4. Tobulinantieji kvalifikaciją;
5. Neįgalieji;
6. Konsultantai;
7. Politikai;
8. Darbdaviai;
9. Imigrantai;
10. Kaliniai;

11. Registruotas vartotojas – asmuo, užpildęs registracijos formą ir gavęs vartotojo vardą ir slaptažodį, suteikiančius teisę naudotis išsamesne tinklo informacija bei neviešomis AIKOS funkcijomis.

Priklausomai nuo to, kokiai grupei priklauso, vartotojas gauna jam skirta informacijos bloką.

1.2. AIKOS SVETAINĖS STRUKTŪRA

AIKOS svetainės tituliniam puslapyje yra išskirtos trys pagrindinės zonos.

Horizontalioje svetainės titulinio puslapio zonoje yra pateikiamos nuorodos į šiuos keturis puslapius: „Profesijos“, „Kvalifikacijos“, „Studijų ir mokymo programos“, „Švietimo ir mokslo institucijos“.

Horizontalios zonos dešinėje pusėje yra šie mygtukai:

- – parengimas spausdinimui;
- – sugrįžimas į pradinį AIKOS puslapį;
- – laiško siuntimas svetainės administratoriui;
- – svetainės medžio atidarymas;
- , – kalbos pasirinkimas;

Užrašas Neįgaliams – svetainės versijos, skirtos neįgaliams vartotojams, atidarymas.

Vertikalioje svetainės titulinio puslapio zonoje yra pateikiamos šios nuorodos:

1. AIKOS tikslai
2. Vartotojai
3. Registras ir DB
4. *Europass* pažymėjimų priedėliai
5. Suvestinės lentelės
6. Klasifikatoriai
7. PLOTEUS
8. Partneriai
9. Pagalba
10. DUK
11. Aikos bendrieji dalykai

Vertikalios zonos viršuje pateikiamas „Bendrosios paieškos laukas“. Paspaudus šioje zonoje esantį AIKOS logotipą, iš bet kurio tuo metu atidaryto puslapio grįžtama į AIKOS titulinį puslapį.

Centrinėje svetainės titulinio puslapio zonoje atrinkta informacija aktuali svetainę gausiausiai lankantiems vartotojams: mokiniams, stojantiems ir tobulintiems kvalifikaciją.

Medžiaga sudaryta pagal Aikos (2007) svetainės skiltyje „Pagalba“ pateiktą informaciją.

PAPILDOMA MOKYMOSI MEDŽIAGA

AIKOS tinklalapio titulinis lapas

aiikos

ATVIPA
INFORMAVIMO
KONSULTAVIMO
ORIENTAVIMO
SISTEMA

BENDRASIS PROFESINIO INFORMAVIMO
ORIENTAVIMO CENTRAS

EUROPOS Sąjunga

AIKOS

is. Donec aliquet auctor lacus. Suspendisse eget est. Fusce ullamcorper n

Duomenys atnaujinti: 2007-09-04

Profesijos

Kvalifikacijos

Studijų ir mokymo programos

Švietimo ir mokslo institucijos

Mokiniai

Noriu sužinoti apie darbo pasaulį

- ▶ Esu 1-4 klasės mokinys
- ▶ Esu 5-8 klasės mokinys
- ▶ Esu 9-12 klasės mokinys

Stojantieji

Ieškau mokymosi galimybių 2007 m.

- ▶ Priėmimo taisyklės
- ▶ Pateška pagal profesijas
- ▶ Pateška pagal profesinio mokymo programas
- ▶ Profesinės mokyklos, kuriose priimama 2007 m.
- ▶ Pateška pagal aukštųjų studijų programas
- ▶ Aukštosios mokyklos, kuriose priimama 2007 m.

Tobulinantys kvalifikaciją

Ieškau kvalifikacijos tobulinimo:

- ▶ programos
- ▶ renginio
- ▶ įstaigos

Bendroji paieška

- ▶ AIKOS TIKSLAI
- ▶ VARTOTOJAI
- ▶ REGISTRAI IR DB
- ▶ EUROPASS PAŽYMĖJIMŲ PRIEDĖLAI
- ▶ SUVESTINĖS LENTELĖS
- ▶ KLASIFIKATORIAI
- ▶ PLOTEUS
- ▶ PARTNERIAI
- ▶ PAGALBA
- ▶ DUK
- ▶ AIKOS BENDRIEJI DALYKAI

1.3. AIKOS SVETAINĖS TURINYS

„Svetainėje publikuojami švietimo registrų „Švietimo ir mokslo institucijos“, „Studijų ir mokyimo programos“, „Mokymo licencijos“, „Išsilavinimo pažymėjimų blankai“, „Kvalifikacijos tobulinimo programos ir renginiai“ duomenys, registrų naudojami klasifikatoriai bei pagal registrų informaciją suformuojama statistika. Taip pat publikuojama statistika, gaunama iš Statistikos departamento, Darbo biržos ir Darbo rinkos mokymo tarnybos, bei nuorodos į susijusius informacinius šaltinius“ (AIKOS, 2007).

2. KITOS LIETUVOS IR UŽSIENIO PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETINĖS DUOMENŲ BAZĖS

Kitos Lietuvos ir užsienio profesinio informavimo internetinės duomenų bazės:

1. Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos tinklalapyje <http://www.lamabpo.lt> pateikiamos bendrojo priėmimo į aukštąsias mokyklas Lietuvoje taisyklės;
2. Studijų pristatymui skirtoje interneto svetainėje (<http://www.studijos.lt>) būsimi studentai gali rasti konkursinio balo skaičiuoklę, kuria galima apskaičiuoti prognozuojamą konkursinį balą;
3. Europos Komisijos iniciatyva sukurti interneto vartai apie mokymosi galimybes – PLOTEUS (www.ploteus.net). Jų paskirtis – paskatinti Europos piliečių mobilumą mokymosi ir studijų tikslais. Jie skirti įvairių interesų vartotojams – nuo norinčių studijuoti iki profesinio konsultavimo specialistų. Čia galima rasti medžiagos apie Europos šalių švietimo sistemas, nuorodas į egzistuojančius informacijos šaltinius;
4. Euroguidance informacinės sistemos tinklalapyje (<http://euroguidance.lt>) profesijos patarėjams ir konsultantams, profesinio orientavimo specialistams bei institucijoms, sprendžiančioms su mobilumu susijusius klausimus švietimo ir užimtumo sektoriuose, pateikiama metodinė informacija apie mokymosi programas ir įstaigas, seminarus ir tarptautines konferencijas, profesijų aprašai, įvairūs testai, strateginiai dokumentai bei naudingos nuorodos į internetinius informacijos resursus nacionalinėje ir tarptautinėse duomenų bazėse, *Euroguidance* svetainėje pateikiami jaunimui skirti leidiniai: „Profesijos vadovas 2007“ ir „Karjeros planavimo žingsniai“;
5. Informacija apie mokymosi ir darbo galimybes Europoje – EURES (<http://europa.eu.int/eures/home.jsp?lang=lt>);
6. *On the Move* (<http://www.onthemove-eu.hi.is>) – jauniems žmonėms skirtas interaktyvus informacijos šaltinis apie studijas ir darbą Europos valstybėse. Medžiagos galima rasti ir lietuvių kalba.

3. LEIDINIAI, SKIRTI PROFESINIAM INFORMAVIMUI IR KONSULTAVIMUI

Pagrindiniai leidiniai, skirti profesiniam informavimui ir konsultavimui:

1. Profesijos vadovas. Kasmetinis leidinys. Vilnius. 2007 m. ES Leonardo da Vinčio programos koordinavimo paramos fondas (Euroguidance-Lietuva). Tinklalapyje <http://www.euroguidance.lt> pateikiama internetinė šio leidinio versija.

2. Kur stoti? Kasmėtinis žurnalas moksleiviams. Redaktorius L. Pupelis. 2006. Kaunas: Leidybos studija.
3. Kur mokytis? Žinytas. Redaktorė I. Germanovič. 2006. Vilnius: UAB „Infoleidyba“.
4. Kur mokytis ir persikvalifikuoti? Kaip įsidarbinti užsienyje? Žinytas. 2004. Kaunas: Audronės skaitykla.
5. Kur stoti Europoje ir JAV? Redaktorius L. Pupelis. 2006. Kaunas: Leidybos studija.
6. Profesinio informavimo mokymo programa. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20mokymo%20programa_VDU.pdf
7. Profesinio informavimo A metodika. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20A%20metodika_VDU.pdf
8. Profesinio informavimo B metodika. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20B%20metodika_VDU.pdf
9. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_mok_progr.VDU.pdf
10. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_C%20metodika.VDU.pdf
11. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodika. Vadovas K. Pukelis. 2007. VDU, ŠMM. Vilnius: Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_D%20metodika.VDU.pdf
12. Profesinio informavimo standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf
13. Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf

4. PROFESINIO INFORMAVIMO INTERNETO ADRESAI

Nr.	Tematika	Interneto adresai
1.	Profesijos	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.ldrmt.lt/mod/klasifikatorius/ (Profesijų klasifikatorius) • http://www.euroguidance.lt/profesijosvadovas2006/gui/index.htm (Profesijų vadovas) • http://www.darborinka.lt/profesijos/ (Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimas) • http://www.manager.lt/karjera/literatura/100_profesiju_jums.pdf • http://www.manager.lt/karjera/literatura/Profesiju_aplankas.pdf

2.	Darbo pasaulis	<ul style="list-style-type: none"> • www.ldb.lt (Lietuvos darbo birža) • www.ldb.lt/eures (Lietuvos darbo birža) • http://europa.eu.int/ploteus/portal/ (PLOTEUS)
3.	Licencijuoti testai	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.euroguidance.lt/profesijosvadovas/gui/ (E. A. Klimovo „Diferencinis-diagnostinis klausimynas“) • http://www.profesijupasaulis.lt/ (Interesų klausimynas, gebėjimų klausimynas, profesijos pasirinkimo testas pagal darbe dėvimus drabužius)
4.	Profesinis informavimas	<ul style="list-style-type: none"> • www.aikos.smm.lt (Švietimo ir mokslo ministerija) • http://www.darborinka.lt/?pid=350 (Konsultavimas internetu)
5.	Švietimo ir mokslo institucijos	<ul style="list-style-type: none"> • www.aikos.smm.lt • www.lamabpo.lt
6.	Elektroninė stojamojo balo skaičiuoklė	<ul style="list-style-type: none"> • www.stojimai.lt • www.studijos.lt
7.	Profesinio informavimo ir konsultavimo standartai	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf (Profesinio informavimo standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM) • http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf (Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM)

Pasitinkite šios kurso dalies žinias

1. Ką reiškia trumpinys AIKOS? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - Autonomiška informacijos kaupimo ir organizavimo sistema
 - Autonomiška informavimo ir konsultavimo organizacijų sąjunga
 - Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema
2. Kokia yra AIKOS paskirtis pagal pateiktą medžiagą? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti žmogui pasirinkti jo vidinę asmenybės struktūrą atitinkančią ir darbo rinkoje reikalingą profesiją
 - padėti Lietuvos asmenims pasirinkti paklausią specialybę
 - padėti žmogui susiorientuoti mokymosi/studijų galimybose ir darbo rinkoje
3. AIKOS interneto svetainėje šiuo metu yra sukurta vienuolika vartotojų grupių (*pažymėkite, kurios penkios iš čia pateiktų vartotojų grupių yra teisingos*):
 - dirbantys asmenys
 - mokytojai
 - mokiniai
 - teisininkai
 - stojantieji
 - tobulinantieji kvalifikaciją

- bedarbiai
 - mokinių tėvai
 - darbdaviai
 - registruoti vartotojai
4. Kokioje užsienio profesinio informavimo ir konsultavimo svetainėje yra pateiktas leidinys jaunimui „Profesijos vadovas“? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
- PLOTEUS
 - Euroguidance
 - Eures
 - On the Move

PAPILDOMI MOKYMOŠI ŠALTINIAI

Literatūros sąrašas

1. Commission of the European Communities. (2000). A Memorandum on Life-long Learning.
2. Arnold J. (1997). Nineteen propositions concerning the nature of effective thinking for career management in a turbulent word // *British Journal of Guidance and Counselling*, 25 (4).
3. Brown P., Green A., Lauder H. (2001). *High Skills: Globalization, Competitive-ness and Skill Fomation*. Oxford University Press.
4. Fukuyama Sh. (1982). *Profile Guidelines for Teachers*. Ashiya Hyago. Japan: Ashiya University Press.
5. Fukuyama Sh. (1980). *Vocational Guidance as Foundation of the Human Existency*. 2-nd International Conference on Vocational Guidance at Ashiya University. Oct. 29–31, Ashiya Hyago. Japan.
6. Fukujama Sh. (1984). *F – test for Appraising the Ability to Choose Methodically Among Occupations*. Ashiya. Hyogo Japan: Ashiya College Press.
7. Galkytė H. (1977). *Mokinių sugebėjimo analizuoti savo galimybes, renkantis profesiją ugdymas*. Vilnius.
8. Herr E. L., Cramer S. H. (1984). *Career Guidance Through the Life Span*. Boston, Toronto.
9. Hesketh B. (1982). *Decision-Making Style and Career Decision-Making Behaviours Among School Learners* // *Journal of Vocational Behaviour*. No 20.
10. Hoyt K. B. (1979). *A Primer for Career Education*. Washington, D.C.
11. Holland J. L. (1973). *Making Vocational Choices. Theory of Careers* // Englewood Cliffts. NJ: Prentice-Hall.
12. Inglar T., Bjerknes E., Lappen R., Tobiassen T. (2002). *Mokymasis ir konsultavimas*. Kaunas: VDU leidykla.
13. Jautautaitė B. (1993). *Vyresniųjų moksleivių darbinio apsisprendimo sunkumai ir trūkumai* // *Acta Paedagogica Vilnensia*. Nr. 2, p. 160–173. Vilnius: VU.
14. Jovaiša L. (1975). *Psichologinė diagnostika*. Kaunas.

15. Jovaiša L. (1998). Profesinio konsultavimo organizavimas // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr 1. Kaunas: VDU leidykla.
16. Jovaiša T., Orenienė R. (2003). Profesinis konsultavimas žmogiškųjų išteklių plėtros kontekste // Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. Nr. 7. Kaunas: VDU leidykla.
17. Laužackas R., Stasiūnaitė E., Teresevičienė M. (2005). Kompetencijų vertinimas neformaliajame ir savaiminiame mokymesi. Kaunas: VDU leidykla.
18. Laužikas J. (1969). Pažangiųjų Lietuvos psichologų pirmieji žingsniai darbo psichologijos ir profesinio orientavimo srityje // Profesinio orientavimo klausimai. Kaunas.
19. Laužikas J. (1972). Mokinių psichodiagnostikos ir atrankos klausimai mūsų šalyje // Psichodiagnostikos problemos. Vilnius.
20. Natham R., Hill L. (1992). Career Councelling.
21. Parsons T. (1909). Chosing a Vocation. New York: Free Press.
22. Petrauskaitė R. (1993). Profesijos pasirinkimo racionalumas kaip psichopedagoginė problema // Acta Peadagogica Vilnensia. Nr. 2, p. 197–205. Vilnius: VU.
23. Profesijos patarėjų mokymo metodinė medžiaga. (2004). Vilnius.
24. Profesijos patarėjų mokymo metodinės medžiagos papildymas. (2004). Vilnius.
25. Review of career guidance policies in 11 acceding and candidate countries synthesis report July (2003).
26. Rubinton N. (1980). Instruction in Career Decision-Making and Decision-Making Styles // Journal of Counseling Psychology, 27.
27. Stanišauskienė V. (2000). Rengimosi karjerai proceso socioeducaciniai pagrindai ir jo prielaidos Lietuvos bendrojo lavinimo mokykloje. Daktaro disertacija. Kaunas: KTU.
28. Super D. E. (1961). Consistency and Wisdom of Vocational Preference as Indices of Vocational Maturity in the Ninth Grade // Journal of Educationnal Psychology, 62, No 1.
29. Super D. E. (1962). Appraising Vocational Fitness. No. 4.
30. Tilinghast B. S. Jr. (1964). Choice Orientations of Guidance // Vocational Guidance Quaterly, 13.
31. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Vadovas R. Laužackas. Atviros informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos (AIKOS) ir užsienio profesinio informavimo sistemų turinio lyginamoji studija. Vilnius: ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/AIKOS_ir_uzs_prof_inf_sist_turinio_lyg_studija.pdf
32. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesinio informavimo standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20standartas_VDU.pdf
33. Vytauto Didžiojo universitetas. (2006). Profesijos konsultanto profesijos standartas. Vadovas K. Pukelis. 2006. VDU, ŠMM. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesijos%20konsultanto%20profesijos%20standartas_VDU.pdf

34. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas K. Pukelis. Profesinio informavimo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20mokymo%20programa_VDU.pdf

35. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas K. Pukelis. Profesinio informavimo A metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20A%20metodika_VDU.pdf

36. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas K. Pukelis. Profesinio informavimo B metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Profesinio%20informavimo%20B%20metodika_VDU.pdf

37. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas K. Pukelis. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo C metodika. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_C%20metodika.VDU.pdf

38. Vytauto Didžiojo universitetas. (2007). Vadovas K. Pukelis. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo mokymo programa. Vilnius: ŠMM, Mintis. http://www.smm.lt/es_parama/docs/projektai/pos_rez/Pkpgu_mok_progr.VDU.pdf

INTERNETEKĀ

Lietuvos interneto svetainių sąrašas

Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (AIKOS)	www.aikos.smm.lt
Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija	http://www.lamabpo.lt
Nacionalinis egzaminų centras	http://www.egzaminai.lt
Švietimo ir mokslo ministerija	www.smm.lt
Gidas į profesijų pasaulį	http://www.profesijupasaulis.lt
Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras Karjeros planavimo skyrius	www.rmtkr.lt/
Jaunimo karjeros centras	www.vdu.lt/jkc/
Lietuvos darbo birža	www.ldb.lt
Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	www.darborinka.lt
Karjeros projektavimo sąvokų žodynas	http://glossary.ambernet.lt
Profesijų klasifikatorius	www.ldrmt.lt/mod/klasifikatorius

Užsienio interneto svetainių sąrašas

<i>Association of Graduate Recruiters</i>	www.agr.org.uk
<i>GUIDENET</i>	www.guidenet.org
<i>Association of Graduate Careers Advisory Services</i>	www.agcas.org.uk
<i>Careers Education Support Programme</i>	www.cegnet.co.uk
<i>Careers Europe</i>	www.careerseurope.co.uk
<i>Careers Research and Advisory Centre (CRAC)</i>	www.crac.org.uk
<i>Careers Scotland</i>	www.careers-scotland.org.uk
<i>Careers Wales</i>	www.careerswales.com
<i>Connexions</i>	www.connexions.gov.uk

<i>Department for Education and Skills</i>	www.dfes.gov.uk
<i>Department for Employment and Learning Northern Ireland</i>	www.delni.gov.uk
<i>Educational Guidance Service for Adults (Northern Ireland)</i>	www.egsa.org.uk
<i>Euroguidance</i>	www.euroguidance.net
<i>European Centre for the Development of Vocational Training</i>	www.cedefop.eu.int
<i>Federation of Professional Associations in Guidance</i>	www.fedpig.com
<i>Guidenet</i>	www.guidenet.org
<i>IAG Partnerships</i>	www.lifelonglearning.co.uk
<i>Institute of Careers Guidance</i>	www.icg-uk.org
<i>International Association of Career Management Professionals</i>	www.iacmp.org
<i>International Association for Educational and Vocational Guidance</i>	www.iaevg.org
<i>Jobcentre Plus</i>	www.jobcentreplus.gov.uk
<i>Learn Direct</i>	www.learndirect.co.uk
<i>Learning and Skills Council</i>	www.lsc.gov.uk
<i>Learning and Skills Development Agency</i>	www.lsd.gov.uk
<i>Life-long Learning</i>	www.lifelonglearning.co.uk
<i>National Association of Careers and Guidance Teachers</i>	www.nacgt.org.uk
<i>National Association for Managers of Student Services</i>	www.namss.org.uk
<i>National Association for Careers Education and Counselling</i>	www.crac.org.uk
<i>New Deal</i>	www.newdeal.gov.uk
<i>Office for Standards in Education</i>	www.ofsted.gov.uk
<i>Organisation for Economic Co operation and Development</i>	www.oecd.org
<i>Qualifications and Curriculum Authority</i>	www.qca.org.uk
<i>The Guidance Council</i>	www.guidancecouncil.com
<i>Third Age Network</i>	www.taen.org.uk

Savikontrolės testas

- Ką reiškia trumpinys AIKOS? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - Autonomiška informacijos kaupimo ir organizavimo sistema
 - Autonomiška informavimo ir konsultavimo organizacijų sąjunga
 - Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema
- Kokia yra AIKOS paskirtis pagal pateiktą medžiagą? (*pažymėkite vieną teisingą atsakymą*)
 - padėti žmogui pasirinkti jo vidinę asmenybės struktūrą atitinkančią ir darbo rinkoje reikalingą profesiją
 - padėti Lietuvos asmenims pasirinkti paklausių specialybę
 - padėti žmogui susiorientuoti mokymosi/studijų galimybėse ir darbo rinkoje

3. AIKOS interneto svetainėje šiuo metu yra sukurtos penkios vartotojų grupės (pažymėkite jas):

- profesinio informavimo konsultantas
- mokytojas
- mokinys
- profesijos konsultantas
- stojantysis
- tobulinantis kvalifikaciją
- profesijos patarėjas
- politikai
- darbdavys
- registruotas vartotojas

4. Kokioje užsienio profesinio informavimo ir konsultavimo svetainėje yra pateiktas leidinys jaunimui „Profesijos vadovas“? (pažymėkite vieną teisingą atsakymą)

- PLOTEUS
- Euroguidance
- Eures
- On the Move

5.3.3.1. MOKYMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programa yra skirta pedagogų tobulinimo centrų dėstytojams. Šios programos **tikslas** – supažindinti pedagoginių tobulinimo centrų dėstytojus su nuotolinio mokymosi programa bei atskleisti nuotolinio mokymosi programos galimybes. Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos **paskirtis** – padėti profesinio informavimo specialistams įvaldyti nuotolinio mokymosi technologijas bei aptarti nuotolinės programos sklaidos galimybes regionuose.

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programą sudaro du teoriniai moduliai:

1. Atvirojo nuotolinio mokymosi galimybės;
2. Informavimo ir konsultavimo karjerai nuotolinio mokymosi metodikų struktūra ir turinys.

Trečias modulis, integruotas į teorinius modulius, yra skirtas Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotoliniam praktiniam mokymui.

5.3.3.2. MOKYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programa įgyvendinta 2007 m. spalio – gruodžio mėn. Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centre. Šią programą įgyvendino Vytauto Didžiojo

universiteto dėstytojai. Programos tikslinę grupę sudarė 150 pedagogų tobulinimo centrų dėstytojų (7 priedas), planuojančių vykdyti savo veiklą profesinio informavimo taškuose, tačiau programos įgyvendinimo metu buvo apmokyti 156 asmenys. Programos trukmė – 8 akademinės valandos.

5.3.3.3. MOKYMO PROGRAMOS ĮVERTINIMAS

Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos dalyviams buvo pateiktas klausimynas (sudarytas iš 5 uždarų ir 2 atvirų klausimų), kuriame buvo prašoma nurodyti ar programos:

- modulių turinys atliepė jų lūkesčius,
- modulių turinio sąranga buvo aiški ir suprantama,
- mokymo tikslai buvo suformuluoti aiškiai ir logiškai,
- ugdymo metu naudoti didaktiniai metodai priimtini,
- ugdymo metu įgytos žinios pritaikomos praktinėje veikloje.

Taip pat dalyvių buvo klausta:

- kas modulių dėstymo metu jiems buvo priimtinausia,
- ką reikėtų koreguoti dėstant šiuos modulius ateityje.

Klausimynas buvo pateiktas 156-iems profesinio informavimo konsultantams, dalyvavusiems Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos įgyvendinime. Gražinti 142 užpildyti klausimynai.

Didžioji dalis programos dalyvių teigiamai įvertino nuotolinio mokymo programos modulių turinį (55 proc.), modulių sąrangą (76 proc.), tikslų formuluotes (80 proc.). Apklausos rezultatai rodo, kad užsiėmimų metu naudoti didaktiniai metodai mokymų dalyviams buvo priimtini (74 proc.), taip pat profesinio informavimo konsultantai (68 proc.) įgytas žinias galės pritaikyti savo praktinėje veikloje (8 priedas).

Mokymų dalyviams, išklausius „Informavimo ir konsultavimo karjerai nuotolinio mokymosi metodikų struktūra ir turinys“ bei „Atvirojo nuotolinio mokymosi galimybės“ modulius, priimtinausia buvo:

1. Metodinės medžiagos:
 - 1.1. Aiškumas,
 - 1.2. Glaustumasis,
 - 1.3. Aktualumas.
2. Praktinių užduočių naudingumas.
3. Lektoriaus asmenybė, kompetentingumas:
 - 3.1. Bendravimas ir bendradarbiavimas,
 - 3.2. Dėstymo stilius.
4. Aktyvūs dėstymo metodai.

Profesinio informavimo konsultantai, tobulinant modulių dėstymą ateityje, siūlė:

1. Pateikti daugiau praktinių užduočių,
2. Mažinti dėstomos medžiagos apimtį.

5.4. MOKYMAI PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ VERTINTOJAMS PAGAL PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ AUDITO IR AKREDITAVIMO MOKYMO PROGRAMĄ

5.4.1. MOKYMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo mokymo programos **tikslas** – parengti asmenis, kurie atliks bandomųjų PIT vertinimą ir įvertinimą. Įgiję pagal programą numatytas kompetencijas, PIT vertintojai gebės rinkti, analizuoti, interpretuoti ir apibendrinti informaciją apie PIT veiklą bei įvertinti PIT veiklos kokybę.

Asmenys, baigę programą, gebės:

1. Naudotis nacionaliniais profesinį informavimą reglamentuojančiais dokumentais, tiesiogiai susijusiais su PIT veikla;
2. Apibrėžti audito ir akreditavimo sampratą, vertinimo ir įvertinimo principus;
3. Apibūdinti vertinimo ir įvertinimo subjektus bei vertinimo eigą;
4. Analizuoti PIT kokybės dimensijas pagal jas apibūdinančius kriterijus ir kokybės rodiklius;
5. Formuluoti PIT įvertinimo išvadas;
6. Apibūdinti ir parinkti PIT vertinimo bei įvertinimo metodus, identifikuoti vertinimo šaltinius.

5.4.2. MOKYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

2006 m. lapkričio – 2007 m. gruodžio mėn. Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centre įgyvendinta Profesinio informavimo taškų (PIT) audito ir akreditavimo mokymo programa. Programos dalyviai – 56 profesinio informavimo taškų vertintojai – buvo atrinkti vadovaujantis regioniniu principu (9 priedas). PIT vertintojus pagal profesinio informavimo taškų (PIT) audito ir akreditavimo mokymo programą (8 akad. val.) parengė Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojai.

Profesinio informavimo taškų (PIT) audito ir akreditavimo mokymo programos metu (8 akad. val.) buvo aptartos šešios temos:

1. Nacionaliniai profesinį informavimą ir PIT veiklą reglamentuojantys dokumentai.
2. PIT audito ir akreditavimo samprata, vertinimo principai.
3. PIT vertinimo ir įvertinimo subjektai bei vertinimo eiga.
4. PIT kokybės dimensijos, vertinimo kriterijai ir kokybės rodikliai.
5. PIT veiklos stiprybės ir silpnybės – įvertinimo pagrindas.
6. PIT vertinimo ir įvertinimo metodai bei naudojami šaltiniai.

5.4.3. MOKYMO PROGRAMOS ĮVERTINIMAS

Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo mokymo programos dalyviams buvo pateiktas klausimynas (sudarytas iš 5 uždarų ir 2 atvirų klausimų), kuriame jie buvo prašomi nurodyti, ar:

- temų turinys atliepė lūkesčius,
- temų turinio sąranga buvo aiški ir suprantama,
- mokymo tikslai buvo suformuluoti aiškiai ir logiškai,
- priimtini užsiėmimų metu naudoti didaktiniai metodai,
- mokymų dalyviai galės įgytas žinias pritaikyti praktinėje veikloje.

Taip pat mokymų dalyvių buvo klausiama:

- kas temų dėstymo metu jiems buvo priimtinausia,
- ką reikėtų koreguoti dėstant šias temas ateityje.

Klausimynas buvo išdalintas visiems programos dalyviams – 56 asmenims. Visi išdalinti klausimynai buvo užpildyti ir grąžinti Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojams apibendrinimui.

Gauti rezultatai parodė, kad Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo mokymo programa įvertinta teigiamai: dauguma (96 proc.) programos dalyvių nurodė, kad temų turinys atliepė lūkesčius, temų turinio sąranga buvo aiški ir

suprantama (96 proc.), temų tikslai buvo suformuluoti aiškiai ir logiškai (95 proc.), užsiėmimų metu naudoti didaktiniai metodai buvo priimtini (96 proc.), įgytas žinias savo praktinėje veikloje galės pritaikyti 93 proc. programos dalyvių (10 priedas).

Profesinio informavimo taškų (PIT) audito ir akreditavimo mokymo programos dalyviams, būsimiems PIT vertintojams, mokymų metu buvo priimtinausia:

1. Aktyvūs dėstymo metodai.
2. Metodinės medžiagos:
 - 2.1. Vaizdumas,
 - 2.2. Logiškumas,
 - 2.3. Nuoseklumas,
 - 2.4. Išsamumas,
 - 2.5. Aiškumas.
3. PIT vertinimo ir įvertinimo eiga.
4. PIT vertinimo ir įvertinimo parametrai (dimensijos, rodikliai, kriterijai).
5. Taikytos praktinės užduotys.
6. Lektorių kompetentingumas:
 - 6.1. Bendraujant ir bendradarbiaujant su mokymų dalyviais,
 - 6.2. Dėstymo stilius.

Programos dalyvių siūlymai koreguoti programą, ją dėstant ateityje, siejami su ilgesnio laiko pačiai mokymų trukmei ir praktinėms užduotims skyrimu.

5.5. PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ PASIRENGIMO TEIKTI PROFESINIO INFORMAVIMO PASLAUGAS STUDIJA

5.5.1. PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ PASKIRTIS, TIKSLAI IR VEIKLOS SRITYS

Profesinio informavimo paslaugų paskirtis – profesinio informavimo tikslinėms grupėms teikti kokybišką informaciją ir patarimus, susijusius su mokymosi, studijų ir profesinės veiklos galimybėmis.

Profesinio informavimo veiklų plėtotę grindžia šie teisės aktai:

- Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. IX–1700 (Žin., 2003, Nr. 71–3216).
- Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 24 d. nutarimu Nr. 82 (Žin., 2005, Nr. 12–391).
- Profesinio orientavimo strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2003 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. ISAK–1635/A1–180 (Žin., 2004, Nr. 56–1955).
- Profesinio informavimo standartas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. ISAK–362 (Žin., 2007, Nr. 32–1 169).
- Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ir jos įgyvendinimo veiksmų planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. ISAK–433/A1–83 (Žin., 2004, Nr. 56–1957).

Siekiant užtikrinti profesinio informavimo paslaugų prieinamumą švietimo įstaigose (bendrojo lavinimo mokyklose, švietimo centruose, pedagoginėse

psichologinėse tarnybose), įsteigti profesinio informavimo taškai (toliau – PIT). Profesinio orientavimo strategijoje PIT įvardinti kaip „akredituotos ar kitos institucijos, kurios turi įrengtus laisvos prieigos prie interneto taškus, priėjimą prie šalies švietimo ir darbo rinkos duomenų bazių ar sukauptą informaciją kompiuterinėse laikmėnėse, vaizdajuostėse, spaudiniuose ir pan.“²

PIT įgyvendina pagrindinį profesinio informavimo tikslą – renka ir tvarko profesinio informavimo tikslinių grupių poreikius atitinkančią informaciją, prieinama ją teikia kiekvienam asmeniui ar asmenų grupei, sudarant sąlygas priimti racionalius profesijos rinkimosi ir karjeros planavimo sprendimus, derinant saviraiškos bei individualius asmenybės tobulėjimo poreikius su darbo rinkos reikalavimais.³

PIT įgyvendina šiuos profesinio informavimo uždavinius:

- supažindina su darbo pasauliu ir profesijomis;
- informuoja ir pataria dėl individualizuoto mokymosi;
- teikia informaciją apie:
 - mokymo, studijų institucijas, priėmimo sąlygas bei ten įgyjamas specialybes;
 - kvalifikacijas, kvalifikacijos įgijimo, tobulinimo ir persikvalifikavimo galimybes bei tvarką;
 - darbo rinką bei jos prognozes;
 - įsidarbinimo ir profesinės karjeros galimybes;
 - Atvirą informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemą (toliau – AIKOS), kitas informacines sistemas ir profesinio informavimo šaltinius.

PIT taip pat padeda išsiaiškinti (būsimos) profesinės karjeros tikslus, pasirinkti tolesnio mokymosi, studijų kryptį ir įgyti gebėjimus planuoti profesinę karjerą, atsižvelgiant į individualias asmens savybes, profesijų ypatumus ir darbo rinkos poreikius.

Profesinio informavimo veiklą PIT vykdo profesijos patarėjai, kurių veiklos sritys, funkcijos ir kompetencijos nurodytos Profesinio informavimo standarte, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. ISAK-362⁴ (Žin., 2007, Nr. 2-1169).

PIT veikla organizuojama atsižvelgiant į tikslinių grupių amžių ir išsilavinimą, taikant įvairius profesinio informavimo metodus ir formas:

- individualų konsultavimą;
- informacines paskaitas ir seminarus;
- darbą grupėse;

² Profesinio orientavimo strategija patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2003 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-1635/A1-180. 65 punktas. (Žin., 2004, Nr. 56-1955).

³Plačiau žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ I tomo 1 dalį „Profesinio informavimo konsultanto darbo knyga“ 1.1 skyrių „Profesijos patarėjo darbo knyga“ 1.1.3 poskyrį „Profesinio informavimo standartas“.

⁴Ten pat.

- žaidimus;
- programų ir projektų įgyvendinimą;
- papildomą mokymąsi;
- profesinį veiklinimą;
- dalyvavimą konferencijose ir kituose renginiuose;
- pažintines išvykas į šalies įmones ir įstaigas.

Plėtojant PIT veiklą tikslinga bendradarbiauti su švietimo įstaigomis, praktinio mokymo ir profesinio informavimo bei konsultavimo paslaugas teikiančiomis institucijomis, darbdaviais, visuomeninėmis organizacijomis ir kitais socialiniais partneriais. Į PIT veiklą svarbu įtraukti visą įstaigos, kurioje įsikūręs PIT, bendruomenę: vadovus, mokytojus, specialistus, bibliotekininkus, mokinius ir jų tėvus (globėjus).

PIT profesinio informavimo veiklą vykdo pagal Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. ISAK-739/A1-116 (Žin., 2005, Nr. 60-2132).

5.5.2. PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ VEIKLOS KOKYBĖS VERTINIMO PASKIRTIS, TIKSLAI IR EIGA

Profesinio informavimo taškų veiklos kokybės vertinimas – tai informacijos apie PIT veiklą rinkimas, analizė, interpretavimas ir apibendrinimas siekiant nustatyti, ar PIT veiklos kokybė atitinka Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodikoje⁵ nustatytus reikalavimus.

Profesinio informavimo taškų veiklos kokybės vertinimo paskirtis trejopa:

- Informuoti visuomenę apie PIT vykdomos veiklos kokybę.
- Atsiskaityti visuomenei dėl PIT veiklos atitikimo užsibrėžtiems siekiams.
- Panaudoti vertinimo ir įvertinimo rezultatus tobulinant PIT veiklą.

2006 m. gruodžio mėn. – 2008 vasario mėn. PIT veiklos kokybės vertinimas buvo atliekamas dėl akreditacijos. PIT akreditavimo paskirtis yra pripažinti, ar PIT veikla atliekama kokybiškai.

Profesinio informavimo taškų akreditavimas – tai Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centro (toliau – LMITKC) pripažinimas, kad PIT veiklos kokybė atitinka nustatytus reikalavimus. Akreditavimas grindžiamas vertinimu. Akredituojant PIT buvo realizuoti visi vertinimui būdingi etapai:

1. PIT parengė savianalizės ataskaitą, kurioje išryškino veiklos stiprybes ir silpnybes bei pristatė veiklos tobulinimo planą.

⁵ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ I tomo 3 dalį „Profesinio informavimo taškų vertintojų darbo knyga“ 3.5 skyrių „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“.

2. PIT vertintojai išanalizavo PIT savianalizės ataskaitą ir vyko į PIT, kad patikrintų savianalizės ataskaitoje pateiktą informaciją ir surinktų papildomus įrodymus apie PIT veiklą.

3. Vertinimo vizito metu PIT vertintojai susitiko su PIT paslaugų klientais, PIT profesijos patarėjais, ir įstaigoje, kurioje įsikūręs PIT personalas, apžiūrėjo ir įvertino PIT materialiuosius išteklius bei analizavo pateiktus dokumentus.

4. Po vizito PIT vertintojai parengė PIT veiklos kokybės vertinimo akto projektą. Jame pateiktą faktinę informaciją suderino su PIT profesijos patarėjais bei įstaigos, kurioje įsikūręs PIT, vadovu.

5. Galutinį PIT veiklos kokybės vertinimo aktą, nurodę PIT veiklos kokybės įvertinimus pagal nustatytus reikalavimus ir pateikę siūlymus dėl PIT akreditavimo, PIT vertintojai pateikė LMITKC.

PIT veiklos kokybės vertinimą atliko PIT vertintojai, praėję mokymus pagal Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo mokymo programą⁶.

Perėjus PIT vertinimo etapus, buvo vykdomi PIT akreditavimo etapai:

1. LMITKC suformavo PIT akreditavimo komisiją, kuri analizavo PIT vertintojų parengtus PIT veiklos kokybės vertinimo aktus ir siūlė LMITKC, kuriuos PIT akredituoti be sąlygų, kuriuos – su sąlyga (jei nusprendžiama, kad per vienerius metus PIT įvykdys vertintojų suformuluotas sąlygas) ir kurių PIT neakredituoti.

2. LMITKC direktorius, remdamasis PIT akreditavimo komisijos nutarimu, priėmė galutinius sprendimus dėl PIT akreditavimo.

2006 m. gruodžio mėn. – 2008 vasario mėn. buvo įvertinta 312 profesinio informavimo taškų veiklos kokybė ir nutarta:

- 308 PIT akredituoti be sąlygų;
- 2 PIT akredituoti su sąlyga;
- 2 PIT neakredituoti.

5.5.3. PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ PASIRENGIMAS VEIKLAI

5.5.3.1. MATERIALIEJI IR FINANSINIAI IŠTEKLIAI

Materialiųjų ir finansinių išteklių pakankamumas ir jų valdymo kokybė yra viena pagrindinių profesinio informavimo taškų veiklos sąlygų. PIT materialieji ir finansiniai ištekliai buvo vertinti pagal septynis kriterijus:

1. PIT patalpų tinkamumas.
2. Techninės ir programinės įrangos pakankamumas.

⁶ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ III tomą 5 dalį „Profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų mokymai“ 5.4 skyrių „Mokymai profesinio informavimo taškų vertintojams pagal profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo mokymo programą“.

3. Informacinių šaltinių pakankamumas.
4. Materialiųjų išteklių prieinamumas.
5. Finansinių išteklių pakankamumas.
6. Lėšų panaudojimo tinkamumas.
7. Finansavimo šaltinių įvairumas.

Kiekvieną materialųjų ir finansinių išteklių srities kriterijų iliustravo nuo devynių iki dviejų rodiklių (žr. plačiau Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika).⁷

Atlikus vertinimo procese dalyvavusių profesinio informavimo taškų vertinimą nustatyta, kad PIT įsikūrę įvairios paskirties patalpose:

- specialiai tam skirtuose atskiruose kabinetuose;
- psichologo arba socialinio pedagogo kabinetuose;
- bibliotekose arba skaityklose;
- kompiuterių klasėse.

Patalpos, kuriose įsikūrę PIT, vertintojų apibūdintos kaip jaukios, tvarkingos, geros estetiškos būklės (94,4 proc. PIT) ir atitinkančios Lietuvos higienos normų reikalavimus (99 proc. PIT).

PIT įkūrimas įvairios paskirties patalpose lemia skirtingas jų veiklos galimybes (4 lentelė).

4 lentelė. Galimybės profesinio informavimo veiklai pagal patalpų, kuriose įkurti PIT, tiesioginę paskirtį

Patalpų, kuriose įkurti PIT, tiesioginė paskirtis	PIT (atskiras) kabinetas. Psichologo arba socialinio pedagogo kabinetas	Biblioteka arba skaitykla	Kompiuterių klasė
1	2	3	4
Klientų aptarnavimas visą darbo dieną	Vyksta	Vyksta	Nevyksta. PIT klientai aptarnaujami tik tada, kai patalpa nenaudojama pagal tiesioginę paskirtį.
Individualios konsultacijos	Sąlygos geros	Sąlygos dėl lankytojų gausos blogos, nes: <ul style="list-style-type: none"> • didelis profesijos patarėjų užimtumas; • neužtikrinamas pokalbių su klientais konfidencialumas. 	
Grupinės konsultacijos	Sąlygos blogos dėl mažo patalpos erdvės tūrio (dažniausiai iki 20 m ³)	Sąlygos geros, kai patalpa nėra užimta pagal tiesioginę paskirtį	

⁷ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ I tomo 3 dalį „Profesinio informavimo taškų vertintojų darbo knyga“ 3.5 skyrių „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“.

Patalpų, kuriose įkurti PIT, tiesioginė paskirtis PIT veiklos galimybės	PIT (atskiras) kabinetas. Psichologo arba socialinio pedagogo kabinetas	Biblioteka arba skaitykla	Kompiuterių klasė
Vienu metu PIT paslaugomis besinaudojantys klientai	Mažesnis lankytojų skaičius nei bibliotekoje, skaitykloje ar kompiuterių klasėje, nes riboja: <ul style="list-style-type: none"> • patalpos erdvės tūris; • kompiuterių skaičius (dažniausiai iki 3). 	Lankytojų skaičius didesnis nei PIT, psichologo ar socialinio pedagogo kabinetuose, nes didesnis: <ul style="list-style-type: none"> • patalpos erdvės tūris; • kompiuterių skaičius: <ul style="list-style-type: none"> – bibliotekoje ar skaitykloje dažniausiai iki 10; – kompiuterių klasėje dažniausiai iki 15. 	

Geriausias vertintojų nustatytas profesinio informavimo taškų disponuojamų patalpų pavyzdys šiuo metu yra toks, kai šalia specializuotų (PIT, psichologo ar socialinio pedagogo) kabinetų papildomai naudojama kompiuterių klasė, teikianti galimybę gausesniai lankytojų skaičiui vienu metu naudotis AIKOS duomenų baze ir kitomis interneto svetainėmis.

PIT paslaugas teikia įvairaus amžiaus ir fizinės sveikatos asmenims. Atsižvelgiant į tai, įėjimas į PIT patalpas turi būti pritaikytas žmonėms su fizine negalia. Profesinio informavimo taškų vertinimo išdavoje nustatyta, kad šio rodiklio netenkina 79 proc. PIT. Profesinio informavimo taškai, turintys pritaikytą įėjimą žmonėms su fizine negalia, įsikūrę: a) pirmame pastato aukšte arba b) įvairiuose renovuoto pastato su pritaikytu įėjimu žmonėms su negalia aukštuose. Kadangi nėra vienas PIT nėra įsikūręs atskirame pastate, ši problema turėtų būti sprendžiama bendresniame – švietimo įstaigų prisitaikymo priimti žmones su negalia – kontekste.

Dėl PIT naudojamos techninės ir programinės įrangos pakankamumo reikšmingų trūkumų nepastebėta. Daugumai vertinimo procese dalyvavusių PIT netrūksta techninės ir programinės įrangos.

1. 94,1 proc. PIT turi du ir daugiau kompiuterių, 5,9 proc. PIT turi vieną kompiuterį.

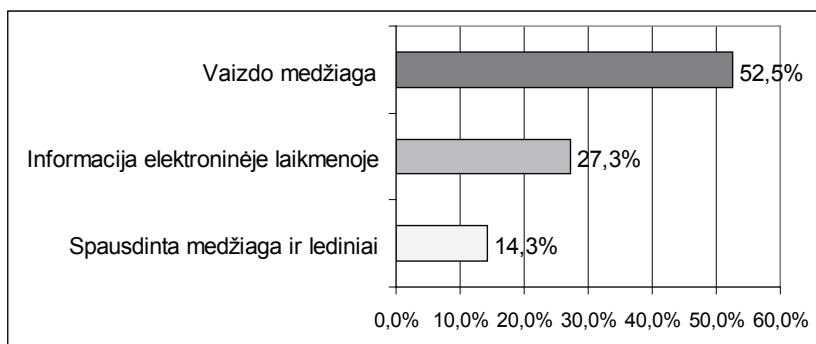
2. Visuose (100 proc.) PIT turimuose kompiuteriuose yra įdiegta biuro programinė įranga (*Word, Excel, Power Point, Internet Explorer, Microsoft Outlook* ir kt. programos).

3. 99,3 proc. PIT kompiuteriai prijungti prie interneto.

4. 96,6 proc. PIT internetinio ryšio greitis yra pakankamas (ne lėtesnis kaip 128 Kbps) lengvam susisiekimui su AIKOS duomenų baze ir kitomis interneto svetainėmis.

Beveik visi profesinio informavimo taškai (92,3 proc.) savo patalpose turi būtiniausių biuro įrangą: spausdintuvą, skenerį, projektorius. Išskirtinai profesinio informavimo reikmėms naudojamo kopijavimo aparato PIT neturi, naudojamas bendras įstaigos, kurioje įsikūrę PIT, kopijavimo aparatas. Vadinasi, technine įranga PIT yra aprūpinti. Tuo tarpu informacinių šaltinių, reikalingų profesinio informavimo veiklai

plėtoti, PIT trūksta. Efektyvesnei PIT veiklai užtikrinti turi būti pakankamai: (1) spausdintos medžiagos ir leidinių apie mokymosi bei studijų galimybes profesinio mokymo institucijose bei aukštosiose mokyklose, apie profesijas, kvalifikacijas, darbo rinką ir kt., (2) informacijos elektroninėse laikmenose ir (3) videomedžiagos, skirtos profesiniam informavimui. PIT skaičius (procentais), kuriuose nustatytas minėtų informacinių šaltinių kategorijų trūkumas, pavaizduotas 1 paveiksle.

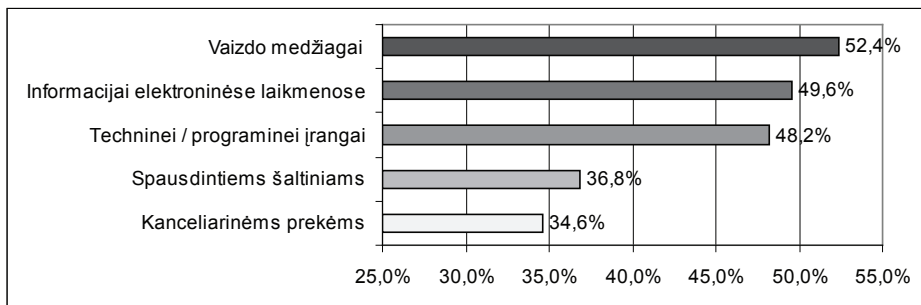
1 pav. Skaičius PIT (procentais), stokojančių informacinių šaltinių pagal atskiras jų kategorijas

Spausdinta medžiaga yra būtina profesinio informavimo veiklai vykdyti nepaisant to, kad dalį joje randamos informacijos galima susirasti kitais būdais (internetu svetainėse ir pan.). Informacija elektroninėje laikmenoje papildo spausdintą medžiagą ir yra lengvai atnaujinama. Videomedžiagos naudojimas yra efektyvus būdas neišvykstant iš PIT supažindinti klientus su mokymo bei studijų institucijomis, su darbo rinkoje veikiančiomis įmonėmis, organizacijomis, jų darbuotojų veiklomis, profesijų turiniu ir pan.

Materialiųjų išteklių prieinamumo klientams kriterijus daugumoje vertinimo procese dalyvavusių PIT buvo įvertintas teigiamai. Nustatyta, kad PIT klientams profesinio informavimo tikslais leidžiama naudotis:

1. Internetu. 97,7 proc. PIT profesijos patarėjai klientus supažindina su AIKOS duomenų bazės naudojimosi ypatumais.
2. Spausdintais leidiniais. 99,6 proc. PIT klientams patariama, kuriuose leidiniuose jie gali rasti dominančią informaciją.
3. Informacija elektroninėse laikmenose. 91,6 proc. PIT klientams patariama, kokioje medžiagoje jie gali rasti aktualią informaciją.
4. Videomedžiaga. 81,7 proc. PIT klientams patariama, kokioje medžiagoje jie gali rasti aktualią informaciją.

Materialinių (ir žmogiškųjų) išteklių kokybę lemia finansiniai ištekliai. Turimų finansinių išteklių pakankamumas materialinei bazei gausinti ir veiklai plėtoti dalyje profesinio informavimo taškų buvo įvertintas neigiamai arba nevertintas, nes tam nebuvo skiriama arba trūko tiesioginių lėšų (2 paveikslas).

2 pav. Skaičius PIT (procentais), stokojančių lėšų atskiroms materialinių išteklių kategorijoms

Kitas opus finansinis klausimas – tai profesinio informavimo patarėjų darbo užmokestis, kurį lemia pareigybinis veiklos įteisinimas. Dažniausiai naudojami šie profesinio informavimo patarėjų veiklos apmokėjimo būdai:

- Mokami priedai prie bazinio darbo užmokesčio. Profesijos patarėjai profesinio informavimo funkcijas atlieka dirbdami papildomai šalia pagrindinio psichologo, socialinio pedagogo, bibliotekininko ar mokytojo darbo.
- Mokami atlyginimai pagal darbo valandas iš mokyklos papildomo ugdymo fondo lėšų. Profesijos patarėjai dirba su lankytojų grupėmis papildomo ugdymo užsiėmimų metu.
- Mokami atlyginimai pagal darbo valandas iš įstaigos darbo užmokesčio fondo lėšų. Profesijos patarėjai dirba atskiro etato pareigose.

Pavieniuose profesinio informavimo taškuose profesijos patarėjų funkcijas atliekantys specialistai dirba be užmokesčio. Apibendrintai 38,4 proc. vertinimo procese dalyvavusių PIT profesijos patarėjų darbo užmokestis buvo įvertintas kaip neatitinkantis reikalavimų, o 19 proc. PIT kaip nevertintinas rodiklis dėl darbo užmokesčio sistemos nebuvimo, todėl šį klausimą reiktų spręsti valstybiniame ir vietiniame lygmenyse.

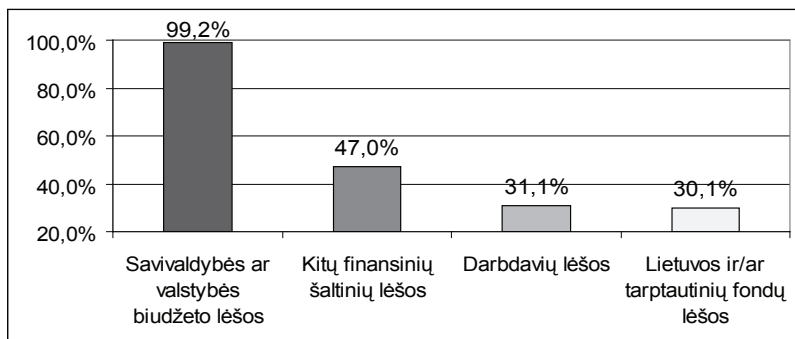
Kitas finansinių išteklių rodiklis – profesijos patarėjų kvalifikacijos tobulinimui skiriamų lėšų pakankamumas – buvo teigiamai įvertintas 72,7 proc. PIT, nors atskiro šios srities finansavimo kol kas nėra. Galima daryti prielaidą, kad įstaigos, kuriose įsikūrę PIT, sudaro sąlygas profesijos patarėjams tobulinti kvalifikaciją, naudojantis bendru įstaigos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimui skirtų lėšų fondu.

Profesijos patarėjų darbo užmokesčio ir jiems skiriamų kvalifikacijos tobulinimui lėšų klausimas laiduoja PIT profesinio informavimo veiklos kokybę, tačiau reikšminga, kad nėra ją lemiantis veiksnys. PIT vertintojai nurodė, kad šalia šių finansinių aspektų, svarbūs psichologiniai veiksniai: profesinio informavimo patarėjų motyvacija, įstaigos, kurioje įsikūręs PIT, vadovybės, kolegų palaikymas ir pan.

Profesinio informavimo taškai turi galimybę naudotis įvairias būdais, siekiant įgyti pakankamai lėšų veiklai plėtoti, materialinei bazei gausinti ir profesijos patarėjų kvalifikacijai tobulinti. Galimi šie PIT finansavimo šaltiniai:

- Savivaldybės ar valstybės biudžeto lėšos.
- Lietuvos ir (ar) tarptautinių fondų lėšos.
- Darbdavių lėšos.
- Kitų finansinių šaltinių lėšos.

PIT skaičius pagal pritrauktų finansinių šaltinių pobūdį pateiktas 3 paveiksle.

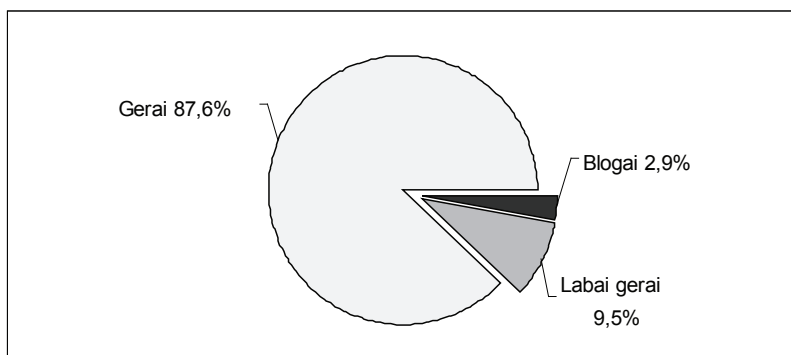
3 pav. PIT skaičius (procentais) pagal pritrauktų finansinių šaltinių pobūdį

Savivaldybės ar valstybės biudžeto lėšos yra savaiminis PIT finansavimo šaltinis. Kitų finansinių šaltinių pritraukimas reikalauja didesnių laiko ir žmogiškųjų išteklių sąnaudų, kuriuos sudėtinga garantuoti, įvertinant minėtus profesinio informavimo patarėjų pareigybinius veiklos įteisinimo aspektus ir neigiamus profesinio informavimo patarėjų darbo užmokesčio rodiklius.

Turimos PIT lėšos naudojamos tikslingai (90,7 proc. PIT), dažniausiai pagal bendrą įstaigos, kurioje įsikūręs PIT, planą.

Apibendrinus vertinimo procese dalyvavusių PIT materialijų bei finansinių išteklių vertinimo rezultatus ir atsižvelgiant į PIT tinklo kūrimo etapo natūralius sunkumus, atliktas bendras įvertinimas (4 paveikslas).

Dažniausiai profesinio informavimo taškų materialijų ir finansinių išteklių būklė buvo įvertinta „gerai“, t. y. sudaranti tinkamas PIT veiklos plėtotės sąlygas.

4 pav. PIT materialijų ir finansinių išteklių įvertinimas

5.5.3.2. INFORMACIJOS TVARKYMAS

Profesinio informavimo taškų informacijos tvarkymo kokybė buvo vertinta pagal du kriterijus:

1. Turimos informacijos tvarkymo sistemiškumą.
2. Gaunamos informacijos konfidencialumo užtikrinimą (žr. plačiau „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“)⁸.

PIT klientams turi būti sudaromos sąlygos naudotis visais profesinio informavimo taškuose sukauptais materialiniais ištekliais profesinio informavimo tikslams (materialinių išteklių prieinamumo klientams įvertinimą žr. plačiau „Materialieji ir finansiniai ištekliai“)⁹.

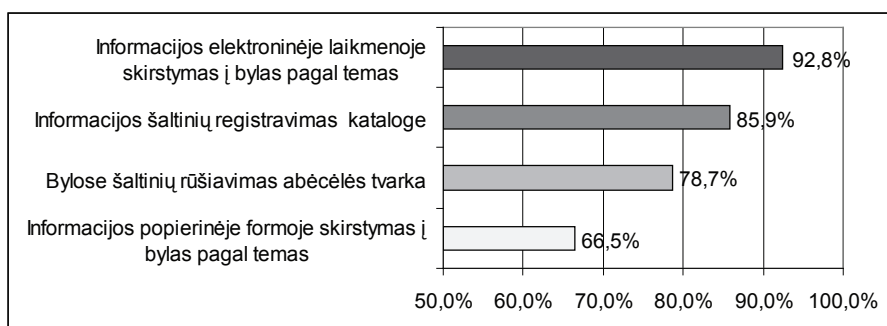
Profesinio informavimo taškuose klientai informaciją gauna dviem būdais: a) konsultuojantis su profesijos patarėjais arba b) informacijos ieškodami individualiai, naudojantis PIT sukaupia informacine medžiaga, AIKOS duomenų baze ir pan. Klientų galimybėms individualiai ieškoti reikalingos informacijos profesinio informavimo taškuose įtakos turi:

1. Profesijos patarėjų paaiškinimų, kaip naudotis PIT sukaupiais informaciniais ištekliais, išsamumas;
2. Informacinių išteklių sutvarkymo sistemiškumas.

Pagrindiniai profesinio informavimo taškų informacijos tvarkymo sistemiškumo principai yra šie:

- visi informacijos šaltiniai turi būti suregistruoti kataloge;
- visi informacijos šaltiniai turi būti suskirstyti į bylas pagal temas;
- vidinis informacijos šaltinių skirstymas bylose turi būti abėcėlės tvarka.

Vertinant profesinio informavimo taškus, atliktas PIT sukauptos informacijos sistemiškumo įvertinimas pagal atskirus sistemos parametrus. Jis pavaizduotas 5 paveiksle.

5 pav. PIT informacijos sisteminio sutvarkymo būklė pagal atskiras kategorijas

⁸ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ I tomo 3 dalį „Profesinio informavimo taškų vertintojų darbo knyga“ 3.5 skyrių „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“.

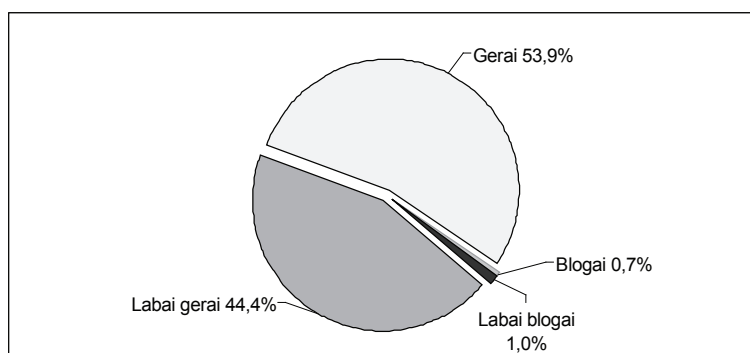
⁹ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ III tomo 5 dalį „Profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų mokymai“ 5.5 skyrių „Profesinio informavimo taškų pasirengimo teikti profesinio informavimo paslaugas“ studiją.

Matome (5 pav.), kad informacijos sisteminimas PIT pagal nustatytas kategorijas yra nepakankamas ir jį reikia tobulinti, norint gerinti PIT teikiamų paslaugų kokybę.

Informacijos konfidencialumas visuose profesinio informavimo taškuose yra užtikrinamas ir laikomasi profesinio informavimo principų:

- visuose (100 proc.) PIT asmeniniai klientų duomenys neatskleidžiami tretiesiems asmenims;
- (100 proc.) PIT apie klientus tretiesiems asmenims teikiama tik apibendrinta informacija.

Apibendrinus vertinimo procese dalyvavusių PIT informacijos tvarkymo kokybės vertinimo rezultatus ir įvertinus PIT tinklo kūrimo etapo ypatumus, atliktas bendras įvertinimas (6 paveikslas).

6 pav. PIT informacijos tvarkymo srities įvertinimas

Profesinio informavimo taškų informacijos tvarkymo kokybė daugumoje atvejų buvo įvertinta „gerai“ ir „labai gerai“.

5.5.3.3. INFORMACIJOS TEIKIMAS

Profesinio informavimo taškų informacijos teikimo kokybė buvo vertinta pagal tris kriterijus:

1. Teikiamos informacijos atitikimą klientų poreikiams.
2. Taikomų informavimo metodų įvairumą.
3. Informacijos apie PIT paslaugas prieinamumą (žr. plačiau „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“)¹⁰.

Vertinimo vizitų metu apklausus PIT klientus, profesijos patarėjus, mokyklų, kuriuose įsikūrę PIT, mokytojus ir kitus suinteresuotus asmenis nustatyta, kad dažniausiai PIT klientams teikiama informacija yra:

¹⁰ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ 3 dalį „Profesinio informavimo taškų vertintojų darbo knyga“ skyrių 3.5 „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“.

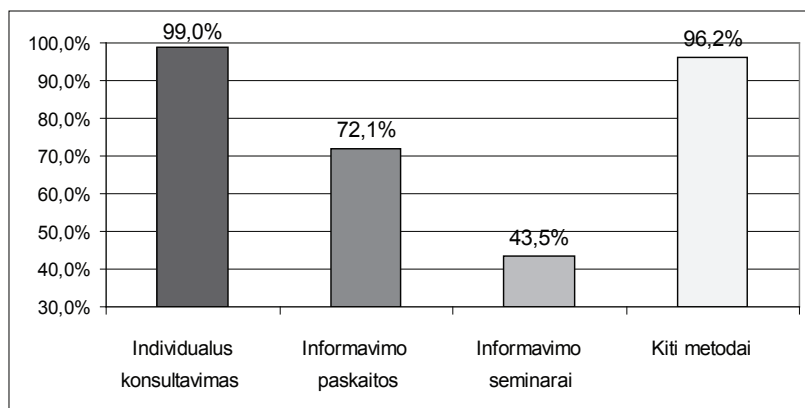
- išsami (97,9 proc. PIT);
- naujausia (99,3 proc. PIT);
- teikiama suprantamai (99,3 proc. PIT), t. y. atsižvelgiant į PIT klientų individualias ypatybes – amžių, išsilavinimą, poreikius ir pan.

PIT teikiamos informacijos kategorijos pagal klientų amžiaus bei išsilavinimo grupes nurodytos Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. ISAK-739/A1-116 (Žin., 2005, Nr. 60–2132).

Vadinasi, PIT profesijos patarėjai klientams teikia kokybiško turinio informaciją, sudarančią sąlygas pažinti darbo pasaulį, sužinoti apie tolesnes mokymosi ar studijų galimybes ir pan. Tuo tarpu informavimo formos, kuriomis PIT profesijos patarėjai naudojami teikdami informaciją, nėra pakankamai įvairios. Informavimo formų įvairovės stoka riboja PIT veiklos efektyvumą. Vertinant profesinio informavimo taškus nustatyta, kad naudojamų informavimo formų įvairovę lemia:

- PIT profesijos patarėjų iniciatyvumas, kuriam įtakos turi darbo užmokesčio sistema ir įstaigos, kurioje įsikūręs PIT, požiūris į PIT.
- PIT bendradarbiavimas su išoriniais partneriais.
- PIT materialiniai ištekliai.
- PIT finansiniai ištekliai.

Naudojamos informavimo formos iliustruoja profesinio informavimo taškų veiklos pobūdį. PIT skaičius (procentais) pagal naudojamų informavimo formų kategorijas pavaizduotas 7 paveiksle.

7 pav. PIT skaičius (procentais) pagal naudojamų informavimo formų įvairovę

Individualios klientų konsultacijos yra svarbi PIT veiklos forma, padedanti asmeniui ateityje priimti racionalius profesijos rinkimosi sprendimus. Efektyvų šios formos taikymą laiduoja teigiamas kliento nusiteikimas, profesijos patarėjo kompetentingumas, kiti veiksniai. Tačiau dažnai taikant šią formą apribojamos kitų PIT klientų

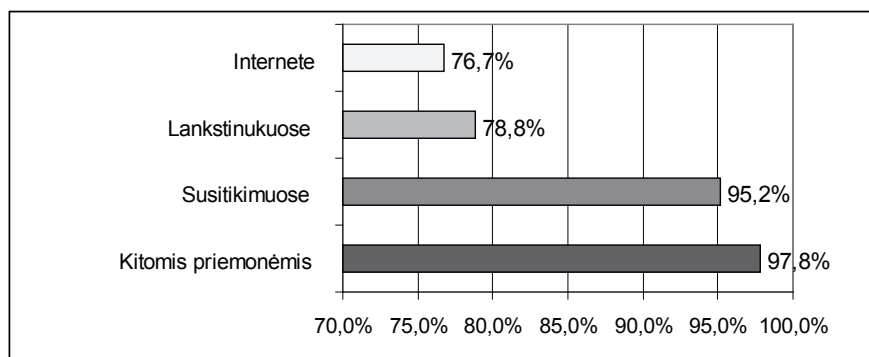
galimybės gauti profesinio informavimo paslaugas, nes tai reikalauja nemažų PIT darbuotojų laiko sąnaudų.

Profesinio informavimo paskaitos ir seminarai – tai grupinio informavimo formos, kurių metu derinami teoriniai ir praktiniai darbo pasaulio ir profesijų pažinimo aspektai. Taikant šias informavimo formas svarbu užtikrinti, kad renginio turinys atitiktų klientų grupės poreikius, būtų pritaikytas pagal jų amžių, išsilavinimą ir pan.

Dažniausiai taikomos kitos informavimo formos vertintuose profesinio informavimo taškuose:

- Informacinių šaltinių parodos bei teminiai standai įstaigose, kuriose įsikūrę PIT.
- PIT klientų susitikimai su mokyklų, kuriose įsikūrę PIT, absolventais.
- PIT klientų išvykos į švietimo įstaigų atvirų durų dienas, studijų muges.
- PIT klientų išvykos į darbo biržos teritorinius padalinius, šalies įmones ir organizacijas.

Profesinio informavimo tikslinių grupių atstovai informaciją apie PIT teikiamas paslaugas turi gauti įvairiomis priemonėmis: internetu, iš lankstinukų, susitikimų su PIT darbuotojais metu ir pan. Vertinimo procese dalyvavusių PIT skaičius (procentais) pagal naudojamų informacijos sklaidos priemonių kategorijas nurodytas 8 paveiksle.

8 pav. PIT skaičius (procentais) pagal naudojamų informacijos sklaidos priemonių įvairovę

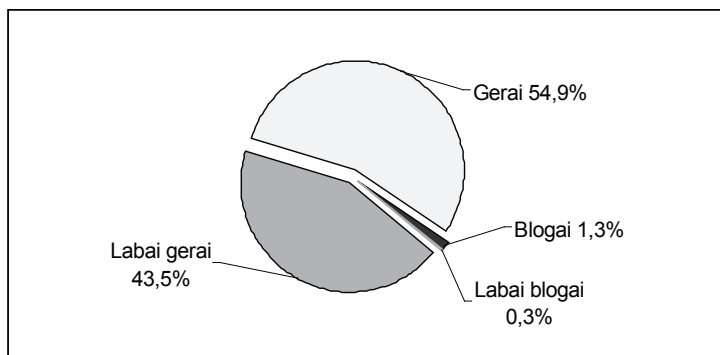
PIT klientų ratas apima ne tik įstaigų, kuriose įsikūrę PIT, mokinius ir darbuotojus, bet ir jiems priskirtų švietimo įstaigų mokinius, pedagogus, taip pat mokinių tėvus, „iškritusius“ iš švietimo sistemos asmenis, jaunimą be profesinio pasirengimo, dirbančiuosius ir bedarbius.¹¹ Todėl profesinio informavimo patarėjų naudojamų informacijos sklaidos priemonių įvairovė turi tiesioginės įtakos profesinio informavimo paslaugų prieinamumo kokybei.

¹¹ Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. ISAK-739/A1-116.17.6 punktą (Žin., 2005, Nr. 60–2132).

- Lankstinukais trumpai suteikiama svarbiausia informacija apie PIT: jo įsikūrimo vietą, darbo laiką, teikiamas paslaugas ir pan.
- Interneto svetainėje talpinama išsami informacija apie PIT: įsikūrimo vietą, darbo laiką, darbuotojus, veiklos tikslus, teikiamas paslaugas, organizuojamus renginius, veiklos istoriją ir pan. PIT informacija interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama, todėl neprarandanti aktualumo.
- Susitikimuose su potencialiais PIT klientais suteikiama išsami informacija apie PIT paslaugas pagal klientų tikslinės grupės poreikius. Dažniausiai organizuojami susitikimai su:
 - mokiniais klasės valandėlių metu,
 - mokinių tėvais (globėjais) susirinkimų metu,
 - įstaigų, kuriose įsikūrę PIT, darbuotojais (priklausomai nuo įstaigos: mokytojais, metodininkais ir kitais specialistais) susirinkimų metu.

Dažniausiai taikomos kitos informacijos sklaidos priemonės vertintuose PIT yra informaciniai pranešimai standuose, skirti įvairioms profesinio informavimo tikslinėms grupėms. Išskirtiniais sklaidos priemonių pavyzdžiais įvardintini reportažai mokyklų, kuriose įsikūrę PIT, televizijos laidose.

Apibendrinus vertinimo procese dalyvavusių PIT informacijos teikimo kokybės vertinimo rezultatus ir įvertinus PIT tinklo kūrimo etapo ypatumus, atliktas bendras įvertinimas (9 paveikslas).

9 pav. PIT informacijos teikimo kokybės įvertinimo rezultatai

Dažniausiai profesinio informavimo taškų informacijos teikimo kokybė buvo įvertinta „gerai“ ir „labai gerai“.

5.5.3.4. IŠORINIŲ RYŠIŲ PALAIKYMAS

PIT išorinių ryšių palaikymo kokybė buvo vertinta pagal tris kriterijus:

1. Išorinių ryšių tikslingumą.
2. Partnerių bendradarbiavimo įvairumą.

3. Išorinių ryšių naudingumą (žr. plačiau „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“)¹²

Atlikus vertinimo procese dalyvavusių profesinio informavimo taškų išorinių ryšių tikslingumo vertinimą nustatyta, kad 83,8 proc. PIT išorinius ryšius plėtoja tikslingai. PIT bendradarbiavimas su partneriais dažniau pagrįstas neformalizuotais (81,6 proc. PIT) nei formalizuotais (72,1 proc. PIT) būdais.

Profesinio informavimo taškai bendradarbiauja su:

- švietimo įstaigomis;
- bibliotekomis;
- darbo biržų teritoriniais padaliniais;
- įmonėmis ir organizacijomis;
- kitais PIT;
- kitomis institucijomis.

Profesinio informavimo taškai klientams teikia informaciją apie tolesnes mokymosi / studijų galimybes, todėl ryšiai su *švietimo įstaigomis* svarbūs dėl galimybių: (1) plėsti PIT materialinę bazę ir atnaujinti informacinę medžiagą apie švietimo įstaigų pasiūlas, (2) PIT klientams apsilankyti profesinėje ar aukštojoje mokykloje ir išsiaiškinti įstojimo reikalavimus, susipažinti su teikiamomis mokymo / studijų programomis, mokymo / studijų aplinka ir pan., (3) PIT profesijos patarėjams tobulinti kvalifikaciją formaliais ir neformaliais būdais.

Ryšiai su *bibliotekomis* profesinio informavimo taškams svarbūs dėl galimybių: (1) įgyti naujausią informaciją apie išleistus informacinius, mokomuosius, metodus ir kt. leidinius, (2) nukreipti PIT klientus detalesnės informacijos paieškai.

Profesinio informavimo taškai klientams teikia informaciją apie darbo rinkos pasiūlą ir paklausą, šalies ūkio raidos tendencijas ir pan., todėl ryšiai su *darbo biržos teritoriniais padaliniais* svarbūs dėl galimybių: (1) plėsti PIT materialinę bazę ir atnaujinti informacinę medžiagą apie padėtį darbo rinkoje, jos prognozes ir pan., (2) PIT klientams apsilankyti darbo biržų teritoriniuose padaliniuose, dalyvauti informacinėse paskaitose, seminaruose ir kituose renginiuose, (3) PIT profesijos patarėjams tobulinti kvalifikaciją formaliais ir neformaliais būdais.

PIT supažindina klientus su profesijomis, darbuotojų funkcijomis įmonėse bei organizacijose, todėl ryšiai su *darbdaviais* svarbūs dėl galimybių: (1) plėsti PIT materialinę bazę ir atnaujinti informacinę medžiagą apie įmonių bei organizacijų veiklas, produkciją ir paslaugas, dirbančiųjų profesines veiklas ir pan., (2) organizuoti pažintinius vizitus PIT klientams į įmones bei organizacijas, (3) PIT profesijos patarėjams tobulinti kvalifikaciją, konsultuojantis su įmonių, organizacijų darbuotojais.

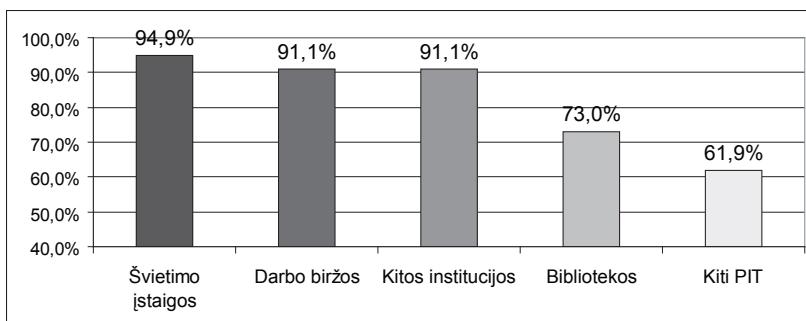
Profesinio informavimo taškams bendradarbiaujant tarpusavyje profesijos patarėjai turi galimybes keistis patirtimi, bendrai ieškoti problemų sprendimų būdų ir

¹² Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ I tomo 3 dalį „Profesinio informavimo taškų vertintojo darbo knygos“ 3.5 skyrių „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“.

kitomis priemonėmis prisidėti prie konkretaus PIT veiklos kokybės gerinimo ir viso PIT tinklo kokybinės plėtros.

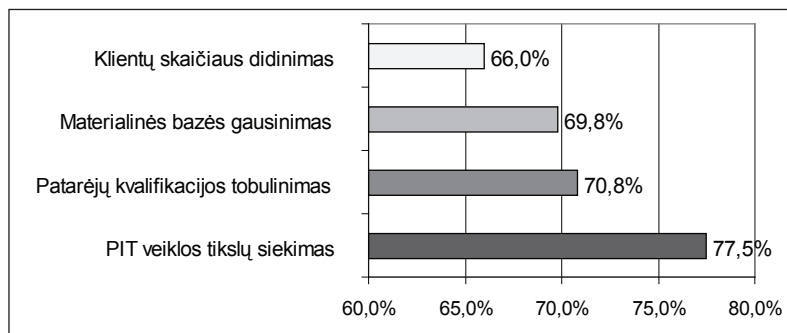
Siekiant PIT veiklos tikslų kokybiško realizavimo PIT bendradarbiauja su šalies ir regioninėmis visuomeninėmis organizacijomis (sporto, meno ir kt. klubais, asociacijomis, fondais) ir kitomis institucijomis.

Vertinimo procese dalyvavusių profesinio informavimo taškų bendradarbiavimo partnerių įvairumas pagal atskiras jų kategorijas pavaizduotas 10 paveiksle.

10 pav. PIT partnerių įvairovė

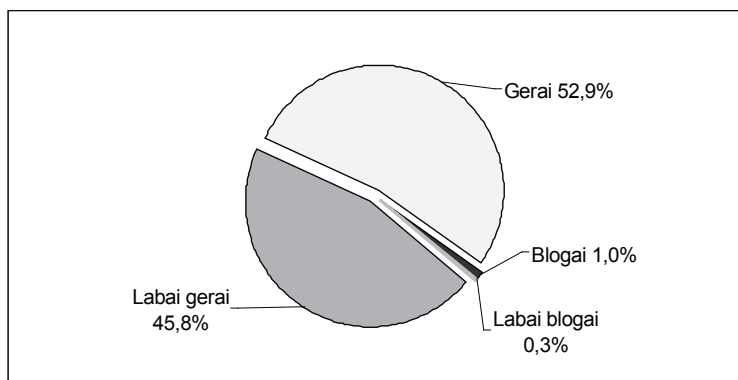
Atlikus vertinimo procese dalyvavusių PIT bendradarbiavimo su išoriniais partneriais naudingumo vertinimo analizę nustatyta, kad 22,5 proc. PIT šis kriterijus buvo nevertintinas, nes PIT profesijos patarėjai negalėjo įvardinti bendradarbiavimo naudingumo. PIT, kuriuose bendradarbiavimo su išoriniais partneriais naudingumas buvo identifikuotas, dažniausiai jis įvardintas bendrine – PIT veiklos tikslų siekimo – kategorija (11 paveikslas).

11 pav. PIT išorinių ryšių plėtotės naudingumas pagal atskiras kategorijas

Apibendrinus vertinimo procese dalyvavusių PIT išorinių ryšių palaikymo vertinimo rezultatus ir atsižvelgiant į pradinis PIT tinklo kūrimo etapo sunkumus, atliktas bendras įvertinimas (12 paveikslas).

Dažniausiai PIT išorinių ryšių palaikymas buvo įvertintas „gerai“ ir „labai gerai“.

12 pav. PIT išorinių ryšių palaikymo įvertinimas

5.5.3.5. PERSONALO KOMPETENTINGUMAS

Profesinio informavimo taškų profesijos patarėjų kompetentingumas buvo vertintas pagal du kriterijus:

1. Turimas kompetencijas profesiniam informavimui vykdyti.
2. Profesinio tobulėjimo planingumą (žr. plačiau „Profesinio informavimo taškų audito ir vertinimo metodika“)¹³.

Nustatyta, kad dažniausiai profesinio informavimo taškų profesijos patarėjais dirba:

- mokytojai;
- bibliotekininkai;
- mokyklų psichologai;
- socialiniai pedagogai.

PIT profesijos patarėjais dirbantys specialistai turi turėti aukštąjį išsilavinimą. Vertinant profesinio informavimo taškus nustatyta, kad rodiklio netenkina 4,8 proc. visų PIT. Šios dalies PIT profesijos patarėjų išsilavinimo stoka gali būti sąlygota kvalifikacinių reikalavimų mokyklų mokytojams ir bibliotekininkams, kurie šalia savo tiesioginių pareigų dirba PIT profesijos patarėjais:

1. Mokytojais gali dirbti asmenys, įgiję aukštąjį ir aukštesnįjį (specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą (pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. ISAK–506 patvirtintą kvalifikacinių reikalavimų mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo ugdymo ir profesinio mokymo programas, aprašą, Žin., 2005, Nr. 43–1395, pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. lapkričio 11 d. įsakymą Dėl švietimo ir mokslo ministro

¹³ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ I tomo 3 dalį „Profesinio informavimo taškų vertintojo darbo knygos“ 3.5 skyrių „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“.

2005 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. ISAK-506 „Dėl kvalifikacinių reikalavimų mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo ugdymo ir profesinio mokymo programas, aprašo tvirtinimo“ pakeitimo Nr. ISAK-2264, Žin., 2005, Nr. 139–5029, pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. birželio 15 d. įsakymą Dėl švietimo ir mokslo ministro 2005 m. kovo 29 d. įsakymo Nr. ISAK-506 „Dėl kvalifikacinių reikalavimų mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo ugdymo ir profesinio mokymo programas, aprašo tvirtinimo“ pakeitimo Nr. ISAK-1178. Žin., 2007, Nr. 99–4022).

2. Mokyklų bibliotekininkams kvalifikaciniai reikalavimai nėra nustatyti.

Mokyklų psichologai ir socialiniai pedagogai turi būti įgiję aukštąjį išsilavinimą (atitinkamai pagal Mokyklos psichologo bendruosius pareiginius nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. ISAK-1548 ir Socialinio pedagogo pareiginę instrukciją, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2001 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. 1667).

Kiti reikalavimai profesijos patarėjams:

1. Turėti veiklai būtinas kompetencijas, nurodytas Profesinio informavimo standarte, patvirtintame Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. ISAK-362 (Žin., 2007, Nr. 32–1 169)¹⁴:

- gebėjimą kaupti ir tvarkyti informaciją;
- gebėjimą sudaryti ir teikti profesinio informavimo turinį;
- gebėjimą užtikrinti profesinio informavimo kokybę.

Profesinio informavimo patarėjai renka, kaupia, saugo ir tvarko PIT klientų poreikius atitinkančią informaciją, prieinamai ją teikia klientams, sudarant sąlygas ateityje priimti racionalius profesijos rinkimosi sprendimus, derinant saviraiškos bei individualius asmenybės tobulėjimo poreikius su darbo rinkos reikalavimais.

2. Turėti kompiuterinio raštingumo kompetenciją.

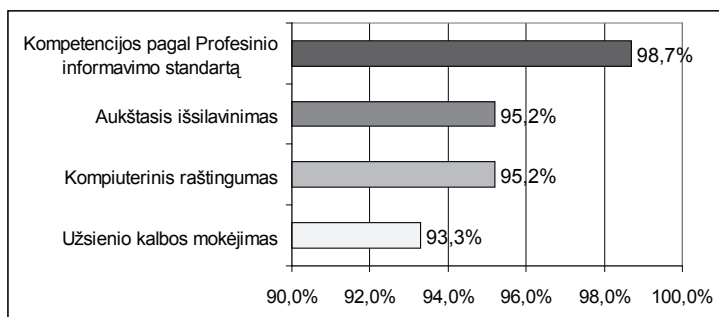
Profesinio informavimo patarėjai kaupia, saugo ir tvarko profesiniam informavimui reikalingą informaciją ne tik popieriuje, bet ir elektroninėse laikmenose. Jie teikia informaciją naudodamiesi internetinėmis duomenų bazėmis, padeda išmokti klientams naudotis AIKOS ir kitomis interneto svetainėmis.

3. Mokėti mažiausiai vieną užsienio kalbą.

Profesinio informavimo patarėjai kaupia, saugo, tvarko ir teikia informaciją ne tik iš nacionalinių, bet ir tarptautinių duomenų bazių, spausdintų leidinių ir pan.

Vertinimo procese dalyvavusių PIT skaičius (procentais) pagal profesijos patarėjų turimas profesinio informavimo veiklai būtinas kompetencijas ir išsilavinimo lygmenį, pavaizduotas 13 paveiksle.

¹⁴ Plačiau žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ I tomo 1 dalį „Profesinio informavimo konsultanto darbo knyga“ 1.1 skyrių „Profesijos patarėjo darbo knyga“ 1.1.3 poskyrį „Profesinio informavimo standartas“.

13 pav. PIT skaičius (procentais) pagal profesijos patarėjų veiklai būtinas kompetencijas ir išsilavinimo lygmenį

Profesinio informavimo veiklai būtinas kompetencijas pagal Profesinio informavimo standartą PIT profesijos patarėjai įgijo dalyvaudami mokymuose pagal Profesinio informavimo mokymo programą (žr. plačiau „Mokymai pagal profesinio informavimo programą“)¹⁵.

Ne visuose PIT dirbantys profesijos patarėjai tenkina kvalifikacinius reikalavimus, todėl reikšmingi duomenys, iliustruojantys profesijos patarėjų profesinio tobulėjimo planingumą. Nustatyta, kad 80,6 proc. PIT profesijos patarėjų rengia profesinio tobulėjimo planus, tačiau juos derina su PIT veiklos tikslais tik 66 proc. PIT profesijos patarėjų.

Profesijos patarėjų kvalifikacijos tobulinimui lėšų pakanka 72,7 proc. PIT (žr. plačiau „Materialieji ir finansiniai ištekliai“)¹⁶, tačiau tik 64,4 proc. PIT profesijos patarėjų įgyvendina savo kvalifikacijos tobulinimo planus: mokosi užsienio kalbų, gerina kompiuterinio raštingumo įgūdžius, tobulina kitas profesinio informavimo veiklai vykdyti būtinas kompetencijas. Galima daryti prielaidą, kad dalis profesijos patarėjų nesieja savo veiklos su PIT ateityje ir netobulina kvalifikacijos profesinio informavimo srityje, nes šiuo metu net 57,4 proc. PIT profesijos patarėjams išmokamas darbo užmokestis neatitinka reikalavimų (žr. plačiau „Materialieji ir finansiniai ištekliai“)¹⁷.

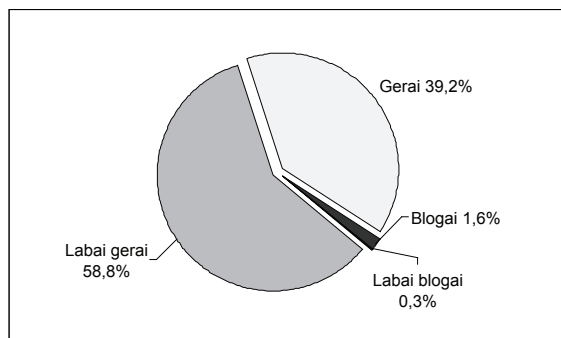
Apibendrinus vertinimo procese dalyvavusių PIT profesijos patarėjų kompetentingumo bei jų profesinio tobulėjimo vertinimo rezultatus ir atsižvelgiant į natūralius PIT tinklo kūrimo etapo sunkumus, atliktas bendras įvertinimas (14 paveikslas).

Dažniausiai profesinio informavimo taškų personalo kompetentingumas buvo įvertintas „labai gerai“ ir „gerai“.

¹⁵ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ III tomą 5 dalį „Profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų mokymai“ 5.1 skyrių „Mokymai pagal profesinio informavimo programą“ 5.1.2.2 poskyrį „Profesijos patarėjų mokymai“.

¹⁶ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ III tomo 5 dalį „Profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų mokymai“ 5.5 skyrių „Profesinio informavimo taškų pasirengimo teikti profesinio informavimo paslaugas“ studiją.

¹⁷ Ten pat.

14 pav. PIT personalo kompetentingumo ir jų profesinio tobulėjimo įvertinimas

5.5.3.6. TOBULINTINI PIT VEIKLOS ASPEKTAI

Apibendrinus vertinimo procese dalyvavusių profesinių informavimo taškų vertinimo rezultatus pagal penkias PIT veiklos kokybės vertinimo sritis (1. Materialieji ir finansiniai ištekliai, 2. Informacijos tvarkymas, 3. Informacijos teikimas, 4. Išorinių ryšių palaikymas, 5. Personalo kompetentingumas)¹⁸, nustatyti tobulintini PIT veiklos aspektai.

1. Materialieji ir finansiniai ištekliai:

1.1. *PIT patalpos*: dalis PIT įkurti patalpose (psichologo arba socialinio pedagogo kabinetuose, bibliotekose arba skaityklose, kompiuterių klasėse), kurių tiesioginė paskirtis nesusijusi su profesinio informavimo veikla.

1.2. *Įėjimo į PIT patalpas pritaikymas žmonėms su fizine negalia*: 79 proc. PIT neturėjo pritaikyto įėjimo žmonėms su fizine negalia.

1.3. *Informacinių šaltinių pakankamumas*: PIT neturėjo pakankamai videomedžiagos (52,5 proc. PIT), informacijos elektroninėse laikmenose (27,3 proc. PIT) ir spausdintų leidinių (14,3 proc. PIT), skirtų profesiniam informavimui.

1.4. Finansinių išteklių pakankamumas:

1.4.1. PIT stokojo lėšų materialiniams ištekliams:

1.4.1.1. Informacinei vaizdo medžiagai (52,4 proc. PIT),

1.4.1.2. Informacinei medžiagai elektroninėse laikmenose (49,6 proc. PIT),

1.4.1.3. Informacinei spausdintai medžiagai (36,8 proc. PIT),

1.4.1.4. Techninei programinei įrangai (48,2 proc. PIT),

1.4.1.5. Kanceliarinėms prekėms (34,6 proc. PIT).

1.4.2. PIT profesijos patarėjų darbo užmokestis neatitiko reikalavimų (57,4 proc. PIT).

1.5. *Finansinių šaltinių pobūdis*: nepakankama dalis PIT pritraukė Lietuvos ir (ar) tarptautinių fondų (30,1 proc. PIT), darbdavių (31,1 proc. PIT) ir kitų finansinių šaltinių (47,0 proc.) lėšas.

¹⁸ Žr. „Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovo“ I tomo 3 dalį „Profesinio informavimo taškų vertintojo darbo knygos“ 3.5 skyrių „Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo metodika“.

2. Informacijos tvarkymas:

2.2. *Informacijos sisteminis sutvarkymas*: PIT nepakankamai išplėtotas informacinių šaltinių sisteminis tvarkymas:

2.1.1. Informacijos šaltinių registravimas kataloge (85,9 proc. PIT),

2.1.2. Bylose šaltinių rūšiavimas abėcėlės tvarka (78,9 proc. PIT),

2.1.3. Informacijos popierine forma skirstymas į bylas pagal temas (66,5 proc. PIT).

3. Informacijos teikimas:

3.1. *Informavimo formos*: tik dalis PIT organizavo profesinio informavimo paskaitas (72,1 proc. PIT) ir seminarus (43,5 proc. PIT).

3.2. *Informacijos sklaidos priemonių įvairovė*: tik dalis PIT informaciją apie PIT veiklą skleidė interneto svetainėse (76,7 proc. PIT) ir lankstinukuose (78,8 proc. PIT).

4. Išorinių ryšių palaikymas:

4.1. *Bendradarbiavimo partnerių įvairovė*: tik dalis PIT bendradarbiavo su bibliotekomis (73,0 proc. PIT) ir kitais PIT (61,9 proc. PIT).

4.2. *Išorinių ryšių plėtotės naudingumas*: dalis PIT (22,5 proc.) neidentifikavo išorinių ryšių naudingumo.

5. Personalo kompetentingumas:

5.1. *Profesijos patarėjų kvalifikacija*: ne visų PIT profesijos patarėjai turėjo veiklai būtinas kompetencijas (kompetencijas pagal Profesinio informavimo standartą turėjo 98,7 proc. PIT profesijos patarėjai, kompiuterinio raštingumo kompetencijas – 95,2 proc. PIT profesijos patarėjai, mokėjo nors vieną užsienio kalbą – 93,3 proc. PIT profesijos patarėjai) ir reikalingą aukštąjį išsilavinimą (95,2 proc. PIT profesijos patarėjai).

5.2. *Profesijos patarėjų profesinio tobulėjimo kryptingumas*: ne visų (66 proc.) PIT profesijos patarėjai derina savo profesinio tobulėjimo planus su PIT veiklos tikslais.

5.3. *Profesijos patarėjų profesinio tobulėjimo planingumas*: ne visų (64,4 proc.) PIT profesijos patarėjai įgyvendina savo kvalifikacijos tobulinimo planus.

5.5.4. REKOMENDACIJOS PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ VEIKLOS KOKYBĖS GERINIMUI

Siekiant užtikrinti efektyvesnę profesinio informavimo taškų veiklą ir gerinti profesinio informavimo paslaugų kokybę, rekomenduotina:

Nacionalinis lygmuo

1. Reglamentuoti profesinio informavimo taškų veiklą, apibrėžiant jų aprūpinimą finansiniais, materialiniais ir žmogiškaisiais ištekliais.

2. Reglamentuoti profesinio informavimo taškų finansavimo mechanizmą, nustatant:

2.1. PIT profesijos patarėjų darbo užmokesčio šaltinį (ar šaltinius) ir apskaičiavimo koeficientą.

2.2. Lėšų šaltinį (ar šaltinius) PIT materialinei bazei (patalpoms, baldams, techninei ir programinei įrangai, biuro ir kitų kanceliarinių prekių, informacinės medžiagos) įsigyti, išlaikyti, gausinti ir atnaujinti.

3. Reglamentuoti profesinio informavimo taškų tipinę materialinę bazę, nustatant reikalavimus:

3.1. PIT patalpoms, baldams, techninei ir programinei įrangai.

3.2. PIT turimiems informaciniams ištekliams.

4. Reglamentuoti profesinio informavimo taškų profesijos patarėjų kvalifikacijos tobulinimą.

Savivaldybės lygmuo

5. Burti PIT profesijos patarėjus į metodines grupes ir organizuoti jų darbą, tobulinant profesijos patarėjų profesinę veiklą bei profesinio informavimo paslaugų kokybę rajone.

6. Reglamentuoti profesinio informavimo taškų funkcionavimą įstaigos struktūroje, kurioje jie įsteigti, nustatant:

6.1. PIT profesijos patarėjų kvalifikacijos tobulinimui skiriamų lėšų šaltinį (ar šaltinius).

6.2. PIT veiklos išlaidų materialinės bazės ir įrangos eksploatacijai, profesinio informavimo paslaugų vykdymui skiriamų lėšų šaltinį (ar šaltinius).

7. Pritaikyti įėjimus į PIT asmenims su fizine negalia tuose PIT, kuriuose tokių įėjimų nėra.

Įstaigų, kuriose įsikūrę profesinio informavimo taškai, lygmuo

8. Skirti patalpas PIT pirmuose pastatų aukštuose (arba esant tinkamiems lifams – ir kituose aukštuose), sudarant galimybes asmenims su negalia gauti visas vertes profesinio informavimo paslaugas.

9. Didinti profesinio informavimo paslaugų prieinamumą, plėtojant profesinio informavimo patarėjų ir įstaigos, kurioje įkurtas PIT, darbuotojų bendradarbiavimą, gerinant informacijos apie PIT teikiamas paslaugas sklaidą profesinio informavimo tikslinėms grupėms.

10. Plėtoti įstaigos bibliotekininkų ir PIT profesijos patarėjų bendradarbiavimą, optimizuojant PIT turimų informacijos šaltinių kaupimo ir tvarkymo sistemą.

11. Motyvuoti PIT profesijos patarėjus pritraukti įvairius PIT veiklos finansavimo šaltinius.

12. Plėtoti PIT bendradarbiavimą su išoriniais partneriais, gerinant teikiamų profesinio informavimo paslaugų kokybę ir įvairovę tikslinėms profesinio informavimo grupėms.

5.6. MOKYMAI PAGAL PROFESINIO KONSULTAVIMO SPECIALISTŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMĄ

5.6.1. MOKYMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos **tikslas** – sudaryti galimybes profesinio konsultavimo specialistams įgyti pagrindines profesinio konsultavimo kompetencijas, skatinant programos dalyvius taikyti naujai įgytas teorines žinias ir praktinius gebėjimus profesinio konsultavimo paslaugų kokybei gerinti.

Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos įgyvendinimui keliami **uždaviniai** grindžiami žinių ir praktinių įgūdžių įsisavinimu apie:

1. profesinės karjeros tyrimų, pašaukimo sampratas, asmens pažinimo ir profesijų tyrimus, profesiogramų bei psihogramų struktūrą ir kt.;
2. darbo rinkos sampratą, struktūrą, kaitą, vadybą, politiką ir tyrimus, darbo rinkos tyrimų naudojimo galimybes vykdant profesinį konsultavimą ir kt.;
3. kvalifikacijos, kompetencijos ir gebėjimo sampratas, gabumų pažinimo, gebėjimų nustatymo ir atrankos tyrimus, darbo paieškos strategijas ir įsidarbinimo technikas, įsidarbinimo galimybes, įgijus konkrečią kvalifikaciją ir kt.;
4. individualaus ir grupinio profesinio konsultavimo metodologines koncepcijas, formas, metodus, trikdžius, etiką, naudojimo ypatumus ir kt.

Pagrindiniai Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programą sudarantys 4-i moduliai yra:

1. Profesinės karjeros tyrimai.
2. Darbo rinkos vadyba ir tyrimai.
3. Gebėjimų įvertinimas ir darbo paieška.

4. Individualus ir grupinis konsultavimas.

5-asis modulis, integruotas į teorinį mokymą, yra skirtas praktiniam profesijos konsultantų žinių įtvirtinimui.

Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos išbandymo trukmė – 24 akademinės valandos.

5.6.2. MOKYMO PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos tikslinė grupė – profesijos konsultantai, realiai vykdantys profesinio konsultavimo veiklą visose Lietuvos apskrityse. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos iniciatyva pakviesta dalyvauti 50 profesijos konsultantų (11 priedas) Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos išbandyme (24 akademinės val.). Prieš pradėdant mokymus pagal programą, programos dalyviai išreiškė savo mokymosi poreikius. Programos realizavimo metu programos dalyviai buvo supažindinti su profesinės karjeros tyrimų specifika, gebėjimų įvertinimo bei darbo paieškos metodais, individualaus ir grupinio konsultavimo pranašumais bei trūkumais.

Kvalifikacijos tobulinimo programos pabaigoje profesijos konsultantai gebėjo:

1. Atlikti pasirinkto karjeros kelio ir profesinio pašaukimo analizę konkrečiu aprašytu atveju;
2. Atlikti asmens charakteristikų atitikimo profesijos keliamiems reikalavimams analizę konkrečiu aprašytu atveju;
3. Atlikti individualios karjeros plėtros galimybių prognozę konkrečiu aprašytu atveju ir pritaikyti ją profesijos konsultanto veikloje;
4. Apibūdinti konkrečios profesijos keliamus reikalavimus ir uždavinius žmogaus gebėjimams, sveikatai, galimas profesijos rinkimosi kontraindikacijas;
5. Įvardyti pagrindinius skirtumus tarp profesijos, specialybės ir specializacijos;
6. Taikyti įvairius asmenybės pažinimo (gabumų ir gebėjimų, intelekto, polinkių veiklai) tyrimų metodus;
7. Identifikuoti profesijos keliamus reikalavimus ir uždavinius darbuotojų gebėjimams;
8. Kitiškai reflektuoti ir vertinti kliento asmeninę patirtį;
9. Naudoti darbo paieškos strategijas ir taikyti įsadarbinimo technikas;
10. Pristatyti kvalifikacijų poreikio darbo rinkoje prognozes;
11. Integruoti asmens gebėjimų ir darbo rinkos tyrimų rezultatus į profesinio konsultavimo praktiką;
12. Modeliuoti ir valdyti pokalbį individualaus ir grupinio konsultavimo metu;
13. Derinti įvairius bendravimo metodus ir priemones individualaus ir grupinio konsultavimo metu;

14. Identifikuoti individualaus ir grupinio konsultavimo trikdžius;
15. Įvertinti ir analizuoti teikiamų konsultavimo paslaugų efektyvumą;
16. Taikyti profesinės elgsenos ir praktinės veiklos etines normas bei principus;
17. Vertinti profesinio individualaus ir grupinio konsultavimo kokybę bei ją gerinti.

Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos įgyvendinimas vyko 2007 m. lapkričio mėn. Vytauto Didžiojo universitete. Programos įgyvendinimo metu Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojai apmokė tris profesijos konsultantų grupes.

5.6.3. MOKYMO PROGRAMOS ĮVERTINIMAS

Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos dalyviams buvo pateiktas klausimynas (sudarytas iš 5 uždarų ir 2 atvirų klausimų), kuriame profesijos konsultantai buvo prašomi nurodyti, ar:

- modulių turinys atliepė lūkesčius,
- modulių turinio sąranga buvo aiški ir suprantama,
- mokymo tikslai suformuluoti aiškiai ir logiškai,
- priimtini užsiėmimų metu naudoti didaktiniai metodai,
- mokymų dalyviai galės įgytas žinias pritaikyti praktinėje veikloje.

Taip pat buvo klausiama:

- kas modulių dėstymo metu buvo priimtinausia,
- ką reikėtų koreguoti dėstant tokio pobūdžio modulius ateityje.

Klausimynas buvo pateiktas 50-čiai profesijos konsultantų, kurie dalyvavo Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos išbandyme. Gražinti 45 užpildyti klausimynai.

Remiantis gautais rezultatais (12 priedas), profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programa įvertinta teigiamai: mokymų dalyviai teigė, jog modulių turinys atliepė arba iš dalies atliepė jų lūkesčius, modulių turinio sąranga buvo aiški ir suprantama, naudoti didaktiniai metodai buvo taip pat priimtini, programos metu įgytos žinios galės būti pritaikytos praktinėje veikloje.

Profesijos konsultantams programos įgyvendinimo metu buvo priimtinausia:

1. Pateiktos metodinės medžiagos:
 - 1.1. Aiškumas,
 - 1.2. Struktūra.
2. Taikyti aktyvūs dėstymo metodai.
3. Naudoti praktiniai užsiėmimai.
4. Lektoriaus asmenybė, jo kompetentingumas:
 - 4.1. Bendravimas ir bendradarbiavimas,
 - 4.2. Orientacija į mokymo dalyvių lūkesčius.

Mokymų dalyviai pateikė siūlymus koreguoti modulius, juos dėstant ateityje:

1. Naudoti daugiau praktinių užduočių.
2. Pateikti daugiau ir išsamesnės pagalimosios medžiagos.
3. Plačiau analizuoti grupių konsultavimo strategijas.

5.7. SEMINARAS „PROFESINIO KONSULTAVIMO VEIKLOS REKOMENDACIJOS“

5.7.1. SEMINARO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Seminaro **tikslas** – supažindinti profesijos konsultantus bei kitus profesinio informavimo ir konsultavimo sistemoje dirbančius bei šios sistemos plėtra besidominčius asmenis (13 priedas) su projekto „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“ metu vykdytomis veiklomis bei pasiektais rezultatais.

Pagrindinis seminaro **uždavinys** – įvertinti seminaro dalyvių išsakytas rekomendacijas profesinio konsultavimo veiklai tobulinti. Kiti seminaro uždaviniai:

1. Pristatyti seminaro dalyviams sukurtus normatyvinius profesinio konsultavimo srities dokumentus;
2. Išanalizuoti pristatytus normatyvinius profesinio informavimo ir konsultavimo dokumentus darbo grupėse, formuluojant rekomendacijas šių dokumentų tobulinimui;
3. Apibendrinti projekto metu įvykdytų profesinio informavimo ir konsultavimo specialistų mokymų patirtį;
4. Išsakyti seminaro dalyvių pasiūlymus tolesnei profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų plėtrai;
5. Išplatinti kiekvienam seminaro dalyviui projekto įgyvendinimo metu išleistą leidinį „Profesinio konsultavimo metodinės rekomendacijos profesijos konsultantams“.

5.7.2. SEMINARO ĮGYVENDINIMAS

Seminaras „Profesinio konsultavimo veiklos rekomendacijos“, atsižvelgiant į jo teorinius ir praktinius tikslus, vyko dvi dienas (2007 m. spalio mėn. 22–23 d.) Vytauto Didžiojo universitete (Kaunas).

Pirmąją dieną seminaro dalyviams buvo pristatyti septyni pranešimai profesinio konsultavimo tematika:

1. Profesinio orientavimo plėtra.
2. Profesinio konsultavimo sistemos plėtros galimybės.
3. Projekto „Profesinio orientavimo sistemos sukūrimas ir diegimas“ tikslai ir uždaviniai.
4. „Profesijos konsultanto profesijos standarto“ ir „Profesinio konsultavimo specialistų rengimo standarto“ paskirtis, sandara ir turinys.
5. „Profesijos konsultantų kvalifikacijos tobulinimo poreikių nustatymo metodika“ ir „Profesijos konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programa“: paskirtis, sandara ir testavimo rezultatai.
6. „Profesinio konsultavimo metodinės rekomendacijos profesijos konsultantams“: paskirtis, struktūra ir turinys.
7. Projekte vykdytų mokymų pagal Profesinio informavimo programos A ir B metodikas bei Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C ir D metodikas apibendrinimas.

Seminaro dalyviams taip pat buvo pristatyta atnaujinta Atviros informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos interneto svetainė (AIKOS, <http://www.aikos.smm.lt>).

Antrąją seminaro dieną pristatyti trys pranešimai profesinio konsultavimo tematika:

1. Magistrantūros studijų programa „Karjeros projektavimas“: paskirtis, tikslai, struktūra ir turinys.
2. „Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programa ir metodika“: paskirtis, struktūra ir turinys.
3. Nuotolinis mokymas ir jo pritaikymo galimybės profesinio informavimo ir konsultavimo veikloje.

Išklausę pristatytus pranešimus, seminaro dalyviai pratesė diskusijas trejose darbo grupėse, pateikdami rekomendacinio pobūdžio pastabas (5 lentelė).

5 lentelė. Rekomendacinio pobūdžio pastabos

Darbo grupė	Diskusijų objektas	Rekomendacijos
I grupė	„Profesijos konsultanto profesijos standarto“ tobulinimo galimybės.	<ul style="list-style-type: none"> • Akcentuoti mokymo individualizavimą (profiliavimas). • Atnaujinti dokumentą pagal galiojančius įstatymus. • Keisti kai kuriuos terminus, pvz., „ugdymas karjeros planavimui“ keisti į „ugdymas karjerai“.
	„Profesinio konsultavimo specialistų rengimo standarto“ tobulinimo galimybės.	<ul style="list-style-type: none"> • Keisti dokumento pavadinimą į „Profesinio konsultavimo rengimo standartas“. • Suvienodinti arba keisti kai kuriuos terminus, pvz., „profesijos konsultantą“ įvardyti kaip „profesinio konsultavimo specialistą“.

Darbo grupė	Diskusijų objektas	Rekomendacijos
II grupė	„Profesinio konsultavimo metodinių rekomendacijų profesijos konsultantams“ tobulinimo galimybės.	<ul style="list-style-type: none"> Keisti kai kuriuos terminus, pvz., „profesijos konsultantą“ įvardyti kaip „profesijos patarėją“. Parengti įvadą su nurodyta dokumento paskirtimi ir struktūros aprašymu. Pateikti pagrindinių sąvokų abėcėlinę rodyklę. Aktualizuoti darbo su mokinių tėvais reikšmę. Pateikti daugiau konkrečių praktinio darbo metodikų. Pateikti įvairių Lietuvos aukštųjų mokyklų gerosios patirties profesinio konsultavimo srityje apibendrinimą.
III grupė	„Profesijos konsultantų kvalifikacijos tobulinimo poreikių nustatymo metodikos“ tobulinimo galimybės.	<ul style="list-style-type: none"> Į dokumente pateiktą klausimyną įtraukti daugiau atvirų klausimų, taikyti pagalbines metodikas, simuliacinius modelius. Kompiuterizuoti metodiką siekiant, kad ji būtų lengvai prieinama visoms suinteresuotoms grupėms. Tokiu būdu, atsakius į metodikoje pateiktą anketą, užtikrinamas operatyvesnis duomenų apdorojimas ir rezultatų gavimas. Taip pat metodika galėtų būti skirta profesinio konsultavimo specialistų veiklos savianalizei. Metodikos kūrime turėtų aktyviau dalyvauti ne tik mokslininkai, bet ir praktikai.

5.7.3. SEMINARO ĮVERTINIMAS

Seminaro „Profesinio konsultavimo veiklos rekomendacijos“ dalyviams buvo pateiktas klausimynas (sudarytas iš 4 uždarų ir 3 atvirų klausimų), kuriame jie buvo prašomi nurodyti ar:

- seminaro turinys atliepė lūkesčius,
- seminaro dienotvarkė buvo sudaryta pakankamai aiškiai ir logiškai,
- dalyviai įgijo naujų žinių profesinio konsultavimo srityje,
- dalyviai galės įgytas žinias pritaikyti savo praktinėje veikloje.

Taip pat dalyvių buvo klausta:

- kas seminare buvo priimtinausia,
- kuo seminaras buvo naudingas,
- ką reikėtų tobulinti vykdant tokio pobūdžio seminarus ateityje.

Klausimynas buvo pateiktas visiems seminare dalyvavusiems 107-iems asmenims. Gražinta 60 užpildytų klausimynų.

Apklausoje rezultatai rodo, kad seminarą „Profesinio konsultavimo veiklos rekomendacijos“ dalyviai įvertino teigiamai: seminaro turinys iš dalies atliepė dalyvių lūkesčius, dienotvarkė sudaryta aiškiai ir logiškai, dalyvių įgytos naujos žinios profesinio konsultavimo srityje įvertintos pakankamai, taip pat įgytas žinias dalyviai galės

ir praktiškai pritaikyti kokybiškam profesinio informavimo ir konsultavimo organizavimui ir realizavimui (14 priedas).

Seminaro „Profesinio konsultavimo veiklos rekomendacijos“ dalyviams patiko:

1. Pranešimų turinių:

- 1.1. Aiškumas,
- 1.2. Suprantamumas,
- 1.3. Konkretumas,
- 1.4. Įdomumas,
- 1.5. Informatyvumas.

2. AIKOS svetainės pristatymas.

- 1.1. Galimybė susipažinti su projekto rezultatais.

3. Darbas grupėse.

3.1. Diskusijos.

4. Puikus seminaro organizavimas.

4.1. Pranešėjų kompetentingumas.

4.2. Pateikta padalomoji medžiaga.

Seminaro dalyviams buvo naudingas:

1. Seminaro turinys:

1.1. Informacija apie profesinį konsultavimą.

1.2. Pristatyti normatyviniai dokumentai.

1.3. Aktualios rekomendacijos profesijos konsultantams.

1.4. Informacija apie profesinio konsultavimo plėtros galimybes.

2. Nuotolinis mokymas ir jo pritaikymo galimybės.

3. AIKOS naujienų pristatymas.

4. Darbas grupėse.

5. Diskusijos.

Seminaro dalyvių nuomone, vykdant tokius renginius ateityje pirmiausiai reikėtų:

1. Teoriją glaudžiau sieti su praktika.

2. Daugiau laiko skirti seminaro dalyvių diskusijoms.

3. Tiksliai ir iš anksto įvardinti seminaro tikslines grupes.

PRIEDAI

1 PRIEDAS

PEDAGOGŲ TOBULINIMO CENTRAI, DALYVAVĘ ĮGYVENDINANT PROFESINIO INFORMAVIMO PROGRAMĄ

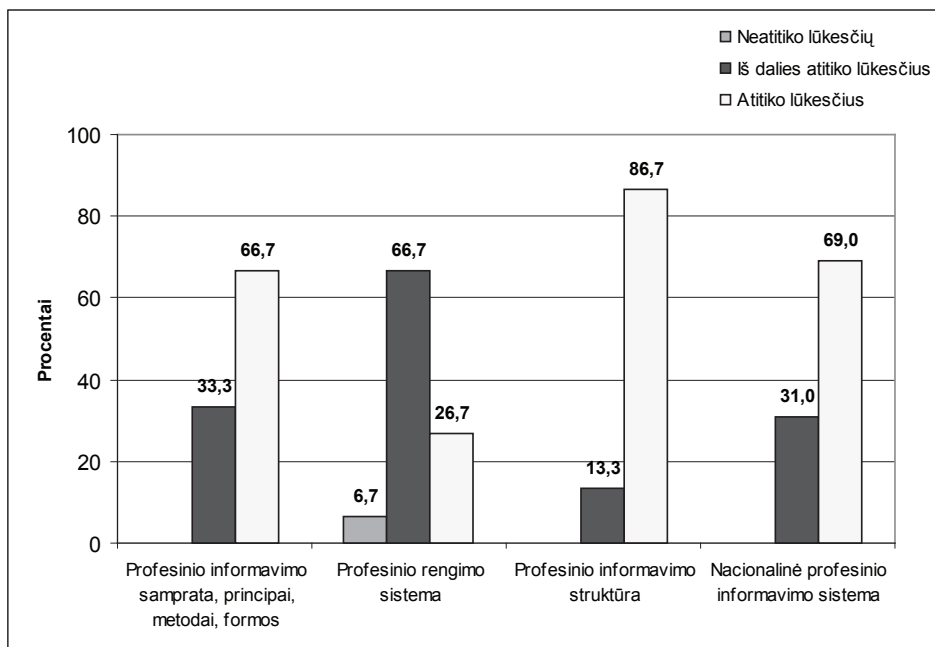
1 lentelė. Pedagogų tobulinimo centrai, dalyvavę įgyvendinant profesinio informavimo programą

Eil. Nr.	Apskritis	Pedagogų tobulinimo centro pavadinimas, nuoroda į tinklalapį	Adresas, telefonas, el. paštas
1.	Alytaus apskritis	Varėnos švietimo centras http://www.varena.lt/lt/svietimas/Svietimocentras/	J. Basanavičiaus g. 9 LT-65183 Varėna Tel. 8 310 31534 svietimo.centras@varena.lt
2.	Kauno apskritis	Kaišiadorių rajono švietimo ir kultūros paslaugų centras http://centras.puslapiai.lt/	Vienybės g. 22/3 LT-56121 Kaišiadorys Tel. 8 346 60923 centras@kaisiadorys.sav.lt
3.	Klaipėdos apskritis	Kretingos rajono pedagogų švietimo centras http://www.pedagogas.kretinga.lm.lt/metodine.htm	J. K. Chodkevičiaus g. 10-427 LT-97130 Kretinga Tel. 8 445 51363 pedagogusc@kretinga.lm.lt
4.	Marijampolės apskritis	Marijampolės apskrities švietimo centras http://marijampolesc.w3.lt/	P. Butlerienės g. 3 LT-68306 Marijampolė Tel. 8 343 91885 masc@marinet.lt
5.	Panevėžio apskritis	Panevėžio pedagogų švietimo centras http://www.psc.visiems.lt/	Topolio al. 12 LT-35169 Panevėžys Tel. 8 45 501381 centras@panrs.lt

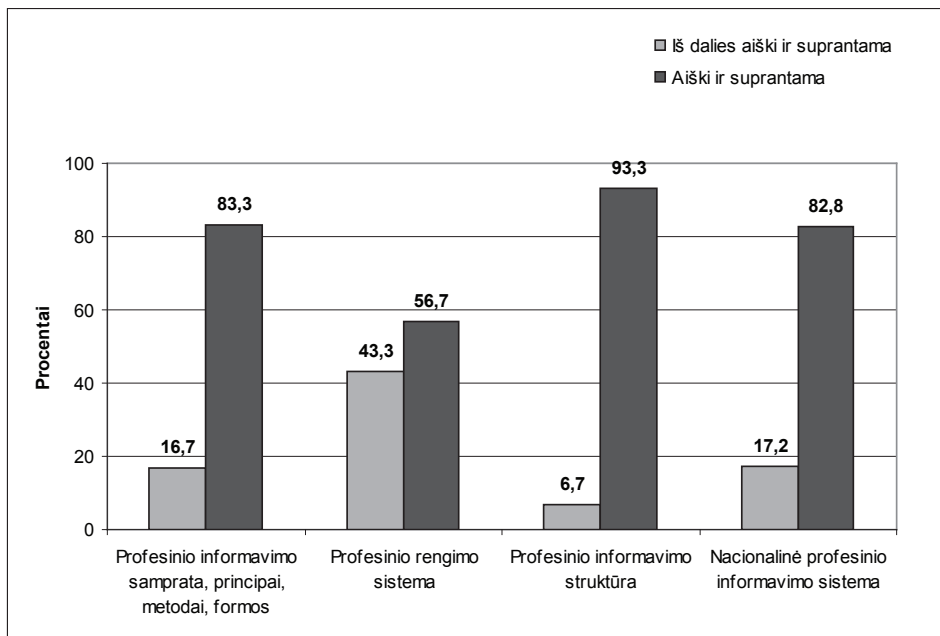
Eil. Nr.	Apskritis	Pedagogų tobulinimo centro pavadinimas, nuoroda į tinklalapį	Adresas, telefonas, el. paštas
6.	Šiaulių apskritis	Šiaulių rajono savivaldybės švietimo centras http://www.siauliai-r.sav.lt/index.php?1225086792	J. Basanavičiaus g. 7 LT-81156 Kuršėnai, Šiaulių raj. Tel. 8 41 372148 svcentras@siauliai-r.sav.lt
7.	Tauragės apskritis	Šilalės rajono švietimo centras http://www.silsviet.lt	Nepriklausomybės g. 1 LT-75133 Šilalė Tel. 8 449 70088
8.	Telšių apskritis	Mažeikių švietimo centras http://sc.mazeikiai.mit.lt	Ventos g. 8A LT-89102 Mažeikiai Tel. 8 443 95336 mzsvc@sc.mazeikiai.mit.lt
9.	Utenos apskritis	Molėtų švietimo centras http://sc.moletai.lt/	Vilniaus g. 44 LT-33140 Molėtai Tel. 8 383 54066 info@sc.moletai.lt
10.	Vilniaus apskritis	Elektrėnų savivaldybės švietimo paslaugų centras http://www.spc.elektrenai.lm.lt	Rungos g. 5 LT-26110 Elektrėnai Tel. 8 528 39 826 spc@elektrenai.lt

2 PRIEDAS

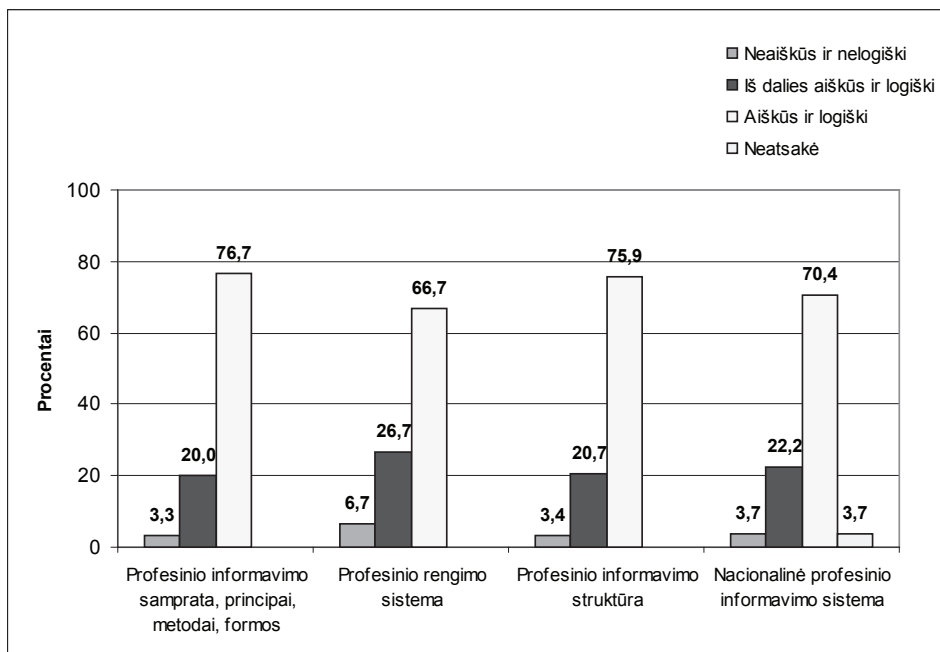
PEDAGOGŲ TOBULINIMO CENTRŲ DĖSTYTOJŲ PROFESINIO INFORMAVIMO MOKYMO PROGRAMOS ĮVERTINIMAS

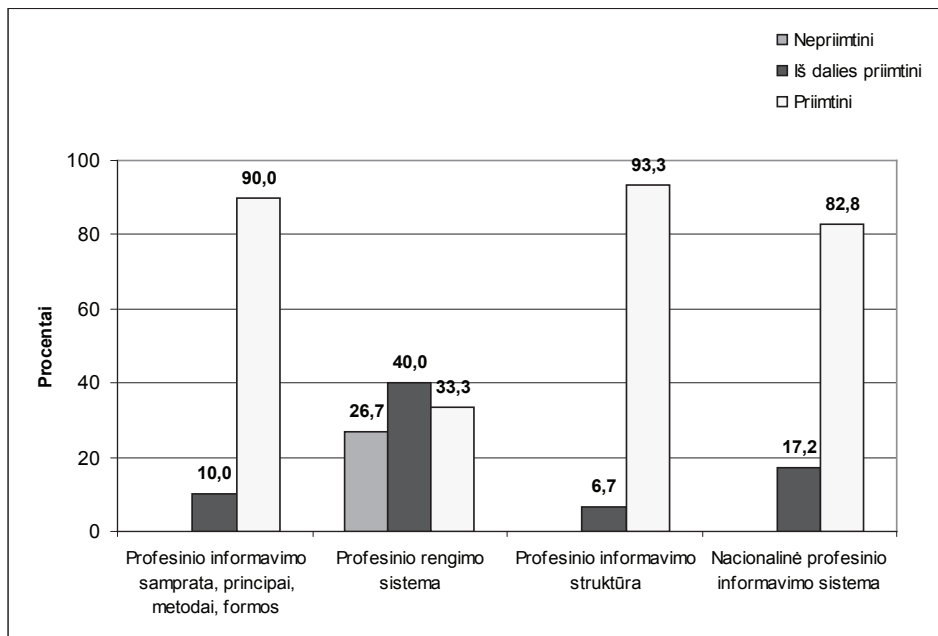
1 pav. Profesinio informavimo mokymo programos modulių turinio atitikimas klausytojų lūkesčiams

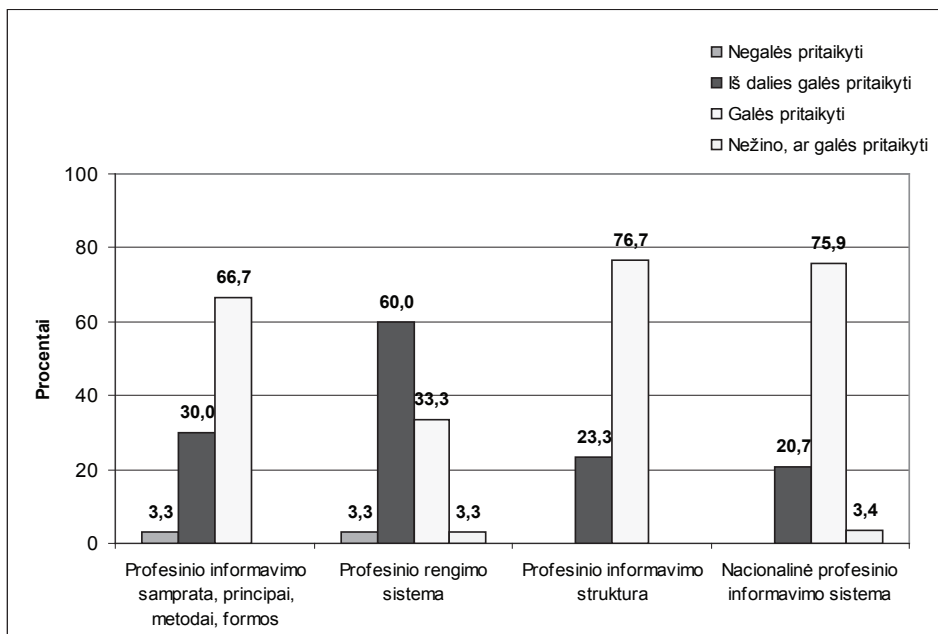
2 pav. Profesinio informavimo mokymo programos modulių sąrangos aiškumas

3 pav. Profesinio informavimo mokymo programos modulių tikslų formuluočių aiškumas ir logiškumas

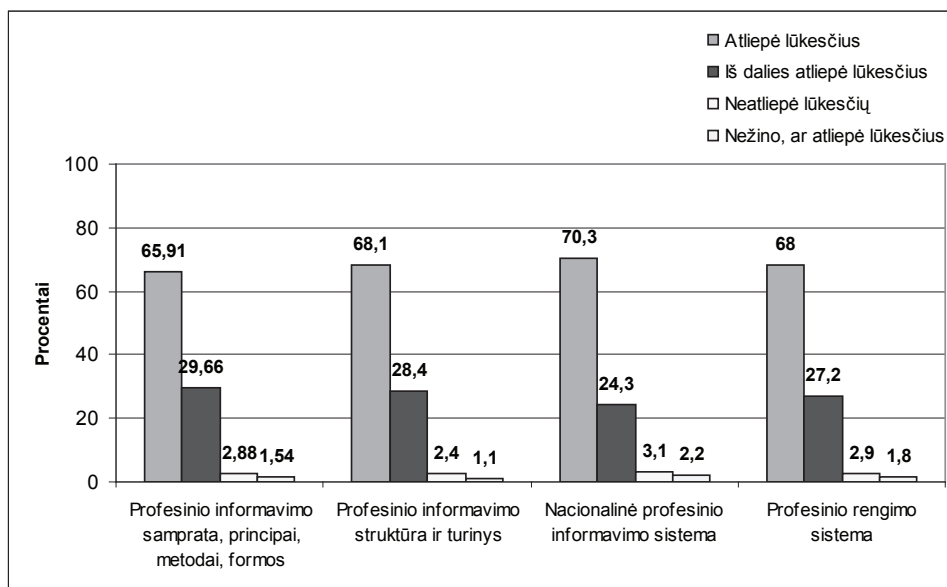
4 pav. Profesinio informavimo programos metu taikytų didaktinių metodų priimtinumai

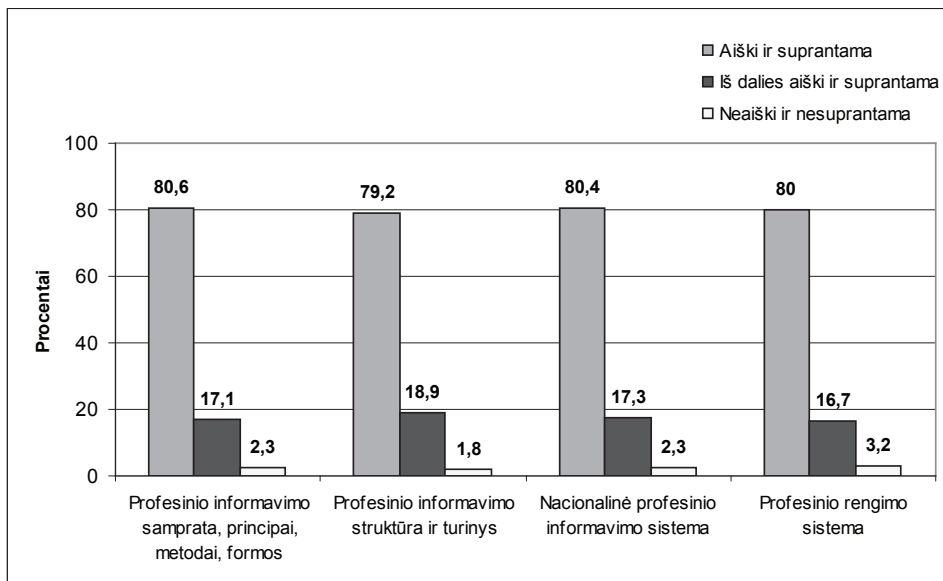
5 pav. Profesinio informavimo programos įgyvendinimo metu įgytų žinių pritaikomumas praktinėje veikloje

3 PRIEDAS

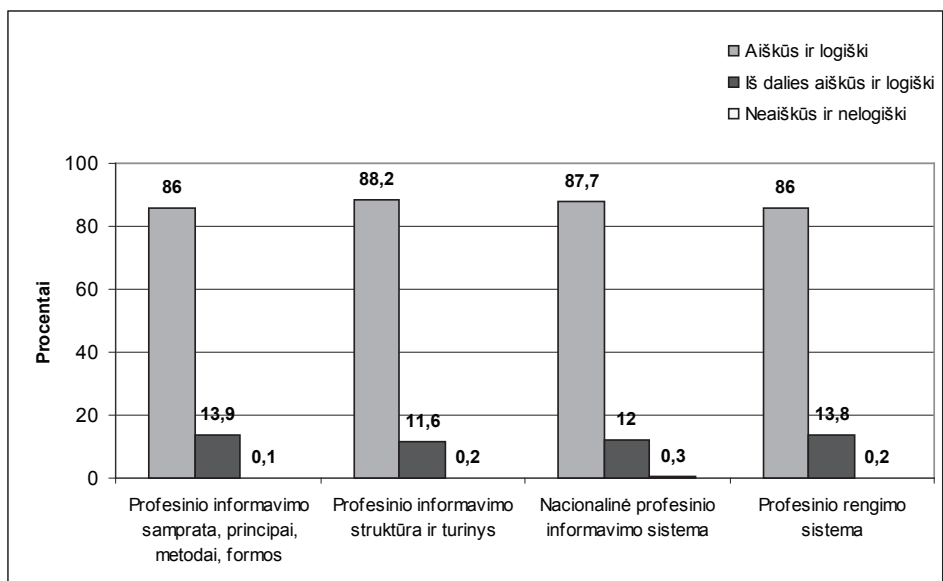
PROFESINIO INFORMAVIMO KONSULTANTŲ
(PROFESIJOS PATARĖJŲ) PROFESINIO
INFORMAVIMO MOKYMO PROGRAMOS B
METODIKOS ĮVERTINIMAS

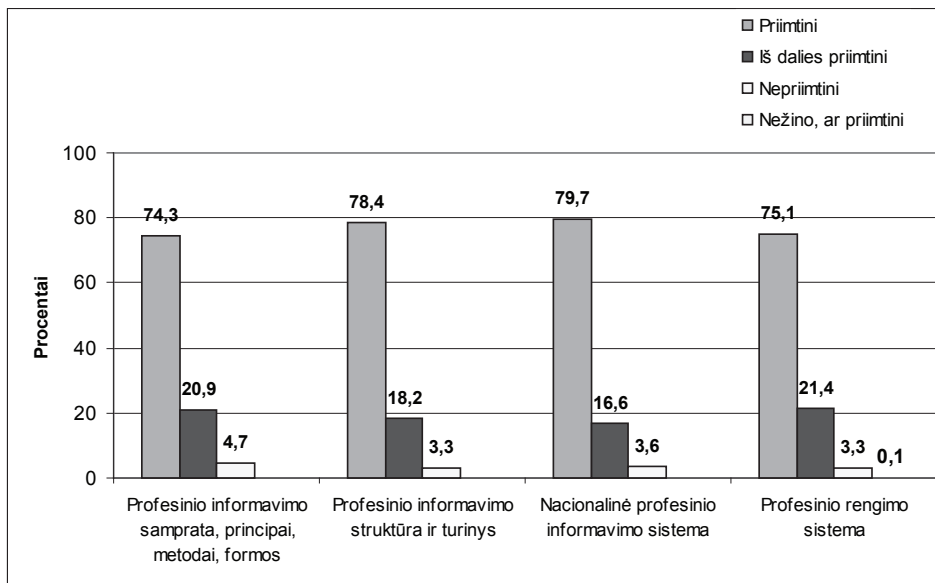
6 pav. Profesinio informavimo programos B metodikos modulių turinio atitikimas dalyvių lūkesčiams

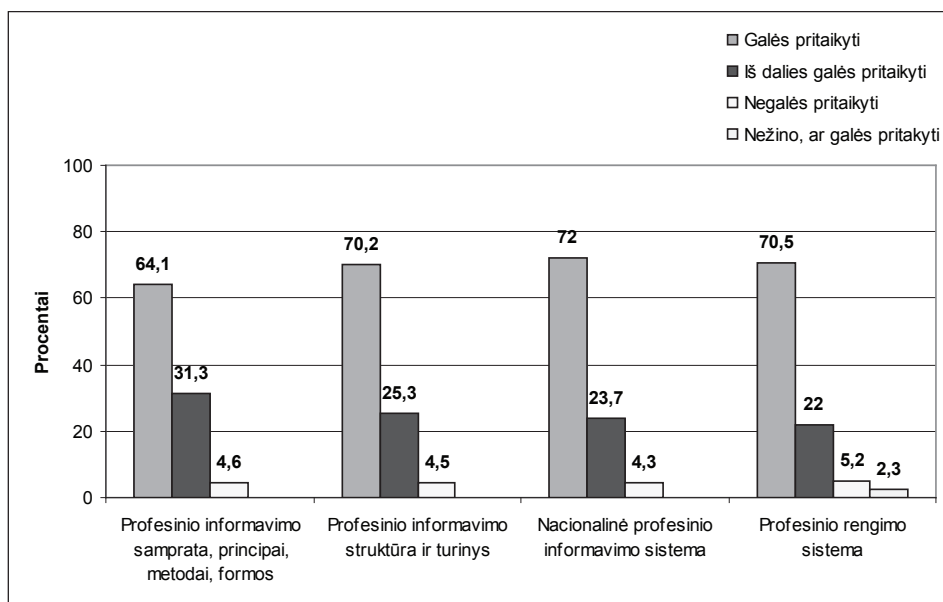
7 pav. Profesinio informavimo programos B metodikos modulių sąrangos aiškumas

8 pav. Profesinio informavimo programos B metodikos modulių tikslų formulavimo aiškumas ir logiškumas

9 pav. Profesinio informavimo programos B metodikos metu taikytų didaktinių metodų priimtinumai

10 pav. Profesinio informavimo programos B metodikos metu įgytų žinių pritaikomumas praktinėje veikloje

4 PRIEDAS

PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ
UGDYMO PROGRAMOS D METODIKOS DALYVIAI2 lentelė. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo
programos D metodikos dalyviai

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
ALYTAUS APSKRITIS			
1.	Alytaus „Volungės“ vidurinė mokykla	Alytus	1
2.	Alytaus Dzūkijos vidurinė mokykla	Alytus	1
3.	Alytaus Jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	Alytus	1
4.	Alytaus Jotvingių gimnazija	Alytus	1
5.	Alytaus Likiškėnų vidurinė mokykla	Alytus	1
6.	Alytaus Putinų vidurinė mokykla	Alytus	1
7.	Alytaus Šaltinių pagrindinė mokykla	Alytus	1
8.	Alytaus Vizgirio vidurinė mokykla	Alytus	1
9.	Butrimonių vidurinė mokykla	Alytaus raj.	2
10.	Krokialaukio Tomo Noraus-Naruševičiaus vidurinė mokykla	Alytaus raj.	1
11.	Druskininkų savivaldybės Leipalingio Pagrindinė mokykla	Druskininkai	1
12.	Druskininkų Senamiesčio vidurinė mokykla	Druskininkai	1
13.	Lazdijų raj. Krosnos pagrindinė mokykla	Lazdijų raj.	1
14.	Lazdijų raj. Šeštokų vidurinė mokykla	Lazdijų raj.	1
15.	Varėnos „Ažuolo“ vidurinė mokykla	Varėna	1
16.	Varėnos technologijos ir verslo mokykla	Varėna	1
17.	Varėnos raj. Marcinkonių pagrindinė mokykla	Varėnos raj.	1
18.	Varėnos raj. Matuizų vidurinė mokykla	Varėnos raj.	1
19.	Varėnos raj. Merkinės Vinco Krėvės gimnazija	Varėnos raj.	1
20.	Varėnos raj. Panočių vidurinė mokykla	Varėnos raj.	1
21.	Varėnos raj. Valkininkų vidurinė mokykla	Varėnos raj.	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
KAUNO APSKRITIS			
22.	Birštono gimnazija	Birštonas	1
23.	Jonavos „Lietavos“ pagrindinė mokykla	Jonava	1
24.	Jonavos Senamiesčio gimnazija	Jonava	1
25.	Jonavos „Neries“ pagrindinė mokykla	Jonava	1
26.	Jonavos Jeronimo Ralio vidurinė mokykla	Jonava	1
27.	Bukonių pagrindinė mokykla	Jonavos raj.	1
28.	Jonavos raj. Panoterių Petro Vaičiūno pagrindinė mokykla	Jonavos raj.	1
29.	Jonavos raj. Ruklos Jono Stanislausko vidurinė mokykla	Jonavos raj.	2
30.	Jonavos raj. Upninkų pagrindinė mokykla	Jonavos raj.	1
31.	Jonavos raj. Užsalių pagrindinė mokykla	Jonavos raj.	1
32.	Jonavos raj. Žeminių vidurinė mokykla	Jonavos raj.	1
33.	Kaišiadorių Jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	Kaišiadorys	2
34.	Kaišiadorių r. Vaclovo Giržado vidurinė mokykla	Kaišiadorys	1
35.	Kaišiadorių r. Paparčių pagrindinė mokykla	Kaišiadorių raj.	1
36.	Kaišiadorių raj. Kalvių pagrindinė mokykla	Kaišiadorių raj.	1
37.	Kaišiadorių raj. Kruonio vidurinė mokykla	Kaišiadorių raj.	1
38.	Kaišiadorių raj. Pravieniškių Stasio Tijūnaičio pagrindinė mokykla	Kaišiadorių raj.	2
39.	Kaišiadorių raj. Žaslių vidurinė mokykla	Kaišiadorių raj.	1
40.	Kauno „Atžalyno“ vidurinė mokykla	Kaunas	1
41.	Kauno „Nemuno“ vidurinė mokykla	Kaunas	1
42.	Kauno „Santaros“ gimnazija	Kaunas	2
43.	Kauno „Saulės“ gimnazija	Kaunas	1
44.	Kauno „Versmės“ vidurinė mokykla	Kaunas	1
45.	Kauno „Žiburio“ vidurinė mokykla	Kaunas	2
46.	Kauno buitinių paslaugų ir verslo mokykla	Kaunas	1
47.	Kauno Eigulių vidurinė mokykla	Kaunas	1
48.	Kauno J. Dobkevičiaus vidurinė mokykla	Kaunas	1
49.	Kauno J. Urbšio vidurinė mokykla	Kaunas	1
50.	Kauno Julijanavos vidurinė mokykla	Kaunas	1
51.	Kauno Juozo Grušo vidurinė mokykla	Kaunas	1
52.	Kauno Kalniečių vidurinė mokykla	Kaunas	2
53.	Kauno Kazio Griniaus vidurinė mokykla	Kaunas	1
54.	Kauno Kovo 11-tosios vidurinė mokykla	Kaunas	2
55.	Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras	Kaunas	1
56.	Kauno M. Mažvydo vidurinė mokykla	Kaunas	1
57.	Kauno Palemono vidurinė mokykla	Kaunas	1
58.	Kauno Petrašiūnų vidurinė mokykla	Kaunas	2
59.	Kauno Petro Vileišio vidurinė mokykla	Kaunas	2
60.	Kauno Pilėnų vidurinė mokykla	Kaunas	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
61.	Kauno Rokų vidurinė mokykla	Kaunas	2
62.	Kauno S.Dariaus ir S.Girėno vidurinė mokykla	Kaunas	1
63.	Kauno Simono Daukanto vidurinė mokykla	Kaunas	1
64.	Kauno Šančių vidurinė mokykla	Kaunas	2
65.	Kauno Tito Masiulio Jaunimo mokykla	Kaunas	1
66.	Kauno Veršvų vidurinė mokykla	Kaunas	1
67.	Kauno Viktoro Kuprevičiaus vidurinė mokykla	Kaunas	1
68.	Kauno Vinco Kudirkos vidurinė mokykla	Kaunas	1
69.	Kauno Vydūno vidurinė mokykla	Kaunas	2
70.	Milikonų vidurinė mokykla	Kaunas	1
71.	Vytauto Didžiojo universiteto „Rasos“ gimnazija	Kaunas	1
72.	VšĮ Kauno „Ąžuolo“ katalikiška vidurinė mokykla	Kaunas	1
73.	VšĮ Kauno Šv. Mato vidurinė mokykla	Kaunas	2
74.	Karmėlavos Balio Buračo vidurinė mokykla	Kauno raj.	1
75.	Ežerėlio vidurinė mokykla	Kauno raj.	2
76.	Garliavos Jonučių vidurinė mokykla	Kauno raj.	1
77.	Kauno raj. Babtų gimnazija	Kauno raj.	1
78.	Kauno raj. Čekiškės Prano Dovydaičio vidurinė mokykla	Kauno raj.	1
79.	Kauno raj. Domeikavos gimnazija	Kauno raj.	1
80.	Kauno raj. Girininkų pagrindinė mokykla	Kauno raj.	1
81.	Kauno raj. Kulautuvos vidurinė mokykla	Kauno raj.	1
82.	Kauno raj. Neveronių vidurinė mokykla	Kauno raj.	2
83.	Kauno raj. Raudondvario gimnazija	Kauno raj.	1
84.	Kauno raj. Šlienavos pagrindinė mokykla	Kauno raj.	1
85.	Kauno raj. Vilkijos gimnazija	Kauno raj.	2
86.	Kauno rajono Garliavos vidurinė mokykla	Kauno raj.	1
87.	Lapių pagrindinė mokykla	Kauno raj.	2
88.	Piliuonos vidurinė mokykla	Kauno raj.	1
89.	Vandžiogalos vidurinė mokykla	Kauno raj.	1
90.	Kėdainių „Atžalyno“ vidurinė mokykla	Kėdainiai	2
91.	Kėdainių Šviesioji gimnazija	Kėdainiai	1
92.	Kėdainių „Aušros“ vidurinė mokykla	Kėdainiai	1
93.	Kėdainių „Ryto“ vidurinė mokykla	Kėdainiai	1
94.	Kėdainių jaunimo mokykla	Kėdainiai	1
95.	Kėdainių M. Daukšos pagrindinė mokykla	Kėdainiai	1
96.	Kėdainių raj. Akademijos vidurinė mokykla	Kėdainių raj.	1
97.	Kėdainių raj. Aristavos mokykla	Kėdainių raj.	1
98.	Kėdainių raj. Josvainių vidurinė mokykla	Kėdainių raj.	1
99.	Kėdainių raj. Pernaravos pagrindinė mokykla	Kėdainių raj.	1
100.	Kėdainių raj. Surviliškio Vinco Svirskio pagrindinė mokykla	Kėdainių raj.	1
101.	Kėdainių raj. Tiskūnų Juozo Urbšio pagrindinė mokykla	Kėdainių raj.	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
102.	Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazija	Kėdainių raj.	2
103.	Ariogalos vidurinė mokykla	Raseinių raj.	2
104.	Raseinių raj. Girkalnio pagrindinė mokykla	Raseinių raj.	1
105.	Raseinių raj. Ilgižių pagrindinė mokykla	Raseinių raj.	1
106.	Raseinių raj. Nemakščių Martyno Mažvydo vidurinė mokykla	Raseinių raj.	1
107.	Raseinių raj. Šiluvos vidurinė mokykla	Raseinių raj.	1
108.	Raseinių raj. Viduklės Simono Stanevičiaus gimnazija	Raseinių raj.	1
109.	Prienų „Ažuolo“ pagrindinė mokykla	Prienai	2
110.	Prienų „Žiburio“ gimnazija	Prienai	1
111.	Prienų Revuonos vidurinė mokykla	Prienai	2
112.	Stakliškių vidurinė mokykla	Prienų raj.	1
113.	Veiverių Tomo Žilinsko gimnazija	Prienų raj.	2
114.	Išlaužo pagrindinė mokykla	Prienų raj.	1
KLAIPĖDOS APSKRITIS			
115.	Gargždų „Kranto“ vidurinė mokykla	Gargždai	1
116.	Klaipėdos „Aitvaro“ gimnazija	Klaipėda	1
117.	Klaipėdos „Ažuolo“ gimnazija	Klaipėda	1
118.	Klaipėdos „Gabijos“ pagrindinė mokykla	Klaipėda	1
119.	Klaipėdos „Santarvės“ vidurinė mokykla	Klaipėda	2
120.	Klaipėdos „Saulėtekio“ pagrindinė mokykla	Klaipėda	1
121.	Klaipėdos „Smeltės“ vidurinė mokykla	Klaipėda	1
122.	Klaipėdos „Varpo“ vidurinė mokykla	Klaipėda	2
123.	Klaipėdos „Verdenės“ pagrindinė mokykla	Klaipėda	2
124.	Klaipėdos „Vėtrungės“ gimnazija	Klaipėda	1
125.	Klaipėdos „Žaliakalnio“ gimnazija	Klaipėda	1
126.	Klaipėdos „Žemynos“ gimnazija	Klaipėda	1
127.	Klaipėdos Andrejaus Rubliovo pagrindinė mokykla	Klaipėda	1
128.	Klaipėdos Aukuro vid. m-kla	Klaipėda	1
129.	Klaipėdos Gedminių pagrindinė mokykla	Klaipėda	2
130.	Klaipėdos H. Zudermano vidurinė mokykla	Klaipėda	1
131.	Klaipėdos Maksimo Gorkio vidurinė mokykla	Klaipėda	2
132.	Klaipėdos Martyno Mažvydo pagrindinė mokykla	Klaipėda	1
133.	Klaipėdos Prano Mašiotio vidurinė mokykla	Klaipėda	2
134.	Klaipėdos Sendvario pagrindinė mokykla	Klaipėda	2
135.	Klaipėdos Simono Dacho vidurinė mokykla	Klaipėda	1
136.	Palangos Vlado Jurgučio vidurinė mokykla	Klaipėda	1
137.	Klaipėdos raj. Dovilų pagrindinė mokykla	Klaipėdos raj.	2
138.	Klaipėdos raj. Pašlūžmio pagrindinė mokykla	Klaipėdos raj.	1
139.	Klaipėdos raj. Veiviržėnų gimnazija	Klaipėdos raj.	2
140.	Klaipėdos raj. Vėžaičių pagrindinė mokykla	Klaipėdos raj.	1
141.	Šiūparių pagrindinė mokykla	Klaipėdos raj.	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
142.	Kretingos Jurgio Pabrėžos gimnazija	Kretinga	2
143.	Kretingos Pranciškonų gimnazija	Kretinga	2
144.	Kretingos psichologinė pedagoginė tarnyba	Kretinga	2
145.	Kretingos raj. Darbėnų vidurinė mokykla	Kretingos raj.	1
146.	Kretingos raj. Kartenos vidurinė mokykla	Kretingos raj.	1
147.	Skuodo Pranciškaus Žadeikio gimnazija	Skuodas	2
148.	Lenkimų Simono Daukanto pagrindinė mokykla	Skuodo raj.	1
149.	Nidos vidurinė mokykla	Nida	1
150.	Šilutės raj. Juknaičių pagrindinė mokykla	Šilutės raj.	1
151.	Šilutės raj. Kintų vidurinė mokykla	Šilutės raj.	1
152.	Šilutės raj. Rusnės pagrindinė mokykla	Šilutės raj.	1
153.	Šilutės raj. Žemaičių Naumiesčio vidurinė mokykla	Šilutės raj.	1
MARIJAMPOLĖS APSKRITIS			
154.	Kalvarijos gimnazija	Kalvarija	1
155.	Kalvarijos sav. Alksninės pagrindinė mokykla	Kalvarija	1
156.	Kalvarijos sav. Nemunaičių pagrindinė mokykla	Kalvarija	1
157.	Antanavo pagrindinė mokykla	Kazlų Rūda	1
158.	Ažuolų Būdos pagrindinė mokykla	Kazlų Rūda	1
159.	Kazlų Rūdos Kazio Griniaus gimnazija	Kazlų Rūda	1
160.	Kazlų Rūdos pagrindinė mokykla	Kazlų Rūda	1
161.	Kazlų Rūdos sav. Jankų pagrindinė mokykla	Kazlų Rūda	1
162.	Kazlų Rūdos sav. Plutiškių vidurinė mokykla	Kazlų Rūda	1
163.	Marijampolės „Šaltinio“ vidurinė mokykla	Marijampolė	1
164.	Marijampolės pradinė mokykla	Marijampolė	1
165.	Marijampolės Rimanto Stankevičiaus vidurinė mokykla	Marijampolė	2
166.	Marijampolės Sūduvos vidurinė mokykla	Marijampolė	1
167.	Rygiškių Jono gimnazija	Marijampolė	1
168.	Vilkaviškio Vyskupijos Krikščioniškosios kultūros centro vidurinė mokykla	Marijampolė	1
169.	Igliaukos Anzelmo Matučio vidurinė mokykla	Marijampolės raj.	1
170.	Liudvinavo Kazio Borutos vidurinė mokykla	Marijampolės raj.	1
171.	Šakių „Aukuro“ pagrindinė mokykla	Šakiai	1
172.	Šakių Žiburio gimnazija	Šakiai	1
173.	Beržynų pagrindinė mokykla	Šakių raj.	1
174.	Griškabūdžio vidurinė mokykla	Šakių raj.	1
175.	Kudirkos Naujamiesčio Vinco Kudirkos gimnazija	Šakių raj.	1
176.	Plokščių vidurinė mokykla	Šakių raj.	1
177.	Šakių raj. Kriūkų vidurinė mokykla	Šakių raj.	1
178.	Šakių raj. Lekėčių vidurinė mokykla	Šakių raj.	2
179.	Vilkaviškio „Aušros“ vidurinė mokykla	Vilkaviškis	1
180.	Vilkaviškio pagrindinė mokykla	Vilkaviškis	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
181.	Vilkaviškio Salomėjos Nėries vidurinė mokykla	Vilkaviškis	1
182	Vilkaviškio raj. Bartninkų Jono Basanavičiaus vidurinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
183.	Vilkaviškio raj. Gižų Kazimiero Baršausko pagrindinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
184.	Vilkaviškio raj. Klampučių pagrindinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
185.	Vilkaviškio raj. Pilviškių vidurinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
186.	Vilkaviškio raj. Sūdavos vidurinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
187.	Vilkaviškio raj. Virbalio vidurinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
188.	Kybartų Kristijono Donelaičio gimnazija	Vilkaviškio raj.	1
189.	Kybartų pagrindinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
190.	Pajevonio vidurinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
191.	Vištyčio P. Kriaučiūno vidurinė mokykla	Vilkaviškio raj.	1
PANEVĖŽIO APSKRITIS			
192.	Biržų politechnikos mokykla	Biržai	1
193.	Biržų r. papilio pagrindinė mokykla	Biržai	1
194.	Biržų raj. Vabalninko B. Sruogos vidurinė mokykla	Biržų raj.	1
195.	Pabiržės vidurinė mokykla	Biržų raj.	1
196.	Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija	Kupiškis	2
197.	Kupiškio Povilo Matulionio vidurinė mokykla	Kupiškis	1
198.	Kupiškio technologijos ir verslo mokykla	Kupiškis	1
199.	Kupiškio raj. Adomynės pagrindinė mokykla	Kupiškio raj.	1
200.	Kupiškio raj. Alizavos pagrindinė mokykla	Kupiškio raj.	1
201.	Kupiškio raj. Antašavos pagrindinė mokykla	Kupiškio raj.	1
202.	Kupiškio raj. Skapiškio vidurinė mokykla	Kupiškio raj.	1
203.	Subačiaus gimnazija	Kupiškio raj.	1
204.	Panevėžio „Aušros“ vidurinė mokykla	Panevėžys	2
205.	Panevėžio 9-oji vidurinė mokykla	Panevėžys	2
206.	Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija	Panevėžys	1
207.	Panevėžio Juozo Miltinio vidurinė mokykla	Panevėžys	1
208.	Panevėžio Kazimiero Paltaroko vidurinė mokykla	Panevėžys	2
209.	Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės technologinė mokykla	Panevėžys	1
210.	Panevėžio raj. Naujamiesčio vidurinė mokykla	Panevėžio raj.	1
211.	Panevėžio raj. Pajstrio Juozo Zikaro vidurinė mokykla	Panevėžio raj.	1
212.	Panevėžio raj. Velžio gimnazija	Panevėžio raj.	1
213.	Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazija	Panevėžys	1
214.	Pasvalio Petro Vileišio gimnazija	Pasvalys	2
215.	Daujėnų pagrindinė mokykla	Pasvalio raj.	1
216.	Pasvalio raj. Pumpėnų vidurinė mokykla	Pasvalio raj.	1
217.	Pasvalio raj. Vaškų vidurinė mokykla	Pasvalio raj.	1
218.	Pušaloto pagrindinė mokykla	Pasvalio raj.	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
219.	Kriaunų pagrindinė mokykla	Rokiškio raj.	1
220.	Rokiškio raj. Panemunėlio pagrindinė mokykla	Rokiškio raj.	1
ŠIAULIŲ APSKRITIS			
221.	Akmenės raj. Akmenės gimnazija	Akmenės raj.	2
222.	Akmenės raj. Ventos vidurinė mokykla	Akmenės raj.	2
223.	Joniškio „Aušros“ gimnazija	Joniškis	1
224.	Joniškio antroji vidurinė mokykla	Joniškis	1
225.	Joniškio žemės ūkio mokykla	Joniškis	1
226.	Joniškio raj. Žagarės gimnazija	Joniškio raj.	1
227.	Kelmės „Aukuro“ vidurinė mokykla	Kelmė	1
228.	Kelmės „Kražantės“ pagrindinė mokykla	Kelmė	1
229.	Kelmės J. Graičiūno gimnazija	Kelmė	1
230.	Kelmės raj. Elvyravos pagrindinė mokykla	Kelmės raj.	1
231.	Kražių gimnazija	Kelmės raj.	1
232.	Liolių pagrindinė mokykla	Kelmės raj.	1
233.	Vidsodžio pagrindinė mokykla	Kelmės raj.	1
234.	Pakruojo „Atžalyno“ gimnazija	Pakruojis	1
235.	Pakruojo „Žemynos“ pagrindinė mokykla	Pakruojis	2
236.	Lygumų vidurinė mokykla	Pakruojo r.	1
237.	Pakruojo raj. Linkuvos gimnazija	Pakruojo raj.	1
238.	Pakruojo raj. Rozalimo vidurinė mokykla	Pakruojo raj.	2
239.	Pakruojo raj. Žeimelio vidurinė mokykla	Pakruojo raj.	1
240.	Radviliškio Lizdeikos gimnazija	Radviliškis	1
241.	Radviliškio S. Dariaus ir S. Girėno vidurinė mokykla	Radviliškis	1
242.	Radviliškio Vinco Kudirkos pagrindinė mokykla	Radviliškis	1
243.	Radviliškio raj. Alksniupių pagrindinė mokykla	Radviliškio raj.	1
244.	Radviliškio raj. Baisogalos vidurinė mokykla	Radviliškio raj.	2
245.	Radviliškio raj. Šeduvos gimnazija	Radviliškio raj.	1
246.	Šiaulių „Juventos“ pagrindinė mokykla	Šiauliai	1
247.	Šiaulių „Santarvės“ vidurinė mokykla	Šiauliai	1
248.	Šiaulių „Saulėtekio“ vidurinė mokykla	Šiauliai	1
249.	Šiaulių Aukštabalio vidurinė mokykla	Šiauliai	1
250.	Šiaulių Didždvario gimnazija	Šiauliai	1
251.	Šiaulių Medelyno pagrindinė mokykla	Šiauliai	1
252.	Šiaulių Ringuvos specialioji mokykla	Šiauliai	1
253.	Šiaulių Stasio Šalkauskio vidurinė mokykla	Šiauliai	1
254.	Šiaulių Zoknių pagrindinė mokykla	Šiauliai	1
255.	Šiaulių raj. Meškuičių vidurinė mokykla	Šiaulių raj.	1
TAURAGĖS APSKRITIS			
256.	Jurbarko Naujamiesčio vidurinė mokykla	Jurbarkas	1
257.	Jurbarko raj. Eržvilko vidurinė mokykla	Jurbarko raj.	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
258.	Jurbarko raj. Šimkaičių pagrindinė mokykla	Jurbarko raj.	2
259.	Jurbarko raj. Vadžgirio pagrindinė mokykla	Jurbarko raj.	1
260.	Jurbarko rajono Smalininkų L. Meškaitytės pagrindinė mokykla	Jurbarko raj.	1
261.	Natkiškių Zosės Petraitienės pagrindinė mokykla	Pagėgiai	1
262.	Pagėgių vidurinė mokykla	Pagėgiai	1
263.	Vilkyškių vidurinė mokykla	Pagėgiai	1
264.	Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazija	Šilalė	1
265.	Šilalės Stepono Dariaus ir Stasio Girėno vidurinė mokykla	Šilalė	1
266.	Šilalės raj. Kvėdarnos K.Jauniaus vidurinė mokykla	Šilalės raj.	1
267.	Šilalės raj. Laukuvos Norberto Vėliaus gimnazija	Šilalės raj.	1
268.	Šilalės raj. Pajūrio Stanislovo Biržiškio vidurinė mokykla	Šilalės raj.	1
269.	Tauragės „Šaltinio“ vidurinė mokykla	Tauragė	1
270.	Tauragės Jovarų vidurinė mokykla	Tauragė	1
271.	Sartininkų pagrindinė mokykla	Tauragės raj.	1
272.	Lauksargių pagrindinė mokykla	Tauragės raj.	1
273.	Tauragės raj. Adakavo pagrindinė mokykla	Tauragės raj.	1
274.	Tauragės raj. Baltrušaičių pagrindinė mokykla	Tauragės raj.	1
275.	Tauragės raj. Tarailių pagrindinė mokykla	Tauragės raj.	1
TELŠIŲ APSKRITIS			
276.	Mažeikių „Ventos“ vidurinė mokykla	Mažeikiai	1
277.	Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazija	Mažeikiai	2
278.	Mažeikių politechnikos mokykla	Mažeikiai	1
279.	Mažeikių raj. Balėnų pagrindinė mokykla	Mažeikių raj.	1
280.	Mažeikių raj. Tirkšlių vidurinė mokykla	Mažeikių raj.	1
281.	Mažeikių raj. Židikų Marijos Pečkauskaitės vidurinė mokykla	Mažeikių raj.	1
282.	Mažeikių rajono Viekšnių gimnazija	Mažeikių raj.	1
283.	Sedos Vytauto Mačernio vidurinė mokykla	Mažeikių raj.	1
284.	Plungės „Saulės“ gimnazija	Plungė	1
285.	Plungės Akademiko Adolfo Jucio pagrindinė mokykla	Plungė	1
286.	Plungės r. Stalgėnų pagrindinė mokykla	Plungė	1
287.	Plungės Ryto pagrindinė mokykla	Plungė	1
288.	Plungės Senamiesčio vidurinė mokykla	Plungė	1
289.	Rietavo Lauryno Ivinskio gimnazija	Rietavas	2
290.	Tverų vidurinė mokykla	Rietavas	1
291.	Telšių „Ateities“ vidurinė mokykla	Telšiai	1
292.	Telšių „Atžalyno“ vidurinė mokykla	Telšiai	1
293.	Telšių „Džiugo“ vidurinė mokykla	Telšiai	2
294.	Telšių „Germanto“ vidurinė mokykla	Telšiai	1
295.	Telšių „Kranto“ vidurinė mokykla	Telšiai	2
296.	Luokės vidurinė mokykla	Telšių raj.	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
297.	Pavandenės pagrindinė mokykla	Telšių raj.	1
298.	Telšių r. Ubiškės pagrindinė mokykla	Telšių raj.	1
299.	Telšių raj. Eigirdžių pagrindinė mokykla	Telšių raj.	1
300.	Telšių raj. Nevarėnų vidurinė mokykla	Telšių raj.	1
301.	Telšių Žemaitės gimnazija	Telšiai	1
302.	Žarėnų „Minijos“ vidurinė mokykla	Telšių raj.	1
UTENOS APSKRITIS			
303.	Anykščių Antano Vienuolio gimnazija	Anykščiai	2
304.	Anykščių Jono Biliūno gimnazija	Anykščiai	1
305.	Anykščių raj. Kavarsko vidurinė mokykla	Anykščių raj.	1
306.	Debeikių pagrindinė mokykla	Anykščių raj.	1
307.	Kurklių pagrindinė mokykla	Anykščių raj.	1
308.	Viešintų pagrindinė mokykla	Anykščių raj.	1
309.	Ceikinių Kipro Petrausko pagrindinė mokykla	Ignalinos raj.	1
310.	Dūkšto vidurinė mokykla	Ignalinos raj.	1
311.	Ignalinos raj. Didžiasalio „Ryto“ vidurinė mokykla	Ignalinos raj.	1
312.	Ignalinos raj. Linkmenų pagrindinė mokykla	Ignalinos raj.	1
313.	Utenos „Saulės“ gimnazija	Utena	1
314.	Utenos Adolfo Šapokos vidurinė mokykla	Utena	1
315.	Utenos Krašunos pagrindinė mokykla	Utena	1
316.	Utenos vaikų socialinės paramos ir ugdymo centras	Utena	1
317.	Utenos raj. Užpalių gimnazija	Utenos raj.	1
318.	Saldutiškio pagrindinė mokykla	Utenos raj.	1
319.	Sudeikių pagrindinė mokykla	Utenos raj.	1
320.	Daugailių pagrindinė mokykla	Utenos raj.	2
321.	VšĮ Alantos technologijos ir verslo mokykla	Molėtų raj.	1
322.	Čiulėnų pagrindinė mokykla	Molėtų raj.	1
323.	Zarasų „Ažuolo“ gimnazija	Zarasai	1
324.	Zarasų raj. Salako pagrindinė mokykla	Zarasų raj.	1
325.	Zarasų raj. Turmanto pagrindinė mokykla	Zarasų raj.	1
326.	Antazavės Juozo Gruodžio vidurinė mokykla	Zarasų raj.	1
327.	Dusetų Kazimiero Būgos gimnazija	Zarasų raj.	2
VILNIAUS APSKRITIS			
328.	Trakų r. Onušio vidurinė mokykla	Trakai	1
329.	Trakų raj. Lentvario 1-oji vidurinė mokykla	Trakų raj.	1
330.	Trakų raj. Lentvario Motiejaus Šimeliočio vidurinė mokykla	Trakų raj.	1
331.	Aukštadvario vidurinė mokykla	Trakų raj.	1
332.	Lentvario H. Senkevičiaus vidurinė mokykla	Trakų raj.	1
333.	Šalčininkų „Santarvės“ vidurinė mokykla	Šalčininkai	1

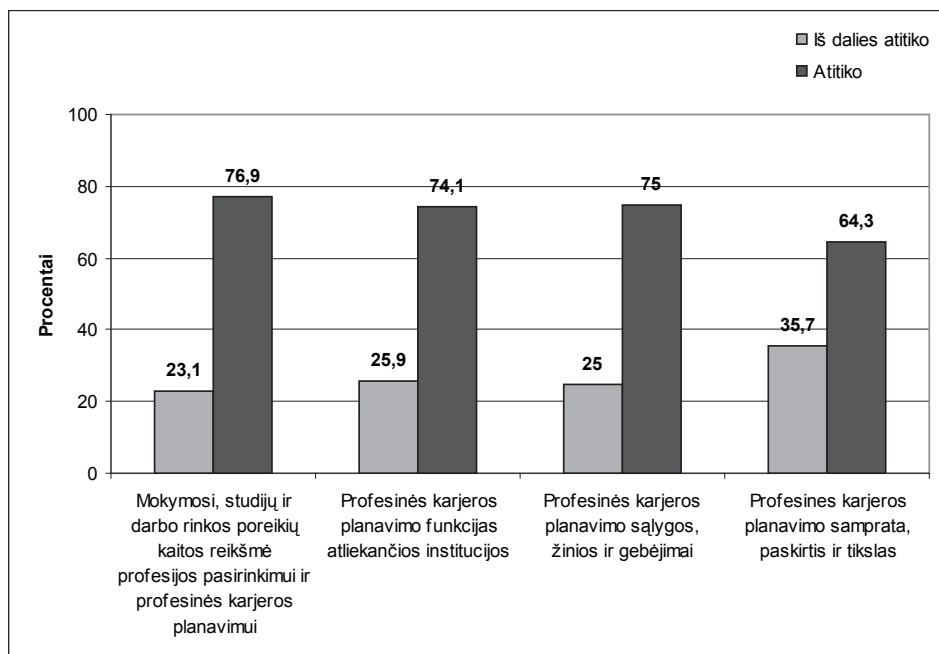
Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
334.	Šalčininkų raj. Kalesninkų Liudviko Narbuto vidurinė mokykla	Šalčininkų raj.	1
335.	Baltosios Vokės Elizos Ožeškovos vidurinė mokykla	Šalčininkų raj.	1
336.	Butrimonių vidurinė mokykla	Šalčininkų raj.	1
337.	Dieveniškių vidurinė mokykla	Šalčininkų raj.	1
338.	Eišiškių S. Rapolionio gimnazija	Šalčininkų raj.	1
339.	Jašiūnų „Aušros“ vidurinė mokykla	Šalčininkų raj.	1
340.	Elektrėnų „Vermės“ gimnazija	Elektrėnai	1
341.	Elektrėnų sav. Semeliškių vidurinė mokykla	Elektrėnai	1
342.	Elektrėnų savivaldybės Vievio gimnazija	Vievis	2
343.	Širvintų raj. Alionių pagrindinė mokykla	Širvintų raj.	1
344.	Širvintų raj. Barskūnų pagrindinė mokykla	Širvintų raj.	1
345.	Širvintų raj. Zibalų pagrindinė mokykla	Širvintų raj.	1
346.	Širvintų raj. „Gelvonų“ vidurinė mokykla	Širvintų raj.	1
347.	Švenčionių vidurinė mokykla	Švenčionys	2
348.	Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazija	Švenčionys	1
349.	Švenčionių r. Pabradės „Ryto“ vidurinė mokykla	Švenčionių raj.	1
350.	Švenčionių raj. Pabradės pirmoji vidurinė mokykla	Švenčionių raj.	1
351.	Ukmergės Antano Smetonos gimnazija	Ukmergė	2
352.	Ukmergės Dukstynos pagrindinė mokykla	Ukmergė	1
353.	Ukmergės Jono Basanavičiaus vidurinė mokykla	Ukmergė	1
354.	Ukmergės technologijų ir verslo mokykla	Ukmergė	1
355.	Ukmergės Užupio vidurinė mokykla	Ukmergė	1
356.	Ukmergės raj. Deltuvos pagrindinė mokykla	Ukmergės raj.	1
357.	Ukmergės raj. Taujėnų vidurinė mokykla	Ukmergės raj.	1
358.	Ukmergės raj. Vidiškių pagrindinė mokykla	Ukmergės raj.	1
359.	Ukmergės raj. Želvos vidurinė mokykla	Ukmergės raj.	1
360.	Ukmergės rajono Veprių vidurinė mokykla	Ukmergės raj.	1
361.	Grigiškių „Šviesos“ vidurinė mokykla	Vilnius	1
362.	Pilaitės vidurinė mokykla	Vilnius	1
363.	Vilniaus „Ažuolo“ pagrindinė mokykla	Vilnius	1
364.	Vilniaus „Laisvės“ gimnazija	Vilnius	1
365.	Vilniaus „Minties“ gimnazija	Vilnius	2
366.	Vilniaus „Ryto“ vidurinė mokykla	Vilnius	1
367.	Vilniaus „Santaros“ vidurinė mokykla	Vilnius	1
368.	Vilniaus „Sietuvos“ vidurinė mokykla	Vilnius	2
369.	Vilniaus „Spindulio“ pagrindinė mokykla	Vilnius	1
370.	Vilniaus „Šaltinio“ pagrindinė mokykla	Vilnius	2
371.	Vilniaus „Vilnies“ pagrindinė mokykla	Vilnius	1
372.	Vilniaus „Žaros“ vidurinė mokykla	Vilnius	2
373.	Vilniaus „Žvėryno“ gimnazija	Vilnius	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
374.	Vilniaus Adomo Mickevičiaus gimnazija	Vilnius	1
375.	Vilniaus Antakalnio vidurinė mokykla	Vilnius	1
376.	Vilniaus Antano Vienuolio pagrindinė mokykla	Vilnius	1
377.	Vilniaus Barbaros Radvilaitės pagrindinė mokykla	Vilnius	1
378.	Vilniaus Emilijos Pliaterytės pagrindinė mokykla	Vilnius	2
379.	Vilniaus Fabijoniškių vidurinė mokykla	Vilnius	1
380.	Vilniaus Gabijos gimnazija	Vilnius	1
381.	Vilniaus J. Basanavičiaus vidurinė mokykla	Vilnius	2
382.	Vilniaus Jeruzalės vidurinė mokykla	Vilnius	2
383.	Vilniaus Jono Ivaškevičiaus Jaunimo mokykla	Vilnius	1
384.	Vilniaus Jono Pauliaus II gimnazija	Vilnius	1
385.	Vilniaus Karoliniškių gimnazija	Vilnius	1
386.	Vilniaus Lazdynų vidurinė mokykla	Vilnius	2
387.	Vilniaus Martyno Mažvydo vidurinė mokykla	Vilnius	1
388.	Vilniaus Mikalojaus Daukšos vidurinė mokykla	Vilnius	1
389.	Vilniaus Mindaugo vidurinė mokykla	Vilnius	2
390.	Vilniaus Mykolo Biržiškos gimnazija	Vilnius	2
391.	Vilniaus Naujininkų vidurinė mokykla	Vilnius	2
392.	Vilniaus Psichologinė pedagoginė tarnyba	Vilnius	1
393.	Vilniaus Radvilų gimnazija	Vilnius	1
394.	Vilniaus S. Neries gimnazija	Vilnius	1
395.	Vilniaus Salininkų vidurinė mokykla	Vilnius	2
396.	Vilniaus Senvagės vidurinė mokykla	Vilnius	1
397.	Vilniaus Simono Daukanto vidurinė mokykla	Vilnius	2
398.	Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras	Vilnius	1
399.	Vilniaus Šeškinės vidurinė mokykla	Vilnius	2
400.	Vilniaus Užupio gimnazija	Vilnius	1
401.	Vilniaus Versmės vidurinė mokykla	Vilnius	1
402.	Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazija	Vilnius	2
403.	Vilniaus Žirmūnų gimnazija	Vilnius	2
404.	Vilniaus r. Pagirių gimnazija	Vilniaus raj.	2
405.	Vilniaus r. sav. Švietimo skyriaus Pedagoginė psichologinė tarnyba	Vilniaus raj.	1
406.	Nemenčinės 2-oji vidurinė mokykla	Vilniaus raj.	1
407.	Vilniaus raj. Egliškių vidurinė mokykla	Vilniaus raj.	1
408.	Vilniaus raj. Kalvelių 2-roji vidurinė mokykla	Vilniaus raj.	1
409.	Vilniaus raj. Maišiagalos LDK Algirdo vidurinė mokykla	Vilniaus raj.	1
410.	Vilniaus raj. Nemenčinės Konstanto Parčevskio gimnazija	Vilniaus raj.	1
411.	Vilniaus raj. Nemėžio Šv. Rapolo Kalinausko vidurinė mokykla	Vilniaus raj.	2
412.	Vilniaus raj. Paberžės šv. St. Kostkos vidurinė mokykla	Vilniaus raj.	1

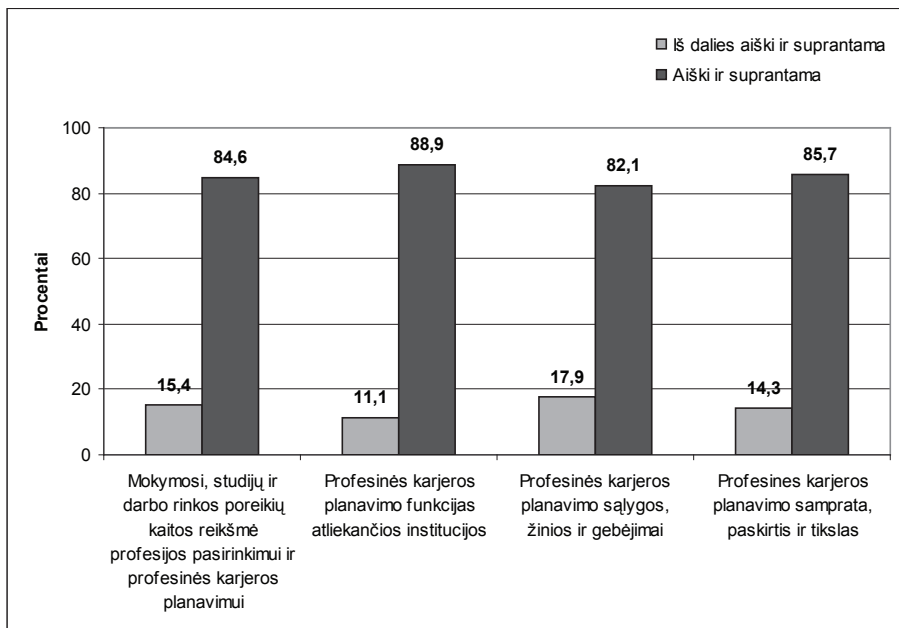
Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
413.	Vilniaus raj. Riešės pagrindinė mokykla	Vilniaus raj.	1
414.	Vilniaus raj. Rudaminos Fernando Ruščico vidurinė mokykla	Vilniaus raj.	
415.	Vilniaus rajono Marijampolio vidurinė mokykla	Vilniaus raj.	1
Iš viso:			492

5 PRIEDAS

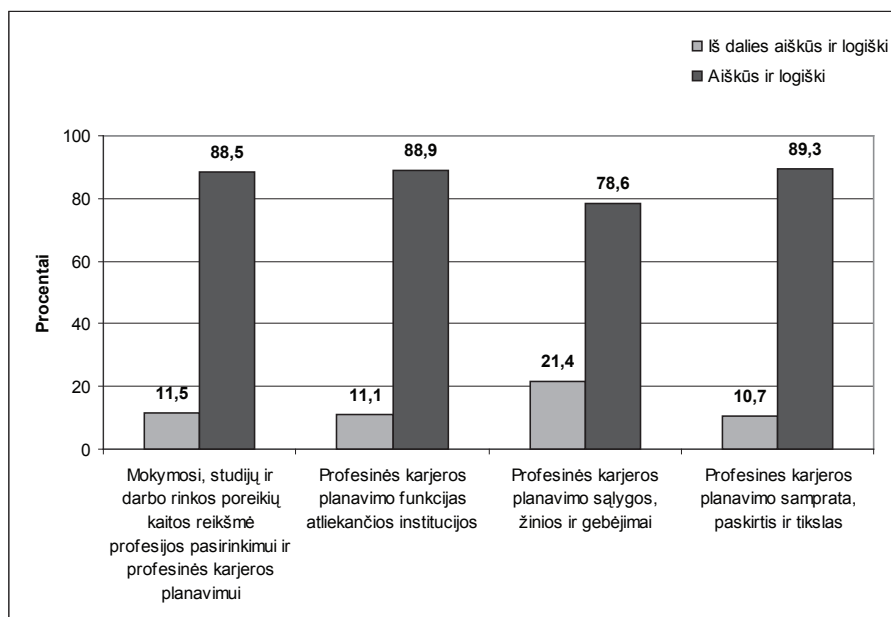
PEDAGOGŲ TOBULINIMO CENTRŲ DĖSTYTOJŲ
 PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ
 UGDYMO PROGRAMOS C METODIKOS
 ĮVERTINIMAS

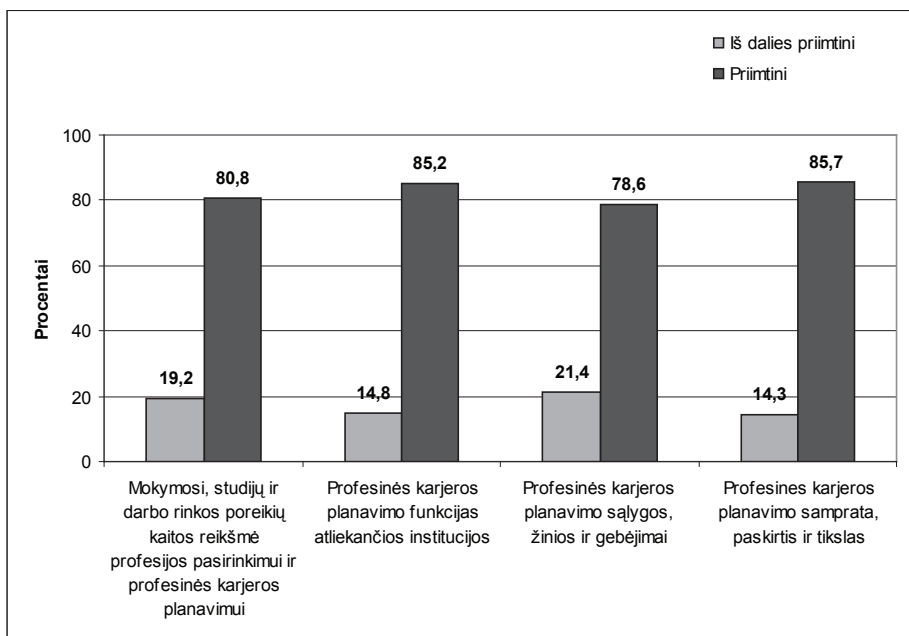
11 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodikos modulių turinio atitiktis dalyvių lūkesčiams

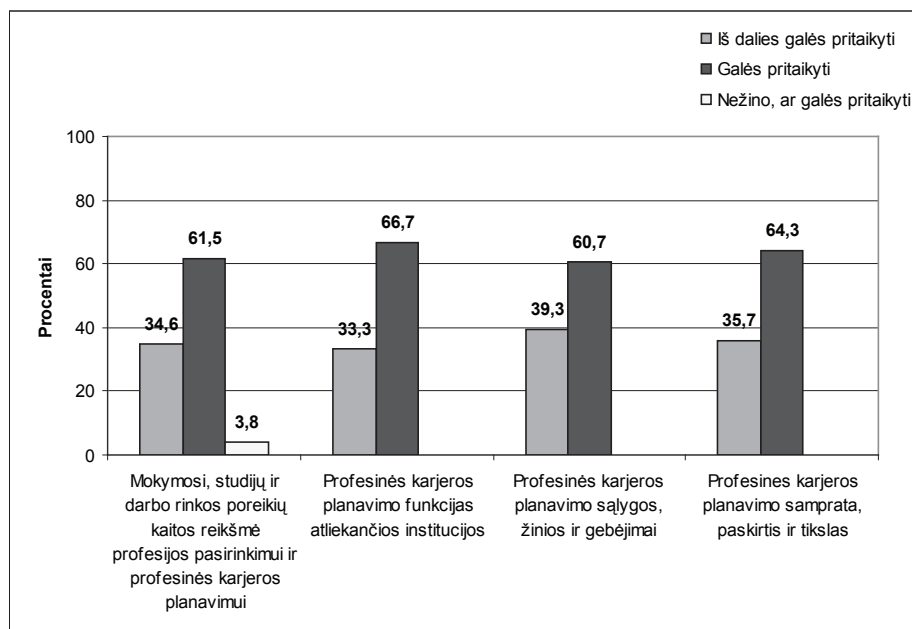
12 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodikos modulių sąrangos aiškumas

13 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodikos modulių temų tikslų formulavimo aiškumas ir logiškumas

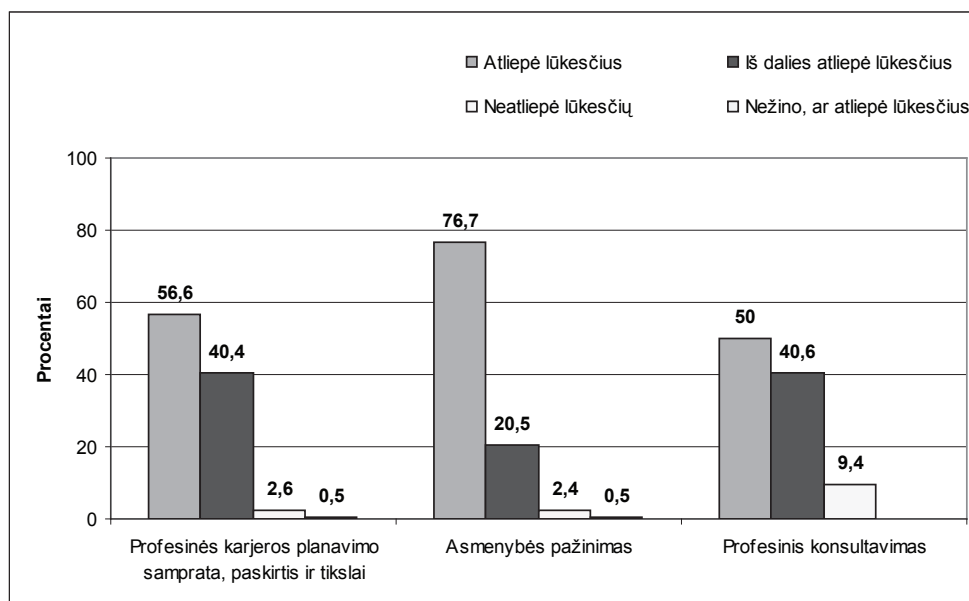

14 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodikos įgyvendinime taikytų didaktinių metodų priimtinumai

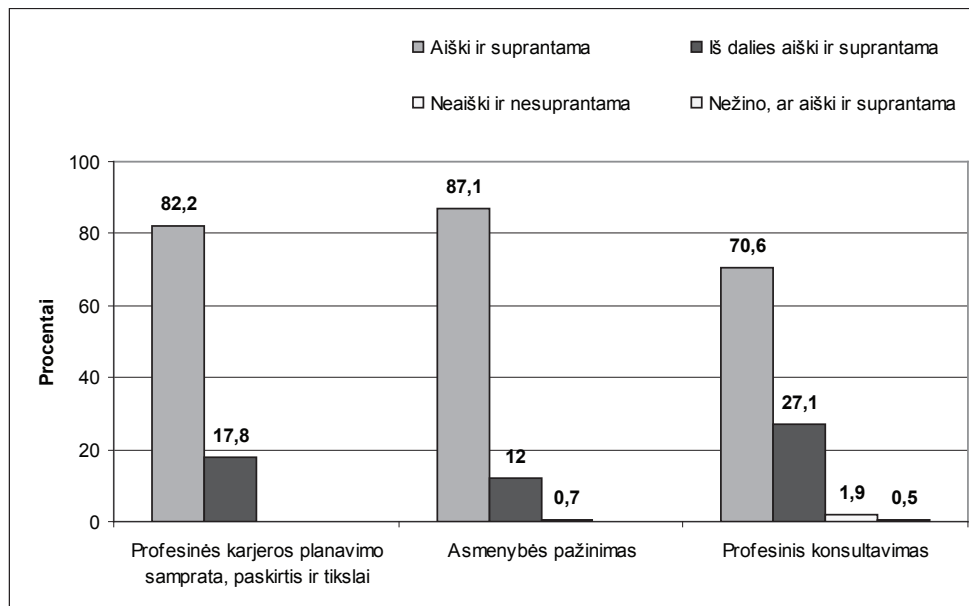

15 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos C metodikos metu įgytų žinių pritaikomumas praktinėje veikloje

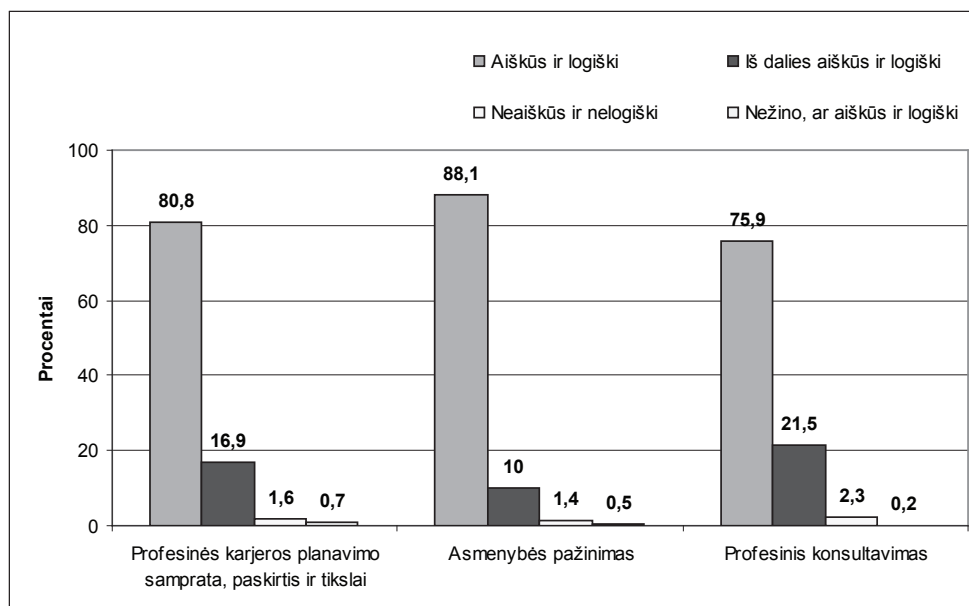
6 PRIEDAS

MOKYKLOS PSICHOLOGŲ IR SOCIALINIŲ
PEDAGOGŲ PROFESINĖS KARJEROS PLANAVIMO
GEBĖJIMŲ UGDYMO PROGRAMOS D METODIKOS
ĮVERTINIMAS

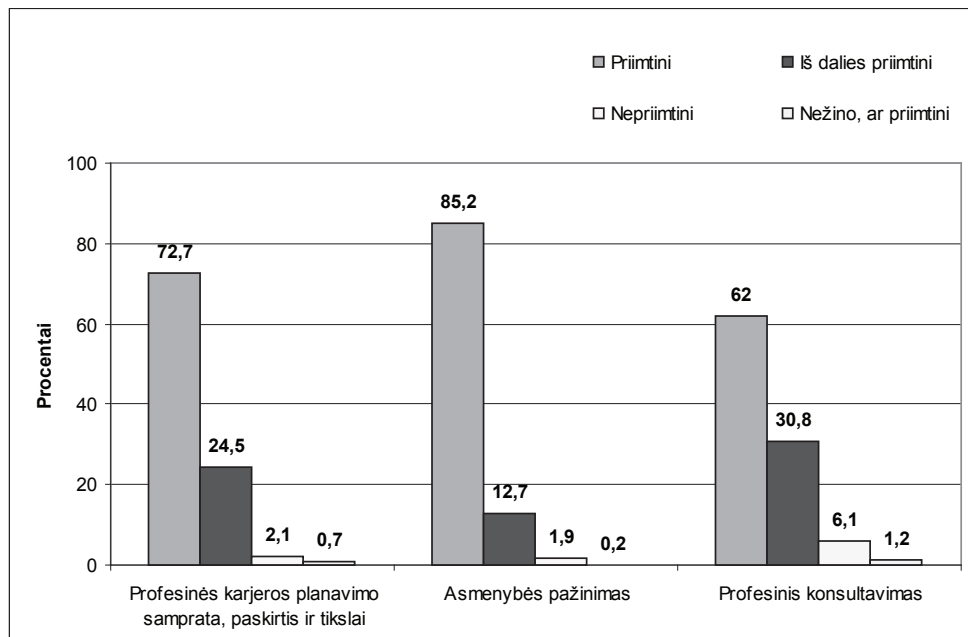
16 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos D metodikos modulių turinio atitikimas dalyvių lūkesčiams

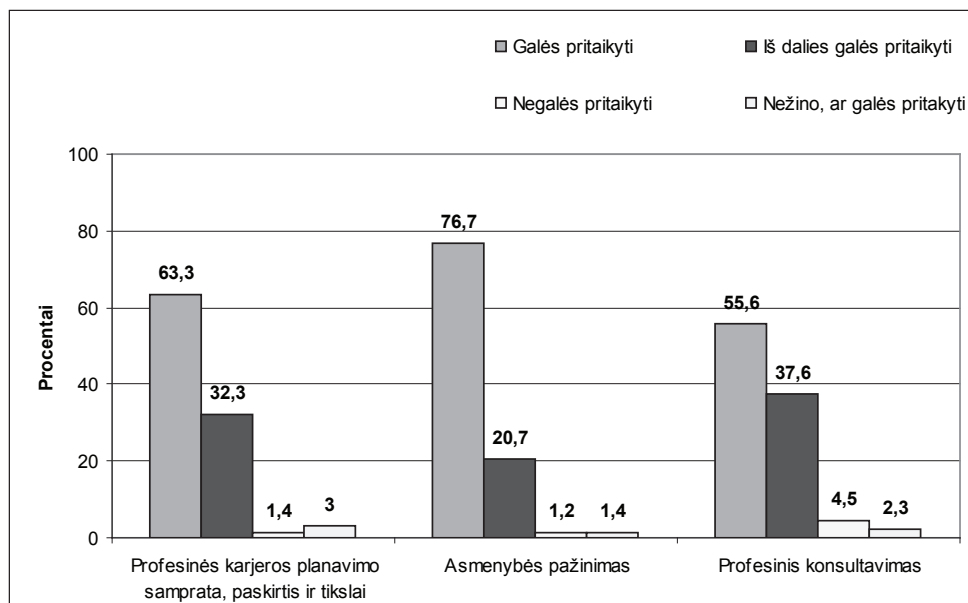
17 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos D metodikos modulių sąrangos aiškumas

18 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo D metodikos modulių tikslų aiškumas ir logiškumas

19 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos D metodikos metu taikytų didaktinių metodų priimtinumas

20 pav. Profesinės karjeros planavimo gebėjimų ugdymo programos D metodikos metu įgytų žinių pritaikomumas praktinėje veikloje

7 PRIEDAS

PROFESINIO INFORMAVIMO IR KARJEROS
PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO NUOTOLINĖS
PROGRAMOS DALYVIAI

*3 lentelė. Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo
nuotolinės programos dalyviai*

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
TELŠIŲ APSKRITIS			
1.	Mažeikių „Ventos“ vidurinė mokykla	Mažeikiai	1
2.	Mažeikių Merkelio Račkausko gimnazija	Mažeikiai	2
3.	Mažeikių politechnikos mokykla	Mažeikiai	2
4.	Plungės „Babrungo“ pagrindinė mokykla	Plungė	1
5.	Plungės r. Platelių gimnazija	Plungės r.	1
6.	Plungės r. Stalgėnų pagrindinė mokykla	Plungės r.	1
7.	Plungės r. Žemaičių Kalvarijos vidurinė mokykla	Plungės r.	1
8.	Telšių „Ateities“ vidurinė mokykla	Telšiai	1
9.	Telšių „Kranto“ vidurinė mokykla	Telšiai	1
10.	Telšių Jaunimo mokykla	Telšiai	1
11.	Telšių r. Žarėnų „Minijos“ vidurinė mokykla	Telšių r.	1
12.	Telšių švietimo centras	Telšiai	1
13.	VšĮ Telšių regioninis profesinio mokymo centras	Telšių r.	2
KAUNO APSKRITIS			
14.	Balbieriškio Mykolo Jeronimo Krupavičiaus žemės ūkio mokykla	Prienų r.	1
15.	Birštono gimnazija	Birštonas	1
16.	Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio pagrindinė mokykla	Jonava	1
17.	Jonavos r. Žeimių vidurinė mokykla	Jonavos r.	1
18.	Jonavos suaugusiųjų švietimo centras	Jonava	2

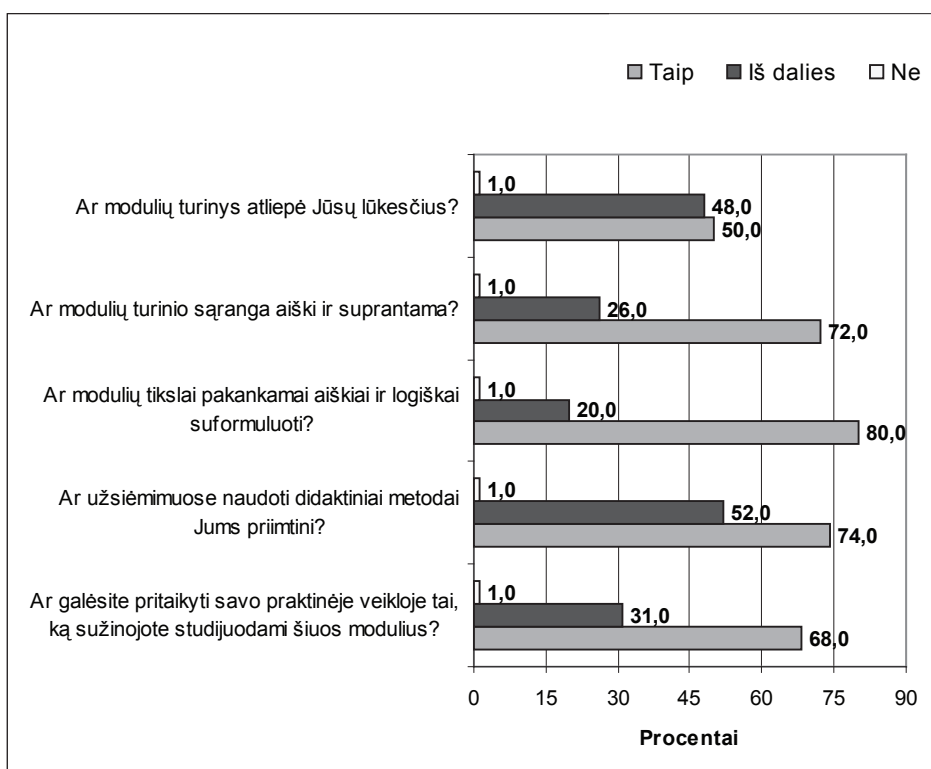
Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
19.	Josvainių vidurinė mokykla	Kėdainių r.	1
20.	Kaišiadorių r. Dovainių pagrindinė mokykla	Kaišiadorių r.	1
21.	Kaišiadorių r. Švietimo ir kultūros paslaugų centras	Kaišiadorys	1
22.	Kauno „Žiburio“ vidurinė mokykla	Kaunas	2
23.	Kauno Pedagogų kvalifikacijos centras	Kaunas	1
24.	Kauno r. Piliuonos vidurinė mokykla	Kauno r.	1
25.	Kauno r. Šlienavos pagrindinė mokykla	Kauno r.	1
26.	Kauno r. Švietimo centras	Kaunas	3
27.	Kauno Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazija	Kaunas	2
28.	Kauno Šančių vidurinė mokykla	Kaunas	1
29.	Kėdainių profesinio rengimo centras	Kėdainių r.	2
30.	Kėdainių r. Tiskūnų Juozo Urbšio pagrindinė mokykla	Kėdainių r.	2
31.	Kėdainių Švietimo centras	Kėdainiai	1
32.	Prano Dovydaičio vidurinė mokykla	Kauno r.	1
33.	Prienų „Ažuolo“ pagrindinė mokykla	Prienai	1
34.	Prienų „Revuonos“ vidurinė mokykla	Prienai	1
35.	Prienų r. sav. Jiezo gimnazija	Jieznas	3
36.	Prienų r. Želkūnų pagrindinė mokykla	Prienų r.	1
37.	Raseinių r. mokytojų Švietimo centras	Raseiniai	2
38.	Raseinių r. Šaltinio vidurinė mokykla	Raseiniai	1
39.	Raseinių r. Viduklės Simono Stanevičiaus gimnazija	Raseinių r.	1
PANEVĖŽIO APSKRITIS			
40.	Biržų „Atžalyno“ vidurinė mokykla	Biržai	1
41.	Biržų politechnikos mokykla	Biržai	1
42.	Biržų r. Papilio pagrindinė mokykla	Biržų r.	1
43.	Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos vidurinė mokykla	Biržų r.	1
44.	Kupiškio r. Alizavos pagrindinė mokykla	Kupiškio r.	1
45.	Kupiškio technologijos ir verslo mokykla	Kupiškis	2
46.	Panemunėlio pagrindinė mokykla	Rokiškio r.	1
47.	Panevėžio „Aušros“ vidurinė mokykla	Panevėžys	2
48.	Panevėžio „Gabijos“ pagrindinė mokykla	Panevėžys	2
49.	Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija	Panevėžys	1
50.	Panevėžio Margaritos Rimkevičienės technologinė mokykla	Panevėžys	2
51.	Panevėžio prekybos ir paslaugų verslo mokykla	Panevėžys	2
52.	Panevėžio r. Ramygalos gimnazija	Panevėžio r.	1
53.	Panevėžio r. Upytės Antano Belazoro pagrindinė mokykla	Panevėžio r.	1
54.	Pasvalio jaunimo ir suaugusiųjų mokymo centro Pedagogų švietimo skyrius	Pasvalys	1
55.	Pasvalio Mariaus Katiliškio viešoji biblioteka, Joniškėlio m. filialas	Pasvalio r.	1
56.	Pasvalio r. Pušaloto pagrindinė mokykla	Pasvalio r.	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
57.	Rokiškio r. Kriaunų pagrindinė mokykla	Rokiškio r.	1
58.	Rokiškio r. savivaldybės švietimo centras	Rokiškis	1
MARIJAMPOLĖS APSKRITIS			
59.	Antanavos pagrindinė mokykla	Kazlų Rūda	1
60.	Kazlų Rūdos Kazio Griniaus gimnazija	Kazlų Rūda	1
61.	Kybartų pataisos namai	Kybartai	2
62.	Marijampolės apskrities švietimo centras	Marijampolė	1
63.	Marijampolės darbo birža	Marijampolė	2
64.	Marijampolės Jono Totoraičio vidurinė mokykla	Marijampolė	2
65.	Marijampolės profesinio rengimo centras Kudirkos Nau-miesčio skyrius	Šakių r.	1
66.	Marijampolės Rygiškių Jono gimnazija	Marijampolė	1
67.	Marijampolės sav. Igliaukos Anzelmo Matučio vidurinė mokykla	Marijampolė	2
68.	Plutiškių vidurinė mokykla	Kazlų Rūda	1
69.	Vilkaviškio r. Virbalio vidurinė mokykla	Vilkaviškio r.	1
ALYTAUS APSKRITIS			
70.	Alytaus „Volungės“ vidurinė mokykla	Alytus	3
71.	Alytaus darbo birža	Alytus	1
72.	Alytaus r. Makniūnų pagrindinė mokykla	Alytaus r.	3
73.	Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazija	Lazdijai	1
74.	Varėnos r. Perlojos pagrindinė mokykla	Varėnos r.	1
75.	Varėnos Švietimo centras	Varėna	1
ŠIAULIŲ APSKRITIS			
76.	Baisogalos vidurinė mokykla	Radviliškio r.	1
77.	Joniškio „Saulės“ vidurinė mokykla	Joniškis	1
78.	Pakruojo „Ažuolyno“ gimnazija	Pakruojis	1
79.	Pakruojo „Žemynos“ pagrindinė mokykla	Pakruojis	1
80.	Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras	Pakruojis	1
81.	Radviliškio Lizdeikos gimnazija	Radviliškis	1
82.	Radviliškio r. sav. Suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo centras	Radviliškis	1
83.	Radviliškio r. Šeduvos gimnazija	Šeduva	2
84.	Šiaulių „Romuvos“ pagrindinė mokykla	Šiauliai	1
85.	Šiaulių „Saulėtekio“ vidurinė mokykla	Šiauliai	1
86.	Šiaulių Gegužių vidurinė mokykla	Šiauliai	1
87.	Šiaulių Jaunųjų technikų centras	Šiauliai	1
88.	Šiaulių miesto savivaldybės viešoji biblioteka	Šiauliai	2
89.	Šiaulių Stasio Šalkauskio vidurinė mokykla	Šiauliai	2
90.	Šiaulių universiteto gimnazija	Šiauliai	2
91.	Šiaulių universiteto tęstinių studijų institutas	Šiauliai	1

Eil. Nr.	Institucija	Miestas/rajonas	Dalyvių skaičius
UTENOS APSKRITIS			
92.	Draugystės vidurinė mokykla	Visaginas	2
93.	Ignalinos r. Didžiasalio „Ryto“ vidurinė mokykla	Ignalinos r.	1
94.	Ignalinos r. gimnazija	Ignalina	1
95.	Ignalinos r. Linkmenų pagrindinė mokykla	Ignalinos r.	1
96.	Ignalinos r. pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai centras	Ignalina	1
97.	Visagino pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai centras	Visaginas	1
KLAIPĖDOS APSKRITIS			
98.	Klaipėdos „Aitvaro“ gimnazija	Klaipėda	1
99.	Klaipėdos „Ąžuolyno“ gimnazija	Klaipėda	3
100.	Klaipėdos „Varpo“ vidurinė mokykla	Klaipėda	2
101.	Klaipėdos „Žaliakalnio“ gimnazija	Klaipėda	1
102.	Klaipėdos Gedminų pagrindinė mokykla	Klaipėda	1
103.	Klaipėdos r. Švietimo centras	Gargždai	1
104.	Klaipėdos r. Veiviržėnų gimnazija	Klaipėdos r.	3
105.	Klaipėdos universiteto Tęstinių studijų institutas	Klaipėda	2
106.	Nidos vidurinė mokykla	Nida	1
107.	Pedagogų švietimo ir kultūros centras	Klaipėda	1
108.	Skuodo Bartuvos vidurinė mokykla	Skuodas	1
109.	Skuodo Pranciškaus Žadeikio gimnazija	Skuodas	1
110.	Skuodo r. Ylakių gimnazija	Ylakiai, Skuodo r.	1
111.	VšĮ Skuodo Informacijos centras	Skuodas	1
VILNIAUS APSKRITIS			
112.	Trakų Švietimo centras	Trakai	1
113.	Ukmergės r. Veprių vidurinė mokykla	Ukmergės r.	1
114.	Vilniaus Mindaugo vidurinė mokykla	Vilnius	1
115.	Vilniaus r. Maišiagalos kunigo Juzefo Obremskio vidurinė mokykla	Vilniaus r.	1
TAURAGĖS APSKRITIS			
116.	Girdžių pagrindinė mokykla	Jurbarko r.	1
117.	Jurbarko Antano Giedraičio-Giedraus gimnazija	Jurbarkas	1
118.	Jurbarko Švietimo centras	Jurbarkas	1
119.	Tauragės profesinio renginio centras	Tauragė	1
Iš viso:			156

8 PRIEDAS

PEDAGOGŲ TOBULINIMO CENTRŲ DĖSTYTOJŲ PROFESINIO INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO GEBĖJIMŲ UGDYMO NUOTOLINIO MOKYMO PROGRAMOS ĮVERTINIMAS

21 pav. Profesinio informavimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo nuotolinio mokymo programos naudingumas

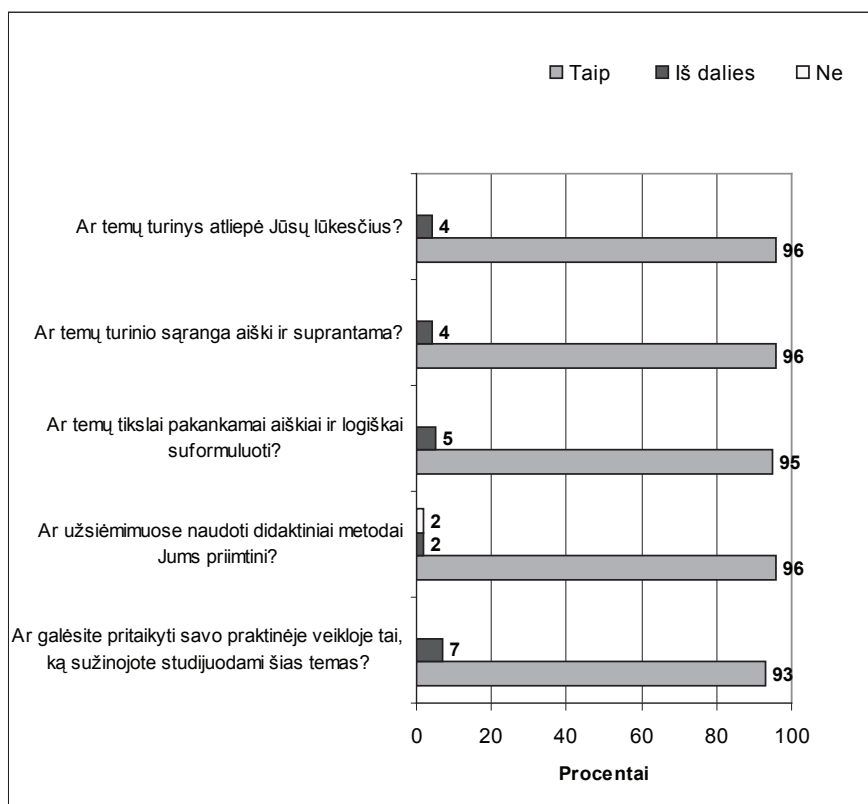
9 PRIEDAS

PROFESINIO INFORMAVIMO TAŠKŲ (PIT) AUDITO IR
AKREDITAVIMO MOKYMO PROGRAMOS DALYVIAI4 lentelė. Profesinio informavimo taškų (PIT) audito ir akreditavimo
mokymo programos dalyviai

Eil. Nr.	Institucija	Miestas	Dalyvių skaičius
ALYTAUS APSKRITIS			
1.	Alytaus r. Daugų vidurinė mokykla	Alytus	1
2.	Druskininkų „Atgimimo“ vidurinė mokykla	Druskininkai	1
3.	Druskininkų Senamiesčio vidurinė mokykla	Druskininkai	1
KAUNO APSKRITIS			
4.	Birštono savivaldybės administracijos Švietimo skyrius	Birštonas	1
5.	Jonavos J. Ralio vidurinė mokykla	Jonava	2
6.	Kaišiadorių raj. švietimo ir kultūros paslaugų centras	Kaišiadorys	1
7.	Kauno „Vermės“ vidurinė mokykla	Kaunas	1
8.	Kauno kolegija	Kaunas	1
9.	Kauno Kovo 11-osios vidurinė mokykla	Kaunas	1
10.	Kauno Maironio gimnazijos Profesinio konsultavimo koordinacinis centras	Kaunas	1
11.	Kauno P. Vileišio vidurinė mokykla	Kaunas	1
12.	Kauno S. Dariaus ir S. Girėno gimnazija	Kaunas	3
13.	Kauno savivaldybės administracija, Švietimo ir ugdymo skyrius	Kaunas	1
14.	Kėdainių „Atžalyno“ vidurinė mokykla	Kėdainiai	1
15.	Kėdainių švietimo centras	Kėdainiai	2
16.	Lietuvos žemės ūkio universitetas	Kaunas	1
17.	Prienų rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyrius	Prienai	1
18.	Vytauto Didžiojo universitetas	Kaunas	5
19.	VšĮ Jonavos suaugusiųjų švietimo centras	Jonava	1

KLAIPĖDOS APSKRITIS			
20.	Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazija	Gargždai	1
21.	Klaipėdos verslo ir technologijų kolegija	Klaipėda	2
22.	Lietuvos jūreivystės kolegija	Klaipėda	2
MARIJAMPOLĖS APSKRITIS			
23.	Marijampolės kolegija	Lazdijai	1
24.	Vilkaviškio Salomėjos Nėries vidurinė mokykla	Vilkaviškis	1
PANEVĖŽIO APSKRITIS			
25.	Panevėžio „Saulėtekio“ vidurinė mokykla	Panevėžys	1
26.	Panevėžio M. Rimkevičaitės technologinė mokykla	Panevėžys	2
27.	Rokiškio r. savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	Rokiškis	1
ŠIAULIŲ APSKRITIS			
28.	Radviliškio r. Šeduvos gimnazija	Radviliškis	1
29.	Radviliškio raj. savivaldybės suaugusiųjų ir jaunimo neformaliojo ugdymo centras	Radviliškis	1
30.	Šiaulių J. Janonio gimnazija	Šiauliai	1
TAURAGĖS APSKRITIS			
31.	Kauno kolegija, Tauragės skyrius	Tauragė	1
32.	Tauragės profesinio rengimo centras	Tauragė	1
TELŠIŲ APSKRITIS			
33.	Mažeikių švietimo centras	Mažeikiai	1
34.	Telšių švietimo centras	Telšiai	1
35.	Telšių V. Borisevičiaus katalikiškoji gimnazija	Telšiai	1
36.	Telšių Žemaitės gimnazija	Telšiai	1
UTENOS APSKRITIS			
37.	Anykščių r. savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	Anykščiai	1
38.	Ignalinos raj. Linkmenų pagrindinė mokykla	Linkmenys	1
39.	Molėtų švietimo centras	Molėtai	1
VILNIAUS APSKRITIS			
40.	Elektrėnų „Vermės“ gimnazija	Elektrėnai	1
41.	Elektrėnų savivaldybės Švietimo paslaugų centras	Elektrėnai	1
42.	Vilniaus Basanavičiaus vidurinė mokykla	Vilnius	2
43.	Vilniaus Mindaugo vidurinė mokykla	Vilnius	1
44.	Vilniaus paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centras	Vilnius	1
Iš viso:			56

10 PRIEDAS

PIT VERTINTOJŲ PROFESINIO INFORMAVIMO
TAŠKŲ (PIT) AUDITO IR AKREDITAVIMO MOKYMO
PROGRAMOS ĮVERTINIMAS

22 pav. PIT vertintojų nuomonė apie Profesinio informavimo taškų audito ir akreditavimo mokymo programą

11 PRIEDAS

PROFESINIO KONSULTAVIMO SPECIALISTŲ
KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMOS
DALYVIAI

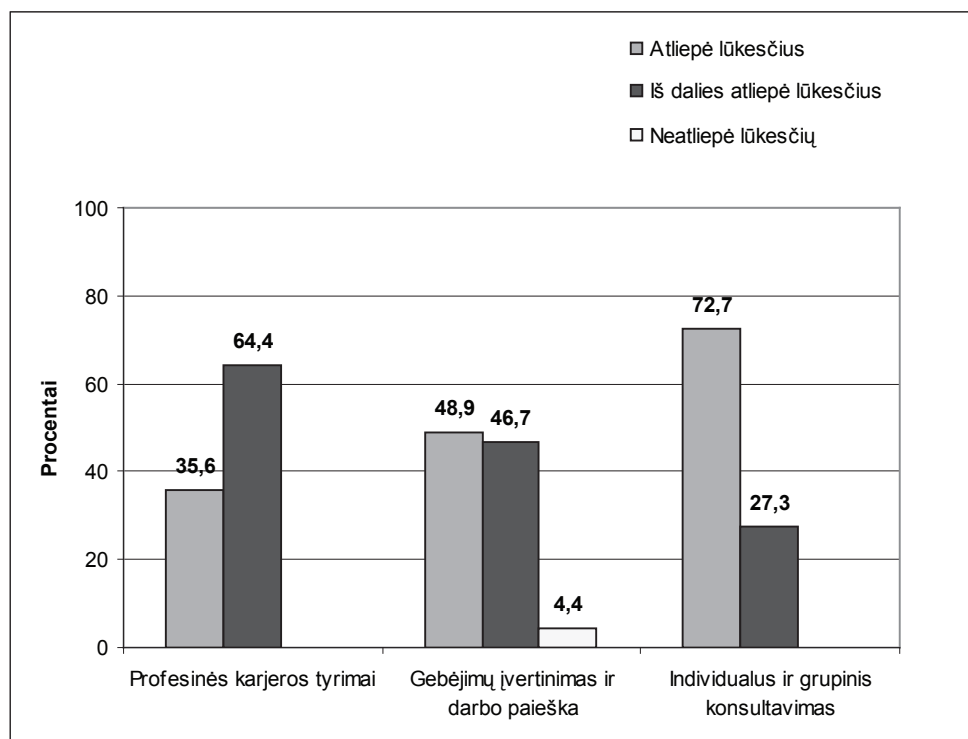
*5 lentelė. Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo
programos dalyviai*

Eil. Nr.	Institucija	Institucijos adresas	Dalyvių skaičius
1.	Alytaus darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba	Pulko g. 23, LT- 62135 Alytus Tel./faks.: (8 315) 7 51 50, El. paštas: info@alytus.ldrmt.lt	6
2.	Kauno darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba	E. Ožeškienės g. 16, LT-3000 Kaunas Tel.: (8 37) 205833, 409270, 409271, 409273 Faks.: (8 37) 409275 El. paštas: GKlimavicius@kaunas.ldrmt.lt	6
3.	Kauno kolegija	Pramonės pr. 20, LT-50468 Kaunas Tel./faks.: (8 37) 352218	1
4.	Kauno rajono Piliuonos vidurinė mokykla	T. Masiulio g. 1, Kauno raj. Piliuonos k., Taurakiemio sen. Tel.: (8 37) 56 88 45	1
5.	Klaipėdos darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba	Liepų g. 49, LT- 92191 Klaipėda Tel.: (8 46) 42 00 08 Faks.: (8 46) 42 00 09 El. paštas: info@klaipeda.ldrmt.lt	9
6.	Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba	Aguonų g. 10, LT-03213 Vilnius Tel.: (8 5)2 31 03 69, 2 33 65 14 Faks.: (8 5) 2 31 06 20 El. paštas: info@ldrmt.lt	2
7.	Panevėžio darbo birža	Savanorių a. 13, LT-35201 Panevėžys Tel.: (8 45) 58 28 03 Faks.: (8 45) 46 22 25 El. paštas: infodb.panevezys@ldb.lt	1

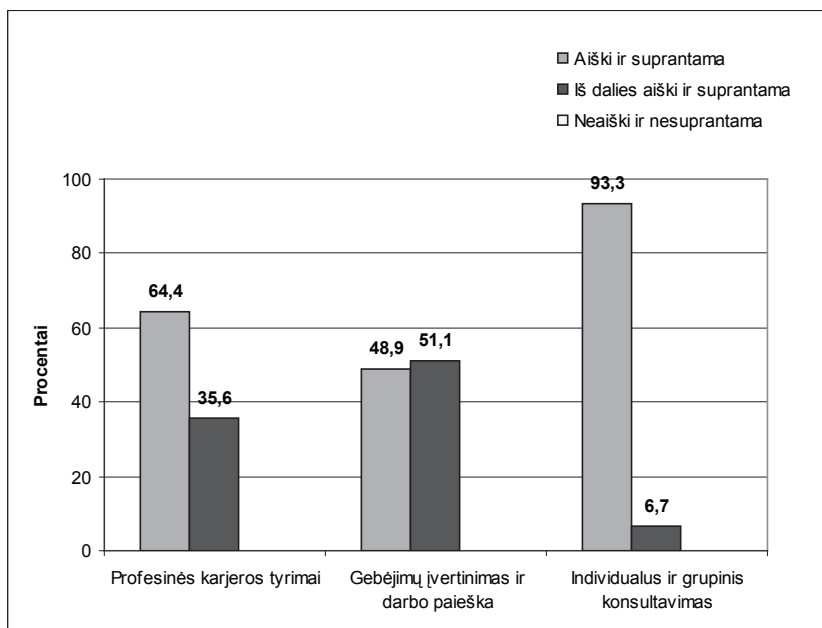
8.	Panevėžio darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba	Smetonos g. 19, LT-35197 Panevėžys Tel.: (8 45) 581577 Faks.: (8 45) 460051 El. paštas: info@panevezys.ldrmt.lt	7
9.	Šiaulių darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba	Trakų g. 43, LT-76291 Šiauliai Tel./faks. (8 41) 52 06 62 El. paštas: info@siauliai.ldrmt.lt	6
10.	Švietimo ir mokslo ministerija	A. Volano g. 2/7, LT-01516 Vilnius Tel.: (8 5) 219 1190 Faks.: (8 5) 261 2077 El. paštas: smmin@smm.lt	1
11.	Utenos darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba	J. Basanavičiaus g. 90, LT-28212 Utena Tel.(8 389) 50 141, 50 142 Faks.: (8 389) 50 140 El. paštas: rmajauskiene@utena.ldrmt.lt	3
12.	Vilniaus darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba	Aguonų g. 10, LT-03213 Vilnius Tel./faks.: (8 5) 2151589 El. paštas: info@vilnius.ldrmt.lt	5
13.	Vilniaus psichologinė pedagoginė tarnyba	A. Vivulskio g. 2, LT-03220 Vilnius Tel.: (8 5) 265 09 12 Faks.: (8 5) 265 09 73 El. paštas: rastine@ppt.vilnius.lm.lt	1
14.	VšĮ Dainavos poliklinika	Pramonės pr. 31, LT-51270 Kaunas Tel.: (8 37) 40 39 00	1
Iš viso:			50

12 PRIEDAS

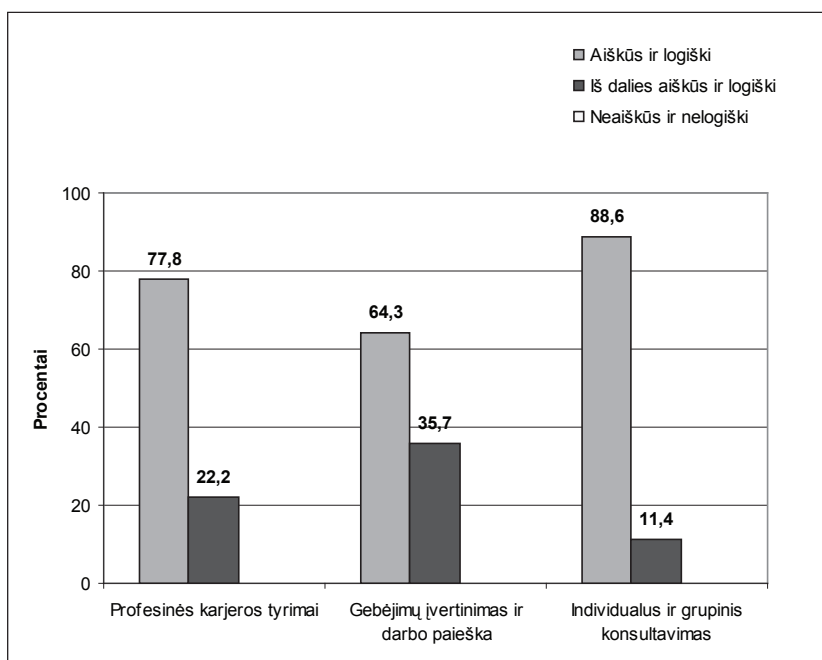
PROFESINIO KONSULTAVIMO SPECIALISTŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMOS ĪVERTINIMAS

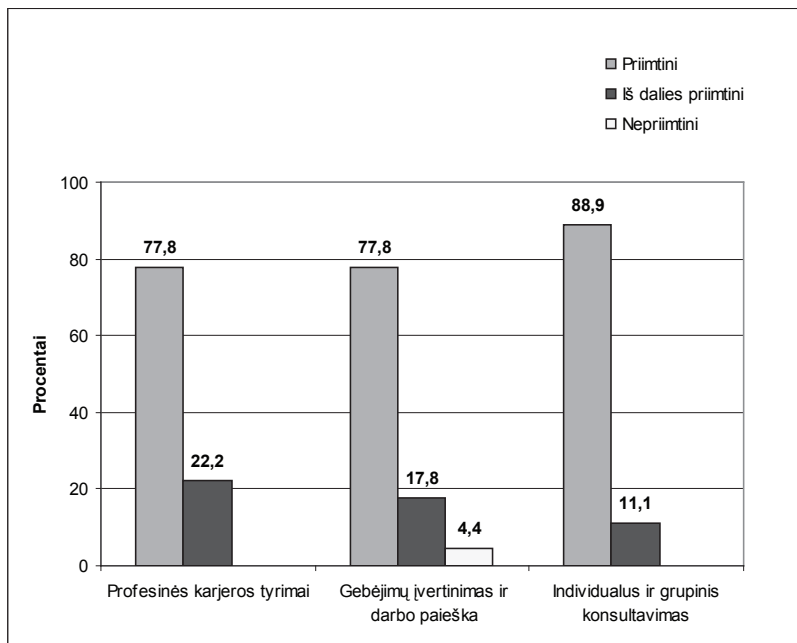
23 pav. Profesionā konsultāvisms specialistu kvalifikācijas tobulināms programā modulu turinā atitiktis dālyviu lūkesčiams

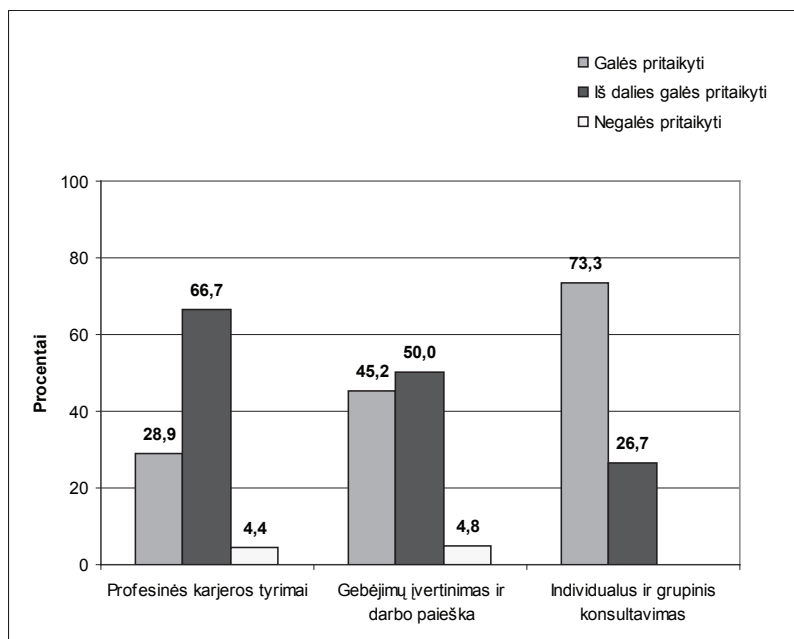
24 pav. Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos modulių turinio sąrangos aiškumas

25 pav. Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos modulių tikslų formulavimo aiškumas ir logiškumas

26 pav. Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programoje taikytų didaktinių metodų priimtumas

27 pav. Profesinio konsultavimo specialistų kvalifikacijos tobulinimo programos metu įgytų žinių praktinis pritaikomumas

13 PRIEDAS

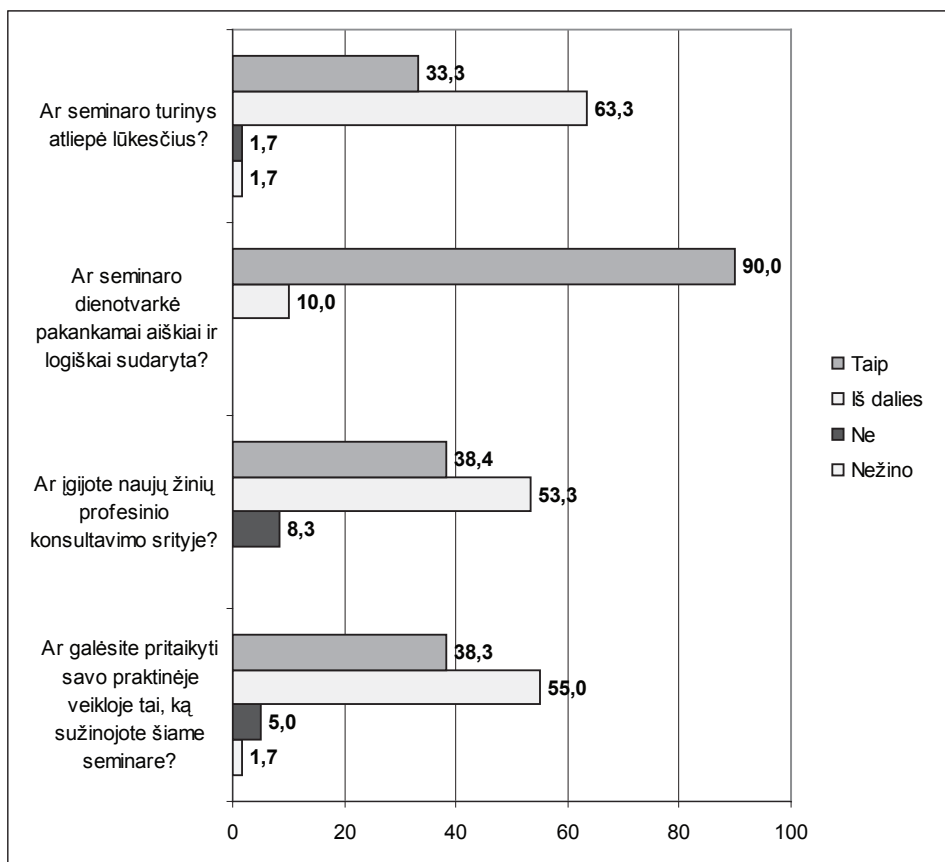
SEMINARO „PROFESINIO KONSULTAVIMO VEIKLOS
REKOMENDACIJOS“ DALYVIŲ PASISKIRSTYMAS
PAGAL TIKSLINIŲ GRUPIŲ DEMOGRAFINES
CHARAKTERISTIKAS

6 lentelė. Seminaro „Profesinio konsultavimo veiklos rekomendacijos“ dalyvių pasiskirstymas pagal tikslinių grupių demografines charakteristikas

Institucija	Lytis		Iš viso
	Moterys	Vyrai	
Bendrojo lavinimo mokykla	51	1	52
Darbo birža	4	1	5
Darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba	19	1	20
Kolegija	4	–	4
Lietuvos mokinių informavimo ir techninės kūrybos centras	3	–	3
LR Švietimo ir mokslo ministerija	3	1	4
VšĮ Dainavos poliklinika	1	–	1
Profesinio rengimo centras	2	–	2
Pedagoginė psichologinė tarnyba	2	–	2
Savivaldybės administracija	2	–	2
Švietimo centras	2	–	2
Universitetas	7	2	9
Viešoji biblioteka	1	–	1
Iš viso:	101	6	107

14 PRIEDAS

SEMINARO „PROFESINIO KONSULTAVIMO VEIKLOS REKOMENDACIJOS“ ĮVERTINIMAS

28 pav. Dalyvių nuomonė apie seminaro „Profesinio konsultavimo veiklos rekomendacijos“ aktualumą

Pr-122 Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovas. III tomas. – Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2008. – 240 p.

ISBN 978-9955-12-316-3

ISBN 978-9955-12-317-0

„Profesinio informavimo ir konsultavimo darbo vadovą“ sudaro trys tomai. Leidinyje pateikta profesinio informavimo ir konsultavimo vykdytojų – profesijos patarėjų ir konsultantų, mokyklų psichologų ir socialinių pedagogų, mokytojų ir profesijos mokytojų – gebėjimų tobulinimo mokymo programos, metodikos, rekomendacijos, standartai, studijos, pareiginės instrukcijos. Medžiaga skirta teikti profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugas įvairioms tikslinėms grupėms.

Šiame darbo vadove sudėta medžiaga skirta profesinio informavimo taškams, karjeros ir profesinio konsultavimo taškams, visoms institucijoms, kurios teikia profesinio informavimo, konsultavimo ir karjeros planavimo paslaugas.

UDK 331.5(03)

PROFESINIO INFORMAVIMO IR KONSULTAVIMO DARBO VADOVAS

III tomas

Redaktoriai Robertas Keturakis, Simona Grušaitė
Viršelio autorė Rasa Švobaitė
Maketuotoja Janina Baranavičienė

Pasirašyta spaudai 2008 03 27

Tiražas 1000 egz. Užsakymo Nr.

Išleido Vytauto Didžiojo universitetas, S. Daukanto g. 27, LT-44249 Kaunas